

Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta
Katedra Historie

Osada na Bezručově ulici v Rýmařově v kontextu
těžby zlata na Rýmařovsku

Magisterská práce

Jana Brhelová

Studijní obor: jednooborová archeologie

Prezenční studium

Vedoucí práce: Mgr. Pavel Šlězár, Ph. D.

Olomouc 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a použila pouze literaturu uvedenou v seznamu. V Olomouci dne 11. května 2023

Poděkování: Ráda bych tímto poděkovala vedoucímu práce panu Mgr. Pavlu Šlézarovi, Ph.D. za rady při zpracování. Zaměstnancům Městského muzea v Rýmařově děkuji za poskytnutí materiálu a terénní dokumentace. Tomáši Janíkovi a mé rodině za podporu. V neposlední řadě bych chtěla poděkovat Mgr. Jiřímu Karlovi, jenž položil základy archeologickému bádání v Rýmařově a bez kterého by byla osada na Bezručově ulici neznámou lokalitou.

Obsah

1. Úvod	1
2. Geomorfologie a přírodní podmínky Rýmařovska	4
3. Středověké montánní aktivity na Rýmařovsku	5
4. Historicko – topografický kontext	18
5. Revize výzkumu na Bezručově ulici v Rýmařově.....	27
5.1. Metoda, okolnosti a průběh výzkumu	17
5.2. Metoda revize výzkumu	21
5.3 Popis nálezové situace.....	23
5.3.1. Objekty č. I – VIII.....	23
5.3.2. Objekty IX – XII.....	26
5.3.3. Objekty XIII, XIV, XXI XII	37
5.3.4. Objekty XVI, XV, XXV	44
5.3.5. Objekty XVII, XIX, XLII, XLIII	49
5.3.6. Objekt XVIII.....	59
5.3.7. Objekty XX, XXXI	61
5.3.8. Objekt XXII	64
5.3.9. Objekty XX, XXXI	65
5.3.10. Objekty XXVIII, XXIX, XLII, XLIII	65
5.3.11. Objekt XXXII	79
5.3.12. Objekt XXXVI.....	80
5.3.13. Objekty XXXIII XXXIV XXXV XXXVII XXXIX.....	81
5.3.14. Objekty XLI, XLIV	82
5.3.15. Objekty XLV, XLVI.....	83
5.3.16. Objekty XLVII, L, LI, LII, LIV	85
5.4. Vyhodnocení nálezové situace	90
5.5. Rozbor inventáře z vybraných objektů	90
5.6. Stratigrafie sídliště	112
6. Vztah osady na Bezručově ulici s Hrádkem v Rýmařově.....	114
7. Vztah města Rýmařov a osady na Bezručově ulici v Rýmařově	115
8. Závěr	104
9. Resumé	117
10. Použité prameny.....	119
11. Použitá literatura	120
12. Seznam příloh.....	136

1. Úvod

Jihozápadní část jesenického podhůří nepatří mezi oblasti s tradičním osídlením. Přestože se často uvádí možnost povrchové těžby zlata již od pravěku a s tím související existence sídelních enkláv (nejnověji Karel 2021), není možné tuto domněnku jednoznačně potvrdit. Pravděpodobněji se jeví možnost kontinuálního osídlení Rýmařovska až v průběhu 13. století v souvislosti s tzv. „velkou středověkou kolonizací“. Nicméně od 11. století se v širším územním rozpětí začíná vyskytovat pojem „hospites“. Tito „hosté“, zemědělci domácího původu, patřili mezi lépe situované vrstvy venkova. Později, v době plánovitého osídlování kolonisty z Míšeňska, Frank i Magdeburska, vznikaly soustavy vesnic i městských obcí, plnící funkci hospodářských středisek. Na polském území jsou podobné aktivity zaznamenány o něco dříve než v prostoru českého království¹ (Žemlička 1990, 157).

K rozvoji ekonomické i hospodářské prosperity přemyslovského státu značnou měrou přispívala těžba zlata. A právě prostředí jesenických zdrojů bylo ideálním původcem nemalého bohatství, což dokazuje lokování prvních zeměpanských měst podle magdeburského práva (Bruntál mezi léty 1210–1213, Uničov 1213). Moravský markrabě Vladislav Jindřich a král Přemysl Otakar I. si byli vědomi potenciálu, které zlatonosné zdroje představovaly. Proto kladli důraz na osídlování pohraničí, včetně zakládání prvních měst, a samotnou těžbu finančně a politicky podporovali (podrobněji k tématu Žemlička 1990, Hoffmann 2009, Wihoda 2019).

I přes velký význam oblasti exploatace zlata na Jesenicku stojí montánní bádání severních těžebních oblastí Uničovska na okraji zájmu. Dosavadní stav poznání je především výsledkem práce geologů (např. Novák – Štěpán 1983; Novák 1986; Janoška 2001, nověji Čermák – Karel – Marek 2015) a zejména historika Mgr. J. Karla spolupracujícího se šumperským archeologem PhDr. V. Gošem, CSc. a geologem Ing. J. Novákem (např. Novák – Karel 1972, titíž 1981, Goš – Karel 2003; aj.). Společně se podíleli na zásadních archeologických výzkumech probíhajících v Rýmařově a okolí, zároveň položili základ pro další vývoj interdisciplinárního bádání. Písemné zprávy ze středověkého rýmařovského regionu jsou velmi skromné a pocházejí nejdříve z poloviny 13. století. Přímo k městu se

¹ Do skupiny prvních lokovaných měst pod taktovkou slezského knížete Jindřicha Bradatého patří Złotoryja (1211), Lwówek Śląski (1217), Vratislav (1214)

vztahují zmínky až z počátku 14. století. Z tohoto důvodu byl kladen důraz na závěry z archeologických výzkumů.

Práce se zaměřuje na záchranný archeologický výzkum na Bezručově ulici v Rýmařově, jenž proběhl v letech 1971, 1973–1976 a s dodatečnou sondáží v roce 1988. Základní cíle lze shrnout do několika bodů.

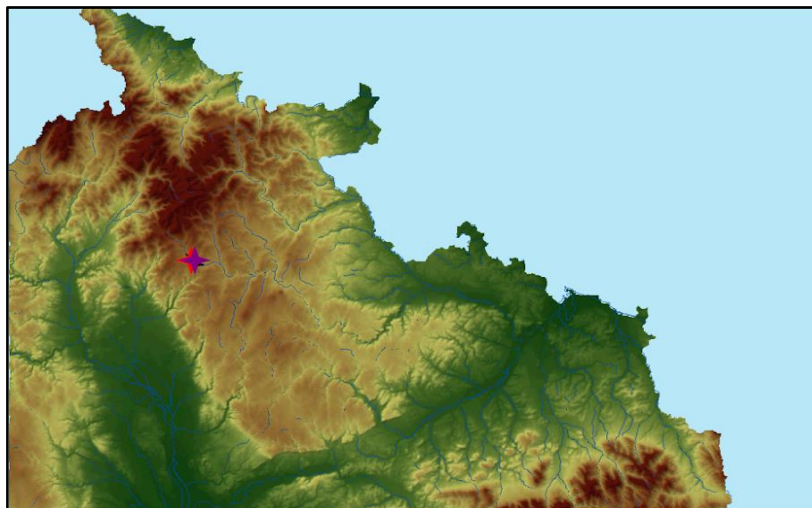
1. Primární zájem se soustřeďuje na revizi výzkumu. Z dostupných zdrojů (z nálezových zpráv, publikovaných článků a hmotné kultury) je možné dosáhnout vytvoření stratifikovaných celků a rozčlenění sídliště na jednotlivé fáze, případně určit interval trvání. Právě od chronologického určení se odvíjí další dílčí témata zařazující osadu do širšího kontextu. Výsledky výzkumu byly podrobně publikovány již v roce 1985 (Goš – Novák – Karel 1985, 184–227) a sekundárně konfrontovány s novými informacemi v roce 2003 (Goš – Karel 2003, 297–302). Autoři vyčlenili s ohledem na stratigrafické souvislosti a hmotnou kulturu čtyři fáze osídlení. První se měla týkat období „před velkou kolonizací“, tj. 1. polovina 13. století a zahrnovala objekty I, XXXIII, LI, XLV, z toho tři byly interpretovány jako pozůstatky nadzemní srubové konstrukce. Později byly do stejné fáze přiřazeny také objekty LVI a LVII (Goš – Karel 2003, 297). Do rozhraní 1. a 2. fáze byla zařazena skupina objektů označena za „zvláštní objekty“ sloužící k rýžování zlata (č. XVIII, XXXII, XXXV, XXXVI). Předpokládá se existence žlabů v prostoru osady, které jsou sice doloženy v písemných pramenech až od r. 1339 (Kudrnáč 1971, 50), jejich užívání lze ale předpokládat mnohem dříve.
2. Důležitou otázkou je důvod založení osady, její účel a funkce. Kromě již zmiňovaného intervalu trvání by mohla napomoci k identifikaci urbanistická koncepce, jež podle dosavadních zjištění není jednotná, tzn. domy měly být situovány bez uspořádání (Goš – Karel 2003, 297). Ze situačního schématu lze ale vyčíst pravidelnou dispozici sledující pomyslnou uliční frontu. Z důvodu roztroušení staveb je vyloučena možnost tolik diskutovaného „městského provizoria“ (kriticky k tématu provizorií např. Klápště 2005). Podstatnou informací je také situování sídliště nacházejícího se v blízkosti zlatonosného Podolského potoka, vzdušnou čarou cca 1,5 km od historického centra.
3. Proč je nález osady na Bezručově ulici v Rýmařově důležitý?

Vzhledem k charakteru zkoumané oblasti, tzn. podhorská oblast Jeseníku, nejsou záchranné archeologické výzkumy příliš časté.² Podobný urbanistický koncept, tj. sídliště s možným charakterem hornické osady, je zde spíše ojedinělý a často se váže na hlubinnou těžbu (například Starohoří u Zlatých hor – Večeřa – Večeřová 2008) nebo byl zkoumán omezenou sondáží amatérskými badateli v meziválečném období (např. zaniklé osady Rabendorf a Schwarzdorf u Horního Benešova – Schirmeisen 1937, Goš 1979). Oproti tomu zaniklé středověké vesnice na Rýmařovsku jsou obecně vnímány jako jednotky primárně agrárního charakteru, a kromě povrchových průzkumů (Karel 2008, týž 2021, 88–94) se poznání omezuje na minimální množství písemných pramenů (Papajík 2005, 18–27). V tomto případě se osada na Bezručově ulici v Rýmařově stává jedinečnou jak ze strany rozsahu odkrytí, tak svou vypovídací hodnotou.

² Výjimku tvoří sporadické výzkumy v historických jádrech měst (Bruntál – Kiecoň 2005, Horní Benešov - Kiecoň – Prix – Zezula 2006, města Rýmařova (viz kap. 7) a fortifikací (hrádek v Huzové – Novák 1973, Hrádek v Rýmařově – Goš – Karel 1992b, Strálek – Goš – Karel 1999).

2. Geomorfologie a přírodní podmínky Rýmařovska

Rýmařovsko leží na rozhraní Hrubého a Nízkého Jeseníku, jenž je tvořen Českým masivem vzniklým na podkladě variského vrásnění. V kontextu geomorfologického



členění se lokalita nachází v Bruntálské vrchovině, spadající do provincie Česká vysočina, soustavy Sudety, podsoustavy Východní Sudety a celku Nízký Jeseník (Czudek 1972). Přimo

Obr. 1: Poloha Rýmařova.

město Rýmařov s nejbližším okolím spadá pod podcelek Bruntálská vrchovina a okrsek Rešovská hornatina a Břidličenská pahorkatina. Bruntálská vrchovina je v porovnání s okolními útvary plochá a méně členitá. Rozlohou pojímá 630 km². Nadmořská výška se pohybuje okolo 566 m, přičemž nejvyšší polohy jsou soustředěny na jihu. Západně plynule přechází do horské oblasti Hrubého Jeseníku. Střední část zaujímá Břidličenskou pahorkatinu s mírně zvlněným reliéfem a široce zaoblenými hřbety a rozevřenými údolími. (Demek a kol. 1987, 125).

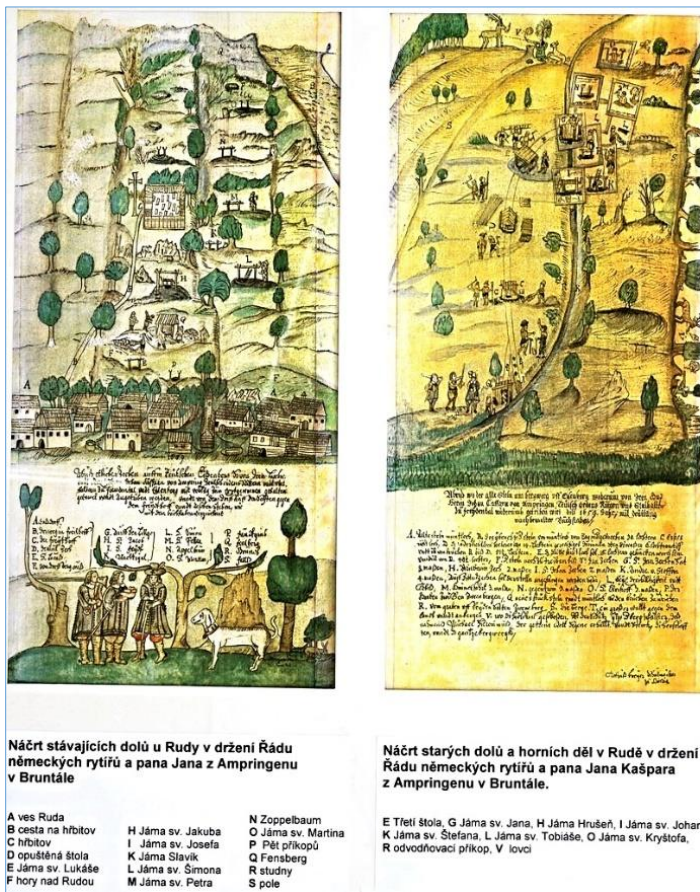
Podloží Bruntálské vrchoviny je tvořeno devonskými a spodnokarbonskými břidlicemi a drobnými andělskohorských a hornobenešovských vrstev. Hlavními horninami souboru silesika desenské klenby jsou variace rul, magmatitů, svorů a amfibolitů. Čtvrtohorní pokryv zahrnuje kamenité a kamenitohlinité sedimenty. Nadložní část profilu je tvořena souvrstvím antropogenního původu, tj. archeologickými vrstvami a recentními uloženinami (Bechný 1992; Demek a kol. 1987, 125)

Rýmařovsko leží na hranici dvou úmoří, Baltského a Černého moře. Nejvýznamnějšími vodními toky jsou Moravice, Huntava, Oslava a Podolský potok. V blízkém okolí města pramení i menší potoky (Strálecký, Stříbrný, Tvrdkovský či

Novopolský), většina z nich je zlatonosná. Prostor spadá do chladné klimatické oblasti s krátkými léty a teplotně podprůměrnými jary. Jedná se o poměrně málo zalesněnou oblast s porosty buku, smrku, jedle a vytroušeným modřínem. Krajina je doposud poznamenána těžební činností, včetně dokladů zpracování rud (Čermák – Karel – Marek 2015, 22).

Současný katastr města Rýmařova se rozkládá na jihovýchodním úpatí Hrubého Jeseníku v nadmořské výšce od 570 m (předměstí), 590m (osada na Bezručově ulici) až po 610 m (historické jádro města).

3. Středověké montánní aktivity na Rýmařovsku



Obr. 2: Rudské doly 1659 v držení Řádu německých rytířů; převzato z Karel 2011b, titulní strana; dostupné též na https://www.tvrdkov.cz/images/historie/rudske_doly_v.jpg (15. 7. 2022).

Předmětem zájmu je hornická osada na Bezručově ulici v Rýmařově, jejíž vznik a existence souvisí s těžbou zlata v nivách zlatonosného Podolského potoka. Tento konkrétní případ odráží strategii získávání drahých kovů v Nížkém Jeseníku. Kolonizace nehostinné horské krajiny s nízkou bonitou půdy a se skalnatým podložím představovala vysoké finanční a organizační nároky. Bylo nutné zajistit prvním příchozím obživu a standardní životní úroveň. Nemálo organizačních

schopností si vyžádala správa samotných výtěžků a jejich export, přičemž přítomnost centra pro řízení dobývky a kontroly výnosů byla nepostradatelnou

součástí celé těžební strategie. Oblast Jesenicka je z hlediska kumulace zdrojů polymetalických rud, včetně zlata, rozdělena do několika zdrojových oblastí: Největší výnosy zlata nesla oblast Zlatohoří, kde docházelo nejen k primárnímu získávání drahého kovu formou rýžování ve 13. století, ale také k hlubinné těžbě ve 14. století. Kromě několika pokusů o obnovení těžby v následujících staletích je nutné také uvést opětovné zahájení dobývky v 17. a 18. století.

Ve 2. polovině 20. století docházelo ve Zlatohoří ke geologickým prospekčním starých důlních děl. Při zaměřování a průzkumu důlních komplexů bylo získáno množství artefaktů z technologických zařízení³ (Brhelová a kol. 2022, 155). Od roku 1990 v prostoru Zlatohorského rudního revíru prováděli výzkum Z. Brachtl a J. Večeřa, kde se pod hřbetem Příčné hory podařilo nalézt a identifikovat množství hornických odvalů, kamenné podezdívky domů, haldy s materiálem souvisejícím s úpravou rud a několik nádrží na vodu (Brachtl – Večeřa 1999, 518–520). Pozornost badatelů se tedy nejprve soustředila na oblast těžby ve Starohoří (něm. Altenberg) rozkládající se na JZ svahu Příčné hory, jež zahrnuje plochu 300 x 250 m a obsahuje táhlý pruh propadlin orientovaných SZ–JV v místech bohatých výchozů. V jihovýchodní části byly zjištěny zářezy – kanály, příp. cesty. Materiálovou skladbu tvořila ve většině kuchyňská keramika soustředící se do prostoru „shluku“ obytných budov. Kovový inventář zahrnoval hřebíky a želízka (Večeřa – Večeřová 2008, 60–61). V roce 2006 byl zachycen hornický areál na severním úbočí Zámeckého vrchu (pod zříceninou hradu Edelštejn). V okolí rekreačního střediska Bohema se nacházely relikty povrchových dobývek jílováním. Těžba zlatonosných rozsypů zde probíhala v několika etapách. K další zkoumané lokalitě patří tzv. Poštovní štola (štola Sv. Trojce), která společně s Modrou štolou patřila k revíru Dolní a Horní Neufang. Dvoupatrové dílo tvořilo centrální komoru, rozvětřující se chodby a několik komínů. V materiálové skladbě převažovaly dřevěné součásti vodního kola (součástí rámu, lopatky a vzpěry), mihadel, vodovodního systému aj. (Kováčik – Zezula a kol. 2022, 154–175). Poslední významnější výzkum proběhl v souvislosti s projektem NAKI (Paměť krajiny moravských a slezských Sudet v ohrožení – NAKI II, kód DG20P02OVV008). Pozornost se v tomto případě opět obrátila na Starohoří, na

³ Materiál byl uložen v Městském muzeu ve Zlatých Horách

jihozápadní svah Příčného vrchu. Po terénní prospekci došlo také k sondáži: Tři sondy (S01 – 03) byly umístěny do třech různorodých objektů. Na jihozápadním svahu (v sousedství „Langepinge“) byla zachycena zídka zpevňující terasovitý terén a kamenné nároží podezdívky domu se sekundárně zahloubeným suterénem. Na plošině, při lomu svahu (západně od Schäferpinge, v centrální části komplexu) se nacházely objekty související s prospekční činností, či otvírky povrchového ložiska. Zjištěné situace lze rozčlenit do několika horizontů, přičemž většina náleží intervalu 2. poloviny 14. století – 15. století (Brhelová a kol. 2022, 175–197).

Neméně důležitým celkem se stal Andělskohorský rudní revír, k němuž náleželo mj. také okolí Malé Morávky s dochovanými nadzemními relikty a lokalita na katastru v Suché Rudné, kde se podařilo prozkoumat část Rýžoviště⁴. Od května do července roku 2013 proběhl na západním okraji Suché Rudné záchranný archeologický výzkum. Nedaleko zkoumané plochy se nachází několik památkově chráněných povrchových dobývek, například Měkká žíla, Podmáslí. Nejmladšímu zachycenému horizontu náležely tři objekty nejasného účelu. Zánikové výplně obsahovaly fragmenty kuchyňské keramiky za řazené do období 14.–15. století. Výkopy byly vedeny z jílovitého sedimentu, který celoplošně překrýval starší situace. Do starší fáze patřily konstrukce související se zpracováním vytěženého zlata. Dva až tři horizontální kůly tvořily nosnou část konstrukce, opracované desky formovaly pracovní plochu. Dendrochronologická datace zařazuje vznik a trvání rýžoviště do první třetiny 13. století. Vysoký počet dřevěných artefaktů zahrnoval v převážné většině stavební odpad, dále fragmenty dlabaných mís (resp. sít) s otvory po stranách, do kterých byla zasunuta tyč a dřevěnou špachtli. Nálezová situace vypovídá o třech možných interpretacích způsobu dobývky. V prvním případě se uvažuje o povrchové dobývce, přičemž vzniklé nerovnosti byly zasypány odpadem z výše položeného prostoru těžby. Dřevěné konstrukce v tomto případě měly chránit místo základního zpracování zlatonosné suroviny. Některé části dřev byly součástí konstrukcí pro přívod (resp. odvod vody). Další hypotéza pracuje s možností těžby postupným rozplavováním sedimentů pomocí dva metry širokých, otevřených a zastřešených kanálů. V rámci zkoumané plochy se podařilo zachytit čtyři kanály. Třetí varianta předpokládá

⁴ Lokalitu zmiňuje již J. Novák (1985, 34).

„měkké dolování“ pomocí čtyř tahů sousledných štol – tzv. chodbicování (Kiecoň a kol. 2017, 218–219). Jedná se o první naleziště podobného charakteru dokládající správnost úvah o úzkou souvislost počátků městského založení Bruntálu s povrchovými dobývkami zlata.

Těžba v Suché Rudné pokračovala až do 19. století a soustředila se na východní katastr obce. Většina zjištěných důlních děl byla ražena v novověku, či teprve od 19. století.⁵ Některé objekty jsou patrně starší. Ke středověké exploataci je řazeno několik důlních tahů, a především povrchové dobývky v dílčím revíru Suchá Rudná – Pochbusch a povrchová dobývka Měkké žíly, projevující se nápadnou depresí. V jižním pokračování Měkké žíly se nachází dílčí revír Podmáslí. Dobývky a haldy byly v tomto případě taktéž předběžně zařazeny do období vrcholného středověku (Večeřa – Večeřová 2017, 42–50).

Součástí andělskohorského rudního revíru jsou také dílčí revíry Andělská Hora – Zlatý jelen, Andělská Hora – Vysoká a Andělská Hora – Hláska s kontinuální těžbou snad od středověku, přičemž k nejstarším objektům patří některé z důlních tahů a důlních polí. Do výčtu oblastí montánních aktivit spadá také revír Ludvíkov, rozkládající se na rozhraní katastrů Suché Rudné a Andělské Hory. Zde se nacházejí reliktů dokládající těžbu zlatonosných sedimentů, měděných rud a křemene. Neznámého stáří jsou v tomto případě povrchové dobývky (vč. rýžoviště podél místní vodoteče). Mimo výčet rudních revírů stojí rýžoviště pod pramenem „Kyselky“ v Karlově Studánce a rýžoviště pod pramenem Zámeckého potoka (Večeřa – Večeřová 2017, 75–114).

Jak již bylo zmíněno, na Bruntálsku se setkáváme s těžbou drahých kovů již od poloviny 13. století. Kromě výše zmiňovaných lokalit v andělskohorském rudním revíru, je potřeba zmínit výskyt stříbrných rud v okolí Horního Benešova a Horních Životic. Mnoho pozůstatků po povrchové těžbě zlata se nachází severozápadně od Bruntálu. Doklady rýžování se nacházejí na březích řeky Opavy od Vrbna pod Pradědem po Nové Heřminovy. Malá rýžoviště byla zachycena také pravobřežním přítokem řeky Opavy – Uhlířském potoce a v povodí Černého potoka. V rámci projektu NAKI II (Archeologie z nebe a Paměť krajiny moravských a slezských Sudet v ohrožení) bylo sondáží zkoumáno

⁵ Štola Augustin ražena od roku 1642, většina objektů v dílčím revíru Pochbusch, štoly u čističky odpadních vod, štoly pod Měkkou žílou, důl Barbora z 18. století,

rýžoviště v západní části katastru obce Nová Véska, které zasahovalo do plochy 800 x 70 m. Výzkumu předcházelo zaměření formou pozemního laserového scanování a pedologickou sondou vytipováno umístění následných výkopů. První řez zahrnoval vodovodní rýhu v západní části rýžoviště, lemovanou po obou stranách dvěma haldami. Stejnou situaci sledovala i druhá sonda zasazená do středové části rýžoviště. Exploatační oblast v Nové Vésce byla nejjižnější součástí většího komplexu rýžovišť, jež postupoval směrem k severu a sledoval břehy Černého potoka, Staré vody a Žebráckého potoka (Zezula a kol. 2021, 487–507).

Poslední oblast jesenických zdrojů nerostných surovin zastupuje uničovský rudní revír, respektive „**horní obvod Uničova**“, do nějž situujeme mj. i město Rýmařov a okolí. Zkoumaná oblast Rýmařovska, resp. severní část Uničovského rudního revíru je ohraničena: na severu přítokem Podolského potoka, oblastí pramene a přítoků řeky Oskavy, hradem Rabštejnem a jeho nejbližším okolím, na západě tokem Oskavy a Šumvaldem. Na jihu prostor vymezují obce Dlouhá Loučka, Paseka, Huzová a na východě obce Ryžoviště a Břidličná.

Někteří badatelé kladou počátky exploatace zlata (a s tím i počátky enklávového osídlování) v západní části Nížkého Jeseníku již do protohistorického období. Například J. Novák argumentuje nálezy mincí na Starém Hradisku, přičemž označuje výchozy na řece Oskavě za zdroj potřebného zlata. Na základě rozlišení jednotlivých objektů (především podle velikosti hald) pak chronologicky člení těžbu na protohistorickou (2. století n. l.) a středověkou, resp. novověkou (Novák 1985, 31).⁶ Oporou pro podobné úvahy je fakt, že v době zakládání keltských oppid se stalo zlato významnou surovinou, což vyústilo v povrchovou těžbu v místech blízkých výchozů. Tato souvislost byla prokázána například v jižních a středních Čechách (Majer 2004, 27). J. Novák a V. Štěpán (1983, 8) dále připouštějí možnost těžebních prací v Hankštejnské oblasti již v 11. a 12. století v souvislosti s potřebami mincovnictví údělných olomouckých knížat.

Doklady geograficky nejbližších aktivit z mladší doby železné pochází z Brnička (trať Pirnikhügel). Nacházely se zde zahloubené chaty a stopy po kovářské dílně. Železářská

⁶ Rozměry hald nepodmiňují časové rozmezí vzniku. Jsou pouze součástí potřebné těžební strategie (srov. Zezula a kol. 2021, 492 – 496).

struska společně s laténskými střepy byla nalezena také na katastru Uničova (Pleiner 1958, 168–169). Připomenout můžeme i nález laténského keramického fragmentu s obsahem zlata. Z předvelkomoravského období pak pochází nálezy železářských pecí v Želechovicích a Dolní Sukolomi (Šlězár 2013). Železářství ze střední doby hradištní bylo prokázáno v Dlouhé Loučce. Do období mladší doby hradištní spadají zemědělsky zaměřené osady v Brníčku, Uničově (Zadní lány), Újezdu a Medlově (Hlubek – Šlězár 2014, 600–601). Jmenované lokality se nacházejí v oblastech Hanušovické vrchoviny a Hornomoravského úvalu. Protohistorické, případně raně středověké osídlení nepřekračuje hranici Nízkého Jeseníku. Co se týče zdrojů zlata a železa, jsou naopak dobývky v horských oblastech dost pravděpodobné. Přítomnost pecí, nebo jen železářských strusek ve výše zmiňovaných lokalitách může předpokládat starší dobývky. Stejně tak existence železářských dílen, umístěných těsně pod okrajem hranice Nízkého Jeseníků, v raném středověku poukazuje na exploataci železa a zlata (?) ve výše položených výchozech. V tomto případě by se vrcholně středověká prospekční činnost odrážela od starších těžebních tradic.

V průběhu 13. století dochází k dynamickému ekonomickému rozvoji českého státu. Tento aspekt se podílel na tzv. velké kolonizaci. Osídlování Jesenícka mělo za následek zakládání královských měst a středověkých vesnic, případně dočasných hornických osad. Rýmařov, nápadně geograficky situován mezi nejstarší lokovaná města českého království (Bruntál, Uničov), spadl do kategorie středověkých měst, vzniklých za účelem kontroly daného území a těžebních výnosů. Do určité míry lze také uvažovat o jeho „propojovací funkci“ oblasti Zlatohoří, Andělskohorského rudního revíru s Uničovským rudním revírem a jedním z center moravského markrabství – Olomoucí.

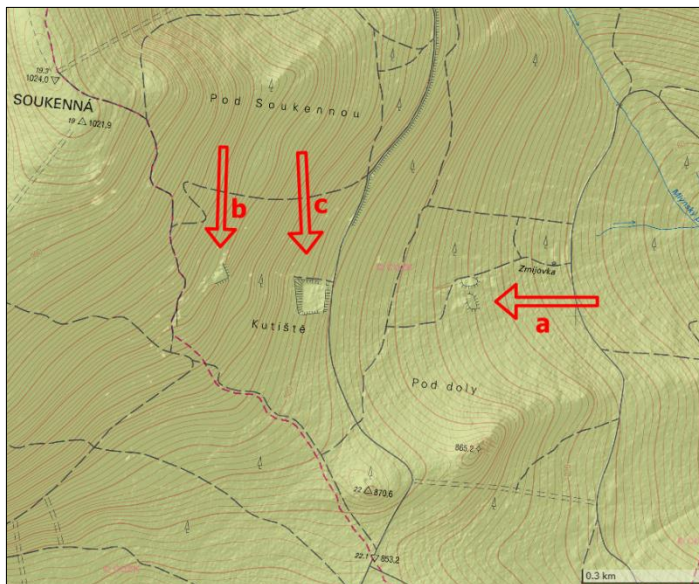
Písemné prameny související s těžbou na zkoumaném území jsou velmi skromné: Vymezení horního obvodu v listině z roku 1234 zahrnuje na západě hranice Čech po polovinu toku řeky Moravice na východě a severovýchodě, od ní pak území sahalo až do poloviny toku Bystřice. ... “Zlatokopové povinní desátky markraběti nemají přenocovat



Obr. 3: Výřez z 1. vojenského (josefského) mapování, mapový list č. 12, náznak pozůstatků rýžování zlata.

„rešovského depotu“ obsahující brakteáty Přemysla Otakara II. z 80. až 90. let 13. století. Objev byl učiněn na katastru Rešova, v místech staré („rešovské“) cesty, pod pilířem vyhořelé stodoly (Burian 1964, 221–224).

Přímo na katastru města Rýmařova lze vysledovat několik přímých dokladů primární exploatace zlata. Rýžování představuje jednoduchou metodu získávání exogenních akumulací zlata z nánosů (sedimentací) v aluviu. Při výzkumu severně až severovýchodně od Rýmařova jsou na 1. vojenském mapování znázorněny elevace (haldy/sejpy), naznačující pozůstatky rýžování při pravém břehu Podolského potoka (mezi Edrovicemi a historickým centrem města) – viz obr. 3. Podobné znázornění členění terénu lze sledovat



Obr. 4: Lokalita Soukenná s pomístními názvy související s exploatací a doposud znatelnými relikty – holdy a pinky (a), kvadratické deprese (b, c). Výřez z mapy CUZK.

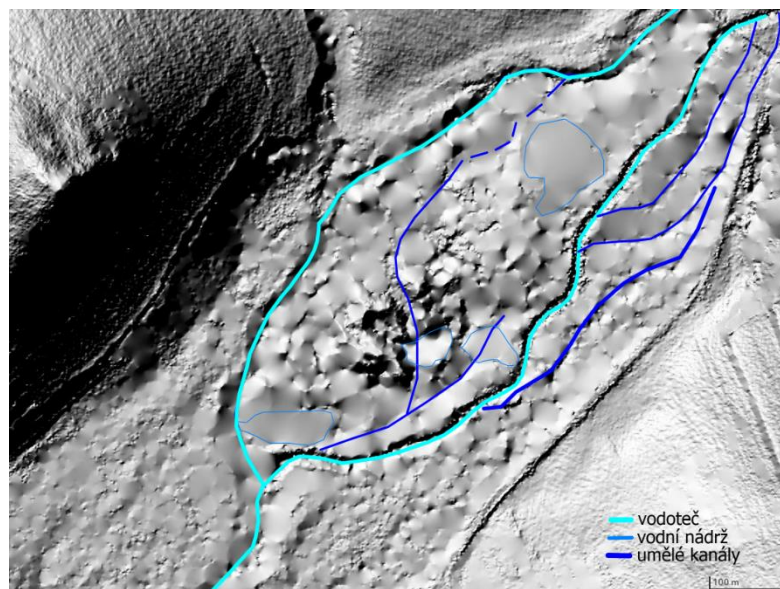
ve vesnicích...“ (CDB III/1, č. 76, 83). Další zprávu z roku 1258 o získávání zlata ve vsi Moravici (Dolní) uvedl v Dějinách města Rýmařova Berger (1909, 9), ta ale není ověřitelná. Nepřímým dokladem získávání barevných kovů a železa v 2. polovině 13. století by mohl být nález

také podél obou břehů řeky Oskavy (1. vojenské mapování, mapový list č. 12).

Cca 7 km severně od Rýmařova (na jihovýchodních svazích vrchu Soukenná – dříve Tuchlahn) se nachází další terénní projevy těžební činnosti. V tomto případě se jedná o nejvýznamnější žilnou mineralizaci v Jeseníkách. Těžba stříbra zde měla probíhat

již před rokem 1200. Dobývky dosahovaly hloubky až 50 m a do roku 1500 zde bylo vytěženo cca 15 – 20 tun stříbra (Novák – Štěpán 1983, 8 – 10). Tradice montánních aktivit na lokalitě potvrzují i pomístní názvy „Kutiště“ a „Pod doly“, stejně jako relikty jednotlivých objektů, znatelné v terénu ve formě oválných hald, propadlin a kvadratických depresí (viz obr. 4).

Zlato se mohlo získávat nejpozději v průběhu 13. století v téměř všech vodních tocích zkoumaného území. Nejznámější se v této souvislosti stala řeka Oskava, jež se z geologického (i historického) hlediska zabýval především geolog



J. Novák (1985). Nánosy pleistocenního

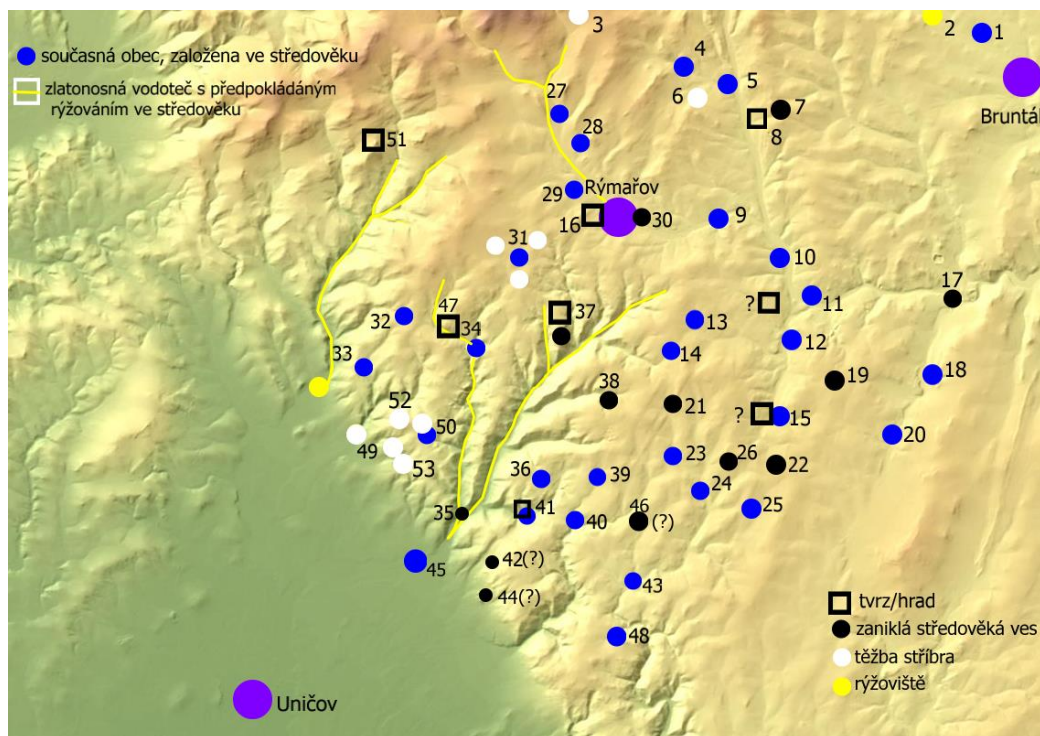
holocenního stáří obsahují

nakumulované volně se nacházející šupinky zlata, a to ve dvou terasách s mocností až 3 m. Terasy tvoří hrubé šterky, vyšší sedimentace obsahuje především rezavé zahlíněné šterkopísky.⁷ Mezi nejstarší rýžovnické oblasti patří lokalita v západní části katastru obce Břevenec (pův. Hřbinec, něm. Trübenz), při obou březích řeky Oskavy. První písemná zmínka pochází z roku 1338 a byl součástí zboží v rukou pánu ze Šumvaldu (Hosák 2004, 549). Dá se předpokládat, že historická tradice pochází ze staršího období vrcholného středověku (tj. 1. polovina 13. století) a je spojena s lokací a následným vývojem města Uničova. Rýžovnické pole je dlouhé 1100 m podél toku řeky a široké 500 m. Kromě hald se zde nacházejí náznaky uměle zbudovaných přírodních kanálů (hlubokých někdy i 4

Obr. 5: Břevenec – rýžoviště zlata při řece Oskavě. Stínovaný reliéf s vyznačenými vodotečemi, uměle zbudovanými kanály – rýžovnické splavy (?) a předpokládanými uměle zbudovanými vodními nádržemi.

⁷ Databáze významných geologických lokalit: 911 [online]. Praha: Česká geologická služba, 1998 [cit. 2023-05-02]. Dostupné z: <http://lokality.geology.cz/911>.

m), na nichž se s největší pravděpodobností budovaly rýžovnické splavy (viz obr. 4). Haldy dosahují výšky až 4 m a délky až 100 m.



Obr. 6: Přehled lokalit ve zkoumané oblasti: Staré Město u Bruntálu: pozdněrománská trojlodní bazilika, osídlení od 1. poloviny 13. století; 2. Nová Véska: Středověké rýžování zlata; 3. Těžba stříbronosného galenitu (východní svahy Soukenné); 4. Horní Moravice – 1. písemná zmínka 1351; 5. Dolní Moravice – 1. písemná zmínka 1258; 6. Soukenná - těžba stříbronosného galenitu; 7. Stalsdorf – zaniklá obec, 1. zmínka 1298; 8. Walkühel – zaniklá tvrz; 9. Jarmartice – 1. písemná zmínka 1392; 10. Velká Štáhle – 1. písemná zmínka 1492; 11. Břidličná – 1. písemná zmínka 1492; 12. Vajglov – 1. písemná zmínka 1320; 13. Albrechtice u Rýmařova – 1. písemná zmínka 1320; 14. Stránské – 1. písemná zmínka 1320; 15. Rýžoviště – 1. písemná zmínka 1320; 16. Hrádek v Rýmařově – na základě archeologického výzkumu vznik v 2. polovině 13. století; 17. Zaniklá obec Skalka (Skalkodorf) – 1. písemná zmínka 1320; 18. Tylov – 1. písemná zmínka 1320; 19. Zaniklá obec Gezindl – 1. písemná zmínka 1320; 20. Lomnice – 1. písemná zmínka 1320; 21. Zaniklá obec Waszov – 1. písemná zmínka 1320; 22. Zaniklá obec Mniškov (Muchochov) – 1. písemná zmínka 1437; 23. Kněžpole – 1. písemná zmínka 1320; 24. Veverí – 1. písemná zmínka 1320; 25. Arnoltice – 1. písemná zmínka 1320; 26. Zaniklá obec Zratowicz; 27. Stará Ves – 1. písemná zmínka 15. století; 28. Janušov – 1. písemná zmínka 1348; 29. Edrovice – 1. zmínka 15. století; 30. Zaniklá osada na Bezručově ulici v Rýmařově – pol. 13. století, těžba zlata; 31. Skály – 1. písemná zmínka 1348, doložena těžba stříbra; 32. Tvrdekov – 1. písemná zmínka 1348; 33. Mirošínek – 1. písemná zmínka 1348; 34. Rešov - 1. písemná zmínka 1398; 35. Zaniklá ves Valšov – 1. písemná zmínka 1264; 36. Těchanov – 1. písemná zmínka 1320; 37. Tvrz a zaniklá ves Strálek – 1. písemná zmínka 1268; 38. Zaniklá ves Čechov – 1. písemná zmínka 1320; 39. Jiříkov – 1. písemná zmínka 1492; 40. Křížov – 1. písemná zmínka poč. 14. století; 41. Hrad a ves Sovinec – 1. písemná zmínka 1330; 42. Bradlné – 1. písemná zmínka 14. století; 43. Huzová – 1. písemná zmínka 1131; 44. Tašňov – 1. písemná zmínka 14. století; 45. Dlouhá Loučka; 46. Zaniklá ves Rulendorf – 1. písemná zmínka 1320; 47. Tzv. Pustý zámek (tvrz) – 13. století; 48. Mutkov – 1. písemná zmínka 1320; 49. Břevenec – rýžoviště – 13. století?; 50. Ruda – 1. písemná zmínka 1348; 51. Rabštejn; 52. katastr obce Křivá – doklady těžby stříbra a železa; 53. Plinkout – těžba stříbra a železa; 53. Břevenec – lokalita pod Křížovým vrchem – doklady přítomnosti stříbra, zlata a železa.

Velikosti jednotlivých rýžovnických polí se pohybují v intervalu 20 x 30 m až 40 x 80 m (Novák 1985, 31). Část rýžoviště byla zničena povodní v roce 1997 (Šestáková 2012,

38). Pokud předpokládáme neměnný způsob rýžování zlata po celý středověk a raný novověk, lze i v tomto případě vztáhnout podobu těžební strategie k vyobrazení metod, konstrukcí a hornického vybavení v práci Jiřího Agricoly (viz obr. 7). Druhá významná lokalita se nachází 500 m severovýchodně od obce Břevenec. Doposud jsou zde znatelné pinky (propady) a haldy hlušiny (Šestáková 2012, 40). Těžba polymetalických rud byla ukončena až v 18. století (Morav 2000, 67).



Obr. 7: Jedna z vyobrazených podob techniky rýžování podle G. Agricoly (*De re Metallica Libri XII 1556*, překlad Ježek, B. – Hummel, J. 1933, 338)

důlních děl patří i lokalita „Na kopci“ označena na 2. vojenském mapování jako „Goldhübel“. Vyjma mapových podkladů nelze dílo hlubinné těžby zlata přesněji identifikovat (Šestáková 2012, 42 – 48).

Poslední lokalitou v jižní části zkoumaného prostoru je katastr obce Křivá „Nad Valšovým dolem“, kde se rozkládá síť piněk a hald. Areál se nachází na okraji katastru, nad řekou Huntavou. Dosud je rozpoznatelné také odstřelené ústí štoly a úvozové cesty (až 2 m hluboké) sloužící k dopravě rudy (Šestáková 2012, 49–50).

Žádné ze jmenovaných děl na katastrech obcí Plinkout a Křivá není přesněji datované. Vzhledem k okolnostem a umístění výchozů, lze předpokládat těžbu nejpozději od vrcholného středověku.

Soustava důlních děl se nachází na katastru obce Plinkout. Důlní systém štoly „Na vyhlídce“ se rozkládá 2,5 km severně od obce. Patrné jsou pouze pozůstatky propadu odvětrávacího systému. Ústí další zjištěné štoly „nad Jelením potokem“ bylo odstřeleno z bezpečnostních důvodů. Větší množství terénních relikvů náleží dílu s názvem „Prostřední les“, nacházející se severovýchodně nad Plinkoutem. Průběh šachet doprovází množství hald dosahující výšky až 3,5 m. Patrné je také zavalené ústí štoly. Do výčtu

V severozápadní části zkoumaného prostoru se rozprostírá významný exploatační komplex, který je součástí tzv. Hornoměstského rudního revíru. Nachází se mezi obcemi Ruda a Skály a obsahuje železorudná a polymetalická ložiska s výrazným obsahem stříbra. Jsou zde přítomny i devonské železné rudy typu Lahn Dill vyskytující se mimo jiné také na katastrech obcí Ruda a Horní Město. Po obou stranách cesty z Rýmařova do Horního Města jsou doposud zřetelné pozůstatky důlních děl. Jedná se o oblast tzv. Pittenwaldu, disponující významnými ložisky kvalitní železné rudy. (Čermák – Karel – Marek 2015, 20–23). Rýmařovské rudné doly tvoří de facto jediný celek a jejich dělení na rudské (podle Rudy) a hankštejnské⁸ (Hangenstein-Hankštejn-Skály) souvisí jen z jejich územní příslušnosti k sovineckému či rabštejnskému (janovickému) panství (Karel 2011a). Hankštejnské doly zahrnovaly oblast Tvrdkova, Rešova a Skal, přes později založený Ferdinandov a Kamennou horu (něm. Steihübel, Steinhügel) až po dnešní Novou Ves situovanou severně od Rýmařova. Spravovalo je již od počátku svého vzniku v 90. letech 13. století rabštejnské panství. Druhou zmiňovanou skupinou důlních děl je revír v Pittenwaldu procházející kolem Hornoměstské zatačky a přes horní část Stráleckého údolí. Následně obkružují město Rýmařov a pokračují dál na východ k Dolní Moravici a k Bruntálu. Zatímco ve 13. a na poč. 14. století dominovala potřeba zisků z drahých kovů, v průběhu 14. století se těžba orientovala na železo (Karel 2011b, 6, Čermák – Karel – Marek 2015, 20–23).

Těžbu a zpracování zlata v Rýmařově dokládají nejen terénní pozůstatky ve formě dochovaných nadzemních reliktnů, ale také přítomnost natavené suroviny a technické keramiky nalezené v areálu Hrádku (Goš – Hrubý – Karel, nevydaný rukopis). Lze předpokládat primární získávání suroviny rýžováním fluviálních sedimentů a teras, případně lokální těžbu formou šachet, jež ovšem nejsou na Rýmařovsku ve 13. století prozatím doloženy. V následujících etapách můžeme uvažovat o vytváření hospodářských zázemí v blízkosti dobývek (srov. Horní Údolí – Starohoří u Zlatých Hor – Večeřa – Večeřová 2008).

⁸ Poskytovaly zlatonosný křemen, galenit, hematit, hematizovaný magnetit aj. (Karel 2011b, 5).

4. Historicko – topografický kontext

Osadu na Bezručově ulici je potřeba vnímat jako součást komplexnějšího tématu osidlování podhorských a horských oblastí Jeseníků. Zodpovězení otázek týkajících se účelu jejího vybudování a majetkosprávního charakteru stojí na pochopení mnoha dílčích aspektech. O to je celá věc složitější, když si uvědomíme zájem o zkoumanou oblast ze strany světské (šlechtické i zeměpanské) a církevní autority, vznikající víceméně zároveň od 2. poloviny 13. století.

Do problematiky osidlování spadá i zakládání prvních středověkých měst pro získání vyšší kontroly nad exploatačními oblastmi pomocí dosazených zeměpanských úředníků. Je možné hledat souvislost se vznikem města Rýmařova, geograficky umístěným mezi nejstarší lokovaná města českého království (Bruntálem a Uničovem), a nutností kontroly daného území ze strany moravského markraběte. Zakládací listina města Rýmařova se nedochovala a první přímá zmínka pochází až z roku 1351, přesto V. Goš, J. Karel a J. Novák (1977) kladou počátky města do 70. let 13. století v souvislosti se založením Rabštejnského panství. Nelze zpochybňovat význam oblasti Rabštejnského panství ve středověku, avšak okolnosti vzniku, vývoje a charakteristiky kolonizačních a montánních aktivit znehodnocuje skromné množství písemných pramenů ze 13. a první poloviny 14. století.

Kolonizování jihu nízkého Jeseníku je spojeno s aktivitami rodu Šternberků, kteří získali državy ve staré sídelní oblasti severně od Olomouce na původním zeměpanském majetku. Jejich činnost pak vyústila v zakládání nových vsí. S tím souvisel i spor o les „Libuše“ s řádem německých rytířů, jenž vyvrcholil v roce 1285. Tento letopočet lze pokládat za nejstarší mezník kolonizace ze strany Šternberků, orientovaných na Moravsko-Berounsko a Dvorecko. Takto si rod pojistil výnosy z těžby a dál rozšiřoval zájem o kontrolu na „Rudnou cestou“ založením hradu Šternberk. Nedlouho po zahájení stavby hradu navíc získal Zdeslav ze Šternberka kontrolu na protilehlém břehu řeky Moravy i s hradem Medlice. Jižní část významné spojnice mezi Uničovem a Bruntálem spravoval rod Bludoviců (Moravská Huzová, Šumwald aj.). Severní část spojnice pak (úpatí Jeseníků) lemovaly državy pánů z Loučky, kteří díky strategické poloze vsi Loučka ovládali výchozí oblast a zmiňovanou komunikaci Uničov



Obr. 8: Znárodnění průběhu „Rešovské cesty“ (červeně) a „Královské stezky“ (oranžově).

(Olomouc) – Bruntál procházející přes Valšův Žleb na náhorní plošiny do okolí Rýmařova. Nejvýznamnějšími cestami se od středověku staly dvě hlavní trasy propojující střední, resp. severní Moravu s Horním Slezskem, vedoucí přes některé oblasti těžby kovů (Bolina 2002, 165–168). Ve falzech codex diplomatica Bohemiae je zmiňovaná v letech 1220 a 1269 tzv. Jívovská cesta, vedoucí z Olomouce, procházející přes Dolany, Jívovou, Domašov, Starou Libavou, Dvorce, a následně do Bruntálu a k Opavě:

„Fluvius vero praedictus fluens per descensum íacit metam usque ad viam quae dicitur Gywowska czesta“ (CDB

II. 376, 414; V/2. 599, 194). Druhou významnou spojnici je tzv. Rudná cesta, probíhající Šternberkem a Moravským Berounem. Severovýchodnějším směrem se patrně obě cesty slučují. Potřeba propojit kolonizované exploatační oblasti úpatí Hrubého Jeseníku se správními centry Markrabství moravského (Uničov, Olomouc) vyžadovalo síť menších regionálních komunikací. Dvě ze známých regionálních tras rabštejnského, resp. sovineckého panství, lze identifikovat podrobněji mj. díky jednotlivým prvkům evokujícím přítomnost komunikace. Tou známější je tzv.

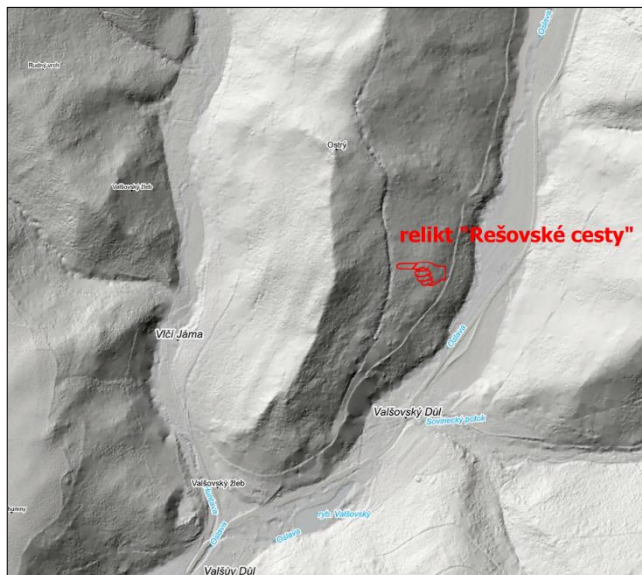
„Rešovská cesta“, doposud zřetelně rozpoznatelná na prudkém úbočí kopce Ostrý. V délce 1,5 km od Valšova Žlebu, v místech prudšího stoupání, se vrývá do skalnatého podloží do hloubky až 4 m. Vedla podél soutoků řek Huntavy a Oskavy do Rešova a dále přes Skály, Horní Město až do Rýmařova (Sviták 1992, 362–368). Druhou spojnici je tzv. „Královská stezka“, vycházející opět z Dolní Loučky, vedoucí podél říčky Oslavy a Stráleckého potoka. Relikt úvozů je zřetelný pod stráleckým hradem, kde se ostře stáčí k Rýmařovu (Goš – Karel 1999, 105–106).



Obr. 10: Doklad průběhu „Královské stezky“ zachycený v názvu regionálního úseku na mapě stabilního katastru z roku 1836, v prostoru pod hradem Strálekem, ve směru na Dlouhou Loučku, zdroj: cuzk.cz.

Všechny osady s českými jmény nacházející se podél obou tras jsou spjaty se zakladatelskou činností pánů z Loučky ve 2. polovině 13. století (Křivá, Ruda, Tvrdkov, zaniklá ves Markov, Rešov, Mirotíněk). Od 14. století se na správě tohoto území podílejí kromě pánů

z Loučky také sňatkovou politikou spříznění Bludovicové a Benešovici (Bolina 2002, 168). Založení tvrze nad soutokem Huntavy a Tvrdkovského, zvané Pustý zámek u Rešova, taktéž souvisel s potřebou kontroly regionálních cest a správou území. Domněnky původu založení hovoří o pánech z Loučky (pokud vztáhneme vznik fortifikace k osadě Hankštejn), přestože se nedá vyloučit iniciativa ze strany rýmařovského panství (Bolina 2002, 168). Jak již bylo řečeno, do zkoumaného prostoru se ve 2. polovině 13. století dostává také rod Benešoviců, kde r. 1285 drželi hrad Strálek/Štrálek. Což dokazuje zmínka uvádějící Beneše ze Štítiny pečeti jako Beneš ze Štrálku (CDM IV. 205, 271). Dokonce



Obr. 9: Terénní deprese jako pozůstatek průběhu „Rešovské cesty“, znatelný na lidarovém snímkování; zdroj: cuzk.cz; celkové úpravy: Jana Brhelová.

se místy uvádí vztah vzniku města Rýmařov s aktivitami Benešoviců, působících na Bruntálsku (od Opavska postupují k Bruntálsku – viz hornobenešovské panství). V protipólu stojí charakter Rýmařova jako majetek zeměpanský. V tom případě by strálecké panství nabývalo velmi malých rozměrů, zahrnující kromě hradu pouze čtyři popluží vsi Štrálek (ZDO I. 917, 44) nacházející se cca 150 m po svahu od fortifikace Strálku, kde byla po vývrtech nalezena zuhelnatělá souvrství a kde je dosud patrná plužina.⁹ Zasahovalo by tedy do církevních Těchanovických držav olomouckého biskupství. Rozsah rýmařovsko-stráleckého panství, rozložení majetků a další souvislosti lze vysledovat ve zprávě týkající připojení držav k Rabštejnskému panství v roce 1398 (CDM XII. 469, 415).

Z textu vyplývá připojení městského centra s okolními obcemi a vsí náležící původně pánům z Loučky (Resschdorff, Haugsteyn, Twrdkaw) k Rabštejnu (společně s vesnicemi Frankstat, Rabissendorff) – podrobněji Bolina 2002, 168–169.

Zánik Strálku ve 2. polovině 14. století může souviset s nově vytýčeným územím Rabštejnského panství a hradu Rabštejna s jeho významnější správní funkcí (Goš – Karel 1999, 111; Bolina 2002, 169).

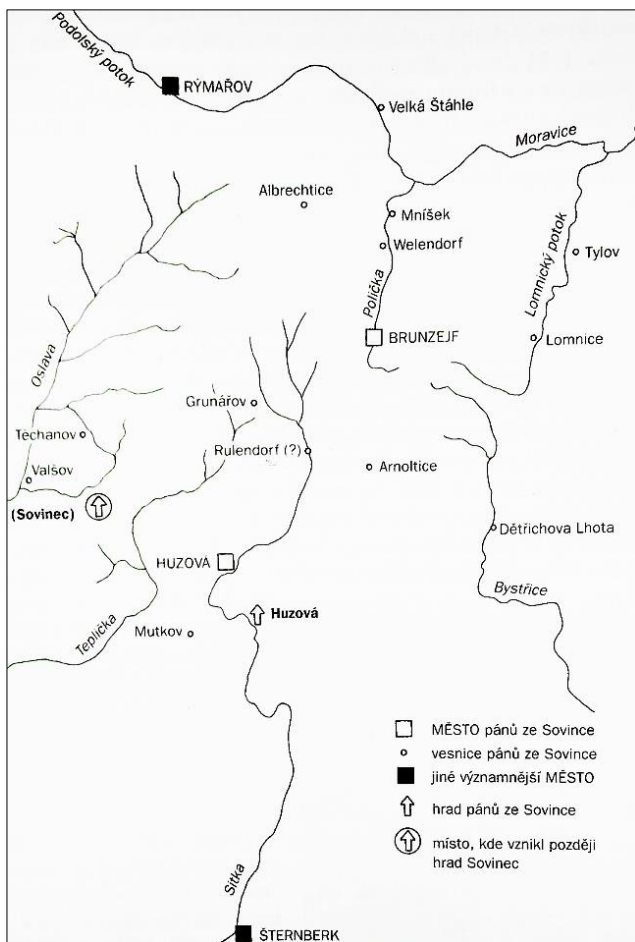
Državy v Nížkém Jeseníku spravovala i církevní moc. Jednalo se o majetky olomouckého biskupa a olomoucké kapituly. V tomto směru je nejstarším pramenem Zdíková listina z roku 1136, zmiňující v oblasti Nížkého Jeseníku pouze osadu Varhošť a v níže položených územích popluží ve Střelících, dvě popluží v Moravské Huzové a v Mošťánkách, tři v Žerotíně a osady Újezd a Medlov u Uničova (CDB I. 115, 119–120; souhrnná analýza listiny – Bolina 1999). O téměř 140 let později se v závěti biskupa Bruna ze Schauenburku (r. 1267) žádná lokalita v Nížkém Jeseníku neobjevuje (CDB V/2. 526, 75 – 82). Později Bruno projevil zájem o rozšiřování majetku do severních oblastí (např. vyrovnání s Klášteřem Hradisko). Jedná se ale o území v okolí Šternberka a Uničova (Bolina 2002, 169–170). Dalším dokladem Brunových zájmů pak může být založení tvrze u Huzové, která je v lením rejstříku označována jako „civitas“. Společně s lokovaným městem patrně získali na počátku 14. století tvrz budoucí páni ze Sovince. Hrádek postavený v jižní části biskupských majetků doplňoval síť správních a strážních center na

⁹ Ústní sdělení Mgr. J. Karla.

Rýmařovsku. Jeho vznik je tedy kladen do 2. poloviny 13. století a zánik k roku 1333, kdy se přestali psát Vok a Pavel jako páni z Huzové a přídomek byl změněn na pány ze Sovince (Novák 1973, 124).

Až v roce 1281 dostala olomoucká kapitula od Albrechta ze Šternberka náhradou škody vesnice Bradlnou a Křížov (Papajík 2005, 15), tedy nejseverněji položené oblasti tehdejšího církevního zájmu.

Na počátku 14. století se do majetkových poměrů na Rýmařovsku dostávají budoucí páni ze Sovince. Již v letech 1318 až 1319 dostávají lénem město Huzovou, lokované na přelomu 13/14. století, a jeho širší okolí bratři Markvart, Vok a Pavel (II.). Zde drželi 11 lánů a mlýn. Zpočátku využívali jeho postavení na důležitých komunikacích, postupně ale začalo město stagnovat. K lénu se přidala ves Grunářov (Grundorfer) s 36 lány a dvěma mlýny, ta zanikla v 15. století a obnovena byla v roce 1765 s názvem Kněžpole. Součástí



Obr. 11: Lenní majetek pánů ze Sovince v letech 1318 – 1319, (převzato z Papajík 2005, 19).

majetku byl i Těchanov s 10 lány, mlýnem a krčmou, Arnoltice (zpuštělé a znovu založené v 16. století), Rulendorf (s neznámou polohou, zaniklá v 15. století), Valšov (něm. Walzsov, zanikl počátkem 16. století v místech samoty Valšova dolu), Lomnice (zpuštělá ve 2. polovině 15. století a znovu vystavěna v polovině 16. století), Dětřichova Lhota (dnes Dětřichov nad Bystricí) a Mutkov (ve 2. polovině 16. století zpuštělá, v 17. století znovu osazená). Druhým lenním biskupským okrskem byla oblast s centrem v Brunzeifu (dnešní Ryžoviště), založeném před rokem 1318 jako hornické město. Na přelomu 15/16. století zpuštělo (Papajík 2005, 17 – 18). Do tohoto

území spadal také Vajglof (něm. Welendorf, zpustl kolem roku 1500) se dvěma lány a mlýnem, Albrechtice (něm. Albrechtzdorf, opuštěny ve 2. polovině 15. stol. a obnoveny v pol. 16. století) se sedmi a půl lány, Mníšek (něm. Genzidl), ves zaniklá v 15. stol. nacházející se mezi Břidličnou a Vajglovem) s pěti a půl lány, Velká Štáhle (Scalcodorf, zpustla v 15. stol, obnovena před r. 1547) s třemi a půl lány a mlýnem a Tylov (Tylandorf, zpustl v 15. stol., obnoven r. 1576) – Papajík 2005, 18.¹⁰

Název	Něm. Název	Vznik	Zánik	Poznámka
Malá Štáhle	Stalsdorf, Scalcodorf??	Poč. 14. stol.?	r. 1474	V 16. století nově založená ves (dnešní Malá Štáhle) 1 km od původní osady
Kremže/Stará Ves?	?	13. stol.?	?	Nově vysazená Stará Ves by měla být položená výše
Edrovice	Edersdorf	?	?	Edrovice založené r. 1586, podle zakládací listiny stojí na starším osídlení

Obr. 12: Zaniklé obce nacházející se na Rabštejnském panství, dílčí fakta převzata z Turek a kol. 2004; Hosák 2004, Karel, nepublikovaný rukopis); celkové zpracování Jana Brhelová.

Název	Něm. název	První písemná zmínka	Zánik	Poznámka
Rulendorf	Rulendorfe	1320	15. stol.	Na jejím místě vzniklo Veverčí
Valšov	Waszov, Walschdorf,	1264?	1510 – 1511	Písemná zmínka r. 1264 (z listiny Bruna), r. 1492 (součást sovineckého panství), 1510 – 1511 odešel zbytek osadníků, r. 1771 samota Valšův důl
Vajglov	Welendorf	14. stol.?	Kol. r. 1500	Lokace a identifikace není zcela jasná. R. 1492 součástí sovineckého panství (již existující), 2. polovina 15. století zpustlá, opětovně osazena před r. 1579.
Mníšek	Genzidl-Gezindl /Einsiedel			Zánik při tažení Uhrů od Olomouce na Nisko r. 1474. Kronika Velké Štáhle hovoří o četných obětech moru r. 1450
Tylov	Tylandorf	±1318	15. stol.	V letech 1318 – 1319 byl označen za novou vesnici vesnicí
Skalka	Scalcodorf	1316	1474	Zánik při tažení Uhrů od Olomouce na Nisko.
Bradlo (Bradlné, Bradlov)		2. polovina 13. století (před rokem 1281)	1474	Zánik při tažení Uhrů od Olomouce na Nisko. Ves vznikla v 15. století na starším osídlení??
Tašnov	Taschental	?	1474	r. 1437 označen jako pustý Štasental. Zánik při tažení Uhrů od Olomouce na Nisko.

¹⁰ D. Papajík uvádí něm. název Scalcodorf v souvislosti s předchůdcem Velké Štáhle (Papajík 2005, 18) zatímco J. Karel tímto názvem označuje ves v blízkosti Břidličné (Karel, nepublikovaný rukopis). Podle přímé zmínky z biskupského rejstříku ale nelze lokaci určit: „Item villa Scalcodorf habet“

Markov-Martková	-	Nejpozději poč. 14. stol.	1474	výnosná těžba stříbra zlata, zaniklá ves pod Rudou. V místopisných rejstřících ves chybí. Vznik souvisí s aktivitami Voka IV. ze Sovince i Vavřince Edera.
Stančín	?	?	?	Lokalitu zmiňuje pouze J. Karel ve svém rukopisu
Markov	-	13.–14. století	16. století	
Mutkov	Muchochow	Nejpozději poč. 14. stol.	Nejpozději 2. polovina 16. stol.	r. 1578 – 1594 označena jako ves pustá "na Mutkově",
Veselí	Wessele	1397 – 1466 (již osídlené)	Nejpozději v 16. století	r. 1591 označeno jako pusté Veselí (Lokalizace?)
Stránské ¹¹	Czechitz, Zechitz	2. polovina 13. století?	2. polovina 15. stol.	r. 1492 a 1546 označeno jako pusté Stránské

Obr. 13: Zaniklé obce náležící k sovineckému panství, dílčí fakta převzata z Turek a kol. 2004; Hosák 2004, Karel, nepublikovaný rukopis); celkové zpracování Jana Brhelová.

V době od 2. poloviny 13. a 14. století docházelo k postupnému zhušťování osídlení a využívání zdrojů kovů. Jednotliví majitelé měli potřebu vytvářet správní centra ke kontrole zájmového území. Některá z významných sídel již byla zmíněna. Menší či krátkodobější fortifikace nejsou v písemných pramenech zmiňovány vůbec, případně velmi stručně.

Správním centrem se stal hrad Rabštejn založen na konci 13. století nebo na přelomu 13/14. století kolonizátorem Hrabíšem ze Švábenic, orientovaným svými aktivitami spíše na Šumpersko. V roce 1318 se hradu zmocnil olomoucký biskup Konrád I. Odňal jej některému z pánů (patrně Jindřichovi z Lipé), odmítajícího uzнат autoritu krále Jana Lucemburského a následně předal hrad panovníkovi. Další písemný doklad o správním centru Rabštejnského panství zaznamenal rok 1398 (viz výše), kdy se stalo součástí zástavy markraběcího panství Pročkoví z Vildberka. V období husitských válek zde sídlila katolická strana (protipól husitskému Sovinci). K bojům ale nakonec nedošlo. V roce 1474 byl hrad silně poškozen a vyloupen Uhry. Když ve 20. nebo 30. letech 15. století založil Petr ze Žerotína janovickou tvrz, ztratil Rabštejn svou správní funkci, avšak přesto stále existoval jako sídlo zeměpanských úředníků, a to až do třicetileté války, kdy byl dobyt Švédy. Ještě ve 2. polovině

¹¹ Jako jediná ves z výčtu byla původně biskupským majetkem, od 14. století náleželo sovineckému lénu a od 17. stol. náležel řádu německých rytířů. Z názvu lze s trochou nadsázky situovat osadu do míst zaniklého Čechova, jenž bývá umístěn do oblasti samoty Hutov (Karel 2005, nevydaný rukopis).

17. století funguje jako sídlo panského služebnictva. V roce 1769 je již připomínán jako ruina, kterou rozebírají poddaní na stavební kámen (Karel 2005, týž 2008a, 19 – 20).

Podobný význam ve správě dané oblasti zastával hrad Sovinec, který založili biskupští mani a držitelé huzovského léna páni ze Sovince těsně před rokem 1333 a dali mu podobu jednoduchého půdorysu s nejstarším horním palácem a věží. Majetky schraňovali v příbuzenské shodě až do období markraběcích válek, kdy hrad držel Pavlík ze Sovince. Díky obratné diplomacii v markraběcích sporech (Jošt vs. Prokop) mohl majetky předat potomkům. Po majetkových třenicích mezi sourozenci získali hrad Petr, Pavel, Aleš a Vok ze Sovince. Ještě na konci 15. století, kdy hrad přechází na Jana II. Pňovického ze Sovince, tvoří sovinecké zboží rozsáhlé území počínaje Hornomoravským úvalem a konče úpatím Hrubého Jeseníku. Když Ješek Pňovický ze Sovince přebírá v roce 1531 značně zadlužené panství, je nucen jej prodat Kryštofovi z Boskovic a Třebové. Později hrad přechází na Vavřince Edera ze Štiavnice (zástavnímu držiteli sousedního rabštejnského panství) a po Bílé Hoře získává hrad řád německých rytířů, v jejichž majetku se nachází také za třicetileté války. Přes snahu „zmodernizovat“ fortifikační prvky skončil po třicetileté válce v zuboženém stavu. Řád německých rytířů zrenovovanou pevnost vlastnil až do konce 2. sv. války (Spurný a kol. 1983, 215–222).

Vyjma zmíněných center se na správě a kontrole území podílely i menší fortifikace:

Tvrz Strálek, nacházející se v blízkosti města Rýmařova založila benešovická větev pánů z Kravař na církevním těchanovickém majetku nejspíše po smrti biskupa Bruna ze Šaumberku. Beneš ze Štítiny se již od roku 1282 píše jako Beneš ze Strálku. Archeologický výzkum na Strálku prokázal proběhlý válečný konflikt v první třetině 14. století. V této době došlo ke změně majitele na bratry Valečovské (zemanský český rod), kteří 1. února 1352 prodali tvrz Karlu IV., resp. markraběti Janu Jindřichovi za 300 kop českých grošů. Od té doby tvrz zcela zpuskla a nebyla obnovena (Goš – Karel 1999, 105–114).

Mezi další opevněná sídla patří tvrz v Huzové (Mutkov), jež byla vystavěna ve 2. polovině 13. století. Leží 8 km od Šternberka, v hlubokém údolí Sitky, po levé straně na vysokém a strmém kamenném ostrohu a na nevelké ploše 42 x 20 m s příkopem o šířce 2,5 m a hloubce 6 m vylámaném do skály. Při archeologickém výzkumu byla v hloubce 0,3 m

zachycena požárová vrstva – předpokládá se dřevěná zástavba. Jeho zánik je spjat s vybudováním větší fortifikace – Sovince (Novák 1973).

Nad soutokem Huntavy a Tvrdkovského potoka vznikla nejspíše v souvislosti s pokusem pánů z Loučky získat kontrolu nad některými oblastmi v Nížkém Jeseníků fortifikace nazývaná též jako „Pustý zámek u Tvrdkova“ Plošinu vymezovaly tři skalní tělesa. Od hřbetu prostor vymezovaly dva příkopy, přičemž vnitřní byl široký 6,5 až 9 m a hluboký 4,5 m. Čelní temeno bylo obehnané zdívem širokým 1,5 m a pojeným vápennou maltou s hrubou příměsí písku s oblázky, vnitřek zdi zpevňuje řidší maltovina. Nález byl interpretován jako prostorná obytná věž, centrální část sídla (Karel 2008b).

Tvrz Walhübel („valový pahorek“) se nacházela při levém břehu řeky Moravice mezi obcemi Malou Štáhlí a Dolní Moravicí na ploše zhruba kruhového půdorysu o průměru 15 m. Od nechráněné strany byl vymezen valem a příkopem (šířka 5,6 m, hloubka 1,6 m). Význam opevněného místa by mohl spočívat v nedalekém rýžovišti a brodě cesty vedoucí z Rýmařova do Bruntálu (Starého Města u Bruntálu). V roce 1970 zde byla J. Karlem a J. Novákem vytýčena sonda, díky které byly nalezeny kusy vápenné malty, destrukce subtilního zdiva a pískovcový brousek (Novák 1971, 2).

Do výčtu středověkých fortifikací by měl patřit opevněný dvůr v obci Skály, jenž ještě v 16. století podléhal císařské správě. Až později byl odkoupen Hoffmany a stal se součástí janovického panství. Snad se jednalo o sídlo členů nižší šlechty, která se podílela na výnosech těžby¹².

Mezi opevněná sídla patřil také rýmařovský městský Hrádek, podrobněji rozebíraný níže (viz kapitola 6).

5. Revize výzkumu na Bezručově ulici v Rýmařově

5.1. Metoda, okolnosti a průběh výzkumu

Plocha se nezkoumala systematicky. Postup se odvíjel od potřeb stavitele. Výzkum probíhal etapovitě a v omezené míře, přičemž také odkryv některých objektů byl vícekrát přerušen a navazovalo se na něj s odstupem několika týdnů až měsíců. Kulturní vrstvy

¹² Ústní sdělení J. Karla.

překrývající jednotlivé objekty byly odstraněny strojně. Také sondy S01 a S02 se hloubily pomocí techniky. Ještě před zahájením výzkumu došlo k likvidaci některých kulturních vrstev a zánikových zásypů objektů při výkopech pro inženýrské sítě.

Výzkum se nejprve soustředil do míst s předpokládaným výskytem sídelních objektů. Ty byly vytipovány při výkopech pro inženýrské sítě v roce 1971 a pomocí povrchových sběrů po skrývce „ornice“. Dokumentace probíhala standardním způsobem, tj. kresebná dokumentace půdorysů objektů a profilů sond (měřítko 1:10, 1:20). Ve výjimečných případech byly ponechány kontrolní profilové bloky. Vybrané situace se dokumentovaly také fotograficky (černobílé). Římskými číslicemi byly podle nálezové zprávy označeny jednotlivé objekty. Podle metodiky užívané v současné době se ale jedná spíše o struktury, tedy o soubor objektů tvořící jeden celek. Výplně objektů/struktur nejsou označeny. Jsou odlišovány a popsány slovně v textu nálezové zprávy, případně v kresebné dokumentaci profilů. Nálezy byly z archeologických situací odebírány v závislosti na jejich umístění vzorkováním (situace na profilech) nebo vybírány při plošném odkryvu (Novák – Karel 1974).

Záchranný výzkum začal na jaře roku 1971 na parcelách č. 1838/1, 315, 316 (východně od Vrchlického ulice – viz plán č. 1). Podařilo se zachytit několik objektů (I – VIII) ve výkopech inženýrských sítí. Nálezová zpráva přímo neuvádí postup výzkumu.

Lze předpokládat identifikace objektů na profilech. Kresebná dokumentace se tedy omezila na profily výkopů, případně zasazení objektů do situačních plánů. Povrchové sběry západněji od zkoumaného prostoru navíc prokázaly přítomnost dalších středověkých kulturních vrstev. Na základě informací z nálezové zprávy a především z kresebné dokumentace je možné vytvořit předběžný popis nálezových okolností objektů zachycených při strojních liniových výkopech pro inženýrské sítě. Uložení byly dokumentovány pouze na profilech v rámci výkopů. Na východním profilu výkopu pro vodovodní potrubí se projevila pod lokální navážkou břidlice silná vrstva přemístěného podloží promíseného fragmenty břidlice. Patrně se jednalo o recentní dorovnění terénu. Pod planýrkou se nacházela vrstva organické hlíny označovaná jako „humus“. Následovala hnědá prachová hlína (orniční vrstva?) pocházející z období, kdy byl prostor využíván jako zemědělská půda. Ornice překrývala výplně objektů I. – IV. Vlivem orby

zcela chybí horní partie zmiňovaných objektů a vrstva, z níž byly výkopy vedeny (Novák – Karel 1974).

V roce 1973 byly zahájeny výkopové práce na sousedních parcelách č. 1756 a 1760 v souvislosti s výstavbou rodinných domů. Záchranný archeologický výzkum byl veden pod záštitou Vlastivědného ústavu v Bruntále historikem Mgr. Jiřím Karlem a geologem Ing. Jaromírem Novákem. Odborným dohledem byl pověřen archeolog PhDr. Vladimír Goš, CSc. Metoda výzkumu byla přizpůsobena potřebám stavebních prací. V rozmezí 1. 7. 1973 – 20. 8. 1973 probíhala první etapa výzkumu. Práce se soustředily do čtverce s předpokládaným nejvyšším potenciálem archeologických situací. Čtverec 5 x 5 m (označen body A – F, 1 – 5) byl situován do jihozápadní části parcely č. 1760 v místech, kde byly zachyceny kulturní vrstvy již v roce 1971 (v rámci výkopu pro el. vedení). Snižování úrovní ve čtverci ustoupilo primárnímu strojnímu odkrytí dvou sond (S01, S02): V sondě S01 s orientací SV – JZ o rozměrech 22 x 1 m se projevila cca 0,5 m široká orniční vrstva, pod níž se nacházely destrukční zásypy objektů XVI a XIV. Práce pokračovaly odstraňováním zánikových zásypů v objektech XVI, VII, IX, X, XI a XIV, dosahujících hloubky až 1,6 m (Novák – Karel 1974).

Výzkum pokračoval v září r. 1973, kdy došlo k odkryvu objektů IX a XIV. Při hloubení základů domu byl rozlišen také objekt XXII, a to v hloubce 2,5 m od povrchu. Ručně se odkryla a zdokumentovala jeho východní část. Západní partii zničily stavební práce ještě před zahájením výzkumu. V říjnu téhož roku se strojně odstranily vrstvy překrývající část objektu XVI, následovala kompletní exkavace jeho zásypů archeologickou metodou. Nálezovou situaci v tomto roce doplnilo rozpracování objektů XVII, XIX, XX (Novák – Karel 1974).

Západně od výzkumu na parcele č. 1587/1, přiléhající k Bezručově ulici, byl v roce 1974 ohlášeno narušení archeologických situací. Následný záchranný výzkum probíhal ve dnech 10. 5–19. 5. Částečně byly odkryty objekty XXVIII a XIX (Novák – Karel 1975, 1–2).

Ve stejném roce práce pokračovaly také na parcele č. 1760, kde se podařilo prozkoumat plochu 176 m². V této části byly výkopy ukončeny až 12. 10. 1974. Podařilo se tak odhalit a prozkoumat 12 objektů. V severní části parcely se nacházelo několik

objektů v superpozici, včetně stavby s kamennou podezdívkou, která byla částečně obnažena již v roce 1973. Osídlení pokračovalo i mimo zkoumanou plochu, jež byla částečně prořata výkopem pro elektrický kabel. Číselná řada označující objekty navázala na výzkumy z let 1971 a 1973. Metoda výzkumu se oproti předešlým sezónám nezměnila. Opět byla vytvořena „měřičská síť“ a prováděla se průběžná kresebná dokumentace doplněná o závěrečnou fotografickou (Novák – Karel 1975, 1).

V roce 1975 byl dokončen výzkum na Bezručově ulici v Rýmařově, na parcele č. 1760 a části parcel č. 1756 a 1757. Podařilo se prozkoumat 21 m². Relativní výška 10,00 m byla přiřazena v této etapě k absolutní hodnotě, tj. 591, 291 m n. m. Práce byly zahájeny na začátku dubna 1975 a ukončeny na konci října 1975. Celkem se podařilo rozkrýt a zdokumentovat 9 objektů, z toho výkopy objektů č. XVII a XVIII započaly již v roce 1973. V rámci výzkumu bylo potřeba také odklidit stavební suť, kterou stavebník zanechal na zkoumaném prostoru. Na výzkumu se podílel tentýž tým, který realizoval výkopové práce v předešlých letech. Fotodokumentaci zajistil p. Miroslav Požár. Nejvýznamnějším počinem v této sezóně se stal průzkum objektu XIX, zabírající plochu přes 26 m² s hloubkou 1,6 m. Objekt narušil starší situaci XVIII, po jehož destrukci byl na stejném místě zbudován objekt XLII (jeho destrukční zásypy jsou označeny jako XLIII). Ze stratigrafických souvislostí vyplývá, že nejmladším objektem je výkop č. XVII. Severní hrany některých objektů bylo možno prozkoumat jen částečně, jelikož v těchto místech procházel výkop pro inženýrské sítě. Těsně u vozovky – Opavská ulice – byla prozkoumána jáma XLV, jež byla označena za nejstarší v rámci sídliště. Větší část objektu se nacházela pod asfaltem, proto nedošlo k úplnému odkrytí. Ve stejném roce došlo na zkoumání nejmladších objektů XLI a XLIV dokládajících (podle textu v nálezové zprávě) převrstvení zánikových výplní objektů náležících sídlišti s raně novověkou organickou hlínou z 16. století (Novák – Karel 1976).

K nálezové zprávě z roku 1975, kdy se zprvu předpokládalo ukončení výzkumu, byl přidán rukopis J. Nováka. Jedná se o stručný souhrn tehdejších poznatků a prvních závěrů: *„Záchranný výzkum byl ukončen komisionálním řízením dne 8. října r. 1975. Ze zprávy vyjímáme celkové vyhodnocení: Nejvýrazněji se jeví osídlení, které započalo objektem č. 9 a navázalo v polozemnicích. Rozmístění polozemnic, 4 objekty v řadě, nasvědčují, že se*

jedná o jádro kolonizační vesnice. Objekt č. 19 pak měl větší význam. Některé objekty lze považovat za nezemědělské. Vznik vesnice prozatím klademe do 2. poloviny 13. století, zánik pak do počátku 14. století. V krátkém časovém úseku můžeme rozlišit 3 – 4 horizonty. Intenzitu staršího osídlení prokazuje 12 prozatím zjištěných objektů a množství keramického materiálu v destrucích mladších objektů. Pro nejstarší osídlení je významným prvkem značné množství železných předmětů (obj. č. 18 a 45) a druhotně uložená struska. Pedologické poměry (silná splachová činnost) a nálezy zemědělského nářadí prokazují, že okolí sídliště nebylo zalesněno. I když celkový rozsah sídliště není znám, neboť je nutno předpokládat další objekty západněji v městské zástavbě, dosažené výsledky podstatně přispívají k řešení otázek osídlení ve 13. století a k otázce rekolonizace. Na starším osídlení vznikla kolonizační osada. Výkopové práce na Bezručově ulici v Rýmařově přinesly významné poznatky ke stavebnímu vývoji 13. století a ojedinělý soubor keramiky. Zvláště význačná je červeně malovaná keramika a keramika vycházející z mladohradištních tradic. Účastníci komise zdůraznili, že výsledky výzkumu přinesly naprosto nový, neznámý materiál, důležitý k řešení kolonizace a rekolonizace ve 13. století. Tato okolnost má velký kulturní význam a podstatně doplňuje celostátní výzkumný úkol uvedené problematiky počátku měst. V závěru komise doporučuje provést systematický výzkum za účelem zjištění celkového rozsahu a charakteru osídlení a za tím účelem vyhlásit stavební uzávěru mezi ulicí Bezručovou a Opavskou, počínaje cestou ke kostelíčku v Lipkách po ulici Vrchlického.“ (Novák – Karel 1975, 2–3).

Přes obtíže záchranný archeologický výzkum dále pokračoval. V roce 1976 proběhla tedy další fáze výzkumu, soustřeďující se do oblasti mezi Vrchlického ulicí a silnicí Šumperk – Bruntál. Plochu výzkumu na parcele č. 1838/1 vymezoval ze severozápadu výkop pro vodovodní potrubí (v roce 1971 zde bylo prozkoumáno několik objektů na profilu), ze severovýchodu inženýrské sítě s kabeláží a na jihovýchodě příjezdová cesta. Z plochy o délce 18 m a šířce 4 m byla v roce 1976 zkoumaná pouze východní část v délce 8 m. Prostor byl vytýčen „měřičskou sítí“ (osy x, y; body a – g). Pracovalo se opět se dvěma výškovými hodnotami. Relativní výška 10 m se rovnala absolutní výšce 591, 29 m n. m. Výzkum provázela průběžná kresebná dokumentace v měřítku 1:20. Na konci výkopových prací se využila také fotografická dokumentace (černobílé fotografie). Inventář získaných nálezů navazoval na předchozí výzkumy. Sedm zjištěných objektů

bylo označeno římskými číslicemi v pokračující průběžné řadě, tj. XLVII až LVIII (Novák – Karel 1977a). Nepodařilo se dohledat situační plán vztahující se na tyto objekty. Rovněž kresebná dokumentace chybí. Analýza tedy vychází pouze z textových pasáží v nálezové zprávě. Stejně tomu je v případě materiálové skladby. Součástí nálezové zprávy jsou také kresby keramických střepů, jež se mi fyzicky podařily dohledat pouze z části.

5.2. Metoda revize výzkumu

Při revizi výzkumu jsem využila dostupných informací nejen z publikovaných článků (Goš – Karel – Novák 1977; titíž 1985; Goš – Karel 2003; Karel 2005; týž 2008a; Karel 2021), ale především z nálezových zpráv, terénní dokumentace a poznámek Mgr. Jiřího Karla a Ing. Jaromíra Nováka, přiložených k souboru nálezových zpráv a archivovaných v Městském muzeu v Rýmařově. Výzkum byl prováděn v 70. letech. 20. století s dodatečnou sondáží v roce 1988. Postup při výkopových pracích probíhal (v rámci možnosti) standardním způsobem – na základě horizontální stratigrafie a jednotlivé situace byly kresebně dokumentovány půdorysně nebo na profilu. Původně byly objekty, vrstvy, zdiva a celé struktury označeny římskými číslicemi. Pojmenování tímto způsobem může být zavádějící, jelikož jsou některé ze stratigrafických jednotek vynechány a označení postrádají, nebo naopak dochází ke sjednocení více struktur či objektů. Z tohoto důvodu jsou římské číslice doplněny o popisy jednotlivých položek v rámci zkrácených verzí standardních formulářů a staly se součástí přílohy:

s.j.: nálezový kontext (základní stratigrafická jednotka); **P:** profil; **S:** sonda; **H:** hutnost; **B:** barva; **JK:** jemná komponenta; **HK:** hrubá komponenta; **HH:** hranice horní; **HD:** hranice dolní; **I:** interpretace; **D:** datace; **TK:** totožné kontexty; **DP:** další popis; **M:** mocnost vrstvy/výplně; **STN:** kontext stratigraficky nad; **STP:** kontext stratigraficky pod; **ČP:** číslo plánu

Čísla stratigrafických jednotek (uloženiny, výkopy, dřeva, zdi) jsou přidělována nálezovým situacím dle obecně platné metodiky (000 – nestratifikováno, 100 – 499 – vrstva, 500 – 699 – výkop, 700 – 799 – dřevěný prvek nebo konstrukce, 900 – 999 – zeď).

V nově vytvořených Harissových maticích jsou vyobrazena původní označení stratigrafických jednotek a nově vytvořena číselná řada tak, aby byl srozumitelně

vyobrazen vztah mezi nimi. Matice jsou využity pouze v případě složitějších superpozic a u objektů s absencí hmotné kultury.

Všechny dostupné plány a náčrty byly zdigitalizovány a jsou součástí práce. Zde jsou uvedena nově přiřazena čísla stratigrafických jednotek se zohledněním k původnímu označení. Digitalizace proběhla v programu DraftSight (verze 2021 a 2022). Barevně jsou rozlišené jednotlivé fáze kulturních aktivit. Barvy v plánech odpovídají barevnému rozlišení v maticích. Přiřazeno je taktéž měřítko a legenda popisující jednotlivé prvky a jejich chronologické zařazení. Číslování plánů a profilů (případně některých bodů) je neúplné či zcela chybí. Proto jsou pro potřeby práce taktéž vytvořeny číselné řady s popisem. Body, z nichž vychází osy plánů, jsou označeny písmeny A – Z, přičemž body i profily jsou načrtnuty v půdorysných plánech pro lepší přehlednost. V digitalizovaných plánech je využito relativních výšek (v metrech) totožných s hodnotami uvedenými v nálezových zprávách. Zpětný přepočítání na absolutní hodnoty byl možný pouze u výzkumů probíhajících od roku 1973.

S pomocí horizontální stratigrafie získané ze slovních popisů v nálezových zprávách a především z kresebné dokumentace v přílohách nálezových zpráv je možné získat relativní chronologii a časové srovnání jednotlivých stratigrafických jednotek. Pro absolutní dataci, respektive datačního intervalu, je potřeba vyhodnotit získaný inventář. Postup bude založen na výběru několika kusů, jež je možné zasadit do přesnějších nálezových okolností. V rámci nesnadných podmínek při realizaci terénního výzkumu mohlo dojít k promíchání nálezů z více nesourodých objektů, výplní a dokonce celých struktur. Texty nálezové zprávy obsahují v některých případech přesnější definici umístění jednotlivých nálezů nebo části souborů. Pozornost bude soustředěna právě na tyto artefakty. Kolekce obsahuje v převážné většině keramický materiál s chronologicky citlivými prvky. Celkové vyhodnocení vychází z dosavadních poznatků. Ve hmotné kultuře převládá keramický inventář. Charakter jednotlivých prvků stolní keramiky (keramická třída, tvarové zastoupení, typy okrajů, výzdoba, apod.) zasazují produkci do olomouckého výrobního okruhu (Faltýnek – Novák – Šlězár 2018, 148). Důležitým mezníkem ve vyhodnocování a chronologického rozřazování keramiky byly studie V. Goše (1975), kde poukazuje na rozdíly produkce vycházející z domácích pozdněhradištních tradic a mladší kolonizační keramiky (Goš 1975, 300–301). Následné

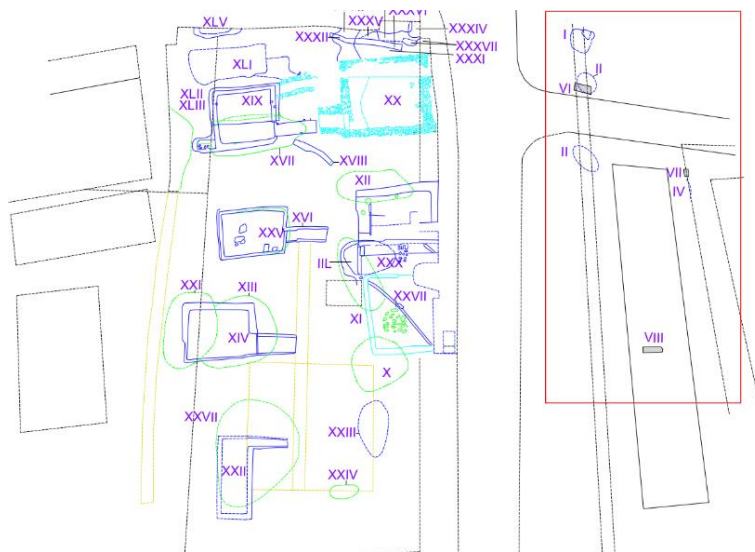
výzkumy v centru Olomouce napomohly vyhodnocování větších souborů. J. Bláha provedl výčet a základní popis celků z objektů zachycených při výzkumu obchodního domu Prior (Bláha 1987). Soubory pak zasadil do širšího kontextu (Bláha – Sedláčková 1998). Keramická produkce 2. poloviny 13. století je v souvislosti s rýmařovským prostředím rozdělována na „domácí“, vycházející z mladohradištních tradic, tj. hrubší redukčně pálená keramika zahrnující hrnce s vyšším římsovitým okrajem a horizontálním rýhováním. Těsto obsahuje zrníčka tuhy. Vyskytují se také zásobnice navazující na starší tvary s válcovitým tělem a kyjovitým okrajem. Těsto obsahuje množství tuhy (Goš 1977a, 301). Nejnovější informace o olomoucké produkci a jejím vyhodnocování přinesly studie Národního památkového ústavu v Olomouci (Faltýnek – Novák – Šlězár 2018, Šlězár – Faltýnek 2019).

5.3. Popis nálezové situace

5.3.1. Objekty č. I – VIII

Nálezové okolnosti

V roce 1971 docházelo k výkopům pro inženýrské sítě na parcelách č. 1838/1, 315, 316. Podařilo se zachytit na profilech devět objektů (I – IX). Oválný objekt č. I (s.j. 500) byl interpretován jako pozůstatek zahloubené chaty, což na základě zjištěného charakteru nelze potvrdit. Množství mazanice a uhlíků ve výplni (s.j. 106 – 108) naznačuje požárový



zánikový horizont. Z dokumentace lze zjistit jen hloubku (0,4 m) a délku (3 m), šířka výkopu je určena pouze odhadem. Podle popisu v nálezové zprávě se při jihovýchodní hraně nacházela křivá jamka (č. **Ia – s.j. 500a**) o průměru 0,1 m a dochované výšce 0,2 m. Jedná se patrně o

Obr. 14: Situační plán, vymezení prostoru s objekty I – VIII; převzato z Karel – Novák 1973, příloha; digitalizace a celkové úpravy Jana Brhelová.

zbytek subtilní konstrukce pro zastřešení objektu. Ve výplni byl zachycen shluk ohořelých dřev s vyskládanými kameny v bázi (s.j. 106). Původní interpretace hovoří o ohništi. Stratigraficky se shluk částečně nachází nad zánikovou výplní objektu. Buďto se tedy jedná o součást zánikové výplně a koncentrace je náhodná, druhou variantou je opětovné využití objektu. Mnohem hůře se dochoval druhý zkoumaný objekt (**č. II. – s.j. 501**), z něhož zůstala pouze východní část polokruhovitěho tvaru s předpokládaným průměrem 2 m. Sídlištní objekt nejasného účelu byl zahlouben maximálně 0,3 m a výplň tvořily okrové hlíny s vysokým podílem mazanice. V obsahu byl nalezen pouze zlomek železného předmětu. Výkop byl patrně hlouben ze středověké úrovně povrchu. Vzhledem k ukládání a odplavování sedimentů se jeví vedení výkopu už od geologického podloží (s.j. 103) a výplň je překryta hlinitou planýrovací vrstvou promísenou sedimentací (s.j. 102). Na základě nálezových okolností, charakteru výplně a stratigrafie byl výkop časově zařazen do pol. 13. století. Výplň narušila mladší kamenná konstrukce (**č. VI – s.j. 900**). Cca 7 m od objektu II. se nacházela oválná jáma (**s.j. III**) s orientací S – J o délce 3 m a hloubce 0,3 m. Předpokládaná šířka se pohybuje kolem 2 m. Výplň tvořila hnědookrová písčité prachová hlína s vysokým obsahem mazanice a skvrnkami přemístěného podloží. Na povrchu se nacházela plochá břidlice (20 x 30 cm) bez známek opracování. Vedení výkopu (do s.j. 103) a překrytí výplně vrstvou 102 odpovídá stratigrafickému uložení předchozích dvou objektů. Ve stejné stratigrafické poloze jako u předešlých se nacházel objekt **IV**. V rámci rýhy se podařilo zachytit pouze jeho východní část. Šířka výkopu dosahovala maximálně 2,5 m a hloubka 0,25 m. Kompaktní výplň obsahovala žlutookrovou hlínu s větším množstvím přepálené rozdrobené mazanice. Vzhledem k recentnímu narušení výkopu nebylo možné určit bližší charakter. S přihlédnutím k výplni byl zařazen do souboru středověkých objektů. V západním profilu strojně vykopené rýhy byl sledován objekt **V** o maximální délce 11 m a hloubce 1,2 m. Na základě kresebné dokumentace a slovního popisu v nálezové zprávě lze stanovit vedení výkopu z geologického podloží, což je opět způsobeno přemísťováním zeminy vlivem odplavování sedimentů a jejich opakovanému usazování v blízkosti vodoteče. Výplně tvořily okrové hlíny v bázi (s.j. 110), na něž dosedaly vrstvy přemístěného podloží (s.j. 111) a další okrové hlíny s obsahem rozplavené mazanice (s.j. 112). Povrch tvořila vrstva organické hnědé hlíny s vysokým obsahem šterku (oblázky, valouny) – s.j. 113. Objekt

překrývala organická vrstva hnědé písčité jílovité hlíny (s.j. 102) o maximální mocnosti 0,2 m. Vzhledem ke zjištěným rozměrům se mohlo jednat o žlab, zanikající postupně bez nárazového zasypání či zplanýrování. Z výplní nepocházejí žádné nálezy, což je způsobeno omezeným vzorkováním z profilu strojně vykopané rýhy. Označením **VI** disponuje objekt zachycený v západním i východním profilu strojního výkopu pro inženýrské sítě. V tomto případě se jedná o základové zdivo (šířka 1 m, zachycená výška do 0,5 m) s orientací S – J, skládané na sucho z lámané břidlice. Stratigraficky se nachází nad zánikovými úrovněmi středověkých objektů (IV. a II.). Základ byl zahloubený z úrovně povrchu hlinité planýrovací vrstvy (s.j. 102). Stejný charakter a průběh mělo zdivo 902. Nachází se nad zánikovými výplněmi objektu **V**. Korunu zdiva překrývá planýrovací vrstva (s.j. 113) prosedající do zánikové výplně objektu. Poslední zjištěná kamenná zdiva (s.j. 903, 904) z lámané břidlice, na sucho kladená, byla souhrnně označena číslici **VIII**. Lícovaný základ dosedal na stěrkopísčité nivní sedimenty a překrývala jej vrstva suťové planýrky (s.j. 118). V nálezové zprávě je zmíněno, že se podobná zeď nacházela také v trase základů nedaleké garáže.: „Podle výpovědi majitele garáže p. Sedláčka při hloubení základů narazil na zdivo obdobného charakteru, jako objekt č. VI.“ (Novák – Karel 1974, 1). Interpretace zdiv je znemožněna omezeným zkoumáním. V kontextu nálezové situace lze zdiva zařadit do období vrcholného středověku nebo raného novověku, zcela jistě ale do období po zániku sídliště.

Rozbor hmotné kultury

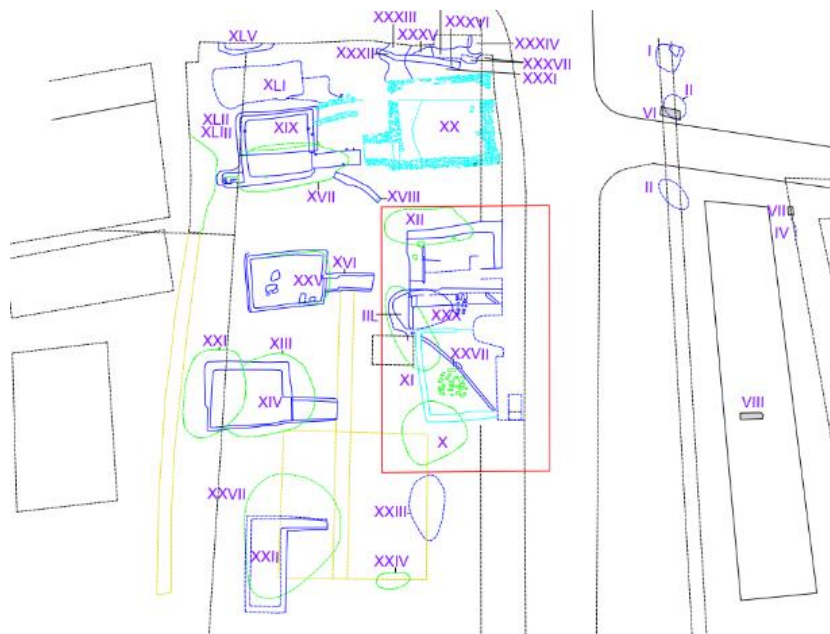
Soubor obsahuje především keramické fragmenty ze šedé hmoty s příměsí ostřiva ve formě hrubšího písku, slídy a tuhových granulek. Povrch dvou zlomků zásobnic (inv. č. 064-001-002; tab. 6/4 a inv. č. 064-001-006) byl opatřen okrovou až červenou engobou. Světlá okrová engoba pokryla povrch třech zásobnic (inv. č. 064-001-003 až 005; tab. 6/3,5. Nalezené fragmenty kyjovitě zesílených, nahoře zaoblených okrajů zásobnic náleží typu III, variantě A (srov. Goš – Karel 1979/obr 1). Jedná se o mladší typy zásobnic, které se objevují od počátku 13. století do 2. poloviny 13. století (Goš – Karel 1979, 168). Výzdobu tvoří hřebenové rýhy, v některých případech je podhrdlí zdobeno šikmými záseky (inv. č. 064-001-005; tab. 6/5). Nejlépe dochované je torzo hrnce s nízkým, vzhůru vytaženým, vně vykloněným (tzv. římsovitým) okrajem, zdobeným nepravidelnou vlnicí mezi vodorovnými žlábkami (inv. č. 064-001-007; tab. 6/1). Podobný dekor se nachází na

počínající a maximální výduti. Volný prostor mezi dekorativními prvky je vyplněn plytkými rýžkami. Kolekce obsahovala také zvoncovitou poklici s kónicky zúženým terčíkem (inv. č. 064-001-001; tab. 6/2). Zařazení objektu **I** (s.j. 500) do pol. 13. století není prokazatelné. V kolekci se nenachází tvary z grafitového těsta, zásobnice zjištěného typu se vyskytují v celém průběhu 13. století. Torzo hrnce ze šedého slídnatého těsta obsahuje archaický dekor, zároveň je však relativně silně profilován a nízký římsovitý okraj je zastoupen u těchto tvarů převážně ve 2. polovině 13. století. Zároveň se v souboru objevila poklice nově se vyskytující po polovině 13. století (Faltýnek – Novák – Šlězár 2018, 148).

Zbylé objekty (s. j. 501 – 504) sledované na profilu výkopu inženýrských sítí jsou datovány na základě stratigrafie a nálezových okolností. Úložné poměry jsou stejné jako v případě objektu **I** (s.j. 500) – viz plán č. 3/profil P1 – P5.

5.3.2. Objekty IX – XII

Nálezové okolnosti



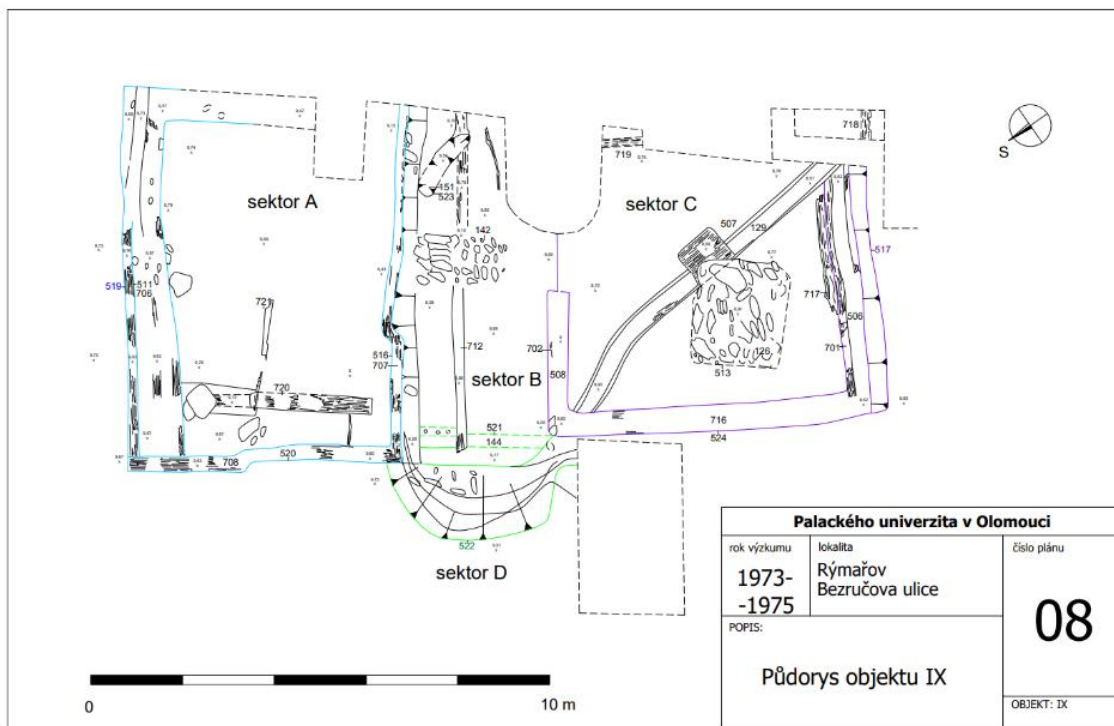
Obr. 15: Situační plán, vymezení objektů IX – XII, XXVII, převzato z Karel – Novák 1973, příloha; digitalizace a celkové zpracování Jana Brhelová.

V roce 1973 navázal průzkum na původní zjištění z roku 1971. Ve středové části parcely č. 1760 byly patrné objekty v superpozici. Za nejstarší z nich je považován objekt č. **IX**. Do jeho zánikové vrstvy zasahovaly vhloubené jámy X (s.j. 505), XI (s.j. 512), XII (s.j. 515).

Objekt **XXVII** (s.j. 516) narušil zásypy jižního traktu stavby – projevil se pouze jako lokální kamenná destrukce.

V nálezové zprávě je kvadratický objekt (**IX**) interpretován jako dvou až tříprostorový dům s obytnou částí na jihozápadní straně (rozměry: 7,8 x 10 m) a hospodářskou na severovýchodní (rozměry: 7,8 m x 5,7 m). Jihozápadní „trakt“ byl zasazen do sektoru C a středová partie („trakt“) do sektoru B. Sektor D zaujímá prostor „výklenku“ vyúsťující na západ ze sektoru B (viz plán č. 8).

Severovýchodní partie je označena písmenem **A** (s. j. 519). Je zahloblena maximálně 0,2 m pod úroveň původního terénu do tenké písčité jílovité vrstvy hlíny v západní části a do stěrkového nivního sedimentu ve východní části. Prostor ze severu, z jihu a z východu vymezuje trámový věnec (s. j. 511, 516, 520), vyplněný mazanicí a zuhelnatěným dřevem. Východní část byla narušena recentními zásahy. Severozápadní trám (s. j. 708) byl v jižní části zapuštěn maximálně 0,05 m, zatímco v severní části až 0,3 m pod úroveň terénu. Šířka se pohybovala kolem 0,2 m. Jihozápadní (s. j. 707) základový trám o rozměrech 0,1



Obr. 16: Půdorys objektu IX, převzato z nálezové zprávy: Novák – Karel 1973, příloha 3:10, uloženo v Městském muzeu Rýmařov, inv. č. 20610, D/700; digitalizace a celkové úpravy: Jana Brhelová.

x 0,15 m byl provázán jednoduchým přeplátováním. Jeho západní třetina mírně předstupuje (o cca 0,4 m). Může se jednat o prostup nebo jednoduchou formu „niky“.

I přes silné poškození se podařilo zachytit také severovýchodní stěnu, respektive torzo nejnižše uloženého základu. Jedná se o zapuštění dvojice souběžných trámů (s. j. 710, 711) s rozměry 0,1 x 0,15 m. Celková šířka stěny se pohybuje v rozmezí 0,8 – 1,0 m. Pod trámy v hloubce 0,2 m byl uložený další fixační trám (s. j. 709 – viz plán č. 7). Destrukční výplň severovýchodního základového žlabu obsahovala hlíny s četnými kusy břidlice a množstvím keramiky (s. j. 137). Nadzemní část byla zničena objektem XII. Destrukce stěny se projevovala ve východní polovině interiéru a dosahovala mocnosti pouze 0,2 m. Tvořily ji organické a okrové hlíny s množstvím mazanice s otisky. Zánikové výplně uložené v interiéru tvořily hlíny s mazanicí a přemístěné podloží. Lokálně se v bázi nacházelo větší množství až středně velkých oblázků. Podlahu domu tvořily okrovohnědé hlíny probarvené mazanicí z destrukčního horizontu stratigraficky výše uložených vrstev. Pochozí horizont se ke středu mírně prohluboval (důsledky užívání). Výškový rozdíl však nepřesahoval 0,05 m. Ty dosedaly na ztuhlenné podloží. Destrukce obsahovala také shluk kamenů v severní a severozápadní části. V zánikových vrstvách se nacházelo větší množství kutých železných hřebíků (viz tab. 07). V interiéru (souběžně ve vzdálenosti 0,8 m od severozápadní obvodové zdi) probíhal další trámec/fošna (s. j. 720) uložený na úrovni podlahy. Jeho rozměry (0,35 x 0,1 m) by mohly naznačovat, že se jedná součást zřícené stěny. Podobný charakter má další dřevěné torzo o rozměrech 0,2 x 0,03 m a délce cca 2 m, objeveno na podlaze s orientací SZ – JV (s. j. 721).

Mezi severovýchodní a jihozápadní části se nacházel prostor (**B**) o šířce 2,8 m a délce minimálně 7 m (východní hrana byla zničena recentními výkopy). Podélnou osou „traktu“, téměř uprostřed vedl trám (s. j. 712) o šířce 0,2 m s orientací SV – JZ. Trám byl narušen kvadratickým objektem (s. j. 515) s plochými kameny na povrchu (s. j. 142). Pokrývala jej tmavě šedá až černá vrstvička s otisky prken, která evokuje povrch zpevněný dřevěnými deskami, přičemž trám měl sloužit k fixaci. Zuhelnatělá vrstvička tvořila celý západní prostor sektoru B a přesahovala až do objektu v sektoru D. Za severovýchodní ohraničení středového prostoru je označen žlab (s. j. 516) se šikmo uloženým trámem (s. j. 707) ztotožňovaným se severovýchodní obvodovou zdí středového traktu (sektor B). Jedná se však o jihozápadní obvodový trámový věnec severovýchodní stavby (sektoru A).

Šikmé uložení je způsobeno kopírováním přírodního terénu a výškový rozdíl mezi konci trámu čítal až 0,45 m. Zánikový horizont středové části o mocnosti 0,3 m obsahuje velké množství mazanice (i celistvé krusty), uhlíků a zlomky břidlice. Cca uprostřed plochy se na povrchu výplní nachází již zmiňované ploché lomové kameny (s. j. 142)¹³. Podle textu v nálezové zprávě se jedná o součást destrukce. S ohledem na půdorysné plány a evidentní narušení probíhajícího trámu (s. j. 712) jde spíše o druhotný zásah v mladší fázi. V západní části se nacházela světle šedá písčité hlína s množstvím organických prvků slámy, proutí a dřeva (s. j. 149 – plán č. 5). Oproti stavbám v sektoru A a C disponuje středová část silně se svažujícím dnem směrem k severozápadu. Při severozápadním okraji objektu byla nalezena „přepážka“, tj. žlab vyplněný mazanicí o šířce 0,3 m a hloubce 0,05 m. Žlab je pouze slovně popsán a na profilu není znatelný. Směrem k SV se rozšiřuje. V těchto místech byla rozkryta řada třech vertikálně zasazených kúlů (s. j. 713 – 715) o průměru 0,1 m a o dochované výšce 0,15 m. Destrukční horizont „přepážky“ tvořila hlína s vysokým obsahem mazanice a vyplňovala i část objektu v sektoru B do vzdálenosti 1,8 m. Ve východní části sektoru B se nacházel žlábek (1,8 m x 0,35 m, hloubka 0,5 m) s orientací Z – V vyplněný okrovohnědou hlínou. Určení stratigrafického vztahu mezi žlábkem (s. j. 523) a okolními stavbami není možné z důvodu absence profilu objektu.

Jihozápadní část (**sektor C**) přiléhá k sektoru B. Téměř čtvercový půdorys dosahuje délky 7,3 m a zjištěné šířky minimálně 5,9 m (východní partie byla zničena výkopy pro inženýrské sítě a kořenovým systémem stromu). Půdorys stavby vymezoval trámový věnec ze třech stran (s. j. 506, 508, 524) s dochovanou spodní partií přepálených trámů (v západním koutě do výšky až 0,4 m), založených 0,05 m pod úroveň podlahy (s. j. 127, 135). Trámy fixovaly menší kameny při dně. Šířka výkopu pro věnec se pohybovala kolem 0,4 m. Severovýchodní průběh trámu byl v délce 1,2 m zasunut směrem do interiéru – patrně jde o prostup (?). V požárových horizontech stěn tvořených mazanicí se nacházely také zbytky slámy a malá příměs hornin. Destrukční vrstvy se nacházely pouze v interiéru, naopak v exteriéru se na geologickém podloží neprojevují. Při zřícení došlo k sesuvu stěn převážně do zahluobeného prostoru v interiéru stavby. Při jižním (vnějším trámu) základového věnce (s. j. 701) se dochovalo torzo vnitřního trámu (s. j. 717). V tomto

¹³ Uskutečněná petrografická analýza identifikovala lomové kameny jako jílovité břidlice a diabázy. Jejich zdroj se nachází do 1 km od lokality.

případě je žlab vyplněn organickými hlínami s příměsí mazanice a obsahem keramických zlomků, včetně části hrnce (inv. číslo 064-009-022; tab. 10/1). Destrukční vrstvy v interiéru byly rozpoznány pod organickou vrstvou (mocnost až 0,4 m). Při stěnách byly převážně tvořeny okrovými hlínami s vysokým množstvím přepálené mazanice s patrnými kousky slámy a malými kamínky – oblázky křemene a zlomky břidlice. Pod mazanicí se nacházely vrstvy přemístěného podloží a okrové hlíny s mazanicí a uhlíky. Mezi destrukčními vrstvami a předpokládanou podlahovou úrovní se místy projevovala tenká vrstvička uhlíků, což poukazuje na přítomnost dřevěných desek. Napříč půdorysem probíhá žlábek (s.j. 507) dosahující délky 8 m a spodní šířky až 0,3 m, jenž se v severním koutě ohýbá a lícuje s obvodovou stěnou. Vyplňuje jej mazanice s příměsí slámy a kamínků (ze stropní konstrukce?). Uprostřed je žlábek rozšířen do obdélníkovitého tvaru o rozměrech 1,1 x 0,85 m a hloubce 0,22 m. Při dně se nalézaly pozůstatky po zuhelnatělém dřevě. Jak bylo zmíněno výše, východní část objektu byla zničena recentním liniovým výkopem. Zkoumaný prostor byl rozšířen východněji mezi liniový výkop a vozovku. V těchto místech bylo zjištěno torzo dřevěného trámu (s. j. 718) o délce 2 m a orientací JV - SZ. Jeho souvislost se stavbou (s. j. 517) není prokazatelná. Při pokusu o zachycení východní stěny objektu 517 byla plocha rozšířena také dále k východu v severnější části, kde bylo zachyceno další torzo dřeva (s. j. 719) s orientací JZ – SV, o rozměrech 0,1 x 0,1 m. Zachycená délka dosahovala 1 m. Souvrství v okolí dřev tvořila organická hlína s vysokým množstvím uhlíků.

Do sektoru D je zařazen výklenek (s. j. 521 = IIL) přimykající se ke středové části (B), o šířce 2 m a hloubce do 0,4 m. Půdorys v nižší části tvoří půlkruh, ve vyšší partii se jižní část hrany dvakrát zalamuje do pravého úhlu. Dno objektu se směrem k východu snižuje (výškový rozdíl je 0,2 m) a je vyskládáno plochými lomovými kameny o velikosti cca 0,2 m. Na kamenech ležela tenká popelovitá vrstva s četnými úlomky stolní keramiky. Výplň objektu byla tvořena červenými hlínami promísenými mazanicemi. V JV části, téměř při povrchu byl nalezen plochý kámen. Předpokládá se narušení oválného objektu IIL mladším objektem IX – především jeho středovým sektorem B.

Hmotná kultura objektu IX

Objekt IX, interpretovaný jako trojprostorová stavba, byl roztríděn do třech sektorů. Nálezový soubor toto roztrídění neakceptoval. Kontexty nebyly rozlišeny a kolekce je tak souhrnně zařazena do objektu IX s původním inventárním označením 064-009-XXX. Analýzu keramiky v nálezové zprávě provází roztržení inventáře do čtyř skupin:

1. Keramika určující vznik stavby

Přímo v zahloubeném žlabu jižní obvodové stěny (s.j. 506) byla nalezena nádoba (inv. č. 064-009-122; tab. 10/1), dno (inv. č. 064-009-117) a okraje (inv. č. 064-009-118; tab. 11/6; 064-009-119), zlomek poklice (064-009-12; tab. 13/3) a fragmenty výdutí. V základech severní obvodové stěny (s.j. 511) se nacházely zlomky rekonstruovatelných nádob (064-009-106, 107, 108), tři okraje (inv. č. 064-009-130, 131, 132 – tab. 9/5, 6, 7) a zlomek poklice (inv. č. 064-009-133 – tab. 9/2).

Inventář spadající do první skupiny patrně nesouvisí se vznikem stavby (staveb?), ale s jejím zánikovým horizontem, kdy se nálezy dostanou do těchto míst celkovou destrukcí a posouváním stěn. V jižní části (sektor C – s.j. 517 – jižněji situovaný dům) byl ve stěně nalezen hrnec s baňatým tělem (tab. 10/1), vyroben z jemné hmoty, dobře pálené a s upraveným povrchem v podobě „zakuřování“. Může se jednat o obdobu kaolínové keramiky, jenž se v prostředí severní Moravy vyskytuje od konce 13. století, a následně po dobu celého 14. století (Karel 1997, 70 – 73). Vypělá šroubovice na vnějším povrchu a precizní okruží posouvá dataci nádoby do 14. století. Do 1. poloviny 14. století lze zařadit také římsovitý okraj s rozšířením (tab. 11/6) a poklici (tab. 13/3) se zvýšeným obvodovým prstencem, vyskytující se již od přelomu 13/14. století (srov. Bláha 1987, A 32 617 – A 32 619).

Pokud bychom považovali původně trojprostorový (Goš – Novák – Karel 1985, 197), resp. dvouprostorový dům (Goš – Karel 2003, 299) za superpozici minimálně dvou staveb, je nutné vyčlenit také příslušné kusy keramického inventáře. V místech severní stěny (sektor A – s. j. 519 – severněji situovaná stavba) se nacházel soudkovitý hrnec (tab. 12/1), redukčně pálený s granulkami tuhy a hrubším písčitém ostřivem (třída B2). Římsovitý, rovně seříznutý okraj přechází v silněji prožlabené podhrdlí. Dekor v podobě násobných horizontálních rýh je znatelný na okraji, v podhrdlí i na

výduti. Na dně je zřetelná značka ve tvaru kříže. Podobný dekor obsahuje také torzo hrnce ze stejné hmoty se zaobleným římsovitým okrajem a prožlabeným podhrdlím (tab. 13/2). Ve stejné poloze se nacházel další hrnc vejčitého tvaru (tab. 13/1) s horizontálními rýhami na horní polovině výdutě a s náznakem široké vlnice. Dno je opatřeno vystouplým rovnoramenným křížem. Do skupiny nálezů patří také atypický římsovitý okraj (tab. 9/8), zaoblený římsovitý okraj s rozšířením (tab. 9/9) a okruží z oxidačně pálené hmoty (tab. 9/7).

2. Keramika ze spodní části prostoru B (obj. 521).

Pod dřevěnou podlahou, v „černých hlínách“¹⁴, nebo v „podložních hlínách“ (materiál protlačený do povrchu podloží), z částí i pod severní stěnou sektoru B (s. j. 516) se nacházelo největší množství keramiky (inv. č. 064-009-001 – 105, 064-009-109 – 116; tab. 12/2, 12/3). Jednalo se především o hrnce. V tomto případě je zahrnut také sektor D (obj. IIL = s.j. 522), kde se také většina keramiky společně se západním prostorem sektoru B soustředila.

Inventář obsahuje redukčně pálené hrnce z jílovité hmoty s obsahem slídy v ostřivu (třída B1). Okraje (nepravé okruží) jsou zdobené třemi (tab. 12/2), případně pěti liniemi tvořenými radélkovým dekorem. Přestože se radélková výzdoba objevuje



Obr. 17: Výběr z inventáře z lokality Hrádek v Rýmařově, uloženo ve stálé expozici Městského muzea v Rýmařově; foto: Ondřej Anlauf.

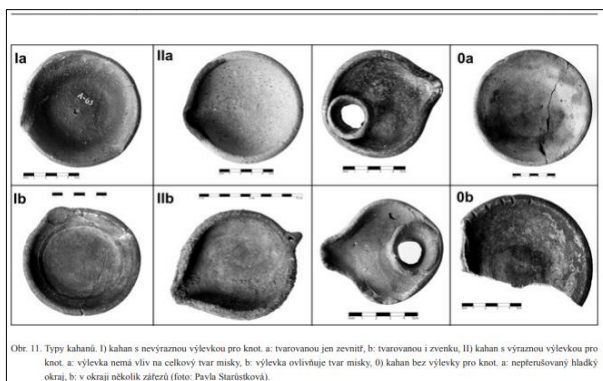
nejprve v pozdněhradištní produkci (Faltýnek – Novák – Šlězár 2018, 148) a následně ve 2. polovině 14. století, v rýmařovském prostředí byly nalezeny kolekce s touto výzdobou, spadající do 2. poloviny 13. století (viz obr. 13; Goš – Karel 2002, 23). Přibližně stejnou dataci poskytuje zaoblený římsovitý okraj (tab. 11/5) s vnitřně prožlabeným podhrdlím.

Oxidačně pálený vně vytažený okraj baňatého hrnce (tab. 11/4) zase posouvá chronologickou hranici k přelomu 13/14. století, případně poč. 14. století.

¹⁴ Patrně se jedná o konstrukční vrstvy pochozího horizontu – podlahy.

3. Vlastní keramika objektu IX.

„Za inventář objektu při zániku stavby považujeme nálezy, které byly zjištěny ve spodní části destrukce stěn.“ (Novák – Karel 1974, 19). V sektoru B se jedná o hrnec (inv. č. 064-009-044; tab 15/7) oxidačně pálený, ze světlé hmoty s hrubším písečným



Obr. 11. Typy kahanů. I) kahan s nevýraznou výlevkou pro knot, a: tvarovanou jen zevnitř, b: tvarovanou i zvenku, II) kahan s výraznou výlevkou pro knot, a: výlevka nemá vliv na celkový tvar mísky, b: výlevka ovlivňuje tvar mísky, 0) kahan bez výlevky pro knot, a: nepeřenovaný hladký okraj, b: v okraji několik zářezů (foto: Pavla Starostková)

Obr. 18: Typy kahanů, převzato z Doležalová 2012, 217/obr. 11).

ostřivem, dále zde byly přítomny tři přesleny (inv. č. 064-009-21; tab. 16/5, 064-009-89, 90; tab. 14/7, 8) a závaží (inv. č. 064-009-20; tab. 17/8). V sektoru byl v těchto vrstvách nalezen kahánek (inv. č. 064-009-126; tab. 11/3) z grafitového těsta s výraznou výlevkou pro knot (typ IIa – podle Doležalová 2012, 217/obr. 11).

4. Keramika v destrukci stěn objektu

„Do této skupiny zahrnujeme zbývající keramiku, která se většinou dochovala jen ve zlomcích.“ (Novák – Karel 1974, 19). V destrukci severní zdi prostoru B (s. j. 516) bylo nalezeno například torzo hrnce (inv. č. 064-009-080).

„Některé zlomky nalezené ve spodní části destrukce, avšak spojující se se zlomky v nižší části jsme zahrnuli do skupiny 1.“

Z hospodářského prostoru (sektor B?) do skupiny 4 řadíme opět většinu nálezů: 12 okrajů (inv. č. 064-009-126 až 132, 134 až 139, 142 až 144; tab. 10/5, 6), 4 dna (inv. č. 064-009-145 až 148), zlomky poklic (inv. č. 064-009-133; tab. 10/2, 064-009-140, 141; tab. 11/1, 2).“ (Novák – Karel 1974, 19).

Z uvedených nálezů je zřejmý výskyt nepravého okruží (inv. č. 064-009-128; tab. 9/5; inv. č. 064-009-132; tab 9/7), atypických římsovitých okrajů (inv. č. 064-009-131; tab. 9/8, 9), okruží ploché, zevnitř prožlabené, vně hráněné (tab. 9/6; srov. Peška – Procházka 2007, skupina 25, typ 03.01), římsovitý okraj zdobený dvojitou protínající se vlnovkou (tab. 09/10) a dovnitř seříznutých okrajů s uvnitř prožlabeným podhrdlím (inv. č. 064-009-137, 138; tab. 10/3, 4). Kolekce zahrnuje také zlomek kyjovitého okraje zásobnice (tab. 9/3)

Kovový inventář tvoří v převážné většině hřebíky, rozdělené do dvou základních skupin: Méně zkorodované bývají menší a štíhlejší hřebíky o délce cca 7,6 – 8 cm s obdélníkovým profilem. Více korozi naopak podléhají hřebíky masivnější a delší (kolem 10 cm). V nejvyšším počtu byly zastoupeny v sektoru B (37 zlomků), v sektoru C pouze 6 ks a v severním sektoru A se jednalo o 14 kusů (tab. 7/7, 8, 9).

V severovýchodním rohu sektoru B a v jižní části sektoru A bylo nalezeno množství železného plechu (25 ks) o síle až 2 cm a 6 ks plátového železa (6 ks) o síle až 1,1 cm. Soubor obsahoval dva klíče (tab. 7/3, 4) s uchopovacími otvory stylizovanými do tvaru kříže a kosočtverce, tyčku kruhového průřezu s oušky (tab. 7/1), kování s otvorem pro nýty, podlouhlé kování obdélníkového průřezu s přinýtovanou „vidlicí“ (tab. 7/2), kování s otvorem pro nýty a zlomek pásového železa. Celek byl interpretován jako dveřní kování s klíči. V sektoru D byl nalezen nůž (15,2 cm) s torzem trnu pro nasazení střenky (tab. 7/5).

Zvláštní označení (XXVII = s. j. 513) nesla destrukce intruzního charakteru, zahlubující se do zánikových výplní objektu IX (objekt/stavba 517 – sektor B) interpretovaná jako destrukce zděného pilíře související s konstrukcí vzniklé po zániku sídliště. Oválný, téměř čtvercový objekt s kamenitohlinitou výplní (s. j. 126) o rozměrech cca 2 x 2,2 m prosedl místy až na podlahové úrovni stavby. Po obnažení kamenné destrukce se projevilo nelícované severní čelo. Nepravidelně skládané lomové kameny dosahovaly velikosti až 0,9 x 0,4 x 0,2 m. Mezery mezi kameny vyplňovala hnědošedá organická hlína promísená destrukčními zasypy objektu 517. Při povrchu výplně bylo nalezeno torzo z kroužkového brnění (14 x 11 x 3 cm) s oky o průměru 1 cm a průřezem max 0,2 cm. Do zánikových výplní objektu IX zasahuje také objekt X kruhového půdorysu o průměru 5 m. Neprojevuje se na žádném z profilů, nelze jednoznačně určit stratigrafické zařazení. Podle popisu je ale veden z povrchu zánikových úrovní objektu IX. Pravděpodobně se bude jednat o stejnou úroveň jako v případě objektů XI a XII, tedy zásahy související s činností po zániku staveb (objekt IX). Výplň tvoří organické hlíny s fragmenty uhlíků, v jejichž bázi se nacházelo větší množství keramických zlomků.

Objekt X (s. j. 505) narušoval severní část objektu IX. Byl veden ze zánikových výplní objektu IX (sektor C). Objekt je oválného půdorysu s rozměry 2 x 3 m a zahlubuje

se maximálně 0,3 m. Výplň (s. j. 119) je tvořena organickou hnědou hlínou s vyšším obsahem keramických zlomků v bázi.

Hmotná kultura objektu X

Keramika je v popsána jako tuhová, přestože se nejedná o typickou grafitovou keramiku. Obsah tuhy je minimální (spíše ve formě jemné granulace). Kolekce obsahuje ve většině zlomky hrnců. Okraje jsou vzhůru vytažené, s četnou detailní variabilitou. Můžeme zde zahrnout římsovité okraj, šikmo seříznutý, vnitřně prožlabený, naznačující nevýraznou profilaci hrnce (inv. č. 064-010-001/tab. 18/1) Méně častá je dvojice žlábků, mezi nimiž se vyskytuje jednoduchá vlnice (inv. č. 064-010-001, 025; tab. 18/1, 24). Dva okraje jsou zatažené a kyjovitě zesílené (inv. č. 064-010-038). Při okraji se výjimečně objeví i úchytka (inv. č. 064-010-025; tab. 18/24). Šedá hmota obsahuje ostřívo ve formě jemnozrného písku a muskovitu (třída B3, B4). Na dnech jsou zřetelné doklady podsýpky. Menší množství materiálu je vyrobeno z „jílovité hmoty“ s vysokým obsahem muskovitu (třída B1). Do této skupiny patří prohnuté římsovité okraje (inv. č. 064-010-005; tab. 18/22, 064-010-007; tab. 18/32, inv. č. 064-010-029 – 034; 18/17, 21, 31; inv. č. 064-010-035; tab. 18/27; inv. č. 064-010-042; tab. 18/20). V některých případech se objevují dvě pásková ucha (inv. č. 064-010-43, 45) a malé ucho elipsovitého profilu. Kromě hrnců se objevují také pokličky (inv. č. 064-010-37, 39). Objevuje se zde také menší kolekce keramiky z hmoty z červenohnědé hlíny (engoba) s vysokým obsahem muskovitu. Tato skupina keramiky bývá zpravidla zdobena několikanásobnou (hřebenovou) vlnkou. Posledním zastoupeným typem těsta je světlá keramika (třída C5), zastoupena v tomto případě vně vyhnutým okrajem (inv. č. 064-010-051; tab. 18/33) džbánku zdobeným šroubovicí a červeně malovanými linkami. K tomuto okraji by mělo patřit i část dna (inv. č. 064-010-041). Soubor doplňoval zlomek železného předmětu a několik železných kutých hřebíků s obdélníkovitým průřezem.

Ve stejných stratigrafických souvislostech (stejně jako obj. X a XII) se nacházel objekt XI (s. j. 517). Tzn., že výkop byl veden z destrukčních výplní objektu IX. Nachází se v jihozápadní části (sektor C) a podle slovního popisu se v severní a západní zahlubuje do rostlého podloží. Půdorys tvoří protažený ovál, orientovaný ve směru S – J (rozměry:

7,3 x 3 m). Opět se zahlubuje maximálně 0,3 m pod úroveň původního terénu. Výplň je tvořena hnědou kompaktní hlínou s malými a středně velkými křemeny se znaky přepálení na povrchu. Inventář zahrnoval především keramické zlomky. Opět je v nálezové zprávě zmíněna tuhová hmota zaměněna s šedým slídnatým materiálem (třída B2). Výzdobu nejčastěji zastupují ryté linie (inv. č. 064-011-002, 003; tab. 19/9, 2) a vlnovka mezi dvěma žlábký na okraji (inv. č. 064-011-005; tab. 19/3). Výdutě jsou zdobené dvojitou vlnicí mezi dvěma žlábký, případně horizontálními rýhami nebo žlábký. Zcela výjimečně se objeví zdobení ve formě radélka ve dvojnásobné horizontální linii (inv. č. 064-011-013). Mezi chronologicky citlivější části nádob patří římsovité okraje (inv. č. 064-011-008, 011; tab. 19/6) z písčité nebo „jílovité hmoty“ (třída B1, B2), vně vyhnuté okraje (inv. č. 064-011-004, 006; tab. 19/5) a okraj prostě vně vyhnutý (inv. č. 064-011-007; tab. 19/4). Soubor obsahuje také zlomek dna zásobnice s granulami tuhy v těstě (inv. č. 064-011-015) a terčík cihlově červené poklice. Téměř chybí předměty z jiných materiálů. Výjimkou je jeden kutý hřebík s půlkruhovitou hlavicí.

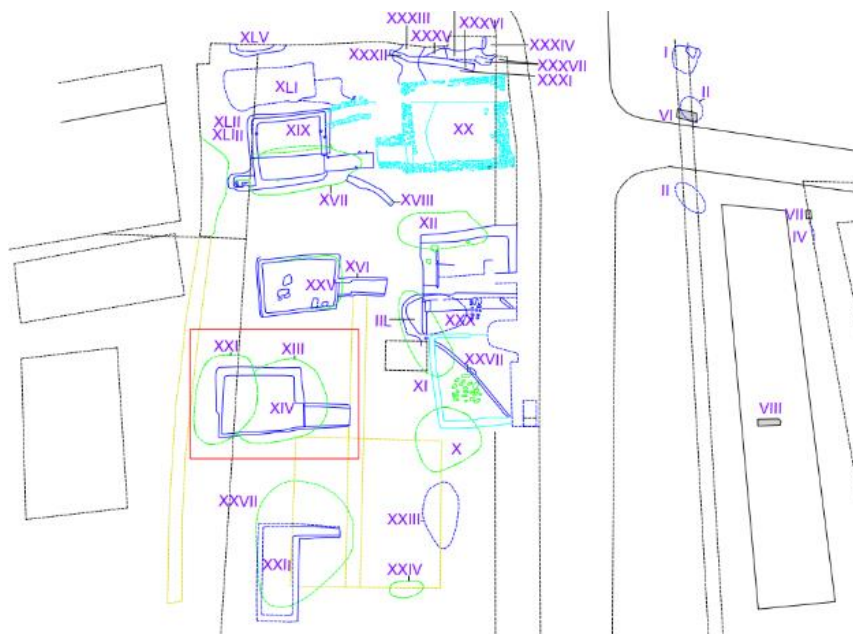
Mezi objekty zahloubené do destrukčních výplní staveb patří také oválný objekt XII. Jde o oválnou nepravidelnou jámu s orientací SV – JZ a rozměry 7 x 3 m (hloubka 0,4 m). Výplň je podobná předešlým objektům, tj. hnědá organická hlína. V bázi se nachází větší množství plochých břidelic. V severní a severozápadní části (v místech, kde výkop nenarušuje objekt IX) je výkop veden z povrchu vrstev geologického podloží. Hrana na západě, východě a jihu porušuje destrukční vrstvy objektu IX a z části i jeho základový žlab.

Hmotná kultura objektu XII

Chronologicky citlivé fragmenty keramiky jsou opět zastoupeny především vzhůru vytaženými okraji, zdobenými vodorovnými žlábký (inv. č. 064-012-001, 003, 004, 009, 010; tab. 19/20, 11, 15). Dále se zde nacházely vně vykloněné okraje s paličkovitým zesílením a římsovité okraje (např. inv. č. 064-012-002, 006, 013 – 016; tab. 19/17). Podle užití hmoty lze keramiku rozdělit na dvě hlavní skupiny: Především jsou to fragmenty z šedé hmoty s obsahem muskovitu a grafitových granulek. Druhou skupinu zastupuje písčítá světlá keramika. Kromě hrnců se zde vyskytují také fragmenty zásobnic s obsahem granulované tuhy, zdobené hřebenovou vlnicí (inv. č. 064-012-008, 017) a poklice nesoucí

na svých terčících stopy po odříznutí (inv. č. 064-012-025 – 028; tab. 19/22, 21). V souboru jsou obsaženy také pásková ucha z dobře plavené hmoty (inv. č. 064-012-021 – 022; tab. 19/24). Kromě keramiky byly v nepoměrně menším měřítku nalezeny také železné předměty: šest hřebíků a železná tyčka bez bližší interpretace.

5.3.3. Objekty XIII, XIV, XXI

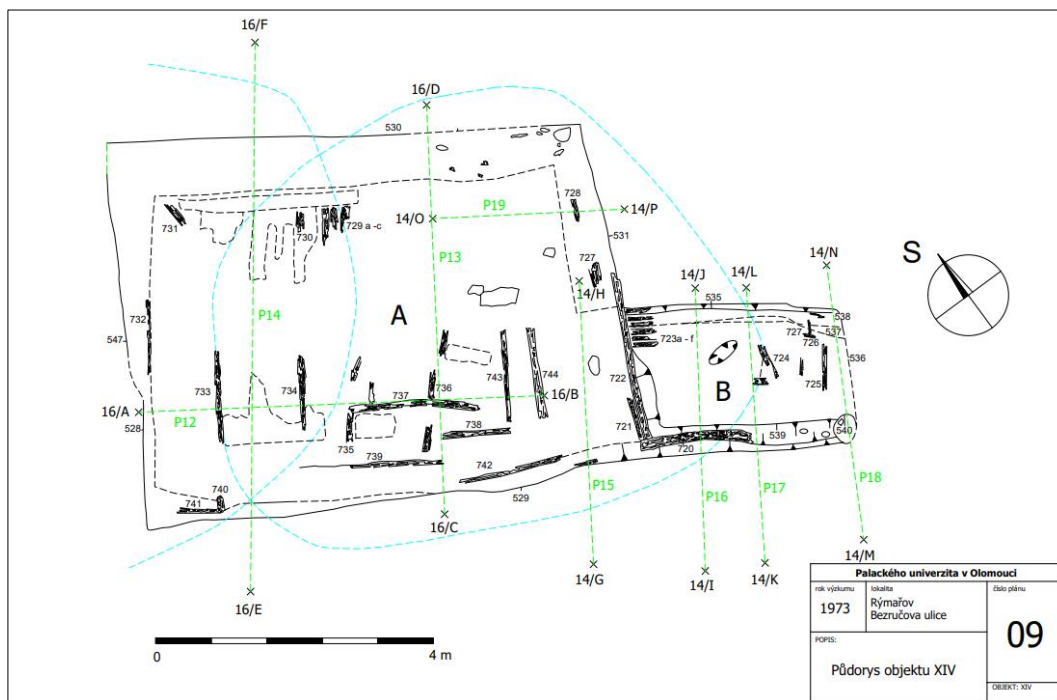


Obr. 19: Situační plán, vymezení objektů XIII, XIV, XXI XXVII, převzato z Karel – Novák 1973, příloha; digitalizace a celkové zpracování Jana Brhelová.

7 m severně od stavby XXII se nachází objekt XIV (s.j. 547). Nálezové okolnosti a pozice všech objektů v tomto místě je přiblížena textem v nálezové zprávě: „Po destrukci objektu XIV byla jáma postupně vyplňována – objekt XIII. Později v západní části byla

vyhloubena nová jáma a opět zasypána (č. XXI)“. Obytná stavba byla označena za dvouprostorový dům (Goš – Karel 2003, 299) členěn na obytnou část (sektor A = s. j. 547) o rozměrech 6,6 x 5 m, ke které z východu přiléhá „přístřešek“ (sektor B = s. j. 536) o vnějších rozměrech 3,2 x 3 m a vnitřní šířce 1,2 – 1,4 m. Sektor A je vymezen žlaby základového věnce. Severní žlab (s. j. 535) o šířce 0,25 m probíhá v délce 3,2 m a zahlubuje se jen nepatrně pod úroveň podlahy. Ze základového trámu (s. j. 523) se zachovalo pouze malé torzo při sektoru A. Oproti tomu jižní žlab (s. j. 539) probíhá paralelně ve vzdálenosti 1,4 m od severního v délce 3 m a šířce 0,35 m. V západní části žlábků se dochovala zetlelá část kulatiny (s. j. 720) o délce 1,4 m a šířce 0,2 m. Navíc přesahuje ve vzdálenosti 2 m do obvodové zdi sektoru A. Při vchodu byla umístěna menší jáma o průměru 0,4 m a hloubce 0,18 m (s.j. 540). V bázi výplně bylo nalezeno několik

plochých kamenů. Dobře rozpoznatelná byla severní boční stěna (s. j. 535). Žlab o šířce 0,2 m byl v tomto případě zasypán okrovou hlínou s vysokým podílem mazanice (s. j. 173), přičemž v bázi už se nacházela kompaktní krusta (s. j. 174), při jejichž hranách byly



Obr. 20: Půdorys objektu XIV, převzato z Novák – Karel 1973, příloha. Digitalizace a celkové úpravy Jana Brhelová.

zřetelné stopy po svislých deskách. Rozpoznaná destrukce této stěny byla tvořena hnědými a okrovými hlínami s obsahem mazanice a přepálených fragmentů dřev (s. j. 172, 176). V zásypu se nacházely také torza kůlů uložených kolmo na stěnu s maximální délkou 0,7 m a šířkou 0,15 m (s. j. 724 – 726). Kůl nacházející se podélně před stěnou patřil nejspíše rozpěře, zpevňující svislé kůly zaražené do základového věnce. Z jižní stěny se nezachovalo žádné torzo. Došlo k absolutnímu zřícení do prostoru interiéru. Destrukci zahrnovaly hnědé organické hlíny promísené střídavě s přemístěným podložím a okrovou hlínou s větším množstvím mazanice (s. j. 167, 177). V západní části došlo k narušení destrukčních vrstev objektem XIII (s. j. 527). Podlahu prostoru B tvořily četné uhlíky. V západní části se dokonce dochovalo několik prken o délce 3 m a šířce až 0,2 m (s. j. 723), kladených podél delší strany. Pochozí horizont interiéru plynule klesal směrem k jihu. V jižní části se projevil zlom způsobený sesuvem půdy v zánikové fázi.

Prostor A přiléhá východní stranou k sektoru B a plynule na něj navazuje (obr. 11). Báze základových žlabů v obou sektorech je stejná. V rámci stavby pouze lokálně kolísá, což se projevuje v nepravidelnostech v šířce stěn. Ve východní stěně (s. j. 531) se dochovaly konstrukční prvky až do výšky 0,3 m. Založení věnce je jen nepatrně hlubší než úroveň podlahy. Dochovala se také podoba úpravy líců stěn. Zachytila se hutná hlinitá omazávka, přepálená do okrova (s. j. 183), a to v nižší partii východní stěny. Předtím, než došlo ke zřícení stěny do interiéru stavby, do vzdálenosti až 0,5 m od hrany, otiskly se svislé desky, kladené těsně vedle sebe, do boku výkopu zahloubeného domu. Destrukce východní stěny obsahovaly (s. j. 172, 176) ulehlé žluté jíly a přepálenou mazanici. V hlíně se nacházely také kusy zuhelnatělých dřev. V nejnižší partii základů byly nalezeny dvě malé nádobky (inv. č. 064-014-033, tab. 21/3). Severní stěna (s. j. 530) nesla stopy podobné konstrukce. Zachyceno bylo torzo dřevěného (vnějšího?) trámu. Struktura stěny se dochovala do výšky 0,5 m při zahloubení 1,3 m. Také v tomto případě se zachovaly otisky svisle položených desek a kusy přepálené mazanice in – situ (s. j. 729, 730). V západním rohu se nacházelo několik kusů dřev bez bližšího určení (s. j. 731). Šířka žlabu se pohybuje mezi 0,3 – 0,4 m. Destrukce severní stěny zasahovala do interiéru ve vzdálenosti až 1 m od základového žlabu (s. j. 153). Tvořily ji přepálené okrové až fialové hlíny s mazanicí postupně přecházející do žlutých a žlutozelených jílu přemístěného podloží nebo sedimentace. Na povrchu se dochovalo množství uhlíků. Západní stěna (s. j. 528) provázána se silnější severní a subtilnější jižní stěnou se dochovala do výšky až 0,45 m. Ze zřetelných otisků svislých desek na hraně výkopu pro obvod interiéru stavby bylo možné zjistit jejich šířku, jež se pohybovala okolo 0,2 m. Základový trám se dochoval v délce 3 m a šířce 0,1 m (s. j. 732). Základový žlab (s. j. 528) dosahoval šířky až 0,3 m a zapuštění proběhlo maximálně 5 cm pod úroveň pochozího horizontu. Jižněji pak došlo k zúžení žlabu na 0,2 m. Destrukce západní stěny zasahovala až 1 m do středu interiéru s mocností 0,2 m a překrývala zánikovou výplň tvořenou zbylými stěnami (s. j. 156). Jižní obvod (s. j. 529) byl stejného charakteru jako ve zbývajících případech, přičemž se dochovaly otisky a zbytky svislých desek a konstrukce stěny do výšky 0,4 m. Skladba zahrnovala trámy o rozměrech 10 x 5 cm (s. j. 742), nacházející se nad úrovní podlahy. Vlastní výkop (s. j. 529) zasahoval 5 cm pod její úroveň. V bázi výplni žlabu zjištěna tenká uhlíkatá vrstvička. Do výšky 0,4 m se dochovaly horizontálně uložené kulatiny

(průměr 10 cm), z nichž vyčnívaly vertikální kůly o průměru 10 – 15 cm (nalezené po zániku ve svislé poloze podél stěny v délce 1,2 m). Ve středové části se dochovaly také rozpínky (cca 1,4 m od stěny – s. j. 738, 739). Šířka žlabu se pohybuje kolem 0,2 m, přičemž při prostupu zesiluje až na 0,5 m. Destrukční vrstvy tvoří opět převážně okrové hlíny s obsahem uhlíků, přecházející v žluté a zelenožluté jíly přemístěného podloží (s. j. 156, 164, 165). V místech prostupu bylo nalezeno množství keramiky (inv. č. 064-014-015 – 025; tab. 22/5, 6, 10, 11; 064-014-029; tab. 22/3, 064-014-032; tab. 21/4, 064-014-035; tab. 21/1, 064-014-036, 038; tab. 20/3). V této části byl výzkum prováděn ve dvou etapách, proto unikly bližší nálezné okolnosti. Podlaha v interiéru byla relativně rovná. V některých místech se dochovala torza desek položených příčně, podél kratší strany (s. j. 733, 734). Pouze dvě desky ležely podél delší stěny s. j. 737). Ve východní části, na úrovni podlahy, se nacházelo několik větších plochých kamenů. Prostup mezi obytnou částí a vstupní šjíj vymezoval základový trám (15 x 10 cm) délky 2,3 m (s. j. 722). Tvořil stupeň schodiště.

Zánikové výplně objektu XIV (s.j. 547) byly narušeny výkopem XIII (s.j. 152/527), z jehož zánikových úrovní byla zase vedena hrana výkopu XXI (s.j. 151/532)¹⁵. Předpokládá se dochování zánikových výplní stavby XIV do výšky 0,4 m, kdy uprostřed interiéru prosedají do mísovitěho tvaru. Vše, co se nachází nad destrukčními výplněmi, se pak přisuzuje objektu XIII. Objekt s označením XIII byl rozpoznán na profilu strojně hloubeného výkopu pro základové pásy novostavby. Vzhledem k okolnostem jsou rozměry pouze odhadnuté (4,6 x 2,7 m). Pravděpodobně se jednalo o ovál s orientací SV – JZ. Hloubka dosahovala 0,7 m. Zániková výplň obsahovala organické, zvrstvené hnědé hlíny. Odlišení proběhlo na základě barevné různorodosti. Zatímco destrukční výplně v horních partiích obsahovaly požárové prvky a zbarvovaly se do červena, výplň objektu XIII obsahovala organické hnědé hlíny. Předěl báze objektu XIII je zřetelný také díky plochým středně velkým kamenům, uloženým na dně. Objekt obsahoval četné množství keramického materiálu. Jelikož se některé kusy daly ztotožnit s fragmenty z objektu XXV, byly přiřazeny a vyhodnoceny při popisu k tomuto objektu.

¹⁵ Přestože bylo k s. j. XIII a XXI přiřazeno objektové číslo, jedná se podle profilu o součást zánikových výplní objektu XIV (viz plán č. 10, profil č. 12).

Zániková výplň objektu XIII (s. j. 527) byla narušena v západní části mladším výkopem (objekt č. XXI – s. j. 526). Oválný objekt s delší osou ve směru SV – JZ byl zkoumán pouze částečně, konkrétně jeho východní část. Rozměry jsou spíše odtušené a dosahují cca 5 x 7 m. Objekt se zahluboval až 1,8 m a zasahoval také do destrukčních zásypů stavby XIV. Zvrstvenou výplň tvořilo přemístěné geologické podloží ze žlutých a žlutozelených písčitých jílovitých hlín.

Hmotná kultura objektu XIV

Co se týče keramické kolekce nálezů, přímo v nálezové zprávě je u několika kusů podrobně popsáno místo nálezů:

1. „*Keramika nalezená na podlaze objektu, pod destrukčními vrstvami obvodových zdí:*
 - 1a. *V sektoru B jsou to inv. č. 064-014-008 a 014*
 - 1b. *V sektoru A jsou to pak inv. č. 064-014-037, 038, 039*
2. *Přímo ve zdivu objektu jsme našli inv. č. 064-014-030, 031, 032*
3. *V destrukci stěn určující dobu vzniku stavby jsou to inv. č. 064-014-006, 007, 019 – 028.*
4. *Ostatní keramika byla nalezená ve svrchní části destrukčních vrstev, takže pravděpodobně již přísluší objektu XIII a také zde je popisujeme.“ (Novák – Karel 1974, 32).*

Ad 1a. Jedná se o dva vzhůru vytažené okraje z šedé hmoty s obsahem slídy. V prvním případě je okraj zdoben vodorovnými rýhami (inv. č. 064-014-008; tab. 22/8), ve druhém jednoduchou vlnovkou (inv. č. 064-014-009; tab. 22/13). Do stejného nálezového celku patří také fragment dna se stopami mírně šikmého odříznutí (podsypka). Zbylé zlomky jsou vyrobeny z písčitého těsta s vysokým obsahem slídy.

Ad 1b. V sektoru A, pod destrukčními vrstvami, leželo torzo vejčitého hrnce se zataženým okrajem a dnem se stopami po odříznutí (inv. č. 064-014-035; tab. 21/1). Hrubší šedá hmota (třída B2) obsahovala větší množství muskovitu. Výzdobu tvořily horizontálně probíhající linie radélkové výzdoby. Dvě nalezené poklice nesoucí na terčiku stopy po

odříznutí byly vyrobeny ze světlé písčité hmoty (třída C1) s obsahem načervenalého ostřiva (inv. č. 064-014-036, 037; tab. 22/7).

Ad 2. Kolekce zahrnovala vejčitý hrnec z šedé hmoty (tab. 20/4) s obsahem písčitého ostřiva a slídy. Torzo disponovalo krátkým vzhůru vytaženým okrajem. Okraj je zdoben spirálovitou rýhou a podhrdlí jednoduchou vlnovkou. Stejně jako v případě hrnce, také fragment dna (inv. č. 064-014-031) obsahuje stopy po odříznutí a podsýpce. Mezi vzácnější nalezené tvary patřil hrnek ze světlé („terakotové“ – kaolínové) jemně plavené hmoty s esovitou profilací (tab. 21/4). Tělo hrnku je široce soudkovité a zdobené šroubovicí vedoucí od podhrdlí po maximální výduť.

Ad 3. Soubor obsahuje čtyři zlomky nádob ze šedé hmoty s obsahem granulek grafitu, z toho dva jsou vzhůru vytažené okraje zdobené vodorovnými rýhami a žlábký (inv. č. 064-014-019; tab. 20/5, 064-014-027; tab. 22/7). Kromě dvou zlomků dna se zde nacházel také hrnec s okružím. Zdobení představovalo vodorovné rýhování probíhající k maximální výduti a okrová linka v podhrdlí (inv. č. 064-014-007; tab. 20/1). Za zmínku stojí i jemně plavená výduť vejčité malé nádobky a naopak silná výduť zdobená dvojitou vlnovkou mezi horizontálními rýhami z hrubého těsta se silným břidlicovým ostřivem. V kolekci se nacházely tři zkorodované hřebíky a zlomek diabasu.

Keramika z objektu XIII byla rozdělena do dvou skupin podle místa uložení a nálezových okolností:

1. Keramika nalezená v destrukčních vrstvách (inv. č. 064-014-015 – 018, 032). V tomto případě dochází k promísení identifikovaných kusů keramiky ze dvou objektů (XIV a XIII).
2. Keramika ze spodní části objektu XIII (inv. č. 064-014-001 – 005, 029; 064-013-001 – 017).

Ad 1. Inventář zahrnuje dva vejčité hrnce zdobené vodorovným žlábkováním přes maximální výduť. Hrnec (inv. č. 064-014-018; tab. 21/2) z písčité světlé hmoty s načervenalým ostřivem, zdobený navíc v podhrdlí širokou malovanou okrovou linkou. Soubor obsahuje také dva vzhůru vytažené okraje zdobené žlábkováním s grnulkami grafitu v těstě (inv. č. 064-014-015, 016; tab. 22/10) a torzo pokličky

(inv. č. 064-014-017). Kovové předměty nejsou, až na jeden hřebík, přítomny. Ze dna objektu pochází zvláště vyčleněný soubor keramických fragmentů. Mezi starší keramiku patří dva kyjovité okraje zásobnic s okrovou engobou a dekorem v podobě nepravidelných žlábků (inv. č. 064-021-002, 003; tab. 20/6). Okraje hrnců zastupovaly vzhůru vytažené (římsovité) zdobené vodorovných žlábkováním, rýhami a jednoduchou vlnkou a kapkovitých vpichů (064-014-001; tab. 22/9, 064-014-029; 064-013-001 až 007). Mezi mladší tvary jednoznačně patří límcovité, vně vykloněné okraje (inv. č. 064-013-009, 010), trojhrbité okruží (inv. č. 064-013-013) a podhrdlí krupičkové keramiky zdobené červenou linkou. V kolekci se nacházelo dno „terakotové“ nádoby (inv. č. 064-013-014) a dvě pásková ucha z jemně plavené světlé hmoty (inv. č. 064-013-011, 015). Ojedinelým nálezem se stal zlomek stěrky lžícovitého tvaru se stopami červeného barviva¹⁶.

Odběr datačního materiálu byl patrně proveden formou vzorkování a zahrnoval pouze několik keramických zlomků. Keramická hmota je opět popsána jako „tuhová“. Jedná se však o šedé těsto s příměsí ostřiva (muskovit, křemenný písek a jemné granuly tuhy = třída B2). Nalezené výdutě hrnců jsou zdobeny svazky vodorovných žlábků. Jeden zjištěný vzhůru vytažený okraj taktéž zdobí vícenásobné vodorovné žlábkování

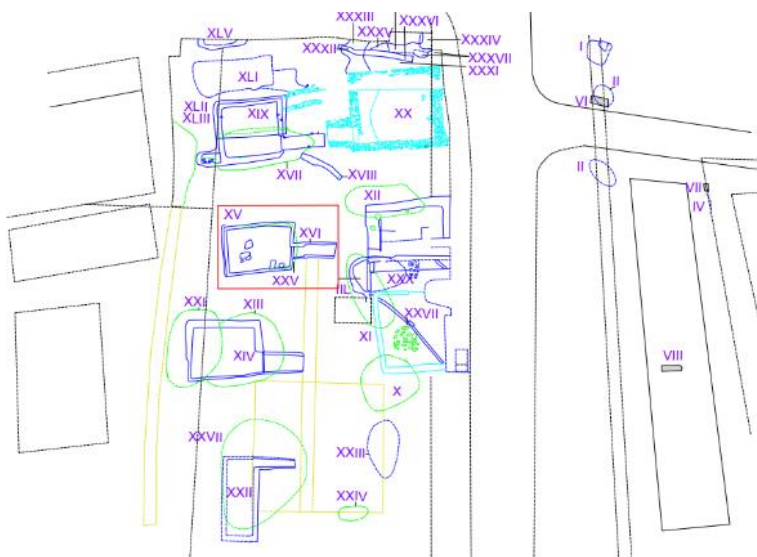
Výplň objektu XXI obsahovala různorodý soubor se širším časovým záběrem. Nejmladším prvkem je fragment hrnce s límcovitým okrajem (inv. č. 064-021-007; tab. 35/21). Nejčastěji se ale jedná o nádoby ze šedé hlíny s příměsí grafitových granulek. Do souboru patřily i čtyři římsovité, vnitřně prožlabené okraje s vodorovným rýhováním a žlábků (064-021-001 – 004; tab. 35/20, 23), horizontálně rýhovaná výduť (inv. č. 064-021-011), dno zásobnice (inv. č. 064-021-010), kyjovitý okraj (inv. č. 064-021-005; tab. 35/25), prostě paličkově ukončený okraj (inv. č. 064-021-006; tab. 35/22), zlomek podhrdlí s vodorovnými žlábků (inv. č. 064-021-009), okraj polokulovité poklice (inv. č. 064-021-008; tab. 35/16), několik den se stopami po podsýpce (inv. č. 064-021-014 – 017). Mimo keramiku byl nalezen pouze jeden železný hřebík.

¹⁶ Nálezy z objektu XIII nebyly v Městském muzeu Rýmařov k dispozici – text vychází ze slovního popisu v nálezové zprávě a publikovaných závěrů (Goš – Novák – Karel 1985, 192)

5.3.4. Objekty XVI, XV, XXV

Severně od superpozice objektů XIV, XIII, XXI se nacházejí objekty XVI (s. j. 550), XV (s. j. 218), XXV (s.j. 219), vzájemně se porušující. Popis pozice je v nálezové zprávě popsána následovně: „Po destrukci objektu č. XVI byla jáma znovu osídlena, vznikl objekt č. XXV. Teprve pak došlo k úplnému zasypání jámy (objekt č. XV).“

Objekt XVI (s.j. 550) je interpretován jako dvouprostorová obytná stavba. Výkop byl veden z povrchu „nepravých spraší“, tedy z geologického podloží, tvořeného hnědožlutou písčitou jílovitou hlínou a nivním sedimentem. Podlaha se projevila ve formě zhutnělého povrchu podloží. Konstrukce je



Obr. 21: Situační plán, vymezení objektů XVI, XV, XXV, převzato z Karel – Novák 1973, příloha; digitalizace a celkové zpracování Jana Brhelová.

rozdělena na sektor A (obytná část) a sektor B (vstupní šíje). Východní hrana sektoru B není zcela zřetelná. Vyskytuje se zde množství mazanice a otisky dřev. Zahloubení objektu není pravidelné. Severní stěna vstupní šíje (s.j. 548) je mělká, až ve vzdálenosti 1,6 m od ní byla rozkryta dvojice svislých kůlů v torzu obvodové zdi o průměru 10 cm. V destrukci se nacházel také zbytek rozpínky a kulatin (s. j. 745). Destrukční vrstva severní bočnice obsahovala kromě zbytků dřev a mazanice žlutavé písčité hlíny (sediment). V severní stěně se dochoval svislý kůl do výšky 0,55 m o průměru 12 cm (s. j. 749). Hrana jižní bočnice se jevila zřetelně. Dosahovala šířky 0,3 m. Žlab byl vyplněn žlutými jíly a okrovými hlínami s příměsí přepálené mazanice (s. j. 217). Zánikové vrstvy se nacházely rozprostřené v interiéru. Z okrové barvy s vysokým množstvím mazanice přecházely směrem do středu ve žluté jílovitě hlíny (s. j. 208, 209). Dvojice kůlů se dochovala ve vzdálenosti 1,2 m od sektoru B. Severní kůl o průměru 15 cm (s. j. 751)

zůstal v původní poloze do výšky 0,55 m, oproti tomu z jižního kůlu zůstalo pouhých 10 cm. Kůly jsou v úrovni podlahy rozepřené horizontálně ležící kulatinou o průměru 10 cm a délce 1,4 m. Jižní stěna šije (s. j. 549) je v přední části zesílená. Od ústí k prostupu do obytné místnosti dosahuje výškový rozdíl 0,9 m.

U severní stěny (s. j. 552) obytné části (sektor A) došlo k průzkumu pouze přední části. Šířka byla zjišťována pomocí sondáže o šířce 0,5 m. Základ o šířce 0,45 m byl zahlouben pod úroveň podlahy (cca 0,1 m). Relativně dobře se zachovaly svislé desky, a to až do výšky 0,55 m. Destrukce o mocnosti 0,3 m se skládaly z okrové hlíny, místy zbarveny do fialova. Obsahovaly množství zuhelnatělých desek a mazanice (s. j. 214 – 216). Došlo k přelomení stěny ve spodní části a sesuvu do interiéru. Opět přecházejí směrem do středu ve žluté písčité jílovité hlíny s obsahem zlomků břidlice (sedimentace). Přibližně ve středu severní stěny byl do podlahy (do hloubky 15 cm) zapuštěn kůl.

Západní stěna (s. j. 553) byla usazena 0,15 m od hrany výkopu a volný prostor vyplňovaly organické hnědé hlíny. V severním koutě se struktura dochovala až do výšky 0,5 m, svislé desky konstrukce (šířka 15 cm, tloušťka 2 cm) dokonce až do výšky 1,2 m. Torzo základového trámu bylo nalezeno pouze ve středové části, zahlouben 0,1 m pod podlahou. Svislé desky se patrně vlivem žáru a tlaku prohnuly do úhlu 45°. Žlab vyplňovaly okrové hlíny, podobně vypadala destrukce překrývající spadlou jižní stěnu. Šířka stěny čítala 0,3 m, přičemž se směrem k západu zužuje na 0,25 m. Jižní stěna se dochovala do výšky 0,3 m. Jihozápadní roh je zaoblený. V těchto místech byla nalezená fixace mezi stěnou domu a výkopem v podobě svislých lomových kamenů. Jsou však (nesprávně?) přiřazeny objektu stratigraficky výše uloženému (XXV). Stěna je zapuštěna taktéž maximálně 0,1 m pod úroveň podlahy. Šířka zdiva je 0,4 m a ve spodní části žlabu se nachází hutné okrové hlíny (s. j. 220). Horní partie obsahují žluté jíly s výskytem četných uhlíků. Stěna se sesula do prostoru až do vzdálenosti 1,7 m s mocností destrukce až 0,4 m (s. j. 219). V torzech mazanice omazávky byly zjištěny otisky plev a slámy. Ve východní části jižní obvodové zdi zůstaly zachovány zbytky základových trámů a svislý kůl, a to až do výšky 0,2 m. V těsné blízkosti konstrukce byl nalezen džbán (inv. č. 064-016-033; tab. 24/1).

Ve východní obvodové (s. j. 554) zdi byl umístěn vchod s prahem o šířce 1,2 m. Prahový trám měl rozměry 0,2 x 0,1 m. Na vnější straně stěny, severně od prahu, mezi

obvodovými stěnami sektorů A a B zůstal zachován svislý kůl do výšky maximálně 0,2 m. 0,5 m (s. j. 751), západně od prahu se nacházel shluk kamenů a kusy dřev. Severně od vchodu v základovém žlabu ležely dva základové trámy (s. j. 752) o rozměrech 10 x 5 cm a zuhelnatělé svislé desky do výšky až 0,6 m. Šířka obvodové stěny dosahovala 0,35 m a je tvořena okrové hlíny s menšími kameny. Přímo v jejím tělese byl nalezen miniaturní hrnek (inv. č. 064-016-016). Podlaha stavby není zcela rovná a z části je vyskládaná plochými kameny s rozměry mezi 0,5 – 1 m. Některé z nich byly ponořeny pod úroveň podlahy. Ve střední a východní části interiéru ležely na podlaze zbytky ohořelých desek o šířce 0,3 m a tloušťce 2 cm.

Hmotná kultura

Keramiku lze rozdělit do dvou základních skupin:

1. První skupina je označena jako „*keramika objektu*“. Jedná se nejspíše o destrukční zásypy stavby (inv. č. 064-016-010 až 025, 029; tab. 26/2, 27/4). Hmota je popsána jako tuhová se slídou. Stejně jako v předešlých případech se jedná o šedou hmotu s ostrivem ve formě muskovitu a malého množství drobných tuhových granulek. Do této kategorie spadá nízký, vzhůru vytažený okraj (inv. č. 064-016-011; tab. 25/5), torzo nádoby – 17 zlomků z výdutě zdobené těsně vedle sebe kladených horizontálních žlábků (inv. č. 064-016-012) a zlomek dna se stopami podsýpky (inv. č. 064-016-013). Ze světlejšího (jílovitého) těsta s ostrivem ve formě slídy je například vyroben atypický vzhůru vytažený okraj se sérii vodorovných rýh (inv. č. 064-016-010; tab. 25/4) a zlomek výdutě obsahující četné zlomky břidlice (3 mm) v ostrivu. Bělavou písčitou hmotu (tzv. krupičku) zastupuje půlkulatá poklice s kovově lesklým povrchem (snad využito zakuřování – inv. č. 064-016-029). Na terčíku je znatelné odříznutí. Do destrukčních zásypů se řadí také dva zlomky dlouhého nože.
2. Druhá skupina chronologicky citlivých zlomků keramiky by měla odrážet dobu vzniku objektu XVI. Nacházely se v tělesech obvodových stěn a předpokládá se jejich uložení při výstavbě. Patří zde soubor s inventárními čísly 064-016-028, 030, 039; tab. 24/4, 27/1. Šedou keramiku s muskovitem a drobnými granulami grafitu zastupuje vysoký štíhlý hrnec s římsovitým okrajem zdobeným čtyřmi

vodorovnými rýhami (inv. č. 064-016-028; tab. 27/3) a s dekorem svazků trojitých spirálovitých rýh pod maximální výdutí. Do stejné kategorie patří i okraj s inv. č. 064-016-001; tab. 26/1), okraj se svazky těsně kladených vodorovných rýh (inv. č. 064-016-034; tab. 26/5), dno (inv.č. 064-016-009) a výduť se dvěma svazky pětinasobné vlnice a rýžkami (064-016-007). Povrch vejčitého hrnce (inv. č. 064-016-030; tab. 27/1) je pokryt světle šedou engobou. Ze šedé hmoty je také nízký zesílený vzhůru vytažený okraj zdobený dvěma vodorovnými liniemi radélkových vrypů a šesti liniemi nad maximální výdutí. Ojedinele zastoupenou skupinou je šedá hmota s vyšším obsahem písčitého ostřiva – například kónicky zúžený knoflík poklice se stopami podsýpky. Třetí skupinu tvoří jílovitý materiál, z něž je vytvořen vejčitý džbán (inv. č. 064-016-033; tab. 24/1) s páskovým uchem, římsovitým okrajem a dekorem ve formě pravidelných rýh od podhrdlí až pod maximální výduť. Nádoba má na dně značku (kříž v kruhu). Z jemnějšího materiálu je také několik římsovitých okrajů a menší nádobka s horizontálními rýhami na výduti (inv. č. 064-016-002; tab. 24/3), další dva zlomky (inv. č. 064-016-035, 036; tab. 27/6, 5) a dno na podsýpce (inv. č. 064-016-008). V souboru se vyskytují i zlomky se světlou, či okrovou engobou. Jedná se o knoflík poklice (inv. č. 064-016-031) a výduť zdobená rýhováním (inv. č. 064-016-032; tab. 28/8). Z jiných materiálu je zastoupen valounek grafitu a železářská struska.

Do destrukčních vrstev objekt XVI byl veden výkop XXV (s. j. 219). Připouští se možnost nárazového zasypání objektu, stejně jako jeho sekundárního využití a následné zasypání. Přestože nebyl objekt zachycen kompletně, jsou odhadnuty jeho půdorysné rozměry: 6 x 4,5 m. Na dně objektu XVI bylo zachyceno souvrství odlišné od destrukčních zásypů stavby a zvyšující se množství kamenů (i přepálených) v organické hnědé hlíně. Na základě pozorování byl nakonec vyčleněn objekt XXV. Mezi kameny zůstala dutina o délce 0,5 m, zvedající se při hraně stavby XVI a ústící mimo jeho půdorys, sporadicky vyplněná okrovou hlínou s drobnými fragmenty uhlíků. V tomto případě se může jednat o rozdílný zásyp – zánikovou výplň a planýrku objektu XVI, přičemž vyčlenění objektu XXV je pravděpodobně irelevantní a je součástí objektu XVI. K zánikové výplni jsou přiřazeny kameny, nacházející se mezi hranou výkopu a obvodovou stěnou stavby (XVI), což odpovídá spíše fixaci svisle umístěných desek konstrukce obytné stavby. Výplň

obsahuje v nižších partiích hnědou organickou hlínu s uhlíky a mazanicemi, horní partii vyplňuje přemístěné podloží – žluté a zelenožluté jíly (sediment).

Vlastní datace objektů XXV a XVI je podle nálezové zprávy nerozhodná, řazená do III. fáze Hrádku v Rýmařově (první čtvrtina 14. století). Ve srovnání s objektem IX se zdá být keramika mladší. Proto je vznik zahloubených obytných staveb řazen do závěru 13. století a jejich destrukce do počátku 14. století.

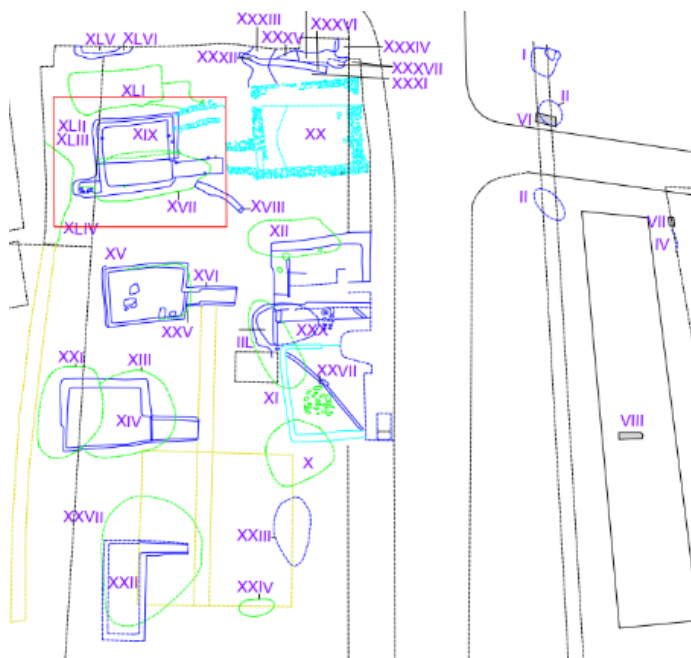
Získaný keramický inventář lze opět rozdělit do několika keramických tříd. Šedý materiál s příměsí muskovitu a drobných granulek tuhy je zastoupen převážně vzhůru vytaženými (římsovíty) okraji, s dekorem vodorovných rýh (inv. č. 064-025-001 až 004) a vodorovných žlábků (inv. č. 064-025-005; tab. 38/2 – 5), případně nižšími okraji zdobenými vodorovnými rýhami (inv. č. 064-025-007; tab. 38/8). Do stejné kategorie, ale s vyšším obsahem grafitu, je přiřazen tyglík (inv. č. 064-025-010). Ve výplni se nacházejí zlomky zásobnic (např. inv. č. 064-025-006; tab. 38/6).

Zvláštní materiálovou skupinu představují zlomky celkem tří zásobnic, z nichž jedna s kyjovitým okrajem měla povrch pokrytý cihlově červenou engobou a výzdobu ve formě vlnovky mezi dvěma vodorovnými žlábků, výduť pak zdobí svazky násobných spirálovitých žlábků a podhrdlí pravidelné šikmé vseky (inv. č. 064-025-017; tab. 37/2). Druhá rekonstruovatelná zásobnice má kyjovitý okraj zdobený pětinasobnou hřebenovou vlnicí. Na výduti se nachází svazky troj-, čtyř- a šestinasobných horizontálních hřebenových rýh (inv. č. 064-025-016; tab. 37/1). Poslední zásobnici charakterizuje vytažený okraj s prožlabením. Materiál obsahuje množství slídy a zdobení tvoří šestinasobná vlnice na okraji, šikmé vrypy na podhrdlí a svazky spirálovitých rýh a žlábků na výduti doplněné jemným rýhováním (inv. č. 064-025-015). Třetí skupinu těsta představovala třída jílovitého materiálu, často sekundárně přepáleného na vnějším povrchu. Zde lze zařadit římsovité okraje (inv. č. 064-025-009; tab. 38/10) a vzhůru vytažený okraj zdobený vodorovnými rýhami (inv. č. 064-025-014; tab. 38/12). Soubor dotváří také krupičková (písčítá) keramika světlých odstínů, do které patří páskové ucho s horizontálně rýhovanou výduti (inv. č. 064-025-013; tab. 38/13), dno se známkami po podsýpce (inv. č. 064-025-012; tab. 38/14) a vně vykloněný okraj (inv. č. 064-025-011;

tab. 38/11). Kolekci doplňují železné předměty (hřebíky, šest kusů blíže neurčitelných předmětů a části krevele).

5.3.5. Objekty XVII, XIX, XLII, XLIII

Západně od objektu XX se po odkrytí organické planýrovací vrstvy (s.j. 102) vystoupila málo zřetelná linie půdorysu objektů XVIII a XIX. Jižní část objektů se odhalila již v roce 1973, vzhledem k tomu, že jej částečně překrývala jáma XVIII, kompletní dokumentace byla provedena až v roce 1975. Po předešlých zkušenostech s obytnými stavbami XIV a XVI bylo přemístěné podloží dosedající na povrch destrukčních vrstev stavby XIX vyčleněno (objekt



Obr. 22: Situační plán, vymezení objektů XVII, XIX, XLII, XLIII, převzato z Karel – Novák 1973, příloha; digitalizace a celkové zpracování Jana Brhelová.

XVII) a odstraněno strojně v délce 6 m, šířce 2 m a hloubce 1 m. Objekty XIX a XLII¹⁷ (s. j. 250) byly již zpočátku vnímány jako obytné stavby nacházející se v superpozici. V lokální části zkoumaného prostoru se podařilo odhalit více objektů, časově nesouvisejících. Mimo výše uvedené objekty se v těchto místech nacházela „jáma“ XLIII¹⁸ (s. j. 248), interpretována v počátku jako nejmladší stavba nebo „zásypová jáma“. Za zásypovou jámu je označen také objekt XVIII. V superpozici se nachází také žlab/koryto s označením XVIII.

¹⁷ Jedná se o situaci, kdy hlinitá planýrovací vrstva byla mylně označena za výkop/jámu

¹⁸ Objekt byl vyhodnocen jako hlinitá planýrovací vrstva (s. j. 248), původně mylně označena jako výkop/jáma se zásypem.

Geologické podloží v tomto prostoru tvořily šedožluté hlíny o mocnosti 0,5 m až 0,7 m dosedající na aluvium tvořené drcenou břidlicí a navětralou skálou. Podloží není jednotné, projevují se tenké vrstvy písčitých a šterkových sedimentů. Co se týče vzájemné pozice objektů, známe okolnosti díky podrobnému popisu v nálezové zprávě: Po zasypání objektu č. XVIII¹⁹ byla vyhloubena jáma XIX (s. j. 559) s podlahovou úrovní. Po zániku obytné stavby XIX (s. j. 559) došlo k výkopu v severní části destrukčních zásypů XLII²⁰. Lze polemizovat, zda tento výkop předpokládá vznik nové obytné stavby nebo pouze odpadní jámy. Ve východní části objektu XIX (s. j. 559) ústím vstupní šíje přiléhá ke kamenným základům vstupu objektu XX. Nálezové okolnosti podle původní interpretaci nasvědčují zbudování kamenné podezdívky XX po zániku stavby XIX (s. j. 559), jenž byla již zasypána destrukčními vrstvami a zplanýrovaná přemístěným podložím.²¹

Objekt (XIX= s. j. 559) se skládal z vlastního obytného prostoru (sektor B) a vstupní šíje (sektor A). Při západní stěně a v jihozápadním koutě se nachází výběžek (sektor D) o rozměrech 2,8 x 1,5 m. Úroveň povrchu ústí vstupní šíje se nachází ve výšce 590,99 m n. m, zatímco práh v prostupu dosahuje 589,69 m. n. m. Plocha objektu zabírá (včetně vstupní šíje) 26 m². Půdorys ve tvaru téměř pravidelného čtverce měří 6,2 x 6,3 – 6,7 m. Vstup je orientován k jihovýchodu. Vstupní šíje dosahuje 3,8 m délky a 1,2 – 1,6 m šířky.

U objektu XIX byly rozlišeny dvě stavební fáze. V první fázi se nacházel vchod v jižní části východní stěny o šířce 1,2 m (s. j. 563). Postupně klesal do obytného prostoru. Destrukční vrstvy obsahují organické hlíny s uhlíky a množstvím přepálené mazanice. Překrývá je přemístěné podloží promísené nívním sedimentem. V severní bočnici (1,1 m od vstupu) se nachází kúlová jamka (s. j. 564) o průměru 14 cm, vyplněná hlínou s mazanicí a uhlíky (s. j. 276). Vnitřní stěnu vymezovaly zbytky zuhelnatělé kulatiny o průměru 10 cm (s. j. 776), horizontálně uložené v základovém žlabu. Společně se základem zůstala dochovaná stěna do výšky 0,3 m a tvořily ji přepálené hlíny s vysokým obsahem mazanice (s. j. 277). U ústí se severní stěna dochovala do výšky 0,23 m. V rohu se nacházel svislý kůl o průměru 12 cm (s. j. 771), z nějž vertikálně vycházela opracovaná

¹⁹ Jelikož objekt XVIII narušuje pouze starší vstupní šíji, později nahrazenou kamennou šíjí, nejedná se o superpozici se samotnou obytnou částí.

²⁰ Viz poznámka č. 9.

²¹ Podle poznámky v nálezové zprávě stratigrafické určení nevylučuje současné trvání objektů XX a XLII, což nelze potvrdit vzhledem k absenci profilu/řezu, zahrnující oba objekty ve vzájemném vztahu.

kulatina (s. j. 772). Vlastní stěnu utvářela dřevěná konstrukce omazaná hlínou, fixovaná z vnější strany svisle uloženými valouny, žárem zbarvenými do červena. Jižní stěna vstupní šíje je vymezena dvěma svislými kůly (s. j. 776, 777) v rozmezí 1,5 m od sebe. Průběh základového žlabu dokládá šikmo uložená kulatina respektující sestupnou tendenci šíje (s. j. 775). Z konstrukce stěny se zachoval pouze jeden horizontální kůl při vchodu (s. j. 778). Zániková výplň šíje obsahovala v bázi okrové požárové hlíny o mocnosti 0,2 m, na nichž ležela tenčí uhlíkatá vrstva a hnědá prachová jílovitá hlína s vysokým obsahem mazanice. Po odebrání destrukcí se neprojevily kúlové jamky pro fixaci dřevěné podlahy. Přístup nebyl umožněn průběžným zešikmením. Naopak se od ústí svažoval jen nepatrně a výškový rozdíl dosahoval maximálně 15 cm, a to do vzdálenosti 0,7 m. Následoval schodový stupeň (délka 30 cm a výška 10 cm) a za ním strmější šikmina o délce 0,55 m přecházející ve schod o délce i výšce 0,3 m. Zbývající prostor před prostupem do obytné části byl spojen také šikminou klesající prudčeji těsně před prostupem vymezeným svislými kůly (s. j. 771, 776). Konečné převýšení mezi ústím a prahem (s. j. 774) je 1,3 m (v délce 3,8 m). Pro zpevnění podlahy v místech zešikmení byly užity dřevěné desky dochované ve formě tenké vrstvy přepálených uhlíků, ležících na hlinité konstrukční vrstvě. Podloží před zbudováním pochozího horizontu bylo vymazané jílem. Podle popisu byla část podlahy zničena při přestavbě objektu.

Obytný prostor (sektor B a C) je rozdělen na dvě části s různou výškou podlah. Ve východní stěně sektoru B se nacházel prostup do vstupní šíje. Průběh jižní stěny (s. j. 562) obytné části byl vzdálen 0,55 m od jižní stěny šíje. Žlaby obvodových stěn byly zahloubeny 5 cm pod úroveň podlahy do skalnatého podloží a disponovaly šířkou cca 0,5 m. Při jeho vnějším líci jsou dochovány trámy o šířce 10 x 10 cm. Částečně se dřevěná základová konstrukce dochovala také při vnitřním líci (trámky o rozměrech 5 x 5 cm), což dokládá vytvoření stabilního základu formou dvou průběžných dřevěných prvků. Někdy byly trámy zafixovány a srovnány plochými kameny při dně. Konstrukčně nejsložitější provedení bylo zachyceno ve východní obvodové stěně, jež se dochovala ve výšce 0,5 m. Při jejím vnějším líci se dochovalo obložení v podobě svislých desek o šířce 15 – 20 cm a tloušťce 3 cm. Stabilitu zajišťovaly svislé kůly o průměru 20 cm, kdy jeden byl umístěn uprostřed východní stěny (s. j. 765) a další dva ve vzdálenosti 1 m od sebe (s. j. 770, 771). Konstrukci doplňovaly rozpínky mezi svislými kůly o průměru 15 cm a jeden horizontální

kůl navázán na svislý, středový. Vlastní konstrukce stěny se projevila v dochovaných částech jako krusta mazanice z jílu, místy přepálená do okrova a červena. Organická příměs v jílu (sláma, pleva) nebyla zjištěna. Vnější líc byl při vstupu fixován plochými lomovými kameny o velikosti až 20 x 40 x 60 cm. U vnitřního líce se nezjistila výdřeva (desky). Severní stěna (s. j. 561) byla prozkoumána jen částečně. Při jejím vnějším líci probíhal recentní liniový výkop inženýrských sítí. Vnější líc byl opatřen svislými deskami. Předpokládá se i přítomnost desek při vnitřním líci na základě přítomnosti četných zuhelnatělých dřev v destrukčním zásypu stavby. Nejsou ovšem jednoznačně prokazatelné. Zahloubení v tomto místě bylo největší (1,6 m). Nebyla zjištěna nosná výdřeva (svislé kůly s rozpínkami). Západní stěna byla konstrukčně podobná východní zdi. Obsahovala nosné svisle umístěné sloupy, včetně středového, a to v destrukci, v délce až 2 m. Dochovala se také torza rozpínek (s. j. 754, 758). Šířka stěny je 0,5 m, přičemž se směrem k jihu, v místě výklenku (sektor D), rozšiřuje až na 1 m. Jižní zdivo bylo částečně zničeno „hliníkem“²² – objekt č. XVII. Nepravidelná šířka stěny je v západní části 0,5 m, k východu se rozšiřuje na 1 m a opět zužuje na 0,7 m. Svislé kůly nebyly zjištěny. Stabilitu zajišťoval horizontálně uložený kůl ve výšce 0,5 m. Zjistila se i desková výdřeva líce. Zachovaná část stěny (do výšky 0,3 m), společně se sesunutou a destruovanou partií v interiéru, umožňuje rekonstrukci výšky stěny dosahující až 2,5 m. Z toho lze usuzovat, že nadzemní partie přesahovala úroveň pochozího horizontu sídliště o 1 m.

Podlahu tvořily dřevěné desky torzovitě zachycené ve východní části. Nerovnost geologického podloží byla řešena dosypáním přemístěného podloží. V západní části (sektor C) se pozůstatky desek nedochovaly, předpokládá se absence dřevěné podlahy v tomto prostoru. Směrem k západu a severu se úroveň postupně zvyšovala až o 12 cm. Největší sklon se nachází mezi severozápadním a jihovýchodním koutem, rozdíl zde činí 0,39 m. Kromě změn v úrovni podlahy se stal dokladem členění prostoru horizontální trám v severní části o rozměrech 20 x 10 cm a dochované délce 0,8 m. Zde se může jednat také o součást destrukce. V severozápadním koutě se byly srovnávací jíly vypáleny dočervena (mocnost 0,2 m). Předpokládá se zde přítomnost ohniště. Pro odvod kouře měl sloužit výklenek (sektor D). Pod destrukcemi zdiva se nacházely hnědé organické hlíny

²² Jedná se o zánikovou vrstvu objektu, s obsahem destrukce promísené se sedimentací.

obsahující četné uhlíky a zbytky trámů a desek. Červeně přepálené mazanice krusty vykazovaly na jedné straně otisky používaného roští. Nejvyšší koncentrace krust se nacházela při východní stěně (mocnost 20 cm). Při lících stěn se také nejčastěji objevovaly torza spálených trámů (průměr 15 x 15 cm) a desek (tloušťka 3 cm). Přestože jsou tyto destrukce definovány jako možný doklad stropu, relevantnější interpretace by předpokládala zřícené torzo sedlové střechy promíchané s konstrukcemi stěn. K západní stěně obytné části přiléhá již zmiňovaný výklenek (sektor D) o délce 2,8 m a šířce 1,5 m. Jeho jižní stěna navazuje s mírným odstoupením (o 0,7 m) na jižní stěnu jádra stavby a tvoří ji zhutnělé, zpracované jíly. Severní stěna je užší a tvoří ji červeně vypálené jíly. Západní stěna se šířkou 0,4 m je mírně sešikmená a kopíruje výškový spád k jihu (k centrální části stavby). Z vysunutí části klesá dno výklenku pozvolna k vnějšímu líci obvodové zdi obytného prostoru, odtud pak strměji padá do interiéru. Strmá partie výklenku byla vyskládaná deskami. Výklenek byl pravděpodobně otevřen. Vzhledem k přepálení dna části interiéru i výklenku můžeme diskutovat o možnosti odvodu kouře. Tvrzení ale neodpovídá vyskládání deskami (riziko požáru) a relativně mírný sklon. Interpretace objektu bere v úvahu dvoufázový vývoj. Po relativně krátké době došlo k sesunutí štěrků a jílu přes severní stěnu vstupní šije, v délce cca 1 m. Podlaha šije byla upravena, respektive přebudována. Původní nepravidelné schodiště nahradil jeden schod o výšce 0,3 m a navazující šikmina. Z důvodu následného sesunutí severní stěny byla zbudována nová vstupní šije ze severní strany. Úroveň severního terénu byla vyšší téměř o 0,4 m oproti jižní, z tohoto důvodu byl nový vstup delší (4,5 m). Bočnice severní vstupní šije byly konstruovány z lomových kamenů kladených na jílovité pojivo. Ve spodní partii je zdivo nelícováno a kameny jsou nepravidelně kladeny. Horní partie je lícována a větší, částečně opracované lomové kameny jsou kladeny kolmo na průběh bočnice. Zdivo při prostupu do obytné části dosahuje výšky 1,4 m a je zahloubeno nepatrně pod úroveň podlahy. Šířka se pohybuje mezi 0,4 – 0,5 m. Podlaha šije průběžně klesala až k vnějšímu líci obvodové zdi a zpevňovaly ji desky doléhající na povrch konstrukčních vrstev v podobě hnědošedé organické hlíny. Část vyčnívajícího základového trámu obvodu tvořila práh.

Hmotná kultura

Značná část inventáře pochází z prostoru jižní vstupní šíje. Popis nálezových okolností upřesňuje polohu nálezů. Mělo by se jednat o konstrukční souvrství souvisejícím se zaslepením jižního vchodu při budování nové kamenné severní šíje. Pocházejí z etapy existence a využívání obytné stavby XIX. Do souboru patří spodní část, dále sekera, jež byla nalezena na podlaze šíje (inv. č. 064-019-057), úlomek petlice (inv. č. 064-019-058), několik hřebíků, torzo poklice (inv. č. 064-019-048) a přeslen (inv. č. 064-019-032; tab. 33/4). Při středu severní stěny objektu se nacházelo ploché železo délky 70 cm a šířky 15 cm. Zbylou část kolekce je potřeba zařadit do období požárového zánikového horizontu stavby XIX. Převažuje zde šedá obtáčená keramika se světle šedým lomem, z jílovité hmoty redukčně pálené. Podařilo se zrekonstruovat široký baňatý hrnec ze světle okrové, krupičkové hmoty se vzhůru vytaženým (římsovitým) okrajem. V podhrdlí se nacházela široká červená linka (inv. č. 064-019-053; tab. 33/1). Do šedé hmoty můžeme zařadit také římsovité okraje s inv. č. 064-019-010 a 036; tab. 33/5. Nezanedbatelnou měrou se v souboru nachází oxidačně pálená světlá keramika vejčitého tvaru se subtilnější/uzší variantou římsovitého okraje (inv. č. 064-019-024; tab 33/2). Pokud jsou nálezy s dekorem, převažují násobné horizontální linie. V jednom případě se objevuje kapkovitý vryp v podhrdlí (inv. č. 064-019-026; tab. 33/3). Méně zastoupeným druhem keramických tvarů jsou masivnější hrnce (zásobnicové) ze šedé, hrubé hmoty s obsahem muskovitu, granulek grafitu a hrubšího písku. Povrch je opatřen engobou. Římsovité okraje se objevují v různých variantách. Nejčastěji se objevují vyšší typy s dovnitř seříznutým nebo zaobleným okrajem. Ve většině je patrné prožlabení a důrazná profilace. Vnější povrch obsahuje dekor v podobě svazků násobných rýh a jednoduché vlnice (inv. č. 064-019-004, 019, 020, 022, 023, 025, 027, 028, 034; tab. 34/4, 7). V souboru se nachází také zlomek výdutě masivní zásobnice (inv. č. 064-019-055) a poklice (inv. č. 064-019-033; tab. 34/3).

V zásypech se nacházela také menší kolekce železných předmětů: hřebíky a jejich zlomky, oko z plechu, oko se závlačkou, skoba, hrot, několik kusů plátového železa a železářská struska.

Z objektu č. XIX byla vyselektována 2. fáze obytné stavby s částečně překrývajícím půdorysem a nově zbudovanou vstupní šíjí (objekt č. XLII). Nejprve byla zkoumaná

východní část. Práce proběhly v roce 1973, v roce 1975 byly začištěny stěny a dno objektu. Po zániku objektu XIX měla být vzniklá prohlubeň zasypána hnědožlutými hlínami a přemístěným podložím (vč. sedimentů) s mocností až 0,2 m. Planýrka obsahovala také větší množství větších lomových kamenů (o rozměrech až 0,4 x 0,25 x 0,4 m, jenž se měly propadnout až na úroveň zánikové výplně objektu XIX. Předpokládá se také vyzdění interiéru, v místě prostupu do severní (nové) šíje, většími lomovými kameny. V konstrukci měl být sekundárně umístěn pískovcový žernov a velké kusy zásobnice (inv. č. 064-019-012). Problematická se jeví přesnější identifikace zdív, které tvořily žluté hlíny, promísené kameny (místy převažovaly). Popsané destrukce nenesou stopy požáru, ani zde nebyly nalezeny pozůstatky dřevěných konstrukcí. Podlaha byla vyčleněna jen na základě petrografického rozdílu. Z nálezové situace vyplývá mylné vyčlenění objektu XLII.²³ V profilových plánech je evidentní destrukce obytné stavby XIX. Vrchní část zánikové výplně je tvořena přemístěným podložím, promísené planýrovacími vrstvami a kamennou destrukcí. Druhou fází výstavby zahlobené chaty popírá také absence dřevěných struktur. Původní interpretace hlinitokamenných konstrukcí stěn je nejspíše výplň negativu prosedajících dřevěných prvků a omazávky. Nepravidelné rozložení kamenů pojených hlínou bez zjevné skladby by neodpovídalo statickým potřebám. Stejně nepravděpodobný se zdá předpoklad o využití dřevěných konstrukcí, na něž dosedalo hlinitokamenité zdivo 2. fáze. Dalším faktorem prokazující pouze jednu fázi výstavby objektu jsou lícované kamenné vstupní šíje dosedající v prostupu na úroveň podlahy objektu XIX. Taktéž keramický inventář je typově totožný. Nálezy začleněny do objektu XLII zahrnovaly například hrnec, nacházející se při destrukci severní zdi (inv. č. 064-042-014; tab. 51/1). Jeho části byly roztroušeny do vzdálenosti až 3 m od stěny, přičemž dno se nacházelo nad povrchem předpokládané podlahy 2. fáze stavby. Při západní zdi byla nalezena motyka (inv. č. 064-042-176) a mosazné kroužky (inv. č. 064-042-175). V destrukčních výplních se nacházely fragmenty zásobnice (inv.č. 064-042-012), zlomek slepencového žernovu (inv. č. 064-042-177), aj. Zlomky zásobnic představují vyšší kyjovité okraje (inv. č. 064-042-118), zdobené hřebenovou vlnovkou (inv. č. 064-042-143) Ve většině je zastoupena šedá hmota s různorodými variantami římsovitých okrajů s vnitřním prožlabením (např. inv. č. 064-042-058 až 060, 062, 069, 071, 081 až 082, 101, 113 až 117, 067 – 069; tab.

²³ Jedná se o zánikovou výplň objektu XIX.

51/4). Nejčastějším dekorem jsou násobné horizontální rýhy na okraji, v podhrdlí a na výduti. Zastoupeny jsou také spirálovité rýhy a jednoduché vlnovky. Méně časté jsou kapkovité vpichy, šikmé vseky a obdélníčkové radélko. Povrch je v některých případech upraven šedým či okrovým nátěrem. Dna jsou hráněná, jen výjimečně rovná. Nalezena byla i poklice (inv. č. 064-042-052). Stolní keramika s hrubší stěnou obsahuje v ostřivu mj. drobné fragmenty břidlice (inv. č. 064-042-072, 112). Výzdobu i v těchto případech představují horizontální rýhy na výduti (inv. č. 064-042-158) a na podhrdlí (inv. č. 064-042-143). Jemnější keramiku z jílovité hmoty zastupují opět vzhůru vytažené okraje s horizontálními liniemi (inv. č. 064-042-096, 127, 148). V inventáři se objevuje i mladší límcovitý okraj (inv. č. 064-042-070). Oxidačně vypalovaná keramika okrových, žlutavých i bílých odstínů se projevila ve formě vodorovně vytaženého okraje (inv. č. 064-042-064), vně vykloněného okraje (inv. č. 064-042-067, 124), srpovitě zataženého okraje (inv. č. 064-042-092), okruží (inv. č. 064-042-093) a římsovitého okraje (inv. č. 064-042-095). Do stejné skupiny patří také malý hrneček (inv. č. 064-042-161; tab. 51/2) vejčitého tvaru s nízkým vzhůru vytaženým okrajem. Na výduti jsou umístěny široké vývalky. Na povrchu světlé hmoty se občas objevují červené malované horizontální linky. Z nestandardního keramického těsta je vyroben jeden přeslen z jemně plavené, špatně vypálené hmoty. Nalezeny byly také železné předměty (hroty ocelových vidlí, šipka s tulejí kosočtverečného průřezu, závlačka s okem, pásové železo a hřebíky) a měděné kroužky. Soubor obsahuje 3 ks železné rudy, železářská struska (18 ks) a 10 ks železných slitků.

Z výše uvedených důvodů je objekt XLII začleněn do destrukční zánikové fáze obytné stavby č. XIX a nebude zahrnován do celkového stratigrafického členění. Jeho horní partie zasympů patrně náleží splachům a prosedajícím planýrkám. Lze předpokládat obsah různorodé keramiky v této části splavené z povrchu.

Umístění a interpretace objektu XLIII je podobně problematické jako u objektu XLII. Je definován jako obdélník se zaoblenými rohy navazující prostorově na kamennou vstupní šiji. Hnědočervené hlíny s množstvím plochých kamenů a zlomků keramiky tvoří výplň označenou za destrukční horizont stěn objektu XLII. Z nálezových okolností vyplývá, že se jedná o zplanýrovanou destrukci obytné stavby XIX. Tudíž se jedná o kontext – vrstvu, nikoliv o objekt. Stratigraficky jde o nejvyšší (nejmladší) destrukční

zásypy překrývající koruny bočnic vstupní šíje. V nálezové zprávě je dokonce uvedena podlaha o 1 m výše položená oproti konstrukčním prvkům obj. XIX. V objektu XLIII byly nalezeny zlomky zásobnic buďto nezdobené, nebo s vodorovnými rýhami. Povrch byl upraven červenou a okrovou engobou. Šedou keramiku s muskovitem a granulami tuhy zastupovaly fragmenty hrnců zdobené horizontálními rýhami a rýžkami, případně radélkem. V souboru se nacházela keramika ze šedé písčité hmoty s příměsí břidličných kamínků (třída B3), jemná šedá „jílovitá“ hmota (třída B1), i oxidační jemná keramika označená za „terakotu“ (třída C5). Železné předměty zastupují hřebíky jako součásti konstrukce, nůž s trnem, zlomek podkovy, 20 ks železářské strusky, 5 ks mazanice se struskovitými slitky, diabasové drtidlo rudy (3 zlomky). Osteologický materiál byl zastoupen (stejně jako u objektu XLII) koňskou stoličkou. Široká škála obsaženého materiálu s rozdílným stářím prokazuje způsob uložení splavováním kulturních vrstev z vyšších poloh mimo sídliště. Četně je zastoupena keramika oxidačně pálená (krupičková). Okraje jsou převážně vykloněné, prosté (inv. č. 064-043-047), i s výlevkou (inv. č. 064-043-046, 048). Mohou být i paličkovitě ukončeny. Jedny z nejvyspělejších jsou vzhůru vytažené okraje, zdobené rýhováním (inv. č. 064-043-042, 043). Stejná profilace se objevuje i v případě redukčně pálené keramiky (inv. č. 064-043-040). Mezi další okraje hrnců patří nižší, vzhůru vytažené a zesílené varianty.

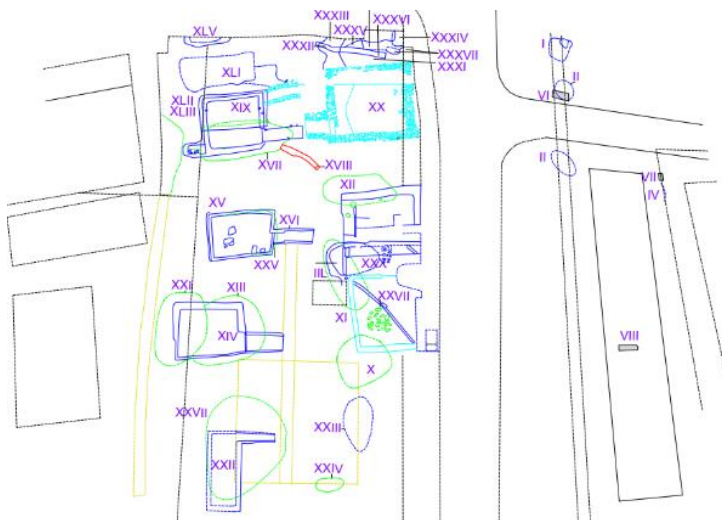
Stratigraficky nejvýše se nachází objekt XVII. Z nálezových okolností jednoznačně nevyplývá, jestli se jedná o zánikovou vrstvu objektu XIX, nebo jámu hloubenou z povrchu XLIII. Interpretaci mohly ovlivňovat okolnosti při výzkumu, kdy došlo ke strojnímu odkryvu v místech objektu v délce 7 m, šířce 2 m a hloubce 1 m. Až po dvou letech (v roce 1975) byly začištěny stěny a půdorys objektu. Původní interpretace definovala objekt č. XVII jako oválnou až obdélníkovou jámu o rozměrech 9 x 4,5 m a s hloubkou maximálně 1 m. Výkop vznikl vybráním zánikových výplní starších objektů (č. XIX, XLIII). Teprve později byla jáma s nejasným účelem zasypána. Inventář objektu zahrnoval zlomky zařazované do 13. i 14. století, tedy do celé etapy osídlení ve zkoumaném prostoru. Zde se opět projevuje možnost promísení vyšších partií zásypů objektů sedimentací a naplavenin. V souboru převládá šedá keramika s příměsí ostřiva s tenčí i širší stěnou. Nejčastějším tvarem je hrnec s četnými varietami římsovitých rovně (inv. č. 064-017-004; tab. 28/4) nebo dovnitř seříznutých (inv. č. 064-017-001, 080; tab

28/1, 9) i zaoblených okrajů (inv. č. 064-017-007, 034; tab. 28/6, 8). Hrdlo je vnitřně prožlabeno a povrch bývá v některých případech ošetřen šedou engobou. Nejčastěji vyskytujícím se dekorem jsou horizontální rýhy na okraji (tab. 18/4, 5, 8, 9), svazky rýh na okraji a výdutí a spirálovité rýhy. V nezanedbatelné míře se objevuje také jednoduchá, násobná nebo proplétaná vlnice (např. inv. č. 064-017-021; tab. 29/6). Často jsou využity kombinace výše uvedených typů dekoru (tab. 28/1, 29/9). Výjimečně se vyskytuje dekor radélka na okraji (inv. č. 064-017-022; tab. 28/14) nebo protláčeků na výduti (inv. č. 064-017-095; tab. 29/3). Z hrubých tvarů je zastoupen jeden fragment kyjovitého okraje zásobnice se šikmými vseky v podhrdlí a červenou engobou. Nejlépe dochované torzo soudkovitého, bohatě zdobeného hrnce (inv. č. 064.017-002; tab. 28/6), je potřeba umístit do souvislosti s destrukčními zásypy objektu XIX. Pode popisu byl situován u jižní bočnice vstupní šíje. Zaoblený římsovitý okraj hrnce s prožlabením a výzdoba ve formě dvojité protínající se klikatky na hrdle, v podhrdlí a ve spodní části výdutě je možné zařadit do 2. poloviny 13. století. Kromě výraznější profilace okraje je také šedá hmota s příměsí drcené břidlice typická pro etapu pokročilejšího 13. století. Ze stejné hmoty jsou vyrobeny také okraje poklic (inv. č. 064-017-045; tab. 29/14 a inv. č. 064-017-043; tab. 29/15).

„Jílovité“ zboží redukčně pálené zastupují subtilní a atypické římsovité okraje (tab. 28/7,18), dutá dna s podsypkou a zlomky páskových uch se šikmými vseky (inv. č. 064-017-044; tab. 28/2). Světlá krupičková oxidačně pálená keramika různých odstínů od bílé a světle okrové po růžovou a tmavě okrovou barvu (třída C) je zastoupena v nezvykle velkém množství. Především se jedná o torza a zlomky hrnců. Okraje jsou atypické římsovité, vně vykloněné (inv. č. 064-017-039, 040; tab. 29/4, 5). V několika případech se jedná o neobvyklou formu oble ukončeného okruží, prožlabeného, v horní části rozšířeného, vyrobeného ohnutím a zpětným promáčknutím proužku hlíny k hrdlu (tab. 29/8). Vyskytuje se zde také paličkovité rozšíření okraje s výraznější lištou (tab. 29/7), zdobené jednoduchou vlnovkou (tab. 29/13). Kovový inventář zahrnují zlomky hřebíků, železářská struska a kovaný plíšek s hřebem. Ostatní materiál je zastoupen sedmi kusy koňských zubů a pískovcovým brouskem.

5.3.6. Objekt XVIII

Jedním z vyčleněných objektů je také žlábek zahloubený na severu do jílovité šedožluté hlíny a do nivního sedimentu. Žlábek je 5 m dlouhý a 0,4 m – 0,7 m široký, s orientací S–J. V severní části se mírně ohýbá k jihozápadu. Dno je nepravidelné, kaskádovitě se zahlubuje. Počáteční sklon 30° se k jihu zvětšuje.



Obr. 23: Situační plán, vymezení objektu XVIII (červeně), převzato z Karel – Novák 1973, příloha; digitalizace a celkové zpracování Jana Brhelová.

Nejhlubší místo je vhloubeno 1,1 m do původního povrchu. Výplň při povrchu tvoří organická hnědá hlína s četnými fragmenty uhlíků. Stěny žlábků jsou vyskládané lomovými kameny a na jejich povrchu se nacházelo množství keramiky (inv. č. 064-018-002; tab. 31/10, 064-018-030; tab. 31/1) a železných předmětů – motyky (inv. č. 064-018-081, 082; tab. 30/11), srp (inv.č. 064-018-080; tab. 30/6), nechybí ani kusy strusky a zlomek stoupy z diabasu. Báze objektu obsahuje červenohnědé hlíny (při stěnách) a šedožluté jílovité přemístěné podloží s úlomky břidlice.

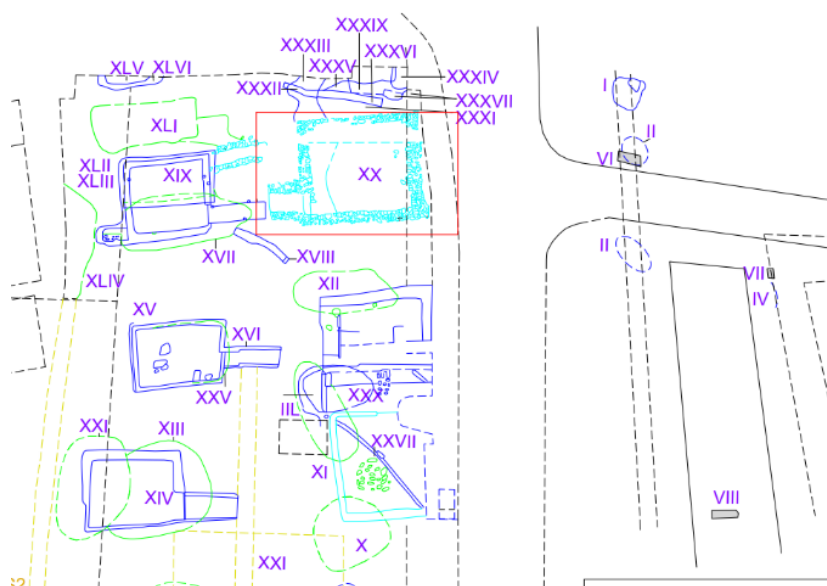
Keramický inventář obsahuje tvary vyráběné ze šedé hmoty s ostřivem (granulky grafitu, muskovit, písek). Povrch bývá upraven šedou, okrovou nebo červenou engobou. Do této kategorie můžeme zařadit vejčitý hrnec s nízkým vzhůru vytaženým okrajem (inv. č. 064-018-001) zdobený horizontálními rýžkami a spirálovitou rýhou v podhrdlí, dále římsovité okraj šikmo seříznutý, zdobený dvěma překrývajícími se vlnkami na okraji, v podhrdlí a na výduti. Okraj zdobí dvojice vpichů (rovných i šikmých – inv. č. 064-018-002). Podobný dekor se nachází na vně vykloněném okraji (inv. č. 064-018-024; tab. 31/15) se dvěma vlnkami, a jednoduchou vlnkou v podhrdlí a na výduti, kde ji protíná horizontální rýžkování. Bohaté zdobení je obsaženo na okraji a výduti (inv. č. 064-018-003), kde po celé ploše nádoby lze nalézt horizontální a spirálovité rýžkování. Do stejné skupiny patří řada okrajů s více či méně prožlabeným podhrdlím se silnou variabilitou

(inv. č. 064-018-004, 005, 017, 019, 020 až 023, 025, 033, 034). Jejich společný znak tkví v dekoru. Vyskytují se horizontální rýžky, jednoduchá nebo vícenásobná vlnovka, kapkovité vpichy a přesekávání okraje. Kromě hrnců horizontální rýhování obsahují i jiné tvary – například fragment poklice/misky s horizontálními rýžkami na zesíleném okraji (inv. č. 064-018-020).

Obecně lze tvrdit, že vyšší římsovité okraje se vyskytují u nádob se silnějším prožlabením podhrdlí. Dolní hrana okraje je výraznější s náznakem „lišty“ (inv. č. 064-008-010, 011, 013 až 015, 018), horní hrana může být prožlabená (inv. č. 064-018-007 až 009). Zvláštní formu výzdoby nese vzhůru vytažený okraj, kde je lišta a rozšíření v horní části přesekávána (inv. č. 064-018-027; tab. 31/16). Prostor mezi přesekáváním je vyplněn vlnicí a žlábkem, podobný dekor se vyskytuje i na podhrdlí. Rozšíření horní části okraje je v souboru zastoupen častěji (např. inv. č. 064-018-028; tab. 31/4). Výdutě jsou nejčastěji zdobeny horizontálními žlábkem, rýhami, jednoduchou, či násobnou vlnicí, svazky rýh a násobných vlnic. Vnitřní stěna nádoby, stejně jako přítomnost podsýpky předpokládá výrobu keramických nádob ve formě obtáčení. Soubor obsahuje skupinu zásobnic s kyjovitými zaoblenými nebo zaobleně seříznutými okraji (inv. č. 064-018-030 až 032; tab. 31/1, 2, 7). Jsou zdobeny různými typy rýh – hřebenové, horizontální, nepravidelné, zvlněné, protínající jednoduchou vlnicí, aj. Podhrdlí je často zdobeno přesekáváním. Povrch je zpravidla pokryt červenou či okrovou engobou.

Jílovitou hmotu zastupuje vně vykloněný okraj (inv. č. 064-018-029; tab. 31/5), římsovitý okraj (inv. č. 064-018-074), dna (inv. č. 064-018-076, 046, 047) se stopami podsýpky. Také v tomto případě se jedná o obtáčenou keramiku. Vyskytují se zde také zlomky ze šedé písčité hmoty a ze šedé hmoty se světlešedým lomem. Kolekce železných předmětů je nepoměrně bohatá ve srovnání s jinými objekty. Nacházel se zde již zmiňovaný srp s trojúhelníkovitým průřezem, celá podkova a zlomky podkov se širokými rameny s výstupky a bez ozubu, úzký nůž s torzem přinýtované kostěné střenky, nože s trnem, hřeblo na přízi s rukojetí (?), motyky lichoběžníkovitého tvaru, zlomek klínu, přezka, čtyři hřebíky, kusy železného plechu, ingot a železářská struska.

5.3.7. Objekty XX, XXXI



Obr. 24: Situační plán, vymezení objektů XX, XXXI (červeně), převzato z Karel – Novák 1973, příloha; digitalizace a celkové zpracování Jana Brhelová.

přepálené okrové hlíny s mazanicí, označené číslem XXXI, vybíhající k západu (objekt č. XXXII). Vrstvy překrývající povrch objektů dosahovaly mocnosti v jižní části 0,2 m, k severu se mocnost zvyšovala na 0,5 m. Výkop XX narušil destrukci objektu XXXI na severu a XL na jihu.

Interiér stavby se vstupní šíjí na severozápadu byl vyplněn destrukcí z vyšších partií. Šíje (sektor B) zaznamenána v délce 2,6 m a šířce 2,6 – 2,8 m. Zdivo bylo zahlobbeno pod úroveň terénu, vyjma jihovýchodní části, což způsobilo usazení základu do mírného jižního svahu. Jihovýchodní část poklesla a částečně se zřítila vlivem nestabilního podloží. Teorie autorů dokonce hovoří o úvozu, k němuž je vstupní šíje směřována. Základové zdivo domu bylo zapuštěno do předem vyhloubeného základového výkopu, širšího o 5 – 10 cm oproti tělesa zdiva. Základová spára dosedala na částečně zvětralé skalnaté podloží. Výkop byl veden z kulturní vrstvy a sedimentace. Zdivo bylo posazeno do hloubky 0,3 (severovýchodní nároží) až 0,9 m (severozápadní nároží). V nárožích se nacházela znatelná spára, jednotlivé stěny nebyly provázány. Obvodové zdi byly vyhotoveny z plochých kamenů, na sucho kladených, lícovaných pouze v interiérové části. Nejnižší položené řádky jsou stavěny z malých kamenů bez uspořádání.

Při skrývce „ornice“ v prostoru dříve zkoumaného sídliště se projevila kamenná zdiva tvořící kvadratický půdorys o velikosti 8 x 8 m, z nichž vystupoval výběžek obdélného půdorysu o rozměrech 3,2 x 2,6 m. Severně od konstrukce ležely

Vstupní šíji (sektor B) vymezují dvě kamenné bočnice. Jihozápadní ustupuje oproti obvodové zdi obytné části o cca 0,4 m. Šířka obou zdív se pohybuje kolem 0,6 m. Severovýchodní bočnice se mírně rozšiřuje směrem k prostupu. Nároží vzniklé protnutím bočnice a severozápadní obvodovou stěnou obytného prostoru je provázáno. Struktura zdív vstupní šíje je stejná jako v případě sektoru A, tzn. ploché lomové kameny kladené na sucho. V místech předpokládaného prahu se nachází svisle položený kámen o délce 60 cm a tloušťce 15 cm, do něž měly být zakotveny dveře. Šikmá vstupní šíje plynule klesá k prostupu. Výškový rozdíl tak činí 0,5 m. Pochozí úroveň byla zpevněna dřevěnými deskami, dochovanými pouze torzovitě v zuhelnatělém stavu. Práh tvořil žlab se zuhelnatělým zbytkem trámů o šířce 0,5 m a délce 1,6 m. Podél prahu byly na plochu uloženy lomové kameny. Pochozí horizont obytné části pozvolna k jihozápadu klesal (rozdíl úrovní dosahoval maximálně 0,15 m). Povrchové úpravy nebyly rozlišeny. Anomálie ve formě nerovného povrchu interiéru byla vysvětlena existencí starších zásahů. V tomto případě jde o jediný objekt s kamennými základy. V nálezové zprávě se uvádí stavba významnějšího charakteru, snad věžovitá. Užití kamene může mít několik důvodů odvozených od účelu stavby či nestabilního podloží.

Báze zánikových výplní stavby byly v nálezové zprávě označeny jako objekt XL. Jedná se o vrstvu šedohnědých organických písčitých hlín promísených sporadickými lomovými kameny.

Hmotná kultura objektu XX

V destrukčních vrstvách stavby se nacházely keramické zlomky ve značně fragmentárním stavu. Vyčlenění hmotné kultury „starší než vlastní objekt“ je poněkud zavádějící. Soubor zahrnuje několik keramických kategorií. Jedná se především o různé varianty římsovitých okrajů (inv. č. 064-020-001 až 004), vně vykloněný okraj (inv. č. 064-020-005) a vně vykloněný okraj s lalokovitou lištou (inv. č. 064-020-007). Ve výzdobě převládá horizontální linie na okraji, v podhrdlí i na výduti. Vyšší procentuální zastoupení lze pozorovat u klikatky (jednoduchá – inv. č. 064-020-010, zdvojená, prolínající se – inv. č. 064-020-003). Dna hrnců jsou dutá, vyhotovená na podsýpce, jeden zlomek nese stopy po odříznutí (inv. č. 064-020-016). Nalezeno bylo i torzo poklice –

terčík (inv. č. 064-020-022) a okraj (inv. č. 064-020-021). Největší zastoupení zde mají střepy redukčně pálené (třída B1 a B2), nezanedbatelné množství patří ale také oxidačně pálené keramice (třída C). Členitá variace okrajů hrnců, seříznutí i výrazné prožlabení, stejně jako přítomnost oxidačně pálené keramiky (např. inv. č. 064-020-005, 007) a poklice zařazuje zánik objektu do poč. 14. století. Dekor rýh, rýžek a klikatky doplňuje šroubovice, objevující se taktéž až od poč. 14. století.

Objekt XXXI přiléhá severně k objektu č. XX. Nálezové okolnosti svědčí o vyhloubení do starších kulturních vrstev a splachů. Mísovitý objekt klesal s terénem k jihovýchodu. Původní hrana byla zjištěna pouze na severozápadě. Ta měla vzniknout zahloubením objektu XX. Zbylé hrany nebyly zjištěny, jelikož zkoumanou plochu vymezovala silnice. Destrukční vrstvy dosahují mocnosti 0,6 m. Rozměry objektu jsou determinovány omezením při výzkumu. Prozkoumaná plocha činila 7,2 x 4 m. Ve východní části byl objekt narušen liniovým výkopem pro inženýrskou síť (objekt č. XXXVIII). Samotný objekt č. XXXI²⁴ (s. j. 283) narušil starší situaci objektu XXXIII²⁵ (s. j. 287), od něhož je oddělen šterkovou vrstvičkou. V jižní části výkopu se dochovaly lomové kameny (cca 10 x 5 cm), které v řadě vymezují severozápadní hranu až do výšky 0,2 m. Směrem k východu jsou kameny uloženy ve žlábků v několika vrstvách nad sebou. Zánikový horizont obsahoval okrové a hnědookrové hlíny, přecházející postupně do jasně červených vrstev. Kameny se vyskytují jen lokálně. Destrukce obsahuje množství zlomků mazanice a drobné kusy uhlíků. Zatímco v severní části se geologické podloží sestavuje ze šterčíků, v jižní jsou to sedimenty, u nichž není hranice objektu zcela jasná. Účel objektů nelze vzhledem k okolnostem přesně určit. Přestože obsahuje kamenné destrukce, nelze jej vyhodnotit jako stavbu nebo konstrukci. Pravděpodobně se jedná o odpadní jámu.

Hmotná kultura objektu XXXI

Převážná většina z celkem 115 kusů náleží redukčně pálené šedé keramice (třída B1 – B4). Většinou se jedná o hrnce s římsovitými okraji a baňatými těly a zřetelně prožlabenými a odsazenými hrdly (inv. č. 064-031-001, 002, 006, 011; tab. 44/1, 45/11).

Jedná se o zánikovou výplň objektu XXXII, nikoliv o objekt.

²⁵ totéž

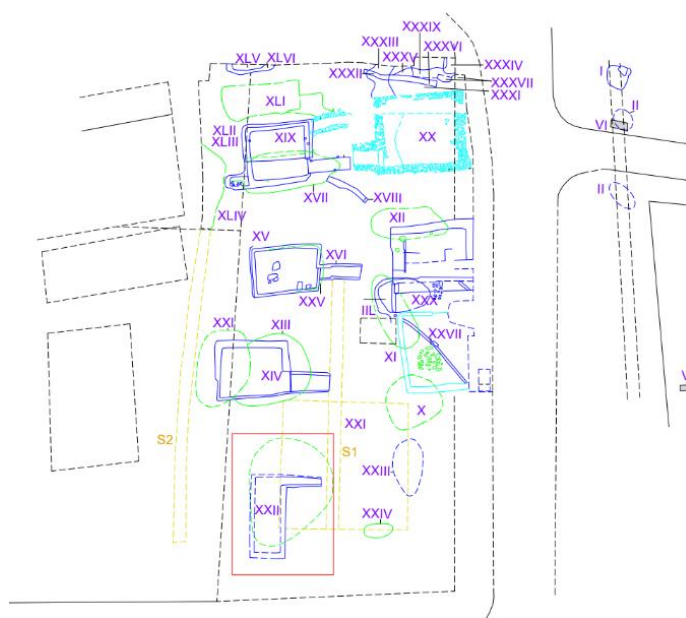
Nejčastěji vyskytujícím se dekorem jsou horizontální rýhy, provedené jednotlivě i ve svazcích (násobné), jež doplňuje klikatka/vlnovka jednoduchá nebo násobná a šikmé vrypy. Méně početným tvarem jsou misky se zesílenými okraji a kónickým tělem (inv. č. 064-031-074; tab. 44/8) a poklice s terčíky se stopami po odříznutí (inv. č. 064-031-079, 080; tab. 45/1). Jedna z poklic disponovala vysokým kónickým knoflíkem a dna s plastickou značkou (inv. č. 064-031-109). Oxidačně pálené keramiky bylo v souboru jen malé množství. Za zmínku stojí například fragment výdutě džbánu s horizontálními liniemi a červeným malováním (inv. č. 064-031-083; tab. 45/3). Relativně hojně byly zastoupeny železné předměty. Především šlo o 16 hřebíků, dveřní závěs, dvě tyčinky, zlomek kování, plíšky a dva kusy strusky.

Objekt je podle keramických nálezů datován do 2. poloviny 13. století, konkrétně na její počátek. Vzhledem k existenci červeně malované oxidačně pálené keramiky a množství pokliček musíme zánikový horizont směřovat spíše ke konci 14. století. Počátky existence objektu určit nelze, jelikož není k dispozici materiál ze souvrství, do nichž byl veden výkop XXXI.

5.3.8. Objekt XXII

Mezi obytné stavby patří objekt XXII. Je interpretován jako „dvouprostorový nadzemní obytný objekt“. Nálezové okolnosti a samotný objekt byl silně poškozen stavebními zásahy bez možnosti odkrytí archeologickými metodami destrukčních zásypů jižní a západní část objektu. Půdorys je složen z kvadratické obdélné partie (7 x 3 m) s orientací SV – JZ. K severovýchodní hraně byla přiložena další partie protáhlá partie (3,5 x 0,8 m). Výkop byl veden ze žlutých jílovitých hlín (na severu z šterkových sedimentů). Vlastní výzkum se soustředil na nepoškozenou vstupní šíji a východní obvodovou stěnu stavby. Vstupní šíji lemovaly protilehlé dvojice ohořelých kůlů (o průměru 12 cm) počínající v prostupu (vymezovaly tak prostor o šířce 0,8 m) postupující od interiéru ve

vzdálenostech 0,8 – 0,85 m od sebe. Další tři dvojice se dochovaly pouze torzovitě, případně ve formě negativu v půdorysu. Mezi kůly se nacházela větší sloupová/kulová jamka (rozpínka). Sklon vstupní šije utvořil až 0,25 m výškový rozdíl. Povrch pochozího horizontu vstupu byl pokryt četnými zlomky břidlice a ohořelými kusy desek. Obvodové žlaby šije, které ji vymezovaly, dosahovaly šířky



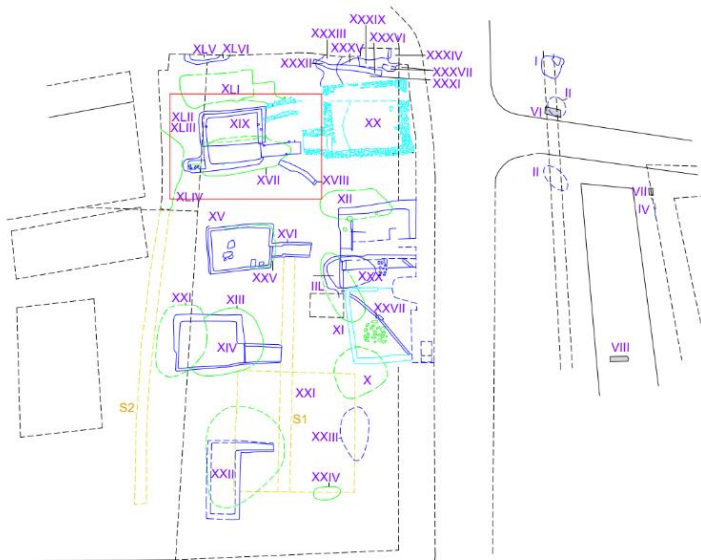
Obr. 25: Situační plán, vymezení objektu XXII (červeně), převzato z Karel – Novák 1973, příloha; digitalizace a celkové zpracování Jana Brhelová.

max. 0,15 m a vyplňovala je přepálená vrstva mazanice. V podélném směru, v západní části leželo horizontálně uložené dřevo jako součást destrukce stěn. Jeho průměr dosahoval max. 10 cm. Dochovalo se v délce 0,6 m. Destrukční výplně vstupní šije se skládaly z hlíny promísené přepálenou mazanicí a množstvím uhlíků. Samotná obytná část byla rekonstruována pouze částečně. Výplň východní obvodové stěny o šířce 0,5 m tvořila kompaktní okrová přepálená hlína s obsahem množství mazanice. Podařilo se částečně zachytit také jižní obvod stavby, v němž se nacházel dochovaný vertikálně vsazený kůl o průměru 10 cm. Celá stavba byla jen nepatrně zahloubena (cca 0,2 m) pod úroveň povrchu. V destrukčních výplních nebyly objeveny zlomky keramických nádob, ani předmětů z jiných materiálů. Chronologicky lze objekt zařadit pouze orientačně na základě zjištěných nálezových okolností.

5.3.9. Objekt XXIV

Při výkopech pro základ novostavby se na profilu objevilo zdivo označováno jako objekt č. XXIV. Dokumentována byla pouze část objektu. Zdivo je izolované od ostatních objektů.

5.3.10. Objekty XXVIII, XXIX, XLII, XLIII



Obr. 26: Situační plán, vymezení objektů XXVIII, XXIX (červeně), převzato z Karel – Novák 1973, příloha; digitalizace a celkové zpracování Jana Brhelová.

Výzkum se nejprve zaměřil na výkop vedený v cestě z Bezručovy ulice kolmo na Opavskou ulici. V těchto místech se podařilo prozkoumat pouze organickou kulturní vrstvu až do hloubky 0,6 m. Liniový výkop vyústoval do strojně kopané jámky, která narušila severovýchodní roh objektu XXIX. Stavebník odevzdal nalezené torzo hrnce (inv. č. 064-029-001) a poklice (inv.

č. 064-029-002, 003; tab. 40/2, 3). Vzhledem k nahromadění deponie a stavebního materiálu byla prozkoumána pouze plocha výkopu o šířce 5,6 m (Novák – Karel 1975, 1 – 2).

Pod organickou kulturní vrstvou (s. j. 102) se na hraně terasy v hloubce 0,9 m projevila destrukce č. XXVIII (s. j. 229) prosedající do zánikových výplní objektu XXIX (s. j. 554). Podařilo se zachytit celou západní hranu o délce 3 m. Na ni kolmá strana byla zkoumána pouze částečně, v délce 2,3 m. Kamenná destrukce (s. j. 229, 230) obsahovala břidlicové kvádry i nepravidelné kusy o rozměrech až 30 x 40 x 10 cm. Kameny se nacházely v neuspořádaných vrstvách. Výkop byl veden do hloubky 0,5 m, do zánikových výplní objektu XXIX. Hranice výplní je rozplizlá, výplně měly být velmi podobné. Z výčtu faktů vyplývá, že se patrně jedná o součást zásypu objektu XXIX, dokládá to i kresebná dokumentace profilu (viz P35). Destrukce může být součástí nadzemní kamenné konstrukce náležící nadzemní partii stavby, respektive severní bočnice vstupní

šíje, přičemž dva menší střípky s vnitřní glazurou, nalezené v horní části zásypu vypovídají o intruzi zapříčiněné sedimentacemi.

Objekt byl interpretován jako torzo zříceného zdiva, které využilo vzniklé deprese po zániku objektu XXIX (s. j. 554). Kvůli absenci splachů mezi výplněmi objektů se předpokládá krátký časový hiát mezi existencí obou objektů. Z dokumentace ovšem dále plyne, že jde o součást zásypu objektu XXIX, promíseného mladšími kulturními vrstvami. Nelze tedy jednoznačně určit existenci objektu XXVIII, původně zařazeného do 14. – 15. století.

Hmotná kultura objektu XXVIII

Ze zásypu objektu (s. j. 229, 230) byl vyzvednut soubor hmotné kultury s převahou fragmentů stolní keramiky. Třída B2 tzv. kolonizační keramiky je zastoupena hrnci s římsovitými a vně vykloněnými okraji (inv. č. 064-028-004; tab. 39/1 – 4) a jílovitá keramika (B1) s vytaženým okrajem mísy (inv. č. 064-028-006; tab. 39/6). Redukčně pálená keramika byla zdobena vodorovnými rýhami (inv. č. 064-028-005 a 008; tab. 39/5, 8). Soubor obsahoval také oxidačně pálenou keramiku (C). Jednalo se o nález zlomků výdutě zdobené červenou linkou (inv. č. 064-028-006; tab. 39/9). Inventář doplňovaly zlomky poklic (tab. 39/10,11) a den. Jedno dno neslo plastickou značku ve tvaru kříže (inv. č. 064-028-011; tab. 39/7). Dva kusy střepů měly na vnitřním povrchu zelenou a hnědou glazuru. Nalezena byla železná čepel tesařské sekyry a dva kusy strusky.

Objekt XXIX (s. j. 554) byl zasazen pět metrů severně od terénní hrany sklánějící se k toku Podolského potoka, do mírného svahu. Výkop byl pravděpodobně veden z kulturní vrstvy, jež se vzhledem ke splavování a následnému usazování sedimentů a prachových jílovitých hlín nedochovala.

Jedná se o zahloubený dům, rozdělen pracovním na sektor A (vstupní šíje) o rozměrech 3,2 x 2 m a sektor B (vlastní obytná část) o předpokládaných rozměrech 6 x 2 m. Rozměry jsou pouze orientační, jelikož západní část stavby spadá do prostoru mimo zkoumanou plochu a severní partie byla rozrušena výkopem pro jímku. Vstupní šíje (**sektor A**) se směrem k ústí (východu) zužuje na 1,5 m. Jižní bočnice o délce 2,5 m byla řešena formou dřevěné konstrukce, usazené do žlábků šířky 0,22 – 0,25 m (s. j. 556). Zahloubení oproti

úrovně podlahy je pouze několik centimetrů. Základový trám/kulatina se dochoval pouze ve formě několika větších uhlíků a byl zpevněn v místě prostupu jednoduchou kamennou konstrukcí dochovanou do výšky 0,4 m. Destrukce jižní stěny vstupní šíje se rozprostírala do vzdálenosti až 1 m. Obsahovala okrové a okrovohnědé hlíny s četnými uhlíky v bázi (pozůstatky po zřícené konstrukci svisle položených desek?). Severní bočnice byla usazena do stoupajícího svahu. Z tohoto důvodu se částečně nebo zcela skládala z kamene (s. j. 910). Konstrukce se dochovala do výšky až 0,5 m, a to především v místě prostupu. Bočnice je lícovaná, kameny byly vyskládány na sucho, delší stranou po směru průběhu bočnice široké 0,2 m. Ve východní části se nacházelo množství mazanice. Destrukční vrstvy překrývaly zřícenou jižní bočnici a tvořily je hnědé a žluté jílovité hlíny. V bázi se nacházelo množství mazanice a uhlíků. Prosednuté zánikové výplně vstupní šíje srovnávaly organické hnědé hlíny. Podlaha šíje se při ústí zahlubovala o 0,2 m pod úroveň terénu (podloží). Postupně jen mírně klesala (v délce 2,5 m jen o 5 cm), následovalo strmější klesání (při prostupu o 0,5 m). Následoval práh totožný s trámem základového žlabu (s. j. 747). Vzhledem k nižší úrovni podlahy v obytné části se předpokládá existence schodu s výškou 20 cm. Na podlaze, v západní části, ležely zlomky keramiky (inv. č. 064-029-004 až 023; tab. 40/1, 4).

Z obytné prostory (**sektor B**) se podařilo prozkoumat pouze východní část, tzn. jižní obvodovou stěnu a část východní stěny. Severní stěna se projevila pouze na profilu výkopu.

Jižní obvod vymezoval žlábek o šířce 0,3 m (s. j. 555), zapuštěný cca 2 cm pod úroveň podlahy. Torza zuhelnatělých dřev dochovaných do výšky 0,5 m napovídají o vnitřní konstrukci zhotovenou ze svislých desek o šířce 20 cm a tloušťce 3 cm. Dochoval se také svislý kůl, na něhož horizontálně navazoval další o průměru 10 cm, který zůstal v původní pozici v délce 0,4 m. Stěna se dochovala ve výšce 0,45 m. Její destrukce, zřícená do interiéru, obsahovala červenohnědé a šedo zelené hlíny (s. j. 231). Charakter jižní obvodové stěny známe pouze ze slovního popisu v nálezové zprávě a částečně z kresebné dokumentace půdorysu. Východním směrem se zvyšuje množství přepálené mazanice. Ve východní části jižní stěny se svislé desky neprojevovaly, naopak se zde nacházelo několik vertikálních kůlů. Přítomnost kamenů při stěnách (i v nároží) předpokládá výztuhy (s. j. 911). Jediný zdokumentovaný profil (P35) obytné části výše uvedené skutečnosti

neodráží. Je zde zachycený pouze žlab a destrukční souvrství. V destrukčních vrstvách jižní stěny byly nalezeny dva hrnce (inv. č. 064-029-025, 026; tab. 40/5, 42/2). Z nálezové situace autoři vyvozují „zazdění“ nádob do stěn, což se zdá nepravděpodobné.

Východní obvodová zeď byla téměř zničena výkopem pro jímku. Blíže prozkoumat se podařilo jen nároží mezi vstupní šíjí a obytnou částí. Základový žlab (s. j. 557) dosahoval šířky 0,4 m. Nároží bylo zafixováno plochými lomovými kameny (s. j. 912). Do výšky 0,2 m zůstaly na původním místě také svislé desky²⁶ ve formě uhlíkatých otisků (s. j. 750). Okrové destrukční vrstvy východní stěny o mocnosti až 0,3 m byly z větší části zničeny. Obsahovaly četné množství mazanice a uhlíků. Dochovaly se zbytky základového trámu stěny (s. j. 748) při ústí vstupní šíje.

Severní obvodová zeď byla zkoumána omezeně na profilu výkopu. Informace o základovém žlabu však nebyly získány. Destrukce překrývala spadlou část východní stěny a obsahovala, stejně jako v ostatních případech, mazanici (s. j. 233). Pod destrukcí obvodových zdí se nacházela vrstva běložlutých jílovitých hutných hlín s kamínky (s. j. 232). Mocnost dosahuje 0,2 m a od středu interiéru se postupně mocnost zmenšuje. Především v severní části se dochovala zuhelnatělá torza prken. Do destrukce lze počítat také kamenné zásypy (s. j. 229, 230), původně přiřazené k objektu XXVIII. Popis v nálezové zprávě uvádí plynulý přechod vrstev a nemožnost rozlišení výplní objektů XXVIII (s. j. 553) a XXIX (s. j. 554).

Podlahová úroveň obytné části (sektor B) je téměř rovná, jen směrem ke vchodu se nepatrně svažuje. Povrch byl zpevněn dřevěnými deskami, projevující se jako tenká uhlíkatá vrstva nad podložím (s. j. 238). Nad podlahami se projeví šedožluté jílovité vrstvy (s. j. 232, 225), nepravidelně rozmístěné v ploše interiéru, překryté destrukcemi stěn.

Hmotná kultura objektu XXIX

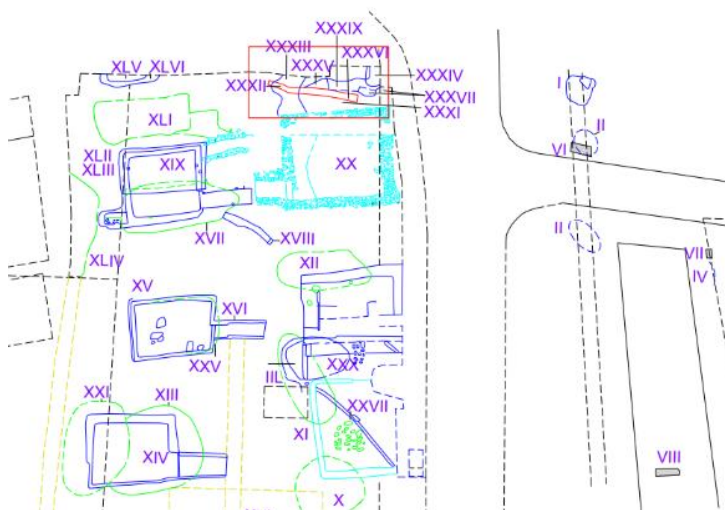
Objekt byl datován na základě nálezů dvou hrnců. Zásobnicový hrnec (inv. č. 064-029-025; tab. 42/2) se zesíleným a zaobleným římsovitým okrajem má prožlabené hrdlo

²⁶ Výdřeva východní stěny domu nebyla kresebně dokumentována

a soudkovité tělo. Dno nese stopy po podsýpce. Redukčně vypálená keramika obsahovala muskovit a granulky grafitu v těstě (třída B4). Na povrchu jsou patrné puchýřky a prasklinky. Okraj byl deformován. Dekor představuje svazky rýh na okraji, v podhrdlí a na výduti. Druhý hrnec (inv. č. 064-029-026; tab. 40/5) nalezen v destrukci jižní obvodové stěny patří do skupiny oxidačně pálené „krupičkové“ keramiky s jednoduchým okružím, zdobený horizontálním rýhováním v horní polovině výdutě. Pod silně prožlabeným hrdlem je hnědě malovaná hrubá linie. Na podlaze obytné části objektu ve vzdálenosti 1 m od vchodu byl nalezen další hrnec (inv. č. 064-029-029). Tělo je baňaté a okraj vzhůru vytažený, dovnitř seříznutý. Tmavošedá redukčně pálená hmota má povrch ošetřen světlou engobou. Hrubší ostřivo představuje písek, granulky tuhy a muskovit. Horizontální jemné rýžkování překrývají radélkové linie obtáčející okraj, podhrdlí a maximální výduť. Zbylé fragmenty a torza z inventáře nebyly blíže zasazeny do nálezových souvislostí. Lze předpokládat, že patří do zánikového horizontu, resp. destrukčních vrstev. Nejzastoupenějším tvarem je hrnec. Téměř všechny nesou společné charakterové vlastnosti. Římsovité okraje jsou buď zaoblené nebo dovnitř seříznuté, hrdla prožlabená, tělo soudkovité nebo vejčité. Kromě výše uvedeného se v souboru nacházel kyjovitě rozšířený okraj (inv. č. 064-029-014) a vně vykloněné okraje (inv. č. 064-029-016, 019; tab. 41/6). Hmota (třída B2) obsahuje ostřivo a povrch je někdy pokryt engobou. Výjimku tvoří již zmiňovaný oxidačně pálený hrnec (inv. č. 064-029-026; tab. 40/5). Typická výzdoba horizontálních rýh (inv. č. 064-029-001, 017, 019, 020, 025; tab. 41/6, 7; tab. 42/2) je stejně častá jako radélkový dekor v násobných liniích u baňatých nádob (inv. č. 064-029-014, 004 – 006, 024; tab. 40/4, 1). Na deformovaném podhrdlí jedné z nádob (inv. č. 064-029-018; tab. 41/5) se nacházely kapkovité vrypy. Zastoupeny jsou i poklice, přičemž jedna z nich (inv. č. 064-029-015) nese stopy po odříznutí. Nejčastější jsou zvoncovité poklice s kónickým terčíkem (třída B4 – inv. č. 064-029-002, 007; tab. 40/2, 3; 41/2), dále se vyskytují s dvoukónickým tělem (třída B1 – inv. č. 064-029-015) a s polokulovitým tělem (inv. č. 064-029-009, 011, 012; tab. 41/4). Jedna z poklic obsahuje na povrchu terčíku šest pravidelně rozmístěných důlků (tab. 40/3). Soubor doplňují dva miskovité kahany (tab. 41/3). Těsně při jižní obvodové zdi obytné části stavby bylo nalezeno šídlovité kopí s hrotem a postupně rozdělenou tulejí (inv. č. 064-029-027; tab.

42/1). Méně výrazné jsou stopy přinýtování k ratišti. Kovový inventář obsahoval také zlomek hřebíků a plíšek s povrchem překrytým měděnkou.

5.3.11. Objekt XXXII



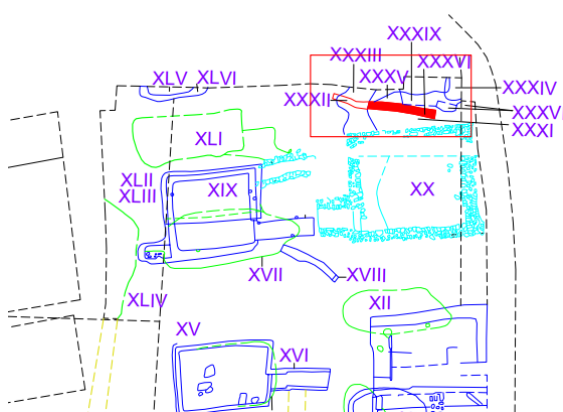
Obr. 27: Situační plán, vymezení objektu XXXII (červeně), převzato z Karel – Novák 1975, příloha; digitalizace a celkové zpracování Jana Brhelová.

Výkop pro žlábek XXXII byl veden na západě ze sedimentačních písků a na východě ze starších kulturních vrstev. Objekt o rozměrech 7,8 m na délku a 0,7 – 0,9 m na šířku. Ve východní části je zahlouben 0,4 m a v západní pouze 0,1 m. Jižní stěna padá pozvolna, zatímco severní je ostrá. Východní část žlabu se rozšiřuje. Hrana byla při povrchu neostrá, přesto se

podařilo určit stratigrafický vztah s dalšími objekty, kdy se žlábek XXXII jevil mladší než výkopy č. XXXIII – XXXVI a č. XXXIX. Výplň je tvořena sedimenty a organickými hlinami s vysokým obsahem zlomků břidlice a říčních valounů (svor a fylity), přičemž při hranách se četnost kamenů zvyšovala. Zásyp končí při hraně objektu XXXI. Keramický inventář zahrnoval téměř 150 zlomků. Část byla uložena při hraně objektu. Převažovaly hrnce s baňatými těly, prožlabenými hrdly a s římsovitými okraji, zdobenými nejčastěji horizontálními liniemi, méně se objevovala okružít, či vně vykloněné okraje. Dna hrnců byla dutá se stopami po podsýpce. Ve třech případech obsahovaly značky ve tvaru kříže (inv. č. 064-032-009; tab. 47/13), hvězdicový kříž (inv. č. 064-032-011; tab. 46/2) totožný s nálezy v objektech IX a XXVIII a nepravidelná vidlice (inv. č. 064-032-015; tab. 46/3). Ucha jsou pásková, prožlabená. V jednom případě (inv. č. 064-032-074; tab. 46/1) z okraje vystupovala trojúhelníková úchytky. Kromě rýh se objevovala jednoduchá či násobná vlnovka, násobné linie radélka, elipsovitý kolek, šikmé vrypy nebo přesekávaný okraj.

Drtivá většina zlomků je pálená v redukčním prostředí s vysokým obsahem slídy. Jedná se především o třídu B1, méně pak je zastoupena třída B2 a třída B3 se zlomky břidlice v ostřivu se projevila ve formě pouze dvou fragmentů. Oxidačním vypálením prošly taktéž pouze dva zlomky okrajů ze světlé písčité hmoty (třída C4). Železné předměty zastupovaly zlomky nože s trnem, fragmenty několika hřebíků, skoba, podkova bez předního ozubu a šest kusů strusky. Objekt byl interpretován jako základový žlab.

5.3.12. Objekt XXXVI



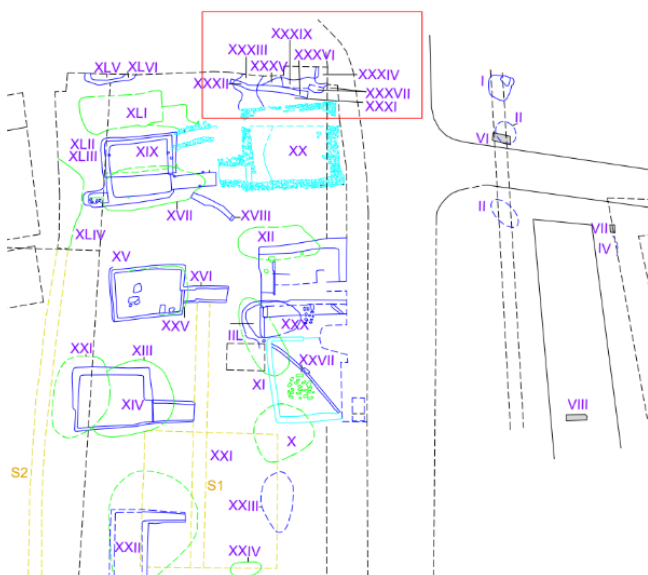
Obr. 28: Situační plán, vymezení objektu XXXVI (červeně), převzato z Karel – Novák 1975, příloha; digitalizace a celkové zpracování Jana Brhelová.

Objekt o rozměrech 6,1 x 0,6 a hloubce 0,4 m se svislými stěnami byl zahrouben do geologického podloží. Od mladšího žlabu XXXII (s. j. 285) byl oddělen organickou hnědou vrstvou. Navíc narušuje objekty XXXV, XXXVIII, XXXIX. Zánikovou výplň tvoří tmavě šedé až černé organické hlíny s příměsí bazických hornin, získávaných z lokalit vzdálených cca 5 km.

Keramický inventář zastupují dva okraje zásobnic, několik fragmentů hrnců (římsovité okraje zaoblené nebo dovnitř seříznuté, výdutě i dna). Ve výzdobě opět převládá horizontální násobné linie doplněné o mělká rýhování šikmá i vodorovná. Opět převažuje redukčně pálená keramika s vysokým obsahem slídy. Do ostřiva jsou přidávány hrudky tuhy (třída B2). Pouze v jednom případě byl materiál z jílovité hmoty. Do nalezeného souboru spadl zloмок krevele (rozměry: 5,5 x 5,6 cm). Objekt byl opět interpretován jako základový žlab nadzemní stavby z 1. poloviny 13. století.

Při podrobnějším rozboru se jeví objekty XXXII a XXXVI jako totožné. Nasvědčuje tomu jednak plynulý průběh, stejný tvar i pozice. Hnědá vrstvička oddělující objekty je pouze součástí zásypu.

5.3.13. Objekty XXXIII XXXIV XXXV XXXVII XXXIX



Obr. 29: Situační plán, vymezení objektu XXXVI (červeně), převzato z Karel – Novák 1975, příloha; digitalizace a celkové zpracování Jana Brhelová.

Skupina objektů se nachází v severní části zkoumané plochy. Výkopy byly vedeny z úrovně povrchu splachů/sedimentů. Objekty jsou zřetelně odděleny od výkopu XXXII štěrkovým sedimentem. Vztahy jednotlivých sídlištních jam jsou definovány následovně: Objekt č. XXXIII překrývá částečně objekt č. XXV a objekt XXIV narušuje zánikové výplně objektu XXXIV.

Objekt XXXIII

Jáma obdélného půdorysu o rozměrech 2,5 – 3,3 m měla mísovitý průřez. Výplň tvořily přepálené okrové hlíny s četnými středně velkými fragmenty mazanice.

Z výplně byly vyzvednuty dva kyjovité okraje zásobnic s engobou a jeden zlomek dna. Hrdla zásobnic jsou zřetelně prožlabená, Zdobení představuje horizontální jemné rýhování, hrdlo je odsazeno přesekávanou lištou (inv. č. 064-033-002) a horizontální zvlněné rýhy (inv. č. 064-033-001). Hrubá hmota obsahuje četné granulky tuhy.

Z objektu XXXIV byla odkryta pouze západní část. Oválná jáma mísovitého průřezu dosahovala rozměrů 1,5 x 2 m. Hloubka objektu je 0,4 m. V severozápadní části objektu se nacházelo množství přepálených mazanicových krust. V zánikové výplni se nacházela torza hrnců s římsovitými nízkými okraji zdobenými horizontálními rýhami, také v podhrdlí a na výduti, z redukčně pálené hmoty s příměsí granulek grafitu a muskovitu (třída B2). Kromě dalších zlomků hrnců se v inventáři nacházelo několik střepů výduti zásobnic zdobených jemným rýhováním.

Po odstranění zánikové výplně jámy XXXIII se objevil do okrova vypálený povrch objektu XXXV²⁷. Nepravidelný mísovitý půdorys dosahoval šířky 2,5 m a hloubky 0,3 m. Zániková výplň je tvořena okrovou vrstvou na povrchu a hnědošedou organickou vrstvou v dolní partii. V bázi se nachází ploché lomové kameny o velikosti kolem 30 cm.

Hmotná kultura objektu XXXV

Keramický inventář se nacházel pouze v bázi výplně. Jedná se o pět okrajů hrnců (tab. 48/5, 6, 11), jeden kyjovitý okraj zásobnice (tab. 48/12) a fragment dna (tab. 48/13). Římsovité, vzhůru vytažený a zaoblený okraj s inv. č. 064-035-001; tab. 48/5 byl výrazně profilován. Dekor zastupovalo násobné horizontální rýhování. Další vzhůru vytažený okraj byl atypicky profilovaný a seříznutý dovnitř (inv. č. 064-035-002; tab. 48/6). Kromě rýhování se ve výzdobě projevuje kombinace rýh a jednoduché vlnovky (inv. č. 064-035-005; tab. 48/11).

Objekty XXXVII a XXXIX stratigraficky překrývaly jámy XXXIII – XXXV. Výplně nepravidelných půdorysů tvořily navětralé břidlice a šedožlutá jílovitá hlína. Z výplně pocházejí čtyři zlomky okrajů, dvě výdutě a několik kusů fragmentů den. Římsovité okraj (inv. č. 064-037-004) z kvalitně vypálené hmoty a kovového lesku měl rovněž atypickou profilaci. Styl výzdoby je jednotný, provedený rýhováním.

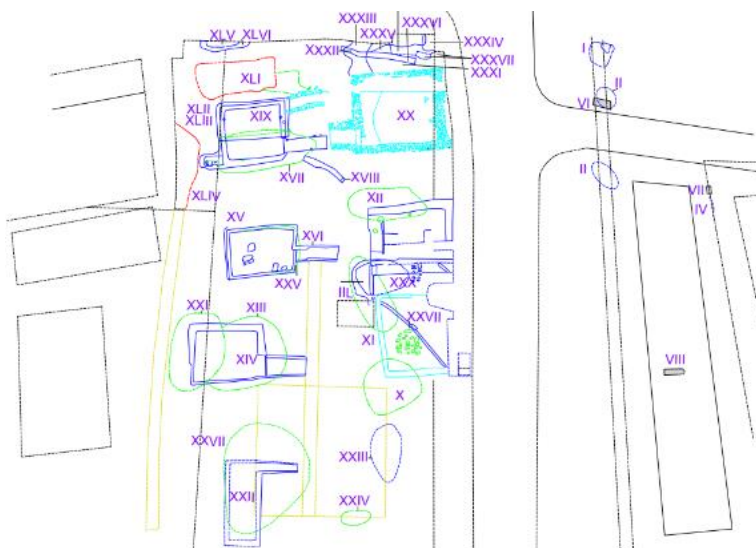
Z výplně objektu XXXIX bylo vytaženo několik římsových vzhůru vytažených okrajů a fragmenty nádob z jílovité hmoty. Vzhledem k absenci oxidačně pálené „krupičkové“ keramiky lze klást zánik jam XXXVII a XXXIX do 2. poloviny 13. století.

5.3.14. Objekty XLI, XLIV

Zvláštní rozbor si zaslouží situace s objektovým označením XLI a XLIV. Pod planýrovací hlinitou organickou vrstvou (s. j. 102), na úrovni původního povrchu se nacházel objekt nepravidelného obdélníkovitého půdorysu s nejasnými hranami o rozměrech 7 x 3 – 4 m s výběžkem na východě o rozměrech 3 x 2 m. Sondáží zkoumaný

²⁷ Objekt byl částečně narušen objektem XXXIV

objekt se projevil v podobě vrstvy přepálených okrových jílu plynule přecházejících do podloží. Mocnost vrstvy dosahuje ve středové části maximálně 0,3 m. Přepálení je nerovnoměrné. „Podlaha“ překrývala severní část objektu XIX a její jižní část byla narušena výkopem pro inženýrské sítě.



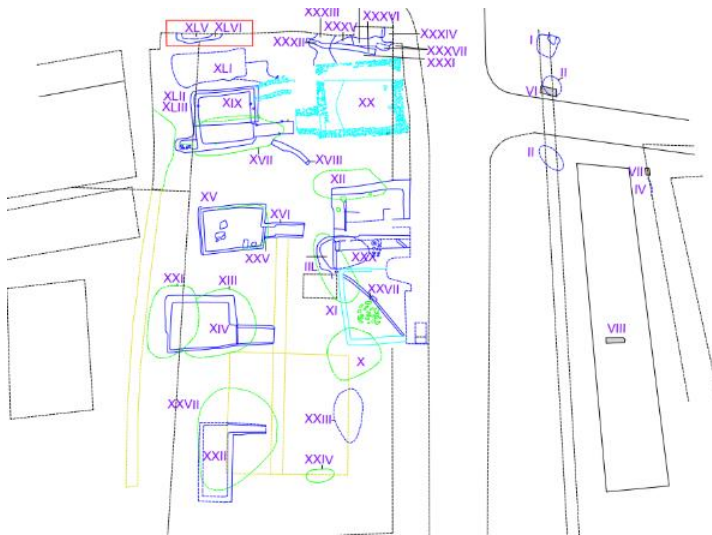
Obr. 30: Situační plán, vymezení objektů XLI, XLIV (červeně), převzato z Karel – Novák 1973, příloha; digitalizace a celkové zpracování Jana Brhelová.

Ve zmiňované přepálené hlíně se nacházelo několik torz a zlomků keramiky. Především se jedná o oxidačně pálenou keramiku – torzo soudkovitého hrníčku s nízkým zataženým okrajem (elipsovitý průřez). Povrch je pokrytý světle žlutou glazurou, vnitřní zase žlutá glazura s bílými a hnědými skvrnkami (inv. č. 064-041-001). Zastoupena je i hrubá, šedá, redukčně pálená keramika výdutě soudkovitého tvaru zdobeného horizontálními rýžkami (inv. č. 064-041-002).

Stejný charakter má také objekt č. XLIV, který se projevil západně od objektu XIX v délce 11 m a šířce 2 m. Nepravidelný půdorys tvořila opět přepálená okrová jílovitá hlína s mocností 0,2 m. Ze starších nálezů zde byly zastoupeny fragmenty šedé keramiky (inv. č. 064-044-001, 002), zbylý materiál datačně odpovídal pozdějším obdobím, přičemž nejmladší nálezy spadají do 19. století.

5.3.15. Objekty XLV, XLVI

Severně od objektů XIX a XLII, těsně u silnice Šumperk – Bruntál, byla prozkoumána část objektu XLV. Podle popisu měl být objekt sekundárně využit a zasypán – kontext je označen XLVI. Po odkrytí organické vrstvy překrývající všechny objekty sídliště (s. j. 102) o mocnosti 0,2 m se projevil zásyp objektu v podobě světle hnědých a okrových



Obr. 31: Situační plán, vymezení objektů XLV, XLVI (červeně), převzato z Karel – Novák 1973, příloha; digitalizace a celkové zpracování Jana Brhelová.

hlín. Objekt měl být vhlouben do povrchu štěrkových nivních sedimentů. Objekt o rozměrech 3,5 x 1 m dosahoval hloubky až 1 m a delší osou se orientoval ZSZ–JJV. Oválný půdorys se patrně k severu rozšiřoval. Při západní stěně objektu se nacházela kúlová jamka (hloubka 0,2 m, průměr 0,2 m). Průběh jižní a západní stěny je svislý. Dno je pravidelné mísovité, pouze u východní stěny dochází k prudšímu poklesu. V bázi objektu se nachází souvrství střídajících se tmavých organických hlín a koncentrace zvířecích kostí.

Svrchní část výplně objektu tvoří přemístěné podloží v podobě žlutých jílu, pod nimiž se nachází střídavě uložené organické hnědé a okrové hlíny, z nichž pochází celá kolekce nálezů přiřazená objektu XLVI. Vzhledem k popsaným nálezovým okolnostem lze uvažovat o zrušení objektu XLVI. Jedná se buď o svrchní zásyp objektu XLV, nebo prosedání sedimentů a hlinitých planýrovacích vrstev uložených po zániku sídliště stejně jako v případě objektu V (s. j. 504). Poslední varianta je pravděpodobnější a vyvracela by domněnku o sekundárním vyhloubení jámy v prostoru staršího objektu XLV.

Objekt zpravidla obsahuje keramiku ze šedé hmoty s obsahem granulek grafitu a muskovitu. Nejčastějším tvarem, stejně jako v předešlých případech, je hrnec. Všechny zjištěné okraje patří do skupiny římsovitých (vzhůru vytažených), seříznutých, s ostrou profilací (inv.č. 064-045-001 až 004; tab. 52/1 – 3). Dekor se vyznačuje opakováním motivů na okraji, v podhrdlí a na výduti. Nejfrekventovanějšími motivy jsou horizontální rýhy, mírně sešikmené kapkovité vrypy, kombinace jednoduché vlnice a horizontálních rýh. Dna nesou stopy po lepení a podsýpce (inv. č. 064-045-016, 017). Méně početné tvary z šedé jílovité hmoty jsou zdobeny pouze horizontálními rýžkami stejně jako zásobnice z hrubého keramického těsta. V zásypu bylo nalezeno relativně větší množství železných

hlín. Objekt měl být vhlouben do povrchu štěrkových nivních sedimentů. Objekt o rozměrech 3,5 x 1 m dosahoval hloubky až 1 m a delší osou se orientoval ZSZ–JJV. Oválný půdorys se patrně k severu rozšiřoval. Při západní stěně objektu se nacházela kúlová jamka (hloubka 0,2 m,

předmětů typově podobných jako v případě výplně objektu XVIII: nože s trnem, oko stočené z kovové tyčinky, přadlácké hřeblo s ostrými zuby, zlomky tyčinek přinýtovaných k železnému nástroji, devět kusů strusky a zlomky vápence.

Soubor z objektu XVI zahrnoval atypický římsovitý okraj (inv. č. 064-046-002; tab. 52/5), vně vykloněný okraj (inv. č. 064-046-025). Zlomek dna se stopami po podsýpce (inv. č. 064-046-003), několik zlomků výdutě, torzo pokličky s promáčknutým knoflíkem (inv. č. 064-046-022; tab. 52/7) patří do skupiny oxidačně vypalované krupičkové keramiky světlých odstínů. Zboží vyrobené z jílovité hmoty zastupuje okraj se zbytkem páskového ucha a rýžkou v podhrdlí (inv.č. 064-046-019) a okraj se třmenovým uchem (inv. č. 064-046-018). Do kategorie šedé, silně slídnaté hmoty (bez tuhy) patří například zlomek poklice (inv. č. 064-046-021), několik fragmentů výdutí a dno se stopami podsýpky (inv. č. 064-046-026). Římsovitý seříznutý okraj zdobený dvěma vlnkami (inv. č. 064-046-001) a několik kusů výdutí náleží do skupiny šedé hmoty s granulami tuhy a muskovitem. Oxidačně pálená světlá keramika je reprezentována třemi zlomky nezdobené keramiky.

5.3.16. Objekty XLVII, L, LI, LII, LIV

Výkop XLVII narušil východní část stavby LI. Z interpretace lze vyčíst, že se jedná o hliník obdélného půdorysu o rozměrech 5 x 1 – 2,3 m a hloubce 0,9 m. Byl situován podélnou osou napříč svahem, podlaha je rovná, mírně se svažující k jihovýchodu. Podle popisu byl jednorázově zasypán přemístěným podložím s úlomky břidlice. Zániková výplň překrytá žlutými jílovými hlínami obsahovala pouze drobné fragmenty keramiky a železné předměty. Popis nálezových okolností i značná fragmentárnost keramického souboru poukazuje na možnost záměny objektu s jednorázovou zánikovou výplní výplní s postdepozičními procesy souvisejícími se splachy a sedimentací v prostoru sídliště. Soubor nálezů čítá 19 fragmentů. Kromě hrubých výdutí zásobnic s okrovou engobou a šikmými záseky (inv. č. 064-047-001; tab. 52/6) převažuje šedé těsto s obsahem granulek grafitu a muskovitu (třída B2). Zlomky hrců nesou na sobě znaky po obtáčení, na dnech se zachovaly stopy po podsýpce (např. inv. č. 064-047-005, 007, 008). Výdutě jsou převážně nezdobené, v menší míře se svazky horizontálních rýh. Z kovových předmětů

bylo možné identifikovat zlomek železného hřebíku a podkovy s širokými rameny bez předního ozubu a s nepravidelnými výstupky na koncích (inv. č. 064-047-010).

Objekt č. II měl severní a jižní část narušenou recentními výkopy. Obdélník o délce minimálně 5 m a šířce 1,9 – 2,3 m a s orientací SV – JZ byl zahlouben do žlutohnědých hlín s úlomky břidlice (geologické podloží). Zánikové výplně překrývaly splachové sedimenty v podobě žlutých a organických hlín (s. j. 102). Zatímco východní hrana objektu byla strmá, západní probíhala pozvolna. Zahloubení činilo maximálně 0,27 m (v SZ části). V severní části západní stěny se nacházel kvadratický výběžek o šířce 0,5 m. V půdorysu výběžku se dochovala šířka západní stěny dosahující 0,3 m. Dochovaná část hmoty stěny obsahovala červeně přepálenou mazanici. Spodní část obvodu stavby přepadla do exteriéru, kde se projevila v podobě načervenalých hutných hlín do vzdálenosti až 0,7 m od hrany výkopu. Jižní partii západní stěny tvořily dřevěné konstrukce z desek o šířce 15 cm. Podle dochované polohy desek dosahující až do vzdálenosti 1,2 m od objektu byly původně součástí plenty stěny (svisle připevněné). Také v severní části východní stěny se nacházel kvadratický předstupující výběžek o šířce 0,2 m a zjištěné délce minimálně 0,5 m. Přestože bylo v těchto místech doloženo větší množství lomového kamene, nelze o prostupu nebo vstupní šíji uvažovat, jelikož se zde nacházela destrukce nepřerušené přepadnuté obvodové stěny. Zachovala se spodní část o šířce 0,3 m. Dno objektu/podlaha je relativně rovné. U západní stěny, v severní části objektu, se nachází žlábek s orientací JZ – SV, o délce 2 m, hloubce 0,2 m a šířce maximálně 15 cm. Končí 15 cm před východní hranou výkopu. Dno objektu neobsahovalo žádné doklady pochozí úrovně (dřevo, zhutnělý povrch aj.). Destrukční souvrství tvořilo především dočervena přepálené hlíny a značné množství mazanic. Postrádáme čitelné relikty dřevěných konstrukcí v zásypech, v nichž se objevovaly jen sporadicky fragmenty uhlíků. Mocnost vrstev zánikového horizontu nepřesahuje 18 cm. Stavba zaniklá požárem je interpretována jako hospodářský objekt (kůlna, stodola). Objekt II byl situován stratigraficky nad objektem L. Výkop byl veden ze žlutošedé hlíny (přemístěného podloží), nacházející se nad zánikovými výplněmi objektu L. Navíc zasahuje do zánikových výplní výkopu LII a LIII.

Součástí sídliště byl také oválný **objekt č. L** o rozměrech 3,2 x 1,8 m, hloubce 0,6 m a s orientací S – J, zahlouben do „*nepravých spraší*“ (přemístěného podloží). Objekt

překrývají hnědožluté hlíny s četnými úlomky břidlice. Průběh stěn je konkávně sestupný, mírný. Výplň tvoří sedimenty a přemístěné podloží s malými fragmenty břidlice a lomového kamene, následně i ta byla překryta splachy. K zániku objektu docházelo postupně. Při mísovitém dně se usadily šedozeleňé jílovité sedimenty s mocností 2 – 3 cm. Následovala okrovohnědá rezavá vrstva obsahující zlomky keramiky a strusky. Střídající se sedimenty a okrové hlíny pokračují až k povrchu výplně a převyšující úroveň podloží o 10 cm. Zde mohlo dojít k nerozpoznání kuturní vrstvy, do které byl veden výkop. Účel objektu lze vyvodit z obsahu hmotné kultury. Četné kusy železářské strusky, společně se třemi zlomky z diabásu (tluku), nasvědčují o železářské výrobě. Nález železné rudy západně od ul. Vrchlického prokazuje její zhutňování po rozdrcení přímo na místě. Přesto je objekt č. L považován za odpadní jámu pro hlušinu při probírání zlatonosného šterku. Vlastní plavící zařízení se nacházelo mimo objekt. Jeho součástí snad byla kúlová jamka v objektu LI. Předpokládá se opuštění objektu po navržení haldy nad ním (nedochována), poté došlo vnějšími vlivy ke snížení úrovně haldy, jejímu překrytí sedimenty. Do této úrovně pak měl být veden výkop II.

Hmotná kultura objektu L

Celkově převládá šedá keramika s granulami tuhy (třída B2). Na povrch je v některých případech nanesena šedá nebo okrová engoba. Mezi kompletnější kusy patří nález vejčitého hrnce s římsovitým okrajem a důrazným prožlabením hrdla. Hrnc byl zdoben na okraji, v podhrdlí a na výduti svazky horizontálních rýh, doplněných trojnásobnou spirálou a drobnými rýžkami na výduti. Nádoba byla opakovaně vystavována žáru, což dokládají praskliny a puchýřky ve spodní části. Obecně v souboru převládají římsovité okraje (např. 064-050-004). Povrch fragmentů získaných hrnců je nejčastěji zdoben klasickými horizontálními rýhami (inv. č. 064-050-005 – 007, 009, 010, 011). Totéž platí o kyjovitých okrajích zásobnic (inv. č. 064-050-012, 013, 017). Ve výplni objektu se nacházely četné kovové předměty. Můžeme jmenovat trojúhelníkovitý nůž s trnem, sedm úlomků hřebíků, slitky železa se struskou, dva kusy strusky a tři zlomky diabasového drtidla. Do součástí konstrukcí stavby můžeme řadit, mimo hřebíky a zbytky dřev, také několik kusů mazanice s otisky slámy, plev a proutí. V bázi severní části objektu ležely

keramické fragmenty hrnce (inv. č. 064-050-001). Na stejné úrovni v jihovýchodním rohu objektu se nacházel zlomek zásobnice (inv. č. 064-050-017). Nelze rozhodnout, zdali zlomek náleží objektu L nebo LI. Zbylé zlomky střepů ležely v okrové (rezavé) hlíně. Časové rozpětí datujícího materiálu opět poukazuje na převrstvení výplně objektu sedimenty a promísenými kulturními vrstvami z pozdějších etap osídlení.

Hmotná kultura objektu IL

Převažovala šedá keramika (třída B2) s grafitem a muskovitem v těště. Do této skupiny lze přiřadit jeden archaický římsovitý okraj (inv. č. 064-049-001) zdobený jednoduchou vlnovkou. Kombinace vlnovky a prožlabení se nachází také v podhrdlí. Nejčastěji jsou přítomny zlomky výdutí (inv. č. 064-049-004, 007, 009) a římsovitých okrajů (inv. č. 064-049-010) zdobené násobnými horizontálními rýhami a svazky rýh. Třída B1 je zastoupena úzkými vzhůru vytaženými okraji (inv. č. 064-049-003) a vně vykloněnými okraji (inv. č. 064-049-016). Mladší keramiku pokročilého 14. století dokládá límcovitý okraj (inv. č. 064-049-002) z písčité hmoty (třída D1). Do stejné třídy oxidačně pálené keramiky patří také límcovitý okraj zdobený nízkou klikatkou. V souboru se nachází také vně vykloněný okraj jemně plavený a dokonale vypálený (inv. č. 064-049-011; třída C4) s červeně malovanou linkou v podhrdlí. Kromě několika výdutí můžeme zmínit jednu výduť s náběhem na páskové ucho. V inventáři zcela chybí kovové nálezy. Objevují se zde zlomky mazanice s otisky a četné fragmenty uhlíků.

Objekt LI obdélníkového půdorysu se zaoblenými rohy byl zahlouben do mírného svahu. Hloubka dosahovala až 0,3 m v jižní a 0,5 m v severní části. Stěny stavby o rozměrech 4,4 x 2,2 – 2,7 m se částečně dochovaly, v severní části až 0,5 m. Tvořily je okrové přepálené hlíny o šířce 0,2 – 0,3 m. V jižním zdivu se dochovaly valouny křemene (o délce až 0,4 m) – pozůstatek fixace? V jihozápadním rohu se nacházela prohlubeň délky 0,8 m, šířky 0,5 m a hloubky 15 cm pod úrovní podlahy. Objekt nebyl označen za součást konstrukce z kůlových jamek, jelikož obsahoval jen malé množství uhlíků. Také západní stěna byla zpevněna množstvím valounů. V jihozápadním koutě se nacházely dvě kůlové jamky o průměru 0,3 – 0,38 m se zachovalými zuhelnatělými trámy, až do výšky 0,4 m. Hloubka jamek se pohybovala okolo 0,2 m pod úrovní dna objektu (0,7 m pod úrovní

povrchu). Severní stěnu tvořila dřevěná konstrukce omazaná hlínou (podle zbytků ohořelých dřev a mazanice) se zpevňujícími svislými kůly. Dno je nepravidelné. Při jižní a východní stěně se nacházela plošina, zatímco od západní stěny byl sklon strmý. Ploché místo při severní zdi o šířce 0,9 m bylo pokryto vrstvou plochých kamenů a tenkou vrstvou uhlíků. Pravděpodobně se jedná o ohniště. Výplň objektu LI tvořily destrukce zdí. Šířka zdiv je zakreslená právě sesunutím jednotlivých stěn. Mírně zahlobená stavba (LI) byla snad překryta šikmou střechou (podle kůlových jamek v severozápadním a jihozápadním rohu. Absence dřevěných prvků by mohla poukazovat na subtilní konstrukci stavby nebo významný vliv postdepozičních procesů. V nálezové zprávě se hovoří o stěnách z „dusané hlíny a průpletu z proutím“. Účel objektu je dáván do souvislosti s pracím zařízením, na něž navazovala odpadní jáma (objekt č. L).

Zajímavý je charakter nalezené kůlové jamky, projevující se po odstranění objektu LIII. Oválný půdorys o rozměrech 0,6 x 0,35 m byl vyskládán křemennými valouny (fixace kůlu). Ve vzdálenosti 1,3 m jihozápadně od ní se nacházela další kůlová jamka o průměru 10 cm a hloubce 0,2 m.

Objekt LII byl vyhodnocen jako „odpadová plocha“ nezjištěného hospodářského objektu. Podle popisu by se mělo jednat o stratigraficky mladší objekt v porovnání s čísly LIII, LIV a LI. Projevuje se plynulým snížením plochy o 10 – 15 cm v délce cca 4,5 m. Vyplňují je hnědé hlíny s mírným zastoupením fragmentů mazanice a uhlíků. Z uvedeného vyplývá, že se nejedná o odpadní jámu, ale o kulturní vrstvu promísenou sedimentací, již lze sjednotit s kontextem 102 (?). V jižní části je překryt objektem LII (v tomto případě se také jedná o kulturní vrstvu, nikoliv o výkop).

Hmotná kultura objektu LII

Z téměř 50 keramických zlomků náleží většina oxidačně páleným exemplářům. Inventář obsahuje také torzo poklice z červené, jemně plavené hmoty (inv. č. 064-052-005) nebo zlomek okraje s hnědou polevou (inv. č. 064-052-004). Krupičkovou keramiku (třída C) zastupují fragmenty den, páskové ucho (inv. č. 064-052-011), zlomek okraje (inv. č. 064-052-014) a střepy z poklic (inv. č. 064-052-013, 015, 017). Méně se vyskytují okraje s límcovitým okrajem (třída D1; inv. č. 064-052-002), kyjovité okraje zásobnic (inv. č.

064-052-001) a šedá keramika s granulami tuhy (třída B2), konkrétně pak podhrdlí a výduť s horizontálními rýhami (inv. č. 064-052-006). V malém množství se zde nachází keramika šedá, jílovitá (B1) – zlomek dna (inv. č. 064-052-009), nebo keramika s kousky břidlice (B3) – římsovitý okraj (inv. č. 064-052-003). Soubor zahrnuje zlomky silně zkorodovaných hřebíků a mazanici s otisky stébel.

Hmotná kultura objektu LIII

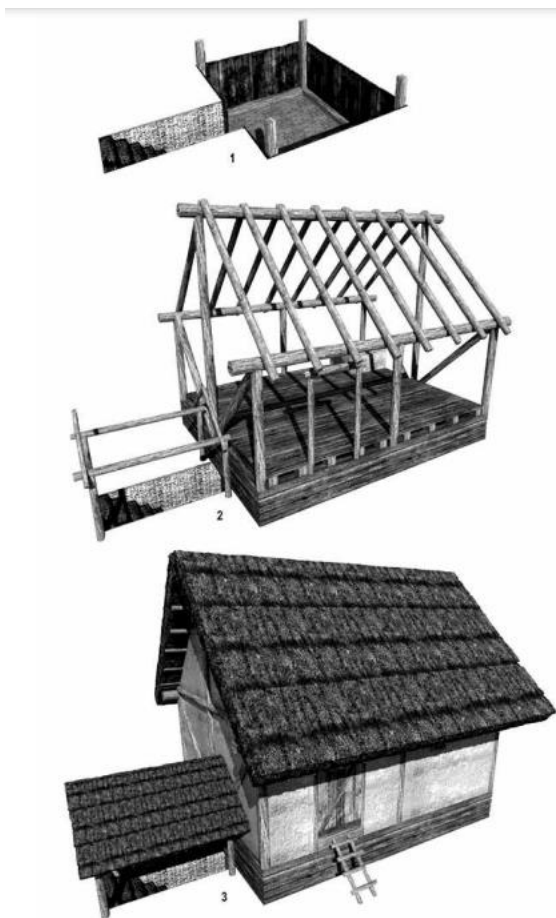
Hmotnou kulturu zastupují úlomky zásobnic (inv.č. 064-053-002, 003, 008 až 010), nalezené vně objektu při severním okraji předpokládaného výkopu. Keramika patrně náleží kulturní vrstvě, nelze ji přiřadit ke konkrétnímu objektu. Ve vlastní výplni/vrstvě byly nalezeny pouze tři zlomky pískového drtidla.

V těsné blízkosti objektu LI se nacházela nepravidelná podlouhlá jáma oválného půdorysu o rozměrech 1,5 x 0,5 – 0,8 m s orientací S – J (**objekt LIV**). Hloubka se pohybuje kolem 0,3 m. Její obsah překryly zásypy objektu/vrstvy LII. Zánikovou výplň tvořily okrové a okrovohnědé hlíny s malými kameny a zlomky keramiky.

Inventář zahrnoval pouze tři kusy šedé keramiky s granulami grafitu (třída B2) a jeden fragment výdutě (třída B3) bez výzdoby. Jde o zlomky podhrdlí a výdutě (inv. č. 064-054-001, 003, 004). Převládá dekor horizontálních rýh, pouze v jednom případě (inv. č. 064-054-003) jsou rýhy doplněny o jednoduchou vlnovku.

5.4. Vyhodnocení nálezové situace

Výzkumy v prostoru Bezručovy a Vrchlického ulice zachytily celkem 58 objektů označených římskými číslicemi (I – LVIII). Z nich lze 4 objekty (XIV, XVI, XIX, XXII) bezpochyby vyhodnotit jako zahloubené stavby se vstupní šíjí orientovanou k východu. Zahloubení obytné části se pohybovalo mezi 1,4 – 1,8 m od úrovně povrchu. Interiér vymezoval základový trámový (případně kulatinový) věnec zapuštěný jen několik centimetrů pod úroveň podlahy. Mezi stěnou a hranou výkopu se nacházel prostor vyplněný hlínou a kameny, fungující jako fixace trámů a výdřevy stěn ze svislých desek o

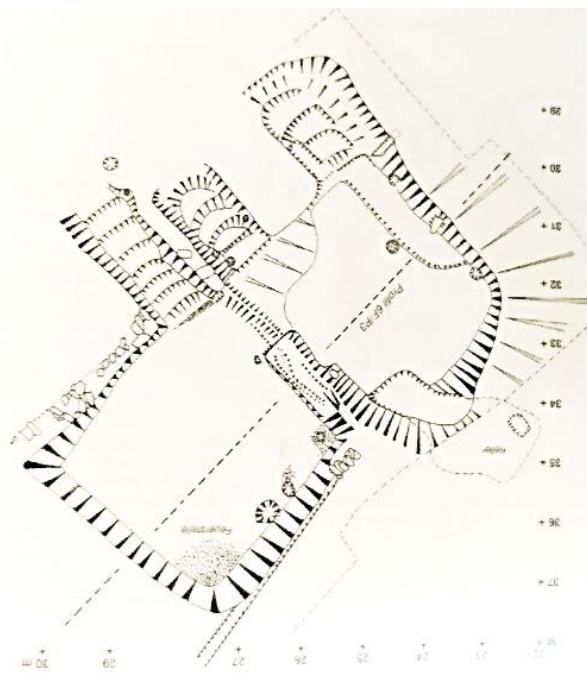


Obr. 32: Rekonstrukce domu na hornickém sídlišti podle Crkal a kol. 2019, 32.

rozměrech cca 15 x 3 cm s nezjištěnou délkou. Stěny byly omazány hlínou, což dokazuje množství mazanice v destrukčních zásypech. Žlab základového tránce byl v některých případech vymazán hlínou a vyskládán kameny. Podle charakteru destrukcí se dá předpokládat výška srubové stavby v nadzemní části cca 1 – 1,2 m. Ta byla překryta sedlovou (doškovou) střechou. Mezi srubovým schématem jednoduchého plátování a střechou vznikl štít zpevněný svislými kůly, proplétaný proutím a omazaný hlínou (dokladem jsou nálezy mazanice s otisky proutí). Vstupní šíji překrývala střecha opírající se o subtilní kůlovou konstrukci, zasazenou do horizontálně uložených kulatin v základovém trámu. V některých případech schází základové kůly/trámy v bočnicích

šíje, svislé kůly jsou pouze zasazeny do žlabu (kůlové jamky v bočnicích objektu XVI). Pochozí úroveň vstupu je sešikmená a plynule klesá směrem do zahloubeného obytného prostoru. Práh umístěný v prostupu byl součástí schodu srovnávající úroveň podlahy v obytné části. Domy jsou situovány v řadě s rozestupem 4 – 7,5 m, z toho tři štítovou a jeden (č. XXII) okapovou stranou k pomyslné uliční čáře. Zpevnění podlahy bylo provedeno deskami, těsně k sobě přikládány. Rozměry desek víceméně odpovídaly rozměrům materiálu použitého k výdřevě stěn interiéru.

Zahloubené objekty jsou nedílnou součástí hornických sídlišť, kde také co do počtu převažují.²⁸ Otázka geneze je stále diskutovaným tématem. Teorie o transformaci z německých řemeslnických dílen (Michna 1988, 264 – 266) již byla překonána (Vařeka 2002, 268). Největším problémem je časově omezená existence zahloubených obydlí. V našem případě jsou stavby zahlubovány nedaleko vodního toku, v místech, kde dochází k sedimentaci. Podzemní prostory ve vlhkém prostředí potýkající se s neustálou přítomností vody rychleji degradují.²⁹ Za uvážení stojí vybudování sídliště s předpokladem krátkodobého trvání v místech primárního výchozu těžené suroviny. Na některých lokalitách se projevuje fenomén vybudování nadzemních struktur na půdorysu zasypaných zahloubených staveb – Treppenhauer (Schwabenicky 2005, týž 2009, 229–230). Přesto nelze zahloubené stavby rozšířené v širším rámci Evropy a v různých urbanistických



Obrázek 27: Treppenhauer. Zahloubená chata s vícefázovým vstupem a „sklípkem“, převzato z Schwabenicky 2005.

jednotkách považovat za „provizoria“. Z konkrétních příkladů víme o přežívání zahloubených domů po několik desetiletí bez snahy o přestavbu – například v Treppenhaueru tyto stavby existují po celou dobu existence sídliště (Kenzler 2008, 229–230). V případě městské zástavby dochází k inovaci obytných staveb (včetně výstavby suterénu či pater) v souvislosti s obecným vývojem architektury (Durdík – Klápště – Sommer 1986, 17–18). Dalším diskutovaným tématem je vytápění těchto prostor. V rýmařovské osadě bylo pouze v jednom případě

²⁸ Na Altenbergu u Müssenu byly nalezeny zahloubené objekty malých výměr interpretované jako samostatně stojící sklípky (Lobbedey 1998, 30–31); na lokalitě v Dippoldiswalde se nacházely dva zahloubené objekty se vstupními šíjemi (Wegner – Schubert 2015, 213–215), stejně jako v předchozích případech se také v Saském Hohenforstu („Fürstenberg“) objevily zahloubené stavby bez přítomnosti otopného zařízení. V našem prostředí jsou nejlépe zdokumentovány lokality Cvilínky u Černova (Hrubý et al. 2012) a Staré Hory (Hrubý 2011, 148–150).

²⁹ Více k tématu (Schwabenicky 2009, 130).

jednoznačně identifikováno topeniště (objekt XIX). V dalších případech si lze domyslet problém s odlišením destrukčních zásypů s otevřeným ohništěm, snad lemovaným kameny. Kromě funkce vyhřívání interiéru by se topeniště dalo využít při hutnění materiálu³⁰. Efektivnější by bylo využití pícek. Stopy po podobných zařízeních ale nejsou na lokalitě přítomny.

Vstupní šíje obytných zahloubených staveb byly orientovány k východu a tvořily je bočnice se základovými žlaby, do nichž byl uložen trám. Ze žlabu vycházela křivá konstrukce bočnic. Anomálie ve stavebním typu šíje se projevuje u stavby (XXIX – s. j. 554). Přírozenou či úmyslnou destrukcí došlo k zaslepení jižně posazeného vstupu, jenž nahradila severní (mladší) vstupní šíje. Bočnice tvořila podezdívka z naplocho skládaného lomového kamene, na sucho pojeného. Podobná změna dispozice není na hornických sídlištích ojedinělá. Podobné řešení vstupu je zdokumentováno na lokalitě Bleiberg bei Sachsenburg, Treppenhauer (Schwabenicky 2005, 10). Analogie obou staveb nespočívá pouze ve vícefázovém vstupu, ale také v přítomnosti výklenku – sklepa („Keller“) v zadní části domu.

Naproti zahloubenému domu XXIX (s. j. 554) stála centrální stavba přibližně čtvercového půdorysu (objekt XX). Z kamenné podezdívky vystavěné z lomových kamenů na sucho skládaných vycházela pravděpodobně sloupová konstrukce. V rámci architektury hornických sídlišť se s podobným stavebním principem setkáváme pouze sporadicky³¹.

Mezi nadzemní konstrukce lze zahrnout také objekt IX, původně považován za pokročilejší typ trojtraktové stavby (Goš – Novák – Karel 1985). Jedná se ale o strukturu, hotovenou z více konstrukcí v superpozici. Sektor A zahrnuje starší stavbu s půdorysem vymezeným základovým žlabem o rozměrech 6 x 8,3 m. Chybí náznaky prostupu, jenž se mohl nacházet ve zničené východní části, případně v předsunuté západní části. Podlahové úrovně jsou o téměř metr výše položené, než je tomu u objektu v sektoru B a sektoru C (mladší polozahloubená stavby se vstupní šíji ze západu (sektor B, D). Nadzemní prostornější (centrální?) stavba (IX/sektor A) se základovým trámovým věncem byla na porušená mladší chatou (IX/B) se vstupní šíji (IX/C, D) na západě. V tomto případě by se

³⁰ Tento fakt by přispěl k interpretaci přítomnosti množství strusky v zánikových horizontech.

³¹ V Altenbergu je známá nadzemní konstrukce dřevohlinitého charakteru (Hrubý 2011, 168), případně zahloubená stavba s kamenným obložení stěn (Hrubý 2011, 169).

ale jednalo o dva trakty se silně sníženou úrovní (až o 1 m). Taktéž konstrukční postup obou domů je poněkud odlišný. Základový trámový žlab domu v sektoru C byl patrně nejprve vymazán jílem a trámy zespod fixovány středně velkými kameny. Další zvláštností je zdvojení trámů základového věnce v jihozápadní stěně sektoru C a v severovýchodní stěně sektoru A (s. j. 710, 711 – plán č. 8). Souhrnně lze objekt IX vyhodnotit jako dvě stavby v superpozici, přičemž starší fázi zastupuje severněji posazený nadzemní objekt (označen jako sektor A – viz plán č. 7). Časový rozestup mezi domy byl nepatrný. V obou případech se objevuje keramika podobného typu. Vyšší podíl oxidačně pálené keramiky a hrnec z kvalitně vypálené hmoty a leštěným povrchem z jižněji situovaného domu vypovídá o mladší zánikové fázi, kterou můžeme datovat k závěru 13. století na základě materiálu v zánikových vrstvách severní stavby (sektor A). Tedy s předpokladem minimální časové prodlevy mezi destrukcí objektu sektoru A a výstavbou objektu v sektoru C. Ke stejným závěrům můžeme dojít při podrobnější analýze terénní dokumentace. Vzhledem ke klesající tendenci objektu v sektoru B lze uvažovat o vstupní šíji (sektor C, D), kdy může dojít k oddělení dvou traktů jednoduchou příčkou. Přítomnost dvouprostorového domu na hornických sídlištích není obvyklá, přesto se s podobnými dispozicemi můžeme setkat. Například ve Starých Horách u Jihlavy byla nalezena dvoutraktová stavba se zříceným povalovým stropem, která ale nebyla považována za obytnou (Hrubý 2016, 68).

Na hornických sídlištích se projevuje výrazná variabilita stavebních schémat. Nadzemní konstrukce byly nalezeny v Altenbergu (Hrubý 2011, 168 – 169). V tomto případě se ale jedná o kůlovou konstrukci bez základového trámového věnce (Hrubý 2011, 171). V Treppenhaueru byly zase nalezeny domy s kamennou podezdívkou. Jejich výměra se pohybovala mezi 12 – 20 m² (Schwabenicky 2005, 12; týž 2009).

Další skupinu objektů zastupují liniové objekty, jejichž interpretace zahrnuje možnost rýžování zlata, přičemž se vychází z přítomnosti rezavých písků a bohatých limonitů typických pro vrstvy štěrků, ze kterých se rýžovalo zlato. Lokalita se nachází cca 200 m od zlatonosného Podolského potoka a není možné (také vzhledem k převýšení) přivádět vodu na takovou vzdálenost. Při interpretaci je ale brána v potaz alternativa těžení tzv. suché terasy, kdy se zlato mělo rýžovat za použití minimálního množství vody (tzv. kolíbkou“). Za objekty související se získáváním zlata byly považovány č. XVIII a

XXXVI. Souvislost se hledá také s přítomností praného štěrčáku severně od objektu XXXVI. Za nejbližší suchou terasu je považován terén, vzdálený 20 m od zmiňovaných objektů, projevující se ve výkopu pro vodovod. O suchém praní má vypovídat přítomnost většího množství zlata ve vyšších stupních teras, než v případě aluvia těsně při potoce. Nevylučuje se ani existence dlouhého kanálu přivádějícího vodu ze severního přítoku Podolské vodoteče, vlévající se až v Rýmařově. Předpokládá se také úprava koryta potoka už ve 13. století. Dokládají to četné splachy a navíc zjištěné při průzkumu profilů výkopů pro inženýrské sítě v letech 1973–1975 a sedimentace nad destrukčními vrstvami zahloubených objektů. Stejně tak se ale může jednat o odvodňovací kanály nebo objekty výrobního charakteru. Z dokumentace (viz plán č. 23) vyplývá průběh žlabu (XXXVI) s orientací V–Z, přičemž zbylé objekty (XXXII – XXXV, XXXVII – XXXIX) jsou pouze jeho zánikovými výplněmi. Podobné objekty se nacházely také v Treppenhaueru (Schwabenický 2005, 7/Abb. 2). Pokud předpokládáme jednorázové osídlení trvajících několik desetiletí, dostal by se žlab do kolize s domem XIX. Zániková výplň těchto objektů neobsahuje téměř žádné prvky požárového horizontu a v bázích výplní se objevuje pouze redukčně pálená keramika. Společně s přítomností odpadního materiálu (kovových předmětů a strusky) lze předpokládat postupný zánik žlabů v souvislosti se zanášením a splavováním sedimentů. Dřívější zánik nám tak může pomoci s datováním výstavby obytných staveb, tj. 2. polovina 13. století.

Vlivem postdepozičních procesů v hiátu, jenž nastal po zániku sídliště na poč. 14. století, se do horních zánikových výplní splavovala sedimentace z okolních povrchů. Vyplývá to z charakteru vrstev označených objektovými čísly X, XI, XII, XIII, XXI, XXV a XVII. Příměs sedimentace a přemístěného geologického podloží, stejně jako obsažená intruze, evokuje možnost postupného zaplňování prosedlých destrukčních vrstev zahloubených objektů – převážně chat. Uložení se tedy váže na sedimentaci v již opuštěném prostoru.

Poslední zastoupenou skupinou objektů jsou blíže nespecifikovatelné jámy patrně hospodářského nebo výrobního charakteru. Do této skupiny patří oválné jámy (č. I–V), mylně interpretované jako menší obytné stavby, znázorňovaný kvadratický půdorys (srov. Goš – Karel 2003, 198/obr.1) neodpovídá reálné skutečnosti. Totéž platí o jamách, nalezených v roce 1988 severně od zkoumaného sídliště. Půdorysně se tyto objekty

nepodařilo zachytit (stavba provedla strojní výkopy pro inženýrské sítě před zahájením výzkumu). Proběhla pouze dokumentace profilů, ze kterých jednoznačně vyplývá, že jámy nedisponovaly rovným dnem a hrany klesaly pozvolna. To spíše evokuje představu o oválném nebo kruhovém půdorysu. Za menší čtvercovou stavbu lze naopak považovat objekt XLV, XLVI. Tedy alespoň podle půdorysu situačního plánu. Kresebná dokumentace profilu patrně nebyla provedena. Podařilo se ale zachytit, v rámci zkoumané plochy, pouze jižní část.

Objekt č.	Totožný kontext	Interpretace	Datace	Další popis
I	500	Oválný objekt hospodářského účelu	2. polovina 13. století	
II	501	Oválný objekt hospodářského účelu	2. polovina 13. století	
III	502	Oválný objekt hospodářského účelu	2. polovina 13. století	
IV	503	Oválný objekt hospodářského účelu	2. polovina 13. století	
V	504	Sídelní objekt	2. polovina 13. století	
VI	901	Subtilní zídka	Novověk	
VII	902	Subtilní zídka	Novověk	
VIII	903	Subtilní zídka	Novověk	
IX	519, 522, 517	Dvě stavby v superpozici	Vznik: 2. polovina 13. stol. Zánik: přelom 13./14. stol. – poč. 14. stol	Sektor A – starší, snad centrální stavba; sektor C – mladší polozahloubená stavba se vstupní šíjí (sektor D)
X		Zániková výplň objektu IX, promísená sedimentací	Po zániku osady	
XII		Zániková výplň objektu IX, promísená sedimentací	Po zániku osady	
XIII		Zániková výplň objektu XIV, promísená sedimentací	Po zániku osady	

XIV		Zahloubená obytná stavba se vstupní šíjí orientovanou k východu	Vznik: 2. polovina 13. stol. Zánik: přelom 13./14. stol. – poč. 14. stol	
XV		Zániková výplň objektu XVI, promísená sedimentací	Po zániku osady	
XVI		Zahloubená obytná stavba se vstupní šíjí orientovanou k východu	Vznik: 2. polovina 13. stol. Zánik: přelom 13./14. stol. – poč. 14. stol	
XVII		Zániková výplň objektu XIX, promísená sedimentací	Po zániku osady	
XVIII		Žlab – suché rýžování zlata (?)	Před vznikem osady	
XIX		Zahloubená obytná stavba se vstupní šíjí orientovanou k východu	Vznik: 2. polovina 13. stol. Zánik: přelom 13./14. stol. – poč. 14. stol	
XX		Nadzemní stavba s kamennou podezdívkou	Vznik: 2. polovina 13. stol. Zánik: přelom 13./14. stol. – poč. 14. stol	
XXI		Zániková výplň objektu XIV, promísená sedimentací	Po zániku osady	
XXII		Zahloubená obytná stavba se vstupní šíjí orientovanou k východu	Vznik: 2. polovina 13. stol. Zánik: přelom 13./14. stol. – poč. 14. stol	8 x 3,3 m, hloubka
XXIII		Zdivo	Novověk/recent	
XXIV		Planýrovací vrstva	Novověk	
XXV		Zániková výplň objektu XVI, promísená sedimentací	Po zániku osady	
XXVII		Zániková výplň objektu IX,	Po zániku osady	
XXVIII	s.j. 229	Destrukční vrstva	středověk	Nejedná se o objekt, ale o destrukční vrstvu
XXIX	s.j. 554	Dřevohlinitá zahloubená obytná stavba se vstupní šíjí	Vznik: 2. polovina 13. století, Zánik: přelom 13./14. století – poč. 14. století	Zachycena byla pouze východní část objektu s rozměry 6,3 x 3,6 m
XXX		Součást konstrukce objektu IX (sektor B)	Vznik: 2. polovina 13. století, Zánik: přelom 13./14. století – poč. 14. století	
XXXI		Sedimentace	2. polovina 13. století	

XXXII		Zániková výplň žlabu XXXVI	2. polovina 13. století	
XXXIII		Zániková výplň žlabu XXXVI	2. polovina 13. století	
XXXIV		Zániková výplň žlabu XXXVI	2. polovina 13. století	
XXXV		Zániková výplň žlabu XXXVI	2. polovina 13. století	
XXXVI		žlab	2. polovina 13. století	
XXXVII		Zániková výplň žlabu XXXVI	2. polovina 13. století	
XXXVIII		Zániková výplň žlabu XXXVI	2. polovina 13. století	
XXXIX		Zániková výplň žlabu XXXVI	2. polovina 13. století	
XL		Planýrovací vrstva	Středověk	
XLI		Planýrovací vrstva	Středověk	
XLII		Zániková výplň objektu XIX, promísená sedimentací	Středověk – 14. stol.	Objekt zrušen, jedná se o vrstvu/výplň
XLIII		Zániková výplň objektu XIX, promísená sedimentací	Středověk – 14. stol.	Objekt zrušen, jedná se o vrstvu/výplň
XLIV		Planýrovací vrstva	Středověk	
XLV		Zahloubený objekt (výrobního - ?) charakteru	Vznik: 2. polovina 13. stol. Zánik: přelom 13./14. stol. – poč. 14. stol	
XLVI		Zahloubený objekt (výrobního - ?) charakteru	Vznik: 2. polovina 13. stol. Zánik: přelom 13./14. stol. – poč. 14. stol	
XLVII		Zániková výplň objektu XIX, promísená sedimentací	Po zániku osady	
III		Nelze interpretovat (není k dispozici dostatečná terénní dokumentace)		
II		Nelze interpretovat (není k dispozici dostatečná terénní dokumentace)		
L		Nelze interpretovat (není k dispozici dostatečná terénní dokumentace)		
LI		Nelze interpretovat (není k dispozici)		

		dostatečná terénní dokumentace)		
LII		Nelze interpretovat (není k dispozici dostatečná terénní dokumentace)		
LIII		Nelze interpretovat (není k dispozici dostatečná terénní dokumentace)		
LIV		Nelze interpretovat (není k dispozici dostatečná terénní dokumentace)		
LV		Nelze interpretovat (není k dispozici dostatečná terénní dokumentace)		
LVI		Nelze interpretovat (není k dispozici dostatečná terénní dokumentace)		

Obr. 33: stručné shrnutí povahy zjištěných objektů.

5.5. Rozbor inventáře z vybraných objektů

Inventář z naleziště na Bezručově ulici v Rýmařově prošel primární inventarizací bezprostředně po výzkumu. Došlo tak k přiřazování číselné řady jednotlivým nálezům, případně skupině nálezů s podobným charakterem a stejnými nálezovými okolnostmi (onačeno např. 064B-001-002), přičemž označení 064B náleží lokalitě, druhá trojice (001) určuje objekt, v jehož zánikových výplních se předmět nacházel a poslední trojice je tvořena průběžnou číselnou řadou. Později pak došlo k přeinventování, které s největší pravděpodobností nebylo dokončeno. Z tohoto důvodu se můžeme setkat u některých předmětů se dvěma inventárními čísly. V předkládané práci bylo využito primární inventarizace, která čítala přes 1500 položek. V rámci zpracování bylo vyselektováno množství artefaktů zařazených do vrchních částí zánikových objektů, v nichž docházelo k promísení mladších intruzí vlivem sedimentace a splavování povrchů. Jedná se o objekty (respektive výplně) č. X – XIII, XV, XVII, XXI, XXIV, XXV, XXVII, XXVIII, XXXI – XXXV, XXXVII – XLVI, XLVII. Další objektová čísla byla přiřazena zdivům: č. VI–VIII a XXIII. Pro případnou analýzu jsou relevantní pouze zánikové výplně s minimálním množstvím intruze. Jedná se o sídelní objekty oválného půdorysu (č. I–V), nižší zánikové

Skupina tříd B – zastoupena ve 13. a 14. století		
Třída B1	Barva	Šedá
	Materiál	Jemně plavený, jílovitý, pouze sporadicky se objevuje jemný písek o velikosti zrn menší než 1 mm
	Technologie	Středně tvrdý výpal v redukčním prostředí
	Fabrikace	Dokonalejší obtáčení
	Poznámka	Na lomu je střep šedé nebo světle šedé barvy, povrch hladký
Třída B2	Barva	Šedá až tmavě šedá
	Materiál	Jemně plavený, písek o velikosti zrn 1 mm, občasné až 2 mm, hrudky tuhy do 1 mm, muskovit
	Technologie	Středně tvrdý výpal v redukčním prostředí
	Fabrikace	Dokonalejší obtáčení
	Poznámka	Leštěný povrch
Třída B3	Barva	Šedá až tmavě šedá
	Materiál	Jemně plavený, objevuje se jemný písek o velikosti zrn menší než 1 mm, občasné do 2 mm, obsah muskovitu, břidličného štěrku
	Technologie	Středně tvrdý výpal v redukčním prostředí
	Fabrikace	Dokonalejší obtáčení
Třída B4	Barva	Světle šedá, šedá až středně černošedá
	Materiál	Ostřívo tvoří písek o velikosti zrn menší než 3 mm. Zrnka hustě vystupují na povrch
	Technologie	Tvrdý výpal v redukčním prostředí
	Fabrikace	Dokonalejší obtáčení
Třída B5	Barva	šedohnědá až hnědá
	Materiál	Jemně plavený, pouze sporadicky se vyskytuje jemný písek o velikosti zrn menší než 1 mm
	Technologie	Tvrdý výpal v redukčním prostředí
	Fabrikace	Dokonalejší obtáčení
Třída B6	Barva	Šedá, vnitřní stěna světlá, vnější tmavší
	Materiál	Jemně plavený, pouze sporadicky se vyskytuje jemný písek o velikosti zrn menší než 1 mm, v plaveném materiálu se vyskytují zrna horniny o velikosti 3 - 4 mm
	Technologie	Tvrdý výpal v redukčním prostředí
	Fabrikace	Dokonalejší obtáčení
	Poznámka	Měkký materiál, na lomu světlá barva
Třída B7	Barva	Červená až červenohnědá
	Materiál	Hrubé ostřívo, běžně písek do 3 mm
	Technologie	Tvrdý výpal v redukčním prostředí
	Fabrikace	Dokonalejší obtáčení
	Poznámka	Tvrdý a křehký materiál

Obr. 34: Keramická třída B, zastoupena na lokalitě Rýmařov, Bezručova ulice.

výplně zahloubených obytných staveb (č. XIV, XVI, XXVII, XIX), dva kanály/žlaby (XVIII, XXXVI), nadzemní dům s kamennou podezdívkou (č. XX) a dvě částečně zahloubené stavby (č. IX). Rozbor materiálové skladby je rovněž omezen množstvím artefaktů, jenž byly dohledány a podařilo se je spojit s nálezovými okolnostmi. Jelikož se v některých zánikových výplni opakuje variabilita materiálové skladby, byl konečný výběr analyzované kolekce omezen na příklad zahloubené obytné stavby (XXIX), nadzemní domy (IX, XX) a žlaby VIII a XXXVI. Popis a základní deskripce vychází především přímým pozorováním předmětů. V několika málo případech bylo využito slovního popisu v nálezových zprávách v kombinaci s kresebným vyobrazením.

Skupina tříd C - zastoupena ve 14. století Oxidačně pálená keramika (krupičková, „terakotová“)		
Třída C1	Barva	Žlutá, může mít i odstíny bíložluté, šedožluté
	Materiál	Ostřívo tvoří písek o velikosti zrn menší než 3 mm, nejčastěji kolem 1 mm, zrnka hustě "krupičkovitě" vystupují na povrch
	Technologie	Tvrký výpal v oxidačním prostředí
	Fabrikace	Dokonalejší obtáčení
	Poznámka	Vyskytuje se sendvičový efekt, červené malování
Třída C2	Barva	Světle červená, může mít i odstíny tmavší červené a růžové
	Materiál	Ostřívo tvoří písek o velikosti zrn menší než 3 mm, nejčastěji kolem 1 mm, zrnka hustě "krupičkovitě" vystupují na povrch
	Technologie	Tvrký výpal v oxidačním prostředí
	Fabrikace	Dokonalejší obtáčení
	Poznámka	
Třída C3	Barva	Žlutá, může mít i odstíny bíložluté, šedožluté
	Materiál	Ostřívo tvoří písek o velikosti zrn menší než 3 mm, nejčastěji kolem 1 mm
	Technologie	Tvrký výpal v oxidačním prostředí
	Fabrikace	Dokonalejší obtáčení až vytáčení
Třída C4	Barva	Bílá, někdy světle béžová
	Materiál	Ostřívo tvoří písek o velikosti zrn menší než 3 mm, nejčastěji kolem 1 mm, zrnka hustě "krupičkovitě" vystupují na povrch
	Technologie	Tvrký výpal v oxidačním prostředí
	Fabrikace	Dokonalejší obtáčení až vytáčení
	Poznámka	Keramika může obsahovat i červené malování
Třída C5	Barva	bílá
	Materiál	Jemně plavený, bez známek ostřiva
	Technologie	Tvrký výpal v oxidačním prostředí
	Fabrikace	Dokonalejší obtáčení
	Poznámka	Povrch zdoben červenou linkou nebo „zakuřováním“

Obr. 35: Keramická třída C, zastoupena na lokalitě Rýmařov, Bezručova ulice.

Skupina tříd D – keramika z druhé poloviny 14. a 15. století		
Třída D1	Barva	Tmavě červenohnědá, odstíny hnědé až béžovo - hnědé
	Materiál	Ostřívo tvoří písek a tuha o velikosti zrn menší než 3 mm, nejčastěji kolem 1 mm, náznaky slinutí, strupatý povrch
	Technologie	Velmi tvrdý výpal
	Fabrikace	Dokonalejší obtáčení
Třída D2	Barva	Šedá až černošedá,
	Materiál	Ostřívo tvoří písek a tuha o velikosti zrn menší než 3 mm, nejčastěji kolem 1 mm, náznaky slinutí, strupatý povrch
	Technologie	Velmi tvrdý výpal
	Fabrikace	Dokonalejší obtáčení
	Poznámka	Obsahuje puchýřky, případně červenou, či tmavou engobu

Obr. 36: Keramická třída D, zastoupena v sekundárním uložení na lokalitě Rýmařov, Bezručova ulice.

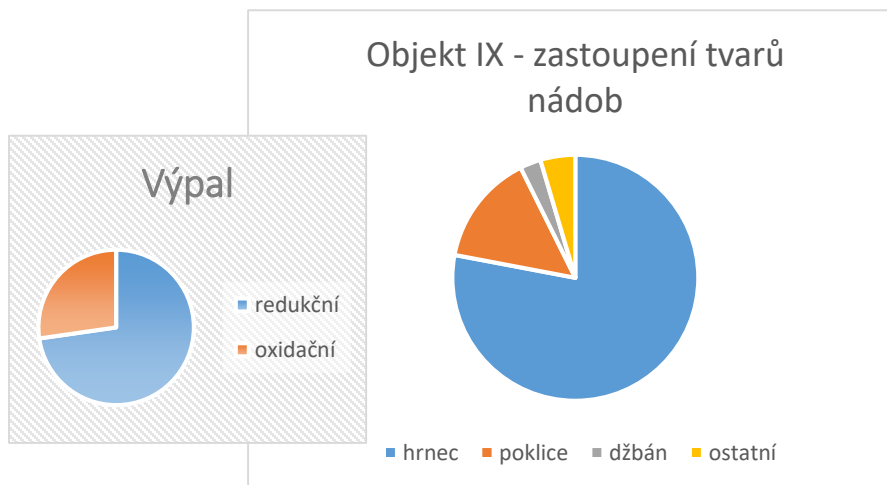
Základní deskripce se týká především morfologie předmětů (ve většině se jedná o stolní keramiku), rozčlenění do keramických tříd a výzdoby. Keramické třídy jsou definovány podle barvy, materiálu (ostřiva), technologii výroby a fabrikací (metodou výroby). Třída B je typická výpalem v redukčním prostředí a dokonalejším obtáčení. Třída

B1 obsahuje těsto z jílovitého materiálu, relativně jemně plaveného s ostřivem z jemného říčního štěrkopísku. Třída B2 se vyznačuje obsahem grafitových hrudek a je nesprávně označovaná za „tuhovou keramiku“ nebo „keramiku s vysokým obsahem tuhy“, typickou pro keramiku navazující na pozdněhradištní tradice (Goš 1975). Grafit v těstě se ve starších etapách vrcholného středověku nachází také v podobě hrubých granulek (Faltýnek – Novák – Šlězár 2018, 137). V případě souboru z Rýmařova jde ale o jemné granulky grafitu v menším zastoupení. Společně s dalšími znaky je možné tuto keramiku zařadit do „kolonizační fáze“, tj. pokročilejší 13. století. Poslední nejvíce četný materiál je těsto třídy B3, kde je ostřivem kromě muskovitu větší množství břidličného štěrku odkazujícího na místní produkci. Zbylé třídy skupiny B se v inventáři vyskytují víceméně sporadicky. Naopak keramická třída C je charakteristická výpalem oxidačním. Od počátku 14. století, respektive od přelomu 13/14. století se začínají objevovat tvary pálené oxidačně z tzv. krupičkového těsta (keramická třída C). Stěny keramiky jsou tenčí, okraje variabilnější (od jemnějších římsovitých po různé typy okružích). Diferenciace tříd je založena na barvě materiálu. Ruku v ruce s nástupem této keramiky se začínají vyskytovat nové keramické tvary (džbány, „miniaturní keramika“ a tenkostěnné poháry) (Faltýnek – Novák – Šlězár 2018, 148). Povrch bývá zdoben červeným malováním. Zvláštním typem oxidačně pálené keramiky je tzv. „terakota“. Patrně se jedná o import velmi jemně plaveného materiálu bílé barvy, někdy s tmavě šedým leštěným povrchem, vyskytující se od počátku 14. století. Jedná se o světlou tzv. „kaolinovou hmotu“ se světlým povrchem (někdy tmavě šedým leštěným, resp. tzv. „zakuřovaným“). Těsto je velmi dobře plavené, oxidačně pálené (třída C5). Povrch často nese dekor červených malovaných linií. Tento typ nádob se vyskytoval na více rýmařovských lokalitách (Karel 2005).

Keramická třída D je vyčleněna pro keramiku objevující se v prostoru sídliště sekundárně (po zániku sídliště). Její přítomnost v horních partiích výplní objektů je dokladem postdepozičních procesů kontaminujících chronologicky citlivý inventář. Zastoupeno je pouze několik zlomků okrajů a výdutí hrnců s límcovitým okrajem. Stejný typ se nacházel v areálu rýmařovského Hrádku, konkrétně v kontextech zánikového horizontu (tj. poč. 15. stol.). Zvláštní třídu tvoří šedá redukčně pálená hmota s většími granulami grafitu a hrubými příměsemi říčního štěrčíku a písku. V souboru keramickou třídu A tvoří pouze zásobnice a některé větší hrnce vyrobené za stejným účelem.

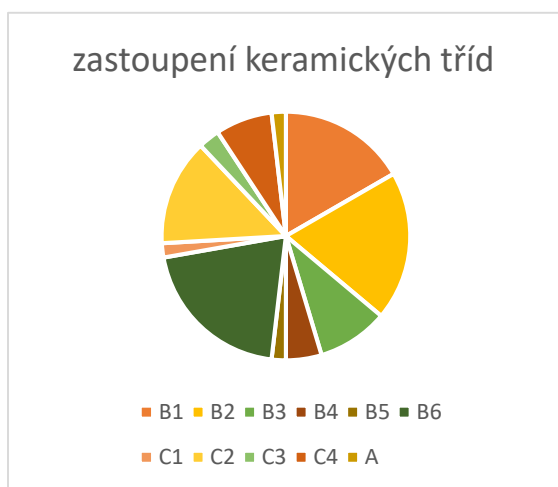
Morfologie nádob a s tím i související typologie okrajů vychází z deskriptivního systému brněnské keramiky (Peška – Procházka 2007), která je sice regionálně odlišná, ovšem je možné alespoň podrobněji definovat jednotlivé aspekty.

Objekt IX – dva mírně zahlobené domy v superpozici



Obr. 37: Grafem znázorněné poměry tvarů nádob a výpalu u keramiky z obj. IX

Ze zánikových výplní dvou mírně zahlobených staveb v superpozici bylo vyzdvíženo 208 kusů artefaktů. Pro potřebu práce se podařilo dohledat 165 předmětů. Kolekce zahrnuje ve většině fragmenty a torza stolní keramiky. Méně pak části a celé kusy železných předmětů běžného užívání. Ojediněle byl přítomen i přeslen a kamenný brousek.



Obr. 38. Znázornění poměrů keramických tříd v objektu IX.

V keramickém inventáři je nejpočetnějším tvarem soudkovitý hrnec pálený redukčně (keramická třída B6) s římsovitým okrajem a rýhami/žlábký na okraji (tab. 16/6; 15/3, 8, 9) a v několikanásobném provedení i na výduti (tab. 9/1; 13/2; 17/2, 4, 5). Jedná se o typ nádoby vyskytující se velmi často (srov. Faltýnek – Novák – Šlězár 2018, 145–147, obr. 25/6, 26/5, 27/16, Bláha 1987, A32511, A32579, A32581). Dekor může

být mírně variabilní. Vyskytuje se také jednoduchá i násobná vlnovka na okraji (inv. č. 064B-009-135, 064B-009-064, srov. Faltýnek – Novák – Šlězár 2018, 146, obr. 26/3, Bláha 1987, A32580), husté rýžky na výduti (tab. 12/1), kapkovité šikmé rýhy v kombinaci se žlábkováním na výduti (inv. č. 064B-009-139) apod. Římsovitě okraje jsou různorodé. Často se vyskytuje okraj na povrchu zaoblený, svislý, prožlabený (typ 23.08.01. podle Peška – Procházka 2007) – viz tabulka 17/2 (srov. Bláha 1987, A32581). Dalším zastoupeným typem je vykloněný, prožlabený, dovnitř seříznutý římsovitý okraj (typ 23.01.05. podle Peška–Procházka 2007) – viz tabulka 17/5, aj. Třídu B2 reprezentují okruží hrnců zdobené dvěma, třemi, či pěti řadami radélkových vrypů – tab. 12/2,3 a prožlabené, vzhůru rozšířené okruží (typ 24.03.02. podle Peška – Procházka 2007) zdobené ostrou zhuštěnou klikatkou (inv. č. 064B-009-035). V početném zastoupení se v kolekci nacházejí i vejčité hrnce oxidačně vypálené (ker. třída C2 – C4) s okrajem vzhůru vytaženým, vykloněným, směrem vzhůru se zužujícím, typ 22.02.02. podle Peška – Procházka 2007) – tab. 9/5 – 7, 11/4, případně se vzhůru vytaženým, směrem nahoru se zužujícím okrajem s oblou lištou (typ 22.05.01. podle Peška - Procházka 2007) – inv. č. 064B-009-120). Totožné typy hrnců byly nalezeny při výzkumu v Olomouci, u OD Prior (srov. Bláha 1987, A32434–A32435). Výjimkou nejsou ani hrnce s okraji výrazně zesílenými, uvnitř prožlabenými, vně konvexními (typ 20.01.01. podle Peška – Procházka 2007) se stopami nálepkové techniky a podsypkou na dně. Tyto tvary doprovází zdobení šroubovicí. Druhým nejběžnějším typem jsou zvonovité – typ 5 podle Procházka 2022 (tab. 11/1, 2; 16/2, 4) a kónické poklice – typ 4 podle Procházka 2022 (tab. 13/4; 17/7). Vyrobeny byly povětšinou z redukčně páleného těsta (B1, B2), v několika málo případech

šlo o vypalování v oxidačním prostředí. Pouze oxidační metodou vypalování byly zhotoveny džbány s kalichovitým okrajem, přímým, svislým okrajem (typ 01.01.01. podle Peška – Procházka 2007) nebo okružím (inv. č. 064B-009-063, 070, 075). Jen v jednom případě se na zlomku džbánu podařilo rozlišit dekor ve formě šroubovice (inv. č. 064B-009-075, tab. 14/5). V tomto případě lze předpokládat malování červenou linkou

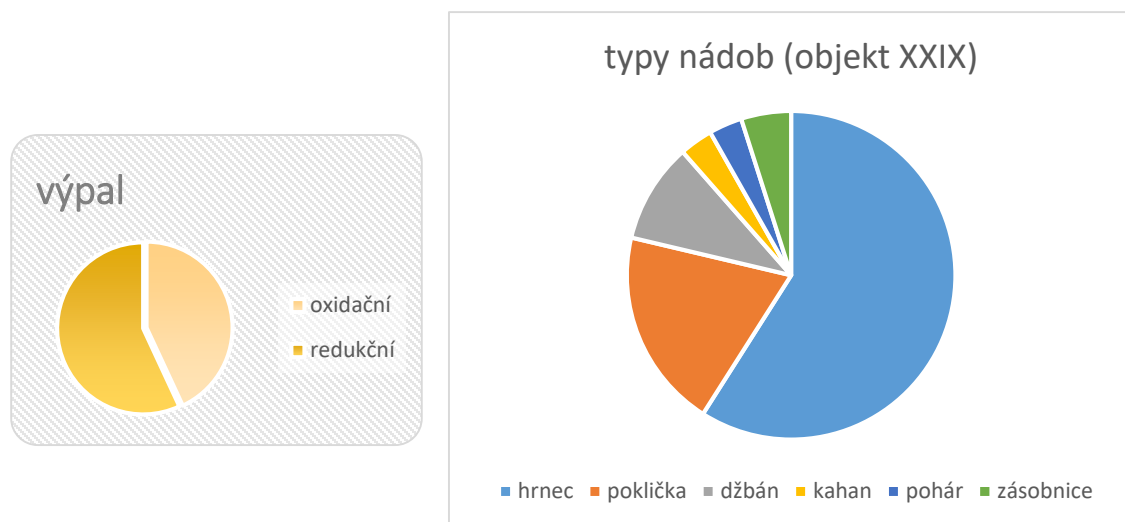
v horní části výdutě, jak je tomu v případech výzkumu při obchodním domu Prior a na Hrádku v Rýmařově (Bláha 1980, A32495, Goš – Karel 1992b, 229, obr. 3/5). „Ostatní keramické nálezy“ reprezentuje jeden pohár (ker. třída C4) s nízkým, svisle vytaženým, v horní části mírně rozšířeným okrajem (inv. č. 064B-009-045), malá nádobka zdobená

šroubovicí na maximální výduti (keramická třída C5) s jednoduchým, vně vytaženým okrajem – tab. 14/1, torzo zvonku (keramická třída C5) zdobené dvěma průběžnými rytými liniemi v horní části, malovanými šikmými liniemi na vnějším povrchu a otisky štetce na vnitřním povrchu – tab. 15/1. Mezi miniaturní inventář lze zařadit i okraj tenkostěnné nádoby (tab. 14/4). Kolekce zahrnuje i úplný kahan se zataženým okrajem ze silně slídovité hmoty (tab. 11/3) a tři přesleny (tab. 14/7, 8). Co se týče kovového inventáře, zahrnuje pouze železné předměty. Vyjma několika desítek železných hřebíků s kutými hlavičkami i bez hlaviček se jedná o množství kusů železných plechů plíšku a blíže nespecifikovatelných železných fragmentů. Významný podíl tvoří součástí zámků: petlice (tab. 7/2), železná tyč se dvěma oušky na koncích (tab. 7/1), klíč s dlouhým

kuželovitým dříkem a kosodelníkovou hlavicí, z níž se dochovala dvě ramena (tab. 7/4) a klíč s dříkem čtvercovitého průřezu, směrem dolů se zužujícím a kosodelníkovou hlavicí. Soubor doplňovaly tři dlouhé motyky s úzkým tělem, na jedné straně s okem pro násadu, druhá strana byla ukončena ostřím.

Objekt XXIX

Objekt XXIX čítal 119 položek v primární inventarizaci. Z toho se podařilo dohledat necelých 80 kusů. Převážnou většinu tvořila stolní keramika. Nejpočetnější skupinu představuje redukčně pálený soudkovitý hrnec. Keramickou třídu B6 zastupují exempláře s radélkovou výzdobou. Čtvercové radélko pokrývá v několika řadách římsovitý okraj a výdut' hrnce (064B-029-005, 006, 024 – viz tab. 40/1; 41/1). Přestože se uvádí ojedinělé zdobení radélkem (Čapek 2022, 154), jsou v inventáři objektu XXIX přítomna tři torza a několik fragmentů této skupiny. Masivní soudkovité hrnce mohou být zdobeny i hustým rýžkováním na výduti, v některých případech protnutým průběžnými šikmými svazky

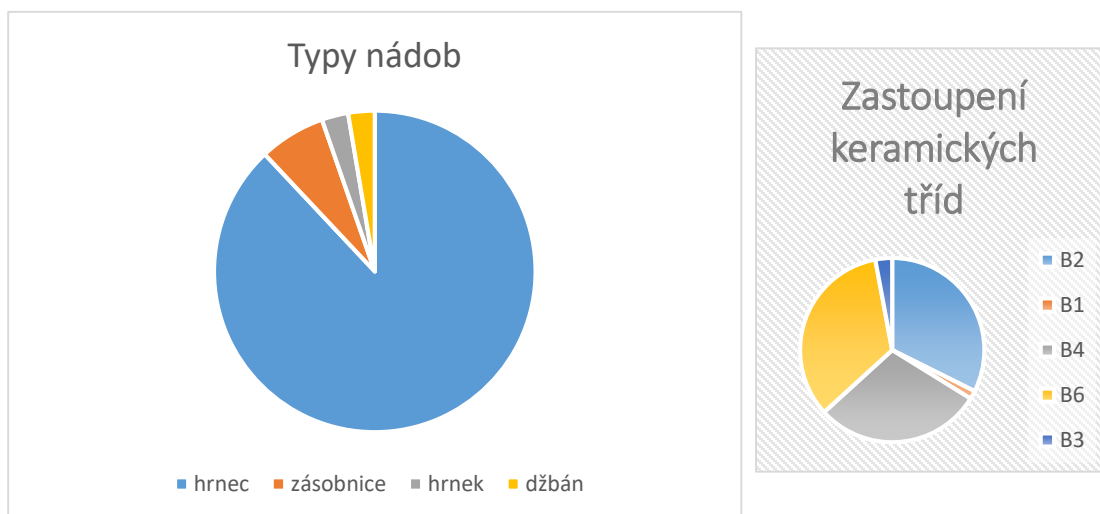


Obr. 39: grafem znázorněné množství zastoupených tvarů nádob a poměr redukčně a oxidačně pálené keramiky.

žlábků, či jen násobnou vhloubenou výzdobou na okraji a výduti (srov. Bláha 1987, A32590–A32592). Poslední jmenovaná varianta se často objevuje i v jiných regionech (Čapek 2022, 154). Radélkový dekor na okraji a na maximální výduti se zjistil také v případě nízkého, baňatého hrnce s výlevkou (ker. třída B4 – tab. 40/4). Výzdobu redukčně pálených hrnců tvořila i kombinace různorodých variant: jemné husté rýžkování pokrývající téměř celou výdut', nebo ve svazcích na maximální, horní výduti a na okraji. Méně se vyskytují vejčité tvary (třída B1) s vytaženým okružím – typ/varianta 25.01.02. podle Peška–Procházka 2007 (064B-009-071, 072). Oxidačně pálená keramika je přítomna ve formě vejčitých hrnců s plochým okružím bez vnitřního prožlabení – nejčastěji typ/varianta 27.03.01 a 27.02.01 podle Peška–Procházka 2007 (např. 064-029-026, 067; tab. 40/5). Totožné typy nádob se nacházely v jímkách obchodního domu Prior (Bláha 1987, A32434, A32435). Ve spodních částí zánikových výplní bylo nalezeno také

množství zvonovitých pokliček (typ 5 podle Procházka 2022; tab. 41/2, 4). Variabilita poklic spočívala především v různorodém provedení úchytky, na kterém se v některých případech nacházely stopy po odříznutí. Jedná se o kruhové terčíky oddělené od těla prohnutým hrdlem, jednoduchým odsazením, případně obvodovým prstencem. Kolekce obsahovala i fragmenty okrajů džbánů zařazených do tříd C2 a C4 (064-029-016, 068–070 – srov. Bláha 1987, A32495). Výjimečně se zde nacházelo torzo kahanu (064-029-013; tab. 41/3; srov. Bláha 1987, A32440).

Objekt XVIII



Obr. 40: Grafem znázorněné zastoupení tvarů nádob a keramických tříd v objektu XVIII.

Objekt XVIII představuje žlab s orientací SZ–JV. Z nálezových okolností vyplývá odlišný charakter objektu, nesourodý se zahloubenými obytnými prostory. Zániková výplň objektu obsahovala 200 kusů artefaktů. Opět převládá keramický inventář. V souboru převládají vejčité a soudkovité hrnce redukčně páleny (keramická třída B2, B4 a B6). U většiny převládá nízký římsovitý okraj, zdobený rýhami (tab. 31/12), jednoduchou (tab. 31/7), nebo dvojitou nepravidelnou vlnovkou (tab. 31/10, 15). Podobné typy nádob byly nalezeny v Lošticích a Moravičanech (Šlézar – Faltýnek 2019, 187, obr. 36/4, 7, 8, 10, 11, Faltýnek – Novák – Šlézar 2018, 142, obr. 37/8). Na dnech se vyskytují stopy po odřezání, i po podsýpce. Variabilita nádob je značně omezena a kromě vejčitých nádob se vyskytuje malé množství soudkovitých hrnců (tab. 31/10). Výzdobu představují rýhy na

okraji a na výduti, jemné rýžky na vnitřním i vnějším povrchu výdutě (tab. 31/15), jednoduché i násobné vlnice, kapkovité a trojúhelníkovité šikmé vrypy, vseky (tab. 31/10, 11) a kombinace všech zmiňovaných prvků. Nepoměrně v menším zastoupení byly zásobnice. Krátké kyjovité okraje odpovídají typu A. III. podle Goš – Karel 1979. Výzdobu představovaly hřebenové horizontální rýhy (tab. 31/1), případně šikmé rýhy na okraji doplněné šikmými vseky pod hrdlem (tab. 31/2). Součástí kolekce byly i dva

fragmenty hrnků (keramická třída B3) a jeden džbán s kalichovitě rozevřeným ústím (keramická třída B1)

V porovnání s ostatními zjištěnými objekty soubor obsahuje nebývale velké množství železných nástrojů. Jako žací nástroj sloužil srp se zvětšeným obloukem ve spodní části. Horní část oblouku má naopak mírný sklon. Řap je krátký a oble ukončen (tab. 30/6). Významným nálezem je oslí podkova se třemi otvory pro podkovářské hřeby. Ramena ukončují znatelně opotřebované ozuby (tab. 30/1). Další zlomek podkovy byl bez hmatce s hrotitým ozubem na konci ramene. Na povrchu se nacházely čtyři otvory pro podkováky (tab. 30/2). Poslední nalezený fragment podkovy bez hmatce. Do ramene byly proraženy 3 kónicky zahlabené obdélníkovité otvory pro podkováky (tab. 30/3).

V zeleném inventáři nechyběly ani tři nože. První obsahoval kostěnou střenku uchycenou dvěma nýtky. Hrot čepele se nedochoval (tab. 30/8). Druhý nůž s dochovanou čepelí i řapem měl být vyroben tzv. damaskováním“ (tab. 30/7). Třetí nůž byl poničen mnohem výrazněji. Řap se dochoval pouze v náznaku (tab. 30/5). Kolekce obsahovala i obloukovité železo (tab. 30/9) – snad součást rámu dveří, dále pak hřeblo a úzká dlouhá motyka s obroušeným ostřím a čepelí s mírným obloukovitým zahnutím (tab. 30/13). Další (menší) motyka byla kónicky vykovaná a zostřená pouze z jedné strany (inv. č. 064B-018-201).

Objekt XX

Zániková výplň interiéru nadzemní stavby s kamennou podezdívkou obsahovala pouze 25 předmětů. Jednalo se pouze o keramické fragmenty. Co se týče morfologie, převahu opět získaly redukčně pálené soudkovité hrnce a vejčité hrnce vypalovány v oxidačním prostředí. Soudkovitý hrnec s vytaženým, směrem vzhůru zúženým okrajem s málo zřetelnou lištou (keramická třída B6) byl zdoben svazky vodorovných rýh na okraji a v horní části odsazené výdutě (tab. 35/1). Vodorovnými rýhami byly zdobeny i fragmenty z římsovitých okrajů hrnců. V prvním případě jde o typ/variantu 23.01.02. podle Peška – Procházka 2007 (tab. 35/2), ve druhém o typ/variantu 23.01.05. Žlábký prořáté nepravidelnou vlnovkou zdobily další okraj hrnce (tab. 35/20). Vejčité hrnce

(keramická třída C2 a C4) disponovaly oble ukončeným prožlabeným okružím (typ/varianta 25.02.01 podle Peška – Procházka 2007) – tab. 35/21, 22. Inventář dále

obsahoval dva okraje džbánů (keramická třída C4) – tab. 35/6, 24, fragment okraje a terčík pokličky (keramická třída B2). Zlomky výdutí nesly dekor hustého vodorovného a šikmého rýžkování (tab. 35/15), prořaté jednoduchou vlnovkou (tab. 35/14). Jeden oxidačně vypálený fragment výdutě obsahoval šroubovici (tab. 35/11).

5.6. Stratigrafie sídliště

Při komplexním vyhodnocení absolutní a relativní chronologie sídliště se setkáváme s problémem postdepozičních procesů, kontaminující intruzí zánikové výplně některých objektů. Klasickým příkladem jsou destrukční výplně objektu XIX. Zahloubená chata s dvojicí chronologicky odlišných vstupních šjí je vyplněna částečně zřícenou konstrukcí stěn a sedlové střechy. Jílovité a písčité jílovité hlíny srovnávající prohlubeň destruovaného a částečně zasypaného polozahloubeného prostoru náleží sedimentům a splavené kulturní vrstvě. Tyto výplně, mylně označené za objekty XVII a XLIII, obsahují různorodou škálu keramického inventáře, včetně zlomků z pokročilejšího 14. a 15. století. Získaný materiál obsahuje v drtivé většině zlomky a torza stolní keramiky, ze které lze alespoň částečně vyvozovat rámcové zařazení osady v čase. Důležitým aspektem je absence tuhy v těstě (zmiňované granulky tuhy jako součást ostřiva jsou v tomto případě irelevantní). Taktéž chybí hrnce s rovně seříznutým římsovým okrajem, bez výrazného prožlabení podhrdlí, jež jsou uváděny do souvislosti s keramikou typickou pro 1. polovinu 13. století (Faltýnek – Novák – Šlězár 2018, 148). Výjimku tvoří větší fragment soudkovitého hrnce se seříznutým okrajem zdobeným násobnou prolínající se vlnicí (tab. 22/3). I v jiných výplních se objevují na keramice chronologicky citlivější prvky poukazující na pozdně hradištní tradice. Jedná se například o vejčitý hrnc z objektu I s nízkým římsovým okrajem, zdobeným jednoduchou vlnovkou a žlábký. Dvě vlnovky na maximální výduti a na plecích protínají jemné husté rýžkování. Stejný typ okrajů, zdobených jednoduchou nebo násobnou vlnovkou byl nalezen v Moravičanech (Faltýnek – Novák – Šlězár 2018, obr. 25/7, 13, 17). V objektu XXV se společně s oxidačně pálenou tenkostěnnou keramikou objevilo torzo hrnce s nízkým rovně seříznutým římsovým okrajem zdobeným rýhami (tab. 38/12). Kromě jmenovaných Moravičan se podobné, ne-li stejné formy objevily i v Lošticích (srov. Šlězár – Faltýnek 2019, 187, obr. 36/6, 8, 9).

Ojedinělý výskyt keramických tvarů z předlokačního období (tj. 1. pol. 13. století) lze vysvětlit jako rezidua, jenž se do zánikových výplní dostala díky sedimentaci z nedaleké (starší) doposud neobjevené lokality. Elevace znázorněné na 1. vojenském mapování nedaleko historického jádra Rýmařova poukazují na geograficky kontinuální exploataci zlata z niv Podolského potoka. Není tedy vyloučena těžba zlata před zbudováním hornické osady na Bezručově ulici na jiných, po proudu výše položených, zdrojích. Předlokační těžbě nasvědčuje nápadná koncentrace „archaických“ keramických fragmentů a torz ve žlabu č. XVIII, jež je označován za pozůstatek tzv. „suchého rýžování“. Konkrétně jde o torzo hrnce s nízkým, rovně seříznutým římsovitým okrajem zdobeným dvojitou plytkou vlnovkou. V podhrdlí dekor vytváří řada oválných vrypů a výduť je zdobena kombinací jemného rýhování a násobné vlnice (tab. 31/10). Staršího charakteru je i výzdoba vodorovných rytých linií a šikmých vseků na výduť (tab. 31/11) a dvě torza hrnců (tab. 31/12, 15). Dataci objektu XVIII níže na pomyslné chronologické ose posunuje absence oxidačně pálené keramiky, která se stala fenoménem pro 2. polovinu 13. století (Šlězár – Faltýnek 2019, 189). Její zastoupení na sídlišti v zánikových výplních nadzemních (IX) i zahloubených staveb (XIX). Také přítomnost poklic a džbánů, společně s hrnci s římsovitým okrajem dovnitř seříznutým a relativně silnou profilací podhrdlí dataci posouvá do 2. poloviny 13. století. V případě hmotné kultury na Bezručově ulici v Rýmařově lze vysledovat využití několika základních typů stolní keramiky. Na jedné straně jsou to redukčně vypalované nádoby. Převážně jsou zastoupeny hrnce, méně pak poklice a misky. Ve výzdobě převažují horizontální rýhy a vlnice (klikatky), v některých případech dekor představuje radélkovou výzdobu v horizontálních, i několikanásobných pásech. Na druhé straně se početně vyskytuje oxidačně pálená keramika, nejčastěji v tzv. „krupičkovém“ provedení, jenž se začíná projevovat ve větším množství až od přelomu 13./14. století, respektive od počátku 14. století (Šlězár – Faltýnek 2019, 189). Rozbor nálezových okolností a inventáře jasně poukazuje na využívání zásobnic, hrnců z hrubší hmoty (nejčastěji s římsovitým okrajem či nepravým okružím) s oxidačně pálenou „krupičkovou“ keramikou paralelně ve stejném časovém intervalu. Stejný fenomén lze vypořádat také na jiných lokalitách (např. Bláha 1987, 7; Goš – Karel 2002, 35). Je důležité podotknout, že získaný inventář pochází ze zánikových výplní objektů. Materiál tedy určuje časový interval zániku sídliště. Naopak stratigrafické jednotky vypovídající o

založení jsou bez obsahu chronologicky citlivých předmětů. Působí zde faktor sedimentace, kdy dochází k odplavování starších kulturních vrstev a navršování mladších naplavenin z vyšších teras. Z kresebné dokumentace tak vychází zakládání většiny objektů z podloží, nebo z kulturní vrstvy, z níž ovšem nebyly izolovány žádné nálezy. Vztah jednotlivých objektů tak lze vysledovat na základě jejich vzájemnému postavení/superpozici, či respektování. Zcela určitě se jedná o jednorázové založení (pouze jedna fáze) s jednou, či dvěma subfázemi. Centrální polohu zaujímají zahloubené obytné stavby, dodržující linii pomyslné uliční fronty (XXII, XIV, XVI, XIX). Půdorys doplňuje protější nadzemní dům (IX/sektor A). Patrně do stejné fáze patří také objekty hospodářského (II, IV, V, XLIV, XLV) charakteru. Subfázi představuje zbudování nové vstupní šíje chaty XIX na kamenné podezdívce, úmyslná (?) destrukce nadzemní stavby (IX/sektor A), jenž nahradila centrální stavba na kamenné podezdívce (XX). V těsném sousedství destruované nadzemní stavby (IX/sektor A) vznikla polozahloubená chata (IX/sektor C) se vstupní šíjí (IX/sektor D) orientovanou k západu. Zástavbě předcházely pouze objekty související s povrchovou těžbou zlata (I, XVIII, XXXVII). Interval trvání osady lze na základě materiálové hmotné kultury zařadit do období 2. poloviny 13. století a počátku 14. století. Po zánikovém horizontu nastalo mezidobí, kdy nedocházelo k využívání zkoumané plochy. Dokládají to sedimentace přírodního původu promísené s posedajícími destrukčními vrstvami (např. obj. XXXI, XVII, X, XI, XII aj). Opětovně byl prostor využíván nejdříve v pozdním středověku, či raném novověku (objekt III, VIII).

6. Vztah osady na Bezručově ulici s Hrádkem v Rýmařově

Hrádek v Rýmařově byl zkoumán mezi lety 1969 a 1981 dvojicí badatelů Ing. Jaromíra Nováka a Mgr. Jiřího Karla. Původně záchranný výzkum se časem přeorientoval na výzkum badatelský. Relativně malá plocha, na níž se Hrádek nacházel, byla z větší části probádána. Výjimku (mj.) tvoří průběh příkopu, jenž byl zkoumán pouze formou sondáže. Pro určení vzájemného vztahu lokalit je nutné uvést základní charakter tvrze:

Podle zjištění byla fortifikace rozdělena na 4 fáze, přičemž společně s chronologickým zařazením se mění také její funkce:

Vznik Hrádku a nejstarší fáze (I.) existence spadala do 1. poloviny 13. století. Dispozici, rozprostírající se na ploše 25 x 35 m, vévodila srubová stavba o rozměrech 5,4 x 4,6 m, umístěna v jižní části areálu. Opevnění tvořil val³² a dvojitá palisáda.³³



Obr. 41: Lokalita Hrádek v Rýmařově, miniaturní džbáněček s leštěným povrchem, foto: Ondřej Anlauf.



Obr. 42: Lokalita Rýmařov – Hrádek, střepy z nádob se zbytky nugetek nataveného zlata; foto: Ondřej Anlauf.

Druhá etapa (fáze IIa) náležela správnému středisku v zeměpanském držení. Areálu dominovala dřevěná patrová centrální stavba založená na kamenné podezdívce o rozměrech 9 x 9 m. V mladší literatuře se uvádí centrální palác jako součást první fáze městského hradu – IIa. horizont (Karel 2005), zatímco v nejstarším publikování je stavba zařazována do IIb. fáze, tedy do přelomu 13/14. století, případně do závěru 13. století (horizont IIa/IIb) (Goš – Karel 1992, 225). V této etapě došlo také k rekonstrukci opevnění, tj. k navýšení západní části valu a kaskádovité úpravě jeho vnější stěny. Na nejvyšší terase valu byla rozpoznána kamenná, na sucho kladená zídka – eskarpa. Do areálu se vstupovalo z východu jednoduchou dřevěnou bránou napojenou na tzv. Hradeckou fortnu³⁴, která vystřídala původní prostup ze severozápadu.

Horizont IIb zahrnuje druhou etapu městské tvrze a její účel souvisí s rozmachem těžby drahých kovů v okolí Rýmařova. Jedná se o období přelomu 13./14. století, kdy dochází

³² Nejstarší fáze valu se dochovala pouze v západní části.

³³ Z I. fáze (tj. 1. polovina 13. století), v rámci materiálové kultury, pochází dva fragmenty výdutí a několik železných hřebíků. Zpětně fragmenty nebylo možné v inventáři dohledat. Terénní dokumentace navíc neobsahuje kresby profilů, jenž by mohly I. fázi vyčlenit alespoň na základě relativní chronologie (využití stratigrafie). Z těchto důvodů nebude v souvislosti s chronologickým porovnáváním brána I. fáze Hrádku v úvahu.

³⁴ Propojení s Hradeckou bránou dokládá existenci města, včetně jeho ohrazení, které ve 2. polovině 13. století ještě netvořila kamenná hradební zeď.



Obr. 43: Lokaltia Rýmařov – Hrádek, tavící destička; foto: Ondřej Anlauf.

také k rozvoji obchodu, což dokládá přítomnost skleněných pohárů a tzv. kaolínové keramiky.

Rekonstrukce Hrádku má přímou souvislost s vybudováním městské kamenné hradby. K centrální stavbě byla z východu přisazena konstrukce, interpretována nejprve jako hypocaustum (Goš – Karel – Novák 1975), později jako sušárna (Goš – Karel 2002, 24–25). Východně od paláce se nacházela soustava výrobních objektů, obsahující mj. žilný křemen, interpretován jako zbytek skladované rudy. Jeden z objektů (půdorys ve tvaru písmene L) byl označen jako pražírna rudy, a to především kvůli přítomnosti silné okrové krusty a dokladu silného žáru. V areálu Hrádku se v této etapě nacházela také zlatnická dílna, které náleží torzo kamenného zdiva v délce 4 m a zbytek udusané podlahy. V příslušném souvrství bylo nalezeno množství keramiky, včetně tavících destiček/mističek a fragmentů keramiky³⁵ se zbytky zlatých nugetek.

Ve třetí etapě (III. Horizont = 1. polovina 14. století) došlo k srovnání povrchu v bezprostřední blízkosti centrální stavby. Plocha byla následně obehnána nepravidelnou lichoběžníkovitou kamennou zídkou, dochovanou ve výšce 0,2 m a tvořící obdélný půdorys s chybějící severovýchodní stěnou vymezující plochu 13,8 x 9 x 8 m. Konstrukce neznámého účelu se v severovýchodním ukončení zalamuje k severu a pokračuje dále k městskému příkopu. Tato část je narušena mladším liniovým výkopem (Goš – Karel 2002, 26). Při jihovýchodním nároží se podařilo nelézt torzo pece s otvorem a nístějí. Východně od konstrukce byla prokázána odpadní jáma o rozměrech 2 x 1,4 m s hloubkou 0,5 m. Oba objekty obsahovaly železářskou strusku dosahující velikosti až 13,5 m. Poslední objekt přisouzený vzniku v 1. polovině 14. století pojímá shluk přepálené mazanice bývalé “sušárny“ (Goš – Karel 2002, 27).

³⁵ Nalezené keramické fragmenty nádob byly vyrobeny z redukčně i oxidačně páleného těsta. „Krupičková keramika“ zahrnovala především hrnce a džbány zdobené šroubovicí, v některých případech se na vnějším povrchu střepeu nacházela červená linka.

Poslední horizont spadající do etapy Hrádku (IV. horizont) je zařazován do druhé poloviny 14. století a počátku 15. století (r. 1405). Původní dispozice byla zplanýrována a povrch zpevněn železářskou struskou z městských hutí, nacházejících se na dnešní Radniční ulici. Oproti starším fázím se plocha areálu zvětšila. Areál byl opětovně obehnan palisádou opatřenou ochozem (Goš – Karel 2002, 28–29). Nově zbudována dřevěná centrální stavba se oproti předchozímu paláci posunula více k jihu. Zánik Hrádku v roce 1405 je spojován s markraběcími válkami.

Vztah osady a tvrze lze odvodit na základě několika dílčích aspektů:

5. Časové zařazení: Absence chronologicky citlivého materiálu z I. fáze tvrze znemožňuje jednoznačně zasadit její vznik do 1. poloviny 13. století. Oproti tomu nápadně podobný keramický inventář z II. fáze napovídá souběžné koexistenci porovnávaných lokalit. Vyskytuje se zde jak redukčně pálená keramika (hrnce s římsovitými okraji a archaickou výzdobou), tak mladší typy oxidačně pálené „krupičkové“ keramiky (hrnce, džbány) zdobené šroubovicí a někdy i hnědě a červeně malovanou linkou.³⁶ Jakékoliv porovnávání architektury je bezpředmětné vzhledem k tomu, že se jedná o různé typy urbanistických koncepcí s rozdílným účelem. Využití dřevohlinitých konstrukcí stávajících na kamenné podezdívce je navíc rozptýleno v delším časovém intervalu. Na rozdíl od Hrádku, pozbývá Bezručova ulice předměty umožňující přesnější odhad absolutní chronologie.³⁷ Vznik osady a tvrze můžeme na základě výše uvedených souvislostí zařadit do stejného období, a to do 2. poloviny 13. století. Zánik osady se soustřeďuje na přelom 13./14. století, respektive do počátku 14. století, zatímco Hrádek přežívá po celé 14. století. Částečně prolínající se časová osa napovídá úzké vazbě a kontaktu zkoumaných celků v omezeném intervalu.
6. Majetkosprávní vztahy: Hrádek svou exponovanou polohou mimo půdorys města společně s fortifikací a centrálním palácem byl patrně ve svých počátcích sídlem zeměpanského úředníka. Tomuto faktu nasvědčuje i absence jakéhokoliv jiného odpovídajícího sídla v prostoru severní části uničovského rudního revíru, jež by

³⁶ Na obou lokalitách se vyskytují také miniaturní nádoby a tzv. „kaolinová keramika“ označována za import (Goš – Karel 1992b)

³⁷ Jedná se například o mince

mohlo zprostředkovat kontrolu výnosů těžby. Problematičtější se v tomto ohledu jeví hornická osada na Bezručově ulici. Ve 13. století se obecně na montánních aktivitách podílejí šlechtické rody, církevní i zeměpanská autorita. Například na Českokrumlovsku původně zeměpanské zboží získaly rody Rožmberků, Bavorů a Vítkovců, a to včetně oblasti rýžovišť (Ernée et al. 2014, 88), Naopak ve většině oblastech Krušných Hor nárok na vytěžené kovy uplatňuje panovník (Derner 2017, 23). Naprosto ojedinělým případem je soukromé vlastnictví rozsáhlých majetků, včetně exploatačních oblastí, na Havlíčkovobrodsku, kde výnosy těžby kontroluje rod Lichtenburků. Smil z Lichtenburku dokonce část výnosů daroval cisterciáckým klášterům³⁸ (CDB V.1, č. 138, 222–223). V případě uničovského horního obvodu, respektive jeho severní části, lze vycházet z atmosféry a majetkoprávních vztahů města Uničova. Díky husté síti vesnic existovala možnost zásobování potravinami severních exploatačních oblastí (Novák 2020, 54 – 55). Do stejné souvislosti můžeme zařadit také informace z druhé uničovské listiny (1234), která mj. upřesňuje hranice „Horního obvodu“, přičemž lze přijmout reálnou možnost geografického přesahu zeměpanské správy.

7. Nápadné vazby hmotné kultury: Když pomineme podobu keramického inventáře, včetně tzv. „kaolinové keramiky“ a miniaturních nádobek z písčité hmoty a s červeným malováním, vztah lokalit dokládá výskyt zlatnické dílny v areálu „Hrádku“. Z rýžovnické osady se zlato patrně expedovalo na Hrádek, kde docházelo k jeho primárnímu zpracování.

Uvedená fakta jasně dokládají úzký vztah mezi městskou fortifikací a rýžovnickou osadou ve 2. polovině 13. století a na počátku 14. století. S největší pravděpodobností se na organizaci a správě podílela zeměpanská moc.

7. Vztah města Rýmařov a osady na Bezručově ulici

Město Rýmařov, stejně jako většina středověkých měst v moravskoslezském pomezí, postrádá zakládací listinu. Přesto na základě archeologických výzkumů se jeho počátky

³⁸ Podrobněji vztah mezi panovníkem a Smilem z Lichtenburka popisuje ve své diplomové práci T. Sommer (2009, 53–54).

kladou do 2. poloviny 13. století.³⁹ První písemná zmínka pochází z roku 1333, konkrétně ze zápisu o donaci a smrti rýmařovského faráře Rodosia (Dudík 1884, 527). Zmínka z roku 1351 potvrzuje držení města v rukou zeměpána (Pinkava 1922, 254). Kvadratický půdorys města s pravidelným náměstím a dvěma uličními frontami odpovídá svou plochou 5 ha menším středověkým městům. Uliční síť vybíhá do prostoru náměstí z jihozápadního rohu (Horní brána) a ze severovýchodního rohu (Dolní brána). Vstupy do města, opevněného na přelomu 13/14 století, zajišťovaly také menší fortny (Hradecká) na jihozápadě, v místech kontaktu města a Hrádku a další na jihovýchodě. Kamennou hradbu o šířce kolem 1 m doplňoval městský příkop. Výzkumy orientující se v trase průběhu opevnění zachytily souvrství určující vznik města (2. polovina 13. století) a výstavbu kamenného opevnění (přelom 14/15. století) – Karel 1995. Velmi přínosným se staví výzkum na Masarykově náměstí a přilehlé Radniční ulice. Sice nepřinesl nové poznatky o počátcích institucionálního města, ale rozkryl jeho pozdější urbanistickou koncepci. Podařilo se zachytit několik zahluubených suterénů dřevohlinitých staveb a objektů přímo v prostoru náměstí. Celky byly datovány do přelomu 14./15. století a na počátek 16. století. Ve středověku docházelo také provizorním úpravám pochozích horizontů. Zbylé situace náležely mladšímetapám vývoje (Karel – Kiecoň 2015, 201–300).

Pokud přijmeme časový interval trvání města a osady, včetně zasazení vzniku obou urbanistických jednotek do 2. poloviny 13. století, můžeme přijmout možnost paralelní existence v omezeném čase. Jejich vzájemný vztah pak lze vyvodit v potřebě hospodářského zázemí. Podstatná část obživy specializovaných osad spočívá v zásobování. Podle P. Hrubého může z celkového počtu 16 obytných staveb několik málo z nich náležet masným a chlebovým krámům, lázním nebo šenkům (Hrubý 2019, 182). Osada na Bezručově nebyla prozkoumána celá, přesto půjde pravděpodobně o nepoměrně menší formu. Metalurgickou činnost dokládá množství nalezené strusky ve výplních. V tomto ohledu mohlo být sídliště zcela samostatné. Otázkou zůstává zásobování

³⁹ Především jde o výsledky výzkumů na Pivovarské ulici, v místě průběhu kontrescarpy městského příkopu, kde byly v nejnižších vrstvách nalezeny keramické fragmenty nádob z 2. poloviny 13. a 1. poloviny 14. století. Výzkum z roku 1971, prováděn na Radniční ulici, odhalil jižní nároží Horní brány (Karel 2005). V roce 1989 proběhly výkopové práce na parcele č. 19 – bývalý Burgetův statek na Husově ulici. Podařilo se zachytit část kamenné městské hradby, středověký objekt výrobního charakteru a kulturní vrstvy z 2. poloviny 13. století (Karel 1990). Výzkumy na Husově ulici pokračovaly i v letech 1990 – 1992. Prozkoumal se formou sondáže průběh hradební zdi a tzv. Hradecká branka (Karel 1991, též 1995).

potravinami. Zemědělskou činnost, která by zajistila obživu celé komunitě u specializovaných sídlišť, nemůžeme předpokládat. Už z podstaty funkce podobných jednotek nemůžeme očekávat nevýrobní ráz hospodářství. Město, případně i Hrádek, mohly být klíčovými v roli lokálního trhu, na němž byla osada do určité míry závislá. Setkáváme se však i s případy, kdy hornická obec podnítila urbanizační vývoj a napomohla tak k zakládání centrálních sídel (Hrubý 2019, 192).

8. Závěr

Archeologický výzkum v prostoru Bezručovy a Vrchlického ulice probíhal v 70. letech 20. století. Přes nepříznivé finanční i časové podmínky se podařilo rozkrýt podstatnou část sídliště z 2. poloviny 13. století a počátku 14. století.

Postdepoziční procesy na lokalitě – sedimentace a opětovné splavování kulturních vrstev – měly za následek převrstvování horních partií zánikových výplní objektů. To společně se standartními postupy exkavace tehdejší doby (tj. nedochází k vyčleňování nálezů z jednotlivých vrstev) mohlo mít za následek promíchání hmotné kultury z různých časových intervalů. Přesto díky podrobnějšímu popisu nálezových okolností bylo možné vyčlenit skupinu nálezů s chronologicky citlivými prvky, na jejichž základě byly datovány některé objekty.

Půdorysná dispozice zahrnovala čtyři zahloubené objekty se vstupní šjí orientovanou k východu, pravidelně uspořádané, respektující pomyslnou uliční frontu. Funkci pravděpodobné centrální stavby zastával nadzemní dům ze zahloubeným základovým žlabem pro trámový věnec. Několik desítek metrů východně od centra osady se nacházelo „hospodářské zázemí“ v podobě několika objektů, zachycených pouze na profilu výkopů pro inženýrské sítě. Objekty výrobního (?) charakteru nepravidelných půdorysů přisazených ze severu do bezprostřední blízkosti zástavby byly zkoumány pouze částečně v omezené ploše výzkumu. V rámci pozdější částečné reorganizace sídliště byla zbudována centrální stavba s kamennou podezdívkou (XX), zatímco starší nadzemní dům byl destruován a nahrazen jižněji posazenou, částečně zahloubenou stavbou se vstupní šjí na západě.

Charakter osady lze vytušit na základě několika souvislostí. Přítomnost převážně zahlobených staveb s jednou nadzemní (centrální) „budovou“ může signalizovat specializovanou hornickou povahu. Taktéž nepraktické umístění v blízkosti vodního toku se zvýšenou vlhkostí a vzlínající vodou poukazuje na neagrární charakter. Dalšími vodítky k interpretaci sídliště může být relativně početný výskyt motyk v zánikových výplních. Tento typ železného nástroje se užíval při obdělávání půdy, ale také při rýžovnických pracích. Důležitým aspektem je vznik osady, soustředící se do 2. poloviny 13. století. Ve stejném období se na protilehlém břehu vytvářelo lokované město se zeměpanským sídlem, zajišťující částečné zásobování hornické osadě. Tím se dostává osada na Bezručově ulici do širšího kontextu sídelní strategie. Vytvořením sítě různorodých urbanistických jednotek získal panovník, resp. moravský markrabě kontrolu nad primárními ložisky výchozů drahých kovů. V tomto ohledu můžeme předpokládat výskyt dalších hornických aglomerací soustředící se na povrchovou těžbu drahých kovů na Rýmařovsku. Nesmíme opomenout intruze starších torz keramických nádob. Některé prvky poukazují na pozdněhradištní tradice. Jejich soustředění v kanálech č. XVIII a XXXVI poukazuje na starší fázi využívání prostoru k montánním aktivitám.

Jelikož nemáme na zkoumaném území archeologicky zachycenou jinou hornickou osadu, stala se lokalita jedinečnou z pohledu zkoumání stavebního vývoje a urbanismu na kolonizovaném území podhůří Jeseníků.

9. Resumé

Archaeological research in the area of streets Bezručova and Vrchlického took place in the 1970s. Despite limited budget and time, a substantial part of the settlement from the second half of the 13th century and the beginning of the 14th century was uncovered.

The urban concept consisted of four sunken-featured houses with an entrance oriented to the east, regularly arranged, located along a possible street line. The central structure was probably a ground level building with embedded beam foundation. There was a storage site placed several tens of meters east of the settlement center, captured only as stratigraphy layers of trenches for utilities networks. The ditches marked as XVIII and XXXII seems to be drainage channels. The irregularly shaped production (?) pits set in the immediate vicinity - north of the settlement were only partially investigated due to the limited excavation area. As part of the later partial settlement reorganization the new central building with a stone foundation was built nearby, while the older ground level house was destroyed and replaced by partially sunken building with an entrance oriented to the west.

The purpose of the settlement can be guessed on the basis of several contexts. The presence of mostly sunken structures with only one ground level (central) building may signal a specialized nature of the site. Also, the impractical location near a watercourse with high humidity and rising water points to a non-agrarian character. Another clue to settlement character assessment can be the relatively numerous occurrence of hoes in the destruction layers. This type of iron tool was regularly used for a placer mining. The important aspect is also foundation of the new town with landlord's residence on the opposite bank of the creek at the same time period as the settlement. Landlord's stronghold could oversee mining activities, store, guard and process gold, while the town can provide provisions.

10.Prameny

- CDB II: Codex diplomaticus et epistolaris regni Bohemiae. II. díl (1198–1230). Friedrich, G. (ed.). Praeae 1912.
- CDB III/1: Codex diplomaticus et epistolaris regni Bohemiae. III. díl, 1. svazek (1231–1238). Friedrich, G. (ed.). Praeae 1943.
- CDM IV: Codex diplomaticus et epistolaris Moraviae. IV. díl. (1268–1293). Boček, A. (ed.). Olomucii 1845.
- CDM XII: Codex diplomaticus et epistolaris Moraviae. XI. díl. (1390–1399). Brandl, V. (ed.). Brünn 1890.
- Novák, J – Karel, J., 1974: Rýmařov, zaniklé středověké sídliště. Bezručova ulice, Rýmařov (okr. Bruntál). Nálezová zpráva za rok 1973 (1971). Uloženo v městském muzeu Rýmařov. Inv. č. 20610 – D/700.
- Novák, J – Karel, J., 1975: Rýmařov, zaniklé středověké sídliště. Bezručova ulice, Rýmařov (okr. Bruntál). Nálezová zpráva za rok 1974. Uloženo v městském muzeu Rýmařov. Inv. č. 20610 – D/700.
- Novák, J – Karel, J., 1976: Rýmařov, zaniklé středověké sídliště. Bezručova ulice, Rýmařov (okr. Bruntál). Nálezová zpráva za rok 1975. Uloženo v městském muzeu Rýmařov. Inv. č. 20610 – D/700.
- Novák, J – Karel, J., 1977: Rýmařov, zaniklé středověké sídliště. Bezručova ulice, Rýmařov (okr. Bruntál). Nálezová zpráva za rok 1976. Uloženo v městském muzeu Rýmařov. Inv. č. 20610 – D/700.
- Karel, J. 1990: Rýmařov – městská zástavba – lokalita Burgetův statek, Husova ulice č. p. 19. Nálezová zpráva za rok 1989. Uloženo v městském muzeu Rýmařov, bez inventarizace.
- Karel, J. 1991: Rýmařov – městská zástavba – lokalita Burgetův statek, Husova ulice č. p. 19. Nálezová zpráva za rok 1990. Uloženo v městském muzeu Rýmařov, bez inventarizace.
- Karel, J. 1995: Rýmařov – městská zástavba – lokalita Burgetův statek, Husova ulice č. p. 19. Nálezová zpráva za rok 1991. Uloženo v městském muzeu Rýmařov, bez inventarizace.

- ZDO I: Die Landtafel des Markgrafthumes Mähren (1348–1466). Olmützer Cuda I. Chytil, J. (ed.). Brünn 1856.

11.Literatura

- Agricola, G. 1933:** Dvanáct knih o hornictví a hutnictví, Praha.
- Bechný, J. 1992:** Zeměpisný obraz československého Slezska. In: Jaroslav Bakala – Petr Koukal – Jiří Urbanec a kol., Slezsko. Opava, 5–27.
- Berger, K. 1909:** Geschich, te der Stadt Römerstadt, Brno.
- Berger, K. 1933:** Die Besiedlung das deutschen Nordmährens im 13. und 14. Jahrhundert, Brno.
- Bláha, J. 1987:** Archeologický průzkum v Olomouci. Staveniště obchodního domu Prior. Objekty 5/78, 59/79 a 68/79 (keramika). Katalog nálezů (úvod, keramické nálezy č. kat. A32424 – A33024. In: Archeologické prameny k dějinám olomoucké oblasti – Fontes archaeologicae historiam regionisolomucensis illustrantes. Olomouc.
- Bolina, P. 2002:** Pokus o modelové řešení některých problémů kolonizace a vzniku hradů v Nížkém Jeseníku. Archaeologia historica 27, 163–178.
- Brachtl, Z. – Večeřa, J. 1999:** Terénní archeologický průzkum středověkých důlních děl na Zlatohorsku (okr. Jeseník). Přehled výzkumů 39, 518–520.
- Brhelová, J. a kol. 2022:** Archeologický výzkum v oblasti Starohoří (Altenberg). In: In: Prix, D – Večeřa, V – Zezula, M. (eds.): Zlatohorský rudní revír, montánní region a jeho mezioborový výzkum. Opava: Slezská univerzita v Opavě, 175–198.
- Burian, V. 1964:** Olomoucká část nálezů brakteátů u Rýmařova (nálezy č. 1921). Numismatický sborník VIII, 221–224.
- Czudek, T. a kol. 1972:** Geomorfologické členění ČSR. Studia geografica 23, Brno.
- Crkal a kol. 2019:** Architektura hornických sídlišť na sklonku přemyslovské doby. Archaeologia historica 44(2), 887–923.
- Čapek a kol. 2022:** Regionalizace keramiky – nástin hlavních výrobně-distribučních okruhů a jejich chronologie. Západočeská univerzita v Plzni.
- Čermák, F. – Karel, J – Marek, M. 2015:** O geologii a dolování na Rýmařovsku. Rýmařov.
- Demek, J. 1987:** Hory a nížiny. Praha: Academia.
- Derner, K. 2017:** Vrcholně středověká hornická sídliště se zvláštním zřetelem k lokalitě Kremsiger (k.ú. Přísečnice). Rkp. magisterské práce. Univerzita Karlova, Filozofická fakulta.

- Doležalová, K. 2012:** Středověké keramické lampy v Jihlavě a na Starých Horách u Jihlavy. Rkp. Závěrečné bakalářské práce. Masarykova univerzita, filozofická fakulta.
- Durdík, T. – Klápště, J. – Sommer, P. 1986:** Archeologie architektury. *Archaeologia historica* 11, 11–20.
- Ernée a kol. 2014:** Raná exploatace exogenních akumulací zlata na Českokrumlovsku. *Acta rerum naturalium* 16, 85–108.
- Faltýnek, K. – Novák, J. – Šlězár, P. 2018:** Raně středověké osídlení v Moravičanech na Soutoku. *Přehled výzkumů* 59(2), 119–159.
- Goš, V. 1966:** Nález červeně malované nádoby v Mohelnici. *Severní Morava* 14, 60–61.
- Goš, V. 1975:** Osada hrnčířů v Mohelnici. *Archeologické rozhledy* 27, 338–341.
- Goš, V. 1977a:** Slovanská keramika 10. – 13. století na severní Moravě. *Vlastivědný věstník moravský* 29, 291–303.
- Goš V. 1977b:** Středověké dětské hračky z Jesenicka. *Severní Morava* 33, 53–54.
- Goš, V. 1979:** Zaniklá osada Rabendorf (Rábov) u Horního Benešova. *Vlastivědný věstník moravský* 31, 64–66.
- Goš, V. – Karel, J. 1979:** Slovanské a středověké zásobnice severní Moravy. *Archeologické rozhledy* 31, 163–175.
- Goš, V. – Karel, J. 1992a:** Středověká zlatnická dílna v Rýmařově. *Časopis Slezského muzea, Série B*, 41. 1–6.
- Goš, V. – Karel, J. 1992b:** Tvrz v Rýmařově (okr. Bruntál). *Archeologické rozhledy* 17, 225–232.
- Goš, V. – Karel, J. 1997:** Středověké opevnění města Rýmařova. *Vlastivědný věstník moravský* 49/2, 151–158.
- Goš, V. – Karel, J. 2002:** Městský hrad v Rýmařově. *Střední Morava* 15, 20–40.
- Goš, V. – Karel, J. 2003:** Počátky Rýmařova. *Archaeologia Historica* 28, 297–302.
- Goš, V. – Karel, J. – Novák, J. 1975:** Nadzemní objekt v Rýmařově – Hrádku, *Časopis Slezského muzea, Série B*. 97–105.
- Goš, V. – Karel, J. – Novák, J. 1977:** K počátkům lokace města Rýmařova. In: *Středověká archeologie a studium počátků měst*, 70–77. Praha.

Goš, V. – Karel, J. – Novák, J. 1985: Počátky osídlení Rýmařova. Památky archeologické 76, 184–227.

Hlubek, L. 2011: Příspěvek k opevnění města Rýmařova. Střední Morava 35, 25–33.

Hlubek, L. – Šlězár, P. 2014: Doklady zpracování železa v raném středověku na území Uničovska a Litovelska. Archaeologia historica 39(2), 583–607.

Hoffmann, F. 2009: Středověké město v Čechách a na Moravě. Praha: Lidové noviny.

Hoffmann, Y. 1998: Slawische Keramik in Sachsen im 13. Jahrhundert? Zur Interpretation eines Befundes aus Leipzig, zur Keramikterminologie. Zur Interpretation eines Befundes aus Leipzig, zur Keramikterminologie und zu mangelnden Rezeption von Forschungsergebnissen im Spannungsfeld Ost-West. Mitteilungen des Freiburger Altertumsvereins 80, 112–134.

Hosák, L. 2004: Historický místopis země Moravskoslezské. Academia.

Hrubý, P. 2011: Jihlava - Staré Hory: Archeologický výzkum středověkého důlního, úpravnického a obytného areálu v letech 2002 - 2006 ; příspěvek ke studiu středověkého rudného hornictví = Jihlava - Staré Hory. J. Klápště – Z. Měřínský curantibus editae, Dissertationes Archaeologicae Brunenses/Pragensesque 9, Praha: FFUK.

Hrubý, P. 2016: Metalurgická produkční sféra a neagrární sídelní struktura v závěru přemyslovské éry na centrální Českomoravské vrchovině. Habilitační práce. FFMU, Katedra archeologie a muzeologie, Brno. Dostupné z: <https://www.muni.cz/lide/203010-petr-hruby/kvalifikace>. Staženo 28. 7. 2022.

Hrubý, P. 2019: Metalurgická produkční sféra na Českomoravské vrchovině v závěru přemyslovské éry. Spisy Filozofické fakulty Masarykovy univerzity 487. Brno.

Hrubý, P. – Hejhal, P. – Hoch, A. – Kočár, P. – Malý, P. – Macháňová, L. – Petr, L. – Štelcl, J. 2012: Středověký úpravnický a hornický areál Cvilínek u Černova na Pelhřimovsku. Památky archeologické 53, 339–418.

Hrubý, P. – Hejhal, P. – Malý, K. – Kočár, P. – Petr, L. 2014: Centrální Českomoravská vrchovina na prahu vrcholného středověku: archeologie, geochemie a rozborů sedimentárních výplní niv – Central Bohemian-Moravian highlands on the threshold of the high middle ages ; archaeology, geochemistry and the analyses of alluvial sediments. Brno: Masarykova Univ. Opera Universitatis Masarykianae Brunensis, Facultas Philosophica.

Hrubý, P. – Malina, O. – Tomášek, M. – Večeřa, J. 2016: Identifikace a dokumentace jako základ památkové ochrany předprůmyslových montánních areálů. Brno.

Hrubý, P. – Goš, V. – Karel, J.: Unikátní středověká technická keramika na tavení zlata. Nevydaný rukopis.

Janoška, M. 2001: Nízký Jeseník očima geologa. Olomouc.

Karel, J. 2005: Středověké výzkumy v Rýmařově. Nevydaný rukopis.

Karel, J. 2008a: Příběh lesů a lidí Rýmařovska, dějiny lesů a jejich užívání. Moravská expedice.

Karel, J. 2008b: Pustý zámek u Tvrdkova. Rýmařovský horizont 03/2008.

Karel, J. 2011a: Vývoj rudných dolů Rýmařovska. 50. Symposium Hornická Příbram ve vědě a technice, Příbram (dostupné z <https://docplayer.cz/7019474-Mg-jiri-karel-t-14-vyvoj-rudnych-dolu-rymarovska.html>) (15. 7. 2022).

Karel, J. 2011b: Dolování na Rýmařovsku. Rýmařovský horizont 23/2011, 2–21.

Karel, J. 2021: Rýmařov v dějinách, Rýmařov, vydal Jiří Karel ml.

Karel, J – Kiecoň, M. 2013: Archeologický výzkum náměstí Míru a Radniční ulice v Rýmařově. Časopis slezského zemského muzea, série B, 64, 201–300.

Kenzler, H. 2008: Struktur und Entwicklung der Bergstadt auf dem Treppenhauer Ergebnisse der archäologischen Untersuchungen von 2005 bis 2007, Arbeits- und Forschungsberichte zur sächsischen Bodendenkmalpflege, Band 50, 263–306

Klápště, J. 2002: Archeologie středověkého domu v Mostě (čp. 226). Mediaevalia archaeologica 4, 5–82.

Klápště, J. 2005: Proměna českých zemí ve středověku. NLN Praha.

Kiecoň, M. 2005: Bruntál (okr. Bruntál). Náměstí Míru, parcela č. 91. Středověk – novověk (14. – 20. století). Sídliště – město. Záchranný výzkum. Přehled výzkumu 45, 279–281.

Kiecoň, M. a kol. 2017: Archeologický výzkum těžebního areálu v Suché Rudné. In: Prix, D. – Večeřa, J. – Zezula, M. (eds.): Těžba zlata na Bruntálsku. Montánní region pohledem interdisciplinárního výzkumu. Ostrava: Národní památkový ústav, 195–241.

Kiecoň, M. – Prix, D. – Zezula, M. 2006: Měšťanské domy čp. 30 a 31 v Horním Benešově. Výsledky stavebněhistorického průzkumu a archeologického výzkumu – Die

Bürgerhäuser Nr. 30 und 31 in Horní Benešov/Bennisch. Die historische Bauforschung und die archäologische Forschung, PRP 13/2, 53–90.

Kováčik, P. – Zezula, M. a kol. 2022: Archeologické výzkumy montánních areálů a lokalit v rámci zlatohorského rudního revíru. In: Prix, D – Večeřa, V – Zezula, M. (eds.): Zlatohorský rudní revír, montánní region a jeho mezioborový výzkum. Opava: Slezská univerzita v Opavě, 154–175.

Kudrnáč, J. 1971: Zlato v Pootaví. Písek: Oblastní muzeum.

- 1991: Dvacet let hornické archeologie v Čechách. Studie z dějin hornictví 21, 5–27.

- 1999: Montánní archeologie a geologie. Archeologické rozhledy 51, 168–172.

Lobbedey, U. 1998: Zeitstellung, Struktur und Bedeutung der Bergbausiedlung Altenberg. In: C. Dahm – U. Lobbedey – G. Weisgerber, Der Altenberg: Bergwerk und Siedlung aus dem 13. Jahrhundert im Siegerland. 1: Die Befunde. Denkmalpflege und Forschung in Westfalen 34. Bonn: Habelt, 21–31.

Majer, J. 2004: Rudné hornictví v Čechách, na Moravě a ve Slezsku: obrazy z dějin těžby a zpracování. Praha: Libri.

Michna, P. 1980: Dvě sídlištní stavby z počátků lokačního Uničova: (příspěvek do diskuze k otázce zemnic ve městech a vesnicích 12. století). Vlastivědný věstník moravský 32/2, 161–186.

Michna, P. 1988: K poznání zahloubených obydlí doby velké kolonizace. In: Frolec, V. (ed.), Rodná země, Brno, 222–284.

Morav, K. 2000: Dolování na Šternbersku. In: Z dějin oblasti. Moravský Beroun

Nekuda, V. – Reichertová, K. 1968: Středověká keramika v Čechách a na Moravě, Brno.

Nováček, K. 1993a: Hornická sídliště – příspěvek ke studiu středověkého neagrárního osídlení. Mediaevalia Archeologica Bohemica. Památky archeologické – Supplementum 2, 158–170.

Nováček, K. 1993b: Klasifikace povrchových stop po zaniklé těžbě surovin (příspěvek k metodice povrchového průzkumu). Studie z dějin hornictví 23, 7–11.

Novák, J. 1971: Hrádek u Malé Štáhle (okr. Bruntál), Časopis Slezského muzea, série B/22, 2.

Novák, J. 1973: Neznámý hrádek u Huzové (okr. Bruntál). Vlastivědný věstník moravský 25, 123–125.

- Novák, J. 1985:** Těžba a rýžování zlata v Jeseníkách. *Vlastivědné listy* 11(2), Olomouc. 30–32
- Novák, J. 1986:** Poznatky báňsko-historického průzkumu v Jeseníkách. *Zprávy KVMO*, č. 239, Olomouc.
- Novák J. 1988:** Měkké dolování zlata na řece Opavě. *Studie z dějin hornictví* 20, 37–55.
- Novák, J. 2022:** Města a šlechta na střední Moravě ve 13. až 15. století, rivalita – spolupráce – koexistence. Rkp. disertační práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta.
- Novák, J. – Karel, J. 1972:** Rýmařov – Hrádek (okr. Bruntál). *Přehledy výzkumů* 1971, 105.
- Novák, J. – Karel, J. 1981:** Pozůstatky rýžování zlata z 13. století v Rýmařově (okr. Bruntál). *Časopis Slezského muzea, série B*, 30, 215–226.
- Novák, J. – Štěpán, V. 1983:** Výsledky báňsko-historického výzkumu ložiska AG-Pb-Zn rud Soukenná (Nová Ves u Rýmařova). *Zprávy Okresního archivu v Bruntále*, 25–27.
- Papajík, D. 2005:** Páni ze Sovince. *Dějiny rodu moravských sudích*. Praha.
- Pinkava, V. 1922:** Okres Unčovský a Rýmařovský, *Vlastivěda moravská*. Brno.
- Plaček, M. 2001:** *Ilustrovaná encyklopedie moravských hradů, hrádků a tvrzí*, Praha.
- Pleiner, R. 1958:** *Základy slovanského železářského hutnictví v Českých zemích. Vývoj přímé výroby železa z rud od doby halštatské do 12. věku*. Praha.
- Prix, D. 2017:** Bruntálsko ve středověku. In: *Těžba zlata na Bruntálsku. Montánní region pohledem interdisciplinárního výzkumu* (Prix, D. – Večeřa, J. – Zezula, M., edd.). Ostrava.
- Procházka, R. 2022:** K otázce vývoje a rozšíření pokliček a tzv. pokliček-misek v keramických okruzích střední Evropy ve středověku. *Památky archeologické* 113, 257–310.
- Procházka, R. – Peška, M. 2007:** Základní rysy vývoje brněnské keramiky ve 12. – 13/14. století, *Přehledy výzkumů* 48/2, 143–222.
- Schirmeisen, K. 1937:** Auf den Spuren eines mitellalterlichen Dorfes bei Benisch. *Benischer Ländchen* 3, 81–85.
- Schwabenicky, W. 1987:** Ergebnisse der Stadtkernforschung in Mittweida. *Arbeits und Forschungsberichte zur sächsischen Bodendenkmalpflege* 31, 325–368.

Schwabenicky, W. 2005: Grubenhäuser und ebenerdige Häuser in der wüsten Bergstadt Bleiberg bei Sachsenburg (Stadt Frankenberg/Sa.). In: D. Merta – M. Peška edd., Forum Urbes Medii Aevi II. Sborník příspěvků z konference FUMA II konané 16.–18. 4. 2003 v Brně. Brno: Archaia Brno, 6–15.

Schwabenický, W. 2007: Vztahy mezi středověkými hrady a hornictvím. Stříbrná Jihlava 2007, 140–147.

Schwabenicky, W. 2009: Der mittelalterliche Silberbergbau im Erzgebirgsvorland und im westlichen Erzgebirge: unter besonderer Berücksichtigung der Ausgrabungen in der wüsten Bergstadt Bleiberg bei Frankenberg. Chemnitz: Gumnior.

Schwabenicky, W. 2013: Wann begann im oberen Erzgebirge der Silberbergbau? – Kdy se v centrálních Krušných horách začalo těžit stříbro? In: R. Smolnik Hrsg., ArchaeoMontan 2012. 163–175.

Sklenář, K. a kol. 1993: Archeologický slovník 2. Kovové artefakty 1. Praha: Národní muzeum.

Sklenář, K. 1998: Archeologický slovník 3. Keramika a sklo. Praha: Národní muzeum.

Sklenář, K. a kol. 1993: Archeologický slovník 2. Kovové artefakty 1. Praha: Národní muzeum.

Sklenář, K. 1998: Archeologický slovník 3. Keramika a sklo. Praha: Národní muzeum.

Skácel, J. 1993: Železářství na Rýmařovsku. Geologický průzkum 2, 48–49.

Sommer, T. 2013: Smil, z Boží milosti pán z Lichtenburka. Disertační práce. Dostupná z <https://theses.cz/id/gzeaqm/00180485714732553.pdf?info=1;isshlret=poh%C5%99bu%3B;zpet=%2Fvyhledavani%2F%3Fsearch%3Dpoh%C5%99eb%20havla%26start%3D1>.

Sommer, T. – Třeštík, D – Žemlička, J: 2009: Přemyslovci, budování českého státu. Praha.

Springer, J. 1908: Chronik von Römerstadt und Umgebung 1, Rýmařov.

Spurný, F. 1961: Severomoravské železářství do Bílé hory, Šumperk (1972); Dějiny Rýmařovska, I/3, Ostrava.

Spurný, F. a kol. 1983: Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku II. Severní Morava. Praha.

Sviták, Z. 1992: „Rešovská“ cesta, Vlastivědný věstník moravský 44, 362–368.

Šestáková, K. 2012: Doklady protohistorické, středověké a novověké těžby nerostných surovin na Uničovsku. Rkp. bakalářské práce, Univerzita Palackého v Olomouci.

Šlézar, P. 2013: Nové poznatky ke zpracování kovů z Uničova ve středověku: k 800. výročí založení Uničova. Vlastivědný věstník moravský 65, 337–346.

Šlézar, P. – Faltýnek, K. 2019: Románský kostel sv. Prokopa v Lošticích. Příspěvek k počátkům moravské šlechty. Přehled výzkumů 60(2), 161–199.

Turek a kol. 2004: Místopisný slovník Českého Slezska a severní Moravy. Zemský archiv v Opavě.

Valenta, J. 1987: Informace o geologickém průzkumu na lokalitě Ruda – sever a Šibenice (Hornoměstský rudní revír, vranská skupina). – Sborník referátů z jednání KRB pro rozvoj rudního geofyz. průzkumu v Jeseníkách. 110–122, Geofyzika n.p., Brno.

Vařeka, P. 1998: Proměny keramické produkce vrcholného a pozdního středověku v Čechách. Archeologické rozhledy 50, 123–137.

Večeřa, J. 2004: Povrchové pozůstatky po těžbě rud a jejich vyhodnocení. In: Nováček, K. ed., Těžba a zpracování drahých kovů: sídelní a technologické aspekty. Mediaevalia archaeologica 6, 145–156.

Večeřa, J. – Večeřová, V. 2008: Středověká hornická osada ve Zlatohorském rudním revíru – „Erlitz“ nebo Altenberg? Archaeologia technica 18, 60–63.

Večeřa, J. – Večeřová, V. 2017: Katalog montánních objektů. In: Prix, D. – Večeřa, J. – Zezula, M. (eds.): Těžba zlata na Bruntálsku, montánní region pohledem mezioborového výzkumu. Ostrava: Národní památkový ústav, 42–114.

Vokáč, M. – Houzar, S. – Škrdla, P. 2007: Dolování zlata v širším okolí Hor u Předína na západní Moravě: dějiny výzkumů, historie dolování, topografie a archeologie lokalit a přehled geologických poměrů. Stříbrná Jihlava 2007, 26–55.

Wegner, M. – Schubert, M. 2015: Die Grabung Roter Hirsch – Hochmittelalterliche Wohn- und Werkstätte der Dippoldswalder Bergleute – Shrnutí: Archeologický výzkum Roter Hirsch – vrcholně středověké sídliště a pracovní areál horníků z Dippoldiswalde. In: R. Smolnik Hrsg., ArchaeoMontan 2015. Montanarchäologie im Osterzgebirge. Montánní archeologie ve východním Krušnohoří. Arbeits- und Forschungsberichte zur sächsischen Bodendenkmalpflege 30. Dresden: Landesamt für Archäologie Sachsen.

Wihoda, M. 2019: Vladislav Jindřich. 2. vydání. Matice moravská.

Zežula a kol. 2021: Archeologický výzkum rýžoviště v Nové Vésce (místní část obce Staré Město, okres Bruntál. *Archaeologia historica* 46(2), 487–511.

Žemlička, J. 1990: Přemysl Otakar I. Praha: Svoboda.

12. Seznam příloh

a. Seznam plánů

Plán 01: Situační plán

Plán 02: Situační plán

Plán 03: Profily objektů I – VIII

Plán 04: Profily objektů I – VIII

Plán 05: Profily objektu IX

Plán 06: Profily objektu IX

Plán 07: Profily objektu IX

Plán 08: Půdorys objektu IX

Plán 09: Půdorys objektu XIV

Plán 10: Profily objektu XIV

Plán 11: Profily objektu XIV

Plán 12: Profily sond S01 a S02

Plán 13: Půdorys objektu XVI

Plán 14: Profily objektu XVI

Plán 15: Půdorys objektu XIX

Plán 16: Profily objektu XIX

Plán 17: Půdorys objektu XX

Plán 18: Profily objektu XX

Plán 19: Situační plán objektu XXIX

Plán 20: Půdorys objektu XXIX

Plán 21: Profily objektu XXIX

Plán 22: Profily objektu XXXVI

Plán 23: Půdorys objektu XXXVI

Plán 24: Profil – západní řez zkoumanou plochou

Tabulka 1: výběr z keramického inventáře, kontexty 000, 200

Tabulka 2: výběr z keramického inventáře, kontexty 000, 200

Tabulka 3: výběr z keramického inventáře, kontexty 000, 200

Tabulka 4: výběr z keramického inventáře, kontexty 000, 200

Tabulka 5: výběr z keramického inventáře, kontexty 000, 200

Tabulka 6: výběr z keramického inventáře, objekt I

Tabulka 7: výběr z keramického inventáře, objekt IX

Tabulka 8: výběr z keramického inventáře, objekt IX

Tabulka 9: výběr z keramického inventáře, objekt IX

Tabulka 10: výběr z keramického inventáře, objekt IX

Tabulka 11: výběr z keramického inventáře, objekt IX

Tabulka 12: výběr z keramického inventáře, objekt IX

Tabulka 13: výběr z keramického inventáře, objekt IX

Tabulka 14: výběr z keramického inventáře, objekt IX

Tabulka 15: výběr z keramického inventáře, objekt IX

Tabulka 16: výběr z keramického inventáře, objekt IX

Tabulka 17: výběr z keramického inventáře, objekt IX

Tabulka 18: výběr z keramického inventáře, objekt X

Tabulka 19: výběr z keramického inventáře, objekt XI

Tabulka 20: výběr z keramického inventáře, objekt XIV

Tabulka 21: výběr z keramického inventáře, objekt XIV

Tabulka 22: výběr z keramického inventáře, objekt XIV

Tabulka 23: výběr z keramického inventáře, objekt XV

Tabulka 24: výběr z keramického inventáře, objekt XVI

Tabulka 25: výběr z keramického inventáře, objekt XVI

Tabulka 26: výběr z keramického inventáře, objekt XVI

Tabulka 27: výběr z keramického inventáře, objekt XVI

Tabulka 28: výběr z keramického inventáře, objekt XVII

Tabulka 29: výběr z keramického inventáře, objekt XVII

Tabulka 30: výběr z keramického inventáře, objekt XVIII
Tabulka 31: výběr z keramického inventáře, objekt XVIII
Tabulka 32: výběr z keramického inventáře, objekt XVIII
Tabulka 33: výběr z keramického inventáře, objekt XIX
Tabulka 34: výběr z keramického inventáře, objekt XIX
Tabulka 35: výběr z keramického inventáře, objekt XX, XXI
Tabulka 36: výběr z keramického inventáře, objekt XXII
Tabulka 37: výběr z keramického inventáře, objekt XXV
Tabulka 38: výběr z keramického inventáře, objekt XXV
Tabulka 39: výběr z keramického inventáře, objekt XXVIII
Tabulka 40: výběr z keramického inventáře, objekt XXIX
Tabulka 41: výběr z keramického inventáře, objekt XXIX
Tabulka 42: výběr z keramického inventáře, objekt XXIX
Tabulka 43: výběr z keramického inventáře, objekt XXXI
Tabulka 44: výběr z keramického inventáře, objekt XXXI
Tabulka 45: výběr z keramického inventáře, objekt XXXI
Tabulka 46: výběr z keramického inventáře, objekt XXXII
Tabulka 47: výběr z keramického inventáře, objekt XXXII
Tabulka 48: výběr z keramického inventáře, objekt XXXIII, XXXIV, XXX8
Tabulka 49: výběr z keramického inventáře, objekt XXXVI
Tabulka 50: výběr z keramického inventáře, objekt XXXVII, IL
Tabulka 51: výběr z keramického inventáře, objekt XLII
Tabulka 52: výběr z keramického inventáře, objekt XLVI, XLVII, XLVIII

b. Kopie fotografické dokumentace (převzato z Novák – Karel 1976, přílohy)

Popis kontextů

s.j.: nálezový kontext (základní stratigrafická jednotka); **P:** profil; **S:** sonda; **H:** hutnost; **B:** barva; **JK:** jemná komponenta; **HK:** hrubá komponenta; **HH:** hranice horní; **HD:** hranice dolní; **I:** interpretace; **D:** datace; **TK:** totožné kontexty; **DP:** další popis; **M:** mocnost vrstvy/výplně; **STN:** kontext stratigraficky nad; **STP:** kontext stratigraficky pod; **ČP:** číslo plánu

s.j. 100; **P:** P01; **S:** -; **H:** středně ulehlá; **B:** hnědožlutá; **JK:** jílovitá hlína; **HK:** až středně velké fragmenty břidlic – četně; **HH:** -; **HD:** dosti ostrá; **I:** hlinitá planýrovací vrstva; **D:** 20. století; **TK:** -; **DP:** kontext je tvořen přemístěným podložím; **M:** až 0,5 m; **STN:** -; **STP:** 101; **ČP:** 01.

s.j. 101=000,200; **P:** P01; **S:** -; **H:** středně ulehlá; **B:** tmavě hnědošedá; **JK:** prachová jílovitá hlína; **HK:** organické zbytky – četně; **HH:** dosti ostrá; **HD:** dosti ostrá; **I:** organická hlinitá planýrovací vrstva; **D:** 13. – 14. století; **TK:** 000, 200 podle původního označení, 115; **DP:** kontext je popsán jako humus; **M:** až 0,2 m; **STN:** 100; **STP:** 900; **ČP:** 01, 02.

s.j. 102; **P:** P01; **S:** -; **H:** středně ulehlá; **B:** šedohnědá; **JK:** písčité jílovitá hlína; **HK:** až středně velké fragmenty břidlic – mírně, kamínky, oblázky – mírně, organické zbytky – četně; **HH:** dosti ostrá; **HD:** dosti ostrá; **I:** hlinitá planýrovací vrstva promísená sedimentem; **D:** 13. – 14. století; **TK:** -; **DP:** kontext překrývá zánikové výplně středověkých objektů; **M:** až 0,25 m; **STN:** 900; **STP:** 105, 106, 107, 109; **ČP:** 01, 02.

s.j. 103; **P:** P01, P2, P4; **S:** -; **H:** středně ulehlá; **B:** šedožlutá; **JK:** písčité jílovitá hlína; **HK:** až středně velké fragmenty břidlic – mírně; **HH:** dosti ostrá -; **HD:** dosti ostrá; **I:** jílovité geologické podloží; **D:** kvartér; **TK:** -; **DP:** do kontextu jsou vedeny výkopy pro středověké objekty; **M:** až 0,25 m; **STN:** 50 – 504; **STP:** 104, 114; **ČP:** 01, 02.

s.j. 104; **P:** P01, P2; **S:** -; **H:** středně ulehlá; **B:** šedohnědá; **JK:** písčité jílovitá hlína; **HK:** až středně velké fragmenty břidlic – mírně; **HH:** dosti ostrá; **HD:** dosti ostrá; **I:** geologické podloží; **D:** kvartér; **TK:** -; **DP:** kontext se skládá z rostlého podloží a nivního sedimentu; **M:** až 0,4 m; **STN:** 103; **STP:** -; **ČP:** 01, 02.

s.j. 105; **P:** P01; **S:** -; **H:** středně ulehlá; **B:** okrovohnědá; **JK:** prachová jílovitá hlína; **HK:** drobné a malé fragmenty mazanice – 30%, drobné fragmenty uhlíků – nahodile; **HH:** dosti ostrá; **HD:** dosti ostrá; **I:** zániková výplň oválného sídlištního objektu (s.j. 501); **D:** 13. století; **TK:** -; **DP:** kontext obsahuje požárové prvky; **M:** až 0,25 m; **STN:** 102; **STP:** 501; **ČP:** 01, 02.

s.j. 106; **P:** P01; **S:** -; **H:** středně ulehlá; **B:** tmavě šedá až černá; **JK:** prachová jílovitá hlína; **HK:** drobné a malé fragmenty mazanice – mírně, drobné až středně velké fragmenty uhlíků – 70%; **HH:** dosti ostrá; **HD:** dosti ostrá; **I:** zániková výplň oválného sídlištního objektu (s.j. 500); **D:** 13. století; **TK:** -; **DP:** kontext obsahuje vysoký podíl uhlíků, vzhledem k okolnostem se ale nejedná o ohništěm jak znělo v původní interpretaci; **M:** až 0,22 m; **STN:** 102; **STP:** 107; **ČP:** 01.

s.j. 107; **P:** P01, P2; **S:** -; **H:** středně ulehlá; **B:** okrovošedá; **JK:** prachová jílovitá hlína; **HK:** drobné a malé fragmenty mazanice – četně, drobné až středně velké fragmenty uhlíků – mírně; **HH:** dosti ostrá; **HD:** dosti ostrá; **I:** zániková výplň oválného sídlištního objektu (s.j. 500); **D:** 13. století; **TK:** -; **DP:** kontext obsahuje požárové prvky; **M:** až 0,35 m; **STN:** 106; **STP:** 108; **ČP:** 01.

s.j. 108; **P:** P01; **S:** -; **H:** středně ulehlá; **B:** okrová; **JK:** prachová jílovitá hlína; **HK:** drobné a malé fragmenty mazanice – 80%, drobné až středně velké fragmenty uhlíků – mírně; **HH:** dosti ostrá; **HD:** dosti ostrá; **I:** zániková výplň oválného sídlištního objektu (s.j. 500); **D:** 13. století; **TK:** -; **DP:** kontext obsahuje požárové prvky, je tvořen mazanicovou krustou; **M:** až 0,15 m; **STN:** 107; **STP:** 500; **ČP:** 01.

s.j. 109; **P:** P01, P02; **S:** -; **H:** středně ulehlá; **B:** okrovohnědá; **JK:** prachová jílovitá hlína; **HK:** drobné a malé fragmenty mazanice – četně, drobné až středně velké fragmenty uhlíků – mírně; **HH:** dosti ostrá; **HD:** dosti ostrá; **I:** zániková výplň oválného sídlištního objektu (s.j. 502); **D:** 13. století; **TK:** -; **DP:** kontext obsahuje požárové prvky; **M:** až 0,25 m; **STN:** 102; **STP:** 502; **ČP:** 01.

s.j. 110; **P:** P04; **S:** -; **H:** středně ulehlá; **B:** okrovohnědá; **JK:** prachová jílovitá hlína; **HK:** drobné a malé fragmenty mazanice – četně, drobné až středně velké fragmenty uhlíků – mírně; **HH:** dosti ostrá; **HD:** dosti ostrá; **I:** zániková výplň oválného sídlištního objektu (s.j. 504); **D:** 13. století; **TK:** -; **DP:** kontext obsahuje

požárové prvky, dno objektu (báze kontextu) bylo vymazáno jílem; **M:** až 0,4 m; **STN:** 111; **STP:** 504; **ČP:** 02.

s.j. 111; **P:** P04; **S:** -; **H:** středně ulehlá; **B:** hnědožlutá; **JK:** jílovitá hlína; **HK:** drobné a malé fragmenty mazanice – nahodile, drobné až středně velké fragmenty uhlíků – nahodile; **HH:** dosti ostrá; **HD:** dosti ostrá; **I:** zániková výplň oválného sídlištního objektu (s.j. 504); **D:** 13. století; **TK:** -; **DP:** kontext je tvořen přemístěným podložím; **M:** až 0,32 m; **STN:** 112; **STP:** 110; **ČP:** 02.

s.j. 112; **P:** P04; **S:** -; **H:** středně ulehlá; **B:** okrovohnědá; **JK:** jílovitá hlína; **HK:** drobné a malé fragmenty mazanice – 40%, drobné až středně velké fragmenty uhlíků – mírně, malé a středně velké kameny – mírně, oblázky – mírně; **HH:** dosti ostrá; **HD:** dosti ostrá; **I:** zániková výplň oválného sídlištního objektu (s.j. 504); **D:** 13. století; **TK:** -; **DP:** kontext obsahuje větší množství požárových prvků, především přepálenou mazanici; **M:** až 0,32 m; **STN:** 901; **STP:** 111; **ČP:** 02.

s.j. 113; **P:** P04; **S:** -; **H:** středně ulehlá; **B:** hnědá; **JK:** jílovitá hlína; **HK:** malé až středně velké oblázky – 30%; **HH:** dosti ostrá; **HD:** dosti ostrá; **I:** prosedlá planýrovací vrstva; **D:** 13. – 14. století; **TK:** -; **DP:** kontext obsahuje proplavené nivní sedimenty, vrstva prosedla do kyprého zánikového horizontu objektu 504; **M:** až 0,6 m; **STN:** 102; **STP:** 901; **ČP:** 02.

s.j. 114; **P:** P04; **S:** -; **H:** středně ulehlá; **B:** šedá; **JK:** písčité hlína; **HK:** malé až středně velké oblázky – 80%; **HH:** dosti ostrá; **HD:** -; **I:** nivní sediment – geologické podloží; **D:** kvartér; **TK:** -; **DP:** -; **M:** více než 0,7 m; **STN:** 103; **STP:** -; **ČP:** 02.

s.j. 115; sjednoceno se s.j. 101.

s.j. 116; **P:** P04; **S:** -; **H:** středně ulehlá; **B:** šedá; **JK:** písčité hlína; **HK:** malé až středně velké oblázky – 80%; **HH:** dosti ostrá; **HD:** -; **I:** nivní sediment – geologické podloží; **D:** kvartér; **TK:** -; **DP:** -; **M:** více než 0,7 m; **STN:** 103; **STP:** -; **ČP:** 02.

s.j. 117; **P:** P05; **S:** -; **H:** středně ulehlá; **B:** okrovohnědá; **JK:** písčité jílovitá hlína; **HK:** malé až středně velké oblázky – mírně, drobné fragmenty mazanice – četně; **HH:** dosti ostrá; **HD:** dosti ostrá; **I:** výplň sídlištního objektu (s.j. 503); **D:** 2. polovina 13. století; **TK:** -; **DP:** -; **M:** více než 0,2 m; **STN:** 102; **STP:** 103; **ČP:** 04.

s.j. 118; **P:** P06; **S:** -; **H:** středně ulehlá; **B:** okrovšedá; **JK:** písčité jílovitá hlína; **HK:** drobné až středně velké fragmenty malty, cihel – 40%, až středně velké kameny – četně; **HH:** -; **HD:** dosti ostrá; **I:** suťová planýrovací vrstva; **D:** 20. století; **TK:** -; **DP:** -; **M:** 0,5 m; **STN:** -; **STP:** 114; **ČP:** 04.

s.j. 119; **P:** P07; **S:** -; **H:** středně ulehlá; **B:** hnědá; **JK:** jílovitá hlína; **HK:** oblázky, kamínky – mírně, drobné a malé fragmenty mazanice – mírně; **HH:** -; **HD:** dosti ostrá; **I:** výplň objektu 505 (X); **D:** přelom 13. a 14. století – poč. 14. století; **TK:** -; **DP:** kontext je tvořen destrukčními hlínami; **M:** až 0,4 m; **STN:** -; **STP:** 505; **ČP:** 07.

s.j. 121; **P:** P07; **S:** -; **H:** středně ulehlá; **B:** hnědá; **JK:** prachová jílovitá hlína; **HK:** oblázky, kamínky – mírně, drobné a malé fragmenty mazanice – četně; **HH:** dosti ostrá; **HD:** dosti ostrá; **I:** destrukční výplň stavby 517, promísená hlinitou výplní mezi dřevěnou konstrukcí a hranou výkopu pro stavbu; **D:** přelom 13. a 14. století – poč. 14. století; **TK:** -; **DP:** kontext je tvořen destrukčními hlínami, ve spodní části jsou uloženy výplně prostoru mezi dřevěnou konstrukcí a hranou výkopu; **M:** až 0,3 m; **STN:** 506; **STP:** 517; **ČP:** 07.

s.j. 122; **P:** P07; **S:** -; **H:** středně ulehlá; **B:** hnědookrová; **JK:** prachová jílovitá hlína; **HK:** oblázky, kamínky – mírně, drobné a malé fragmenty mazanice – 60%; **HH:** dosti ostrá; **HD:** dosti ostrá; **I:** výplň jižního (jihovýchodního) základového žlabu (s.j. 506) stavby (s.j. 517); **D:** přelom 13. a 14. století – poč. 14. století; **TK:** -; **DP:** kontext je tvořen destrukčními hlínami, ve spodní části jsou dochovány torza základového tránce; **M:** až 0,3 m; **STN:** 123; **STP:** 506; **ČP:** 07.

s.j. 123; **P:** P07; **S:** -; **H:** středně ulehlá; **B:** hnědookrová; **JK:** prachová jílovitá hlína; **HK:** oblázky, kamínky – četně (především fragmenty břidlice), drobné a malé fragmenty mazanice – četně, drobné fragmenty uhlíků – mírně; **HH:** dosti ostrá; **HD:** dosti ostrá; **I:** destrukční výplň objektu 517; **D:** přelom 13. a 14. století – poč. 14. století; **TK:** -; **DP:** -; **M:** až 0,25 m; **STN:** 505, 513; **STP:** 122; **ČP:** 07.

s.j. 124; P: P07; S: -; H: středně ulehlá; B: hnědookrová; JK: prachová jílovitá hlína; HK: oblázky, kamínky – mírně, drobné a malé fragmenty mazanice – 40%, drobné a malé fragmenty uhlíků – čteně; HH: dosti ostrá; HD: dosti ostrá; I: **destrukční výplň objektu 517**; D: přelom 13. a 14. století – poč. 14. století; TK: -; DP: -; M: až 0,25 m; STN: 506; STP: 125; ČP: 07.

s.j. 125; P: P07; S: -; H: středně ulehlá; B: hnědožlutá; JK: jílovitá hlína; HK: oblázky, kamínky – mírně, drobné a malé fragmenty mazanice – čteně při povrchu; HH: dosti ostrá; HD: dosti ostrá; I: **podlahová úroveň objektu 517**; D: přelom 13. a 14. století – poč. 14. století; TK: -; DP: -; M: až 0,2 m; STN: 124; STP: geologické podloží; ČP: 07.

s.j. 126; P: P07; S: -; H: středně ulehlá; B: hnědošedá; JK: prachová jílovitá hlína; HK: malé, středně velké a velké lomové kameny – 40%, drobné a malé fragmenty mazanice a uhlíků – mírně; HH: dosti ostrá; HD: dosti ostrá; I: **destrukční výplň objektu 513 (XXVII)**; D: přelom 13. a 14. století – poč. 14. století; TK: -; DP: -; M: až 0,9 m; STN: 131; STP: 513; ČP: 07.

s.j. 127; P: P07; S: -; H: středně ulehlá; B: okrovožlutá; JK: prachová jílovitá hlína; HK: kamínky, oblázky – mírně, drobné fragmenty mazanice – čteně; HH: dosti ostrá; HD: dosti ostrá; I: **podlahová úroveň stavby 517**; D: přelom 13. a 14. století – poč. 14. století; TK: -; DP: -; M: až 0,2 m; STN: 507; STP: geologické podloží; ČP: 07.

s.j. 128; P: P07; S: -; H: středně ulehlá; B: okrová; JK: prachová jílovitá hlína; HK: oblázky, kamínky – mírně, drobné a malé fragmenty mazanice – 40%; HH: dosti ostrá; HD: dosti ostrá; I: **destrukční výplň odtokového (?) kanálku s výdřevou, příčně protínající podlahovou úroveň obytné stavby (s.j. 517)**; D: přelom 13. a 14. století – poč. 14. století; TK: -; DP: -; M: až 0,25 m; STN: 132; STP: 129; ČP: 07.

s.j. 129; P: P07; S: -; H: středně ulehlá; B: okrová; JK: prachová jílovitá hlína; HK: oblázky, kamínky – mírně, drobné a malé fragmenty mazanice – 60%; HH: dosti ostrá; HD: dosti ostrá; I: **destrukční výplň odtokového (?) kanálku s výdřevou, příčně protínající podlahovou úroveň obytné stavby (s.j. 517)**; D: přelom 13. a 14. století – poč. 14. století; TK: -; DP: na rozdíl od s.j. 128 obsahuje větší množství mazanice; M: až 0,15 m; STN: 129; STP: 507; ČP: 07.

s.j. 130; P: P07; S: -; H: středně ulehlá; B: okrovošedá; JK: prachová jílovitá hlína; HK: kamínky až středně velké kameny – 40%, drobné a malé fragmenty mazanice – 30%; HH: dosti ostrá; HD: dosti ostrá; I: **destrukční výplň objektu 510**; D: přelom 13. a 14. století; TK: -; DP: Vzhledem k vyčlenění objektu IX na dvě obytné stavby (s.j.); M: až 0,25 m; STN: 132; STP: 129; ČP: 07.

s.j. 131; P: P08 – P11; S: -; H: středně ulehlá; B: tmavě šedá; JK: prachová jílovitá hlína; HK: kamínky až středně velké kameny – čteně, drobné a malé fragmenty mazanice – mírně; HH: -; HD: dosti ostrá; I: **destrukční výplň objektu 510**; D: přelom 13. a 14. století; TK: -; DP: Vzhledem k vyčlenění objektu IX na dvě obytné stavby (s.j.); M: až 0,25 m; STN: -; STP: 129; ČP: 07.

s.j. 149; P: P07; S: -; H: středně ulehlá; B: světle šedá; JK: písčítá hlína; HK: oblázky, kamínky – mírně, organické zbytky proutí, slámy a dřev – 30%; HH: dosti ostrá; HD: dosti ostrá; I: **hlinitá planýrovací vrstva**; D: 20. století; TK: -; DP: organické prvky dosahovaly velikosti 15 cm a šířky 3 cm; M: až 0,1 m; STN: 508; STP: 130; ČF: -; ČP: 05.

objekt XXIX = s.j. 554

s.j. 222; P: P35; S: -; H: středně ulehlá; B: okrovohnědá až okrová; JK: písčítá jílovitá hlína; HK: oblázky, kamínky – mírně, drobné a malé fragmenty uhlíků – 30%, fragmenty mazanice – čteně; HH: dosti ostrá; HD: dosti ostrá; I: **destrukce jižní bočnice vstupní šíše**; D: 13/14. – poč. 14. století; TK: -; DP: destrukce obsahuje uhlíky především v bázi a rozprostírá se do vzdálenosti až 1 m v prostoru vstupní šíše; M: až 0,5 m; STN: 224; STP: 555; ČF: -; ČP: 21.

s.j. 223; P: P35; S: -; H: středně ulehlá; B: okrovohnědá až hnědá; JK: písčítá jílovitá hlína; HK: oblázky, kamínky a malé kameny – čteně, drobné a malé fragmenty uhlíků – mírně, drobné a malé fragmenty mazanice

– četně; **HH**: dosti ostrá; **HD**: dosti ostrá; **I**: zániková výplň objektu 554; **D**: 13/14. – poč. 14. století; **TK**: -; **DP**: destrukce se vyskytuje lokálně v jižní části objektu; **M**: až 0,25 m; **STN**: 229; **STP**: 224; **ČF**: -; **ČP**: 21.

s.j. 224; **P**: P35; **S**: -; **H**: středně ulehlá; **B**: okrová; **JK**: písčité prachová hlína; **HK**: oblázky, kamínky a malé kameny – mírně, drobné a malé fragmenty uhlíků – mírně, drobné a malé fragmenty mazanice – 70%; **HH**: dosti ostrá; **HD**: dosti ostrá; **I**: zániková výplň objektu 554; **D**: 13/14. – poč. 14. století; **TK**: -; **DP**: mazanice krusta pochází z destrukce (omazávky) jižní obvodové stěny; **M**: až 0,4 m; **STN**: 226; **STP**: 222, 225; **ČF**: -; **ČP**: 21.

s.j. 225; **P**: P35; **S**: -; **H**: středně ulehlá; **B**: šedožlutá; **JK**: písčité jílovitá hlína; **HK**: oblázky, kamínky a malé kameny – 30%, drobné a malé fragmenty uhlíků – mírně, drobné a malé fragmenty mazanice – nahodile; **HH**: dosti ostrá; **HD**: dosti ostrá; **I**: zániková výplň objektu 554; **D**: 13/14. – poč. 14. století; **TK**: -; **DP**: vrstva se nachází na povrchu pochozího interiérového horizontu, je nepravidelně rozmístěna; **M**: až 0,25 m; **STN**: 224, 227; **STP**: 228; **ČF**: -; **ČP**: 21.

s.j. 226; **P**: P35; **S**: -; **H**: středně ulehlá; **B**: okrová až okrovohnědá; **JK**: písčité jílovitá hlína; **HK**: oblázky, kamínky a malé kameny – mírně, drobné a malé fragmenty uhlíků – mírně, drobné a malé fragmenty mazanice – četně; **HH**: dosti ostrá; **HD**: dosti ostrá; **I**: zániková výplň objektu 554, destrukce stěn; **D**: 13/14. – poč. 14. století; **TK**: -; **DP**: vrstva je součástí destrukce stavby; **M**: až 0,25 m; **STN**: 231; **STP**: 224, 227; **ČF**: -; **ČP**: 21.

s.j. 227; **P**: P35; **S**: -; **H**: středně ulehlá; **B**: hnědošedá; **JK**: písčité jílovitá hlína; **HK**: oblázky, kamínky a malé kameny – mírně, drobné a malé fragmenty uhlíků – 25%, drobné a malé fragmenty mazanice – četně; **HH**: dosti ostrá; **HD**: dosti ostrá; **I**: zániková výplň objektu 554, destrukce stěn; **D**: 13/14. – poč. 14. století; **TK**: -; **DP**: vrstva je součástí destrukce stavby, obsahuje množství menších uhlíků kruhového průřezu – z propletení stěn?; **M**: až 0,25 m; **STN**: 226; **STP**: 225, 232; **ČF**: -; **ČP**: 21.

s.j. 228; **P**: P35; **S**: -; **H**: středně ulehlá; **B**: tmavě hnědošedá; **JK**: prachová hlína; **HK**: oblázky, kamínky a malé kameny – mírně, drobné a malé fragmenty uhlíků – 80%, drobné a malé fragmenty mazanice – mírně; **HH**: dosti ostrá; **HD**: dosti ostrá; **I**: pochozí horizont interiéru stavby – dřevěná podlaha; **D**: 2. polovina 13. stol. – 13/14. stol.; **TK**: -; **DP**: Na profilu se vrstva promítá pouze lokálně, podle popisu měla pokrývat většinu plochy interiéru; **M**: až 0,08 m; **STN**: 232, 225; **STP**: 554; **ČF**: -; **ČP**: 21.

s.j. 229 = XXVIII; **P**: P35; **S**: -; **H**: středně ulehlá; **B**: tmavě hnědošedá; **JK**: prachová hlína; **HK**: oblázky, kamínky a malé kameny a středně velké kameny – 20%, drobné a malé fragmenty uhlíků – mírně, drobné a malé fragmenty mazanice – nahodile; **HH**: dosti ostrá; **HD**: dosti ostrá; **I**: destrukční, zánikový horizont objektu 554; **D**: 13/14. stol. – poč. 14. stol.; **TK**: -; **DP**: patrně se jedná o rozplanýrovanou destrukci kamenné bočnice vstupní šije; **M**: až 0,45 m; **STN**: 230; **STP**: 223, 236; **ČF**: -; **ČP**: 21.

s.j. 230; **P**: P35; **S**: -; **H**: středně ulehlá; **B**: hnědá; **JK**: jílovitá hlína; **HK**: oblázky, kamínky až středně velké kameny – 20%, drobné a malé fragmenty uhlíků – mírně, drobné a malé fragmenty mazanice – nahodile; **HH**: dosti ostrá; **HD**: dosti ostrá; **I**: destrukční, zánikový horizont objektu 554 – sekundární, promísený sedimentací; **D**: středověk – novověk.; **TK**: -; **DP**: kontext je tvořen destrukcí šije, promísený sedimentací – může dojít ke kontaminaci výplně mladším materiálem; **M**: až 0,35 m; **STN**: 229, 231; **STP**: 229, 231, 233; **ČF**: -; **ČP**: 21.

s.j. 231; **P**: P35; **S**: -; **H**: středně ulehlá; **B**: okrová; **JK**: prachová hlína; **HK**: oblázky, kamínky – mírně, drobné a malé fragmenty uhlíků – mírně, drobné a malé fragmenty mazanice – 40%; **HH**: dosti ostrá; **HD**: dosti ostrá; **I**: destrukce jižní stěny stavby; **D**: 2. polovina 13. stol. – přelom 13./14. století; **TK**: -; **DP**: kontext obsahuje množství mazanice; **M**: až 0,35 m; **STN**: 230; **STP**: 226; **ČF**: -; **ČP**: 21.

s.j. 232; **P**: P35; **S**: -; **H**: středně ulehlá; **B**: světle šedá; **JK**: jílovitá hlína; **HK**: oblázky, kamínky až středně velké kameny – 20%, drobné a malé fragmenty uhlíků – mírně, drobné a malé fragmenty mazanice – nahodile; **HH**: dosti ostrá; **HD**: dosti ostrá; **I**: destrukční, zánikový horizont objektu 554; **D**: přelom 13./14. století; **TK**: -; **DP**: kontext se nachází pod zřícenými stěnami domu; **M**: až 0,22 m; **STN**: 227; **STP**: 228; **ČF**: -; **ČP**: 21.

s.j. 233; **P**: P35; **S**: -; **H**: středně ulehlá; **B**: okrová; **JK**: prachová jílovitá hlína; **HK**: oblázky, kamínky – mírně, drobné a malé fragmenty uhlíků – četně, drobné a malé fragmenty mazanice – 60%; **HH**: dosti ostrá; **HD**: dosti ostrá; **I**: destrukční, zánikový horizont objektu 554 – severní stěny; **D**: přelom 13./14. století;

TK: -; **DP:** kontext se nachází pod zřícenými stěnami domu; **M:** až 0,55 m; **STN:** 230; **STP:** 231; **ČF:** -; **ČP:** 21.

s.j. 234; **P:** P35; **S:** -; **H:** středně ulehlá; **B:** hnědá; **JK:** jílovitá hlína; **HK:** oblázky, kamínky – mírně, drobné a malé fragmenty uhlíků – mírně, drobné a malé fragmenty mazanice – nahodile; **HH:** dosti ostrá; **HD:** dosti ostrá; **I:** sediment; **D:** 2. pol. 13. století; **TK:** -; **DP:** z úrovně kontextu byl veden výkop 554; **M:** až 0,25 m; **STN:** 554; **STP:** 235; **ČF:** -; **ČP:** 21.

s.j. 235; **P:** P35; **S:** -; **H:** středně ulehlá; **B:** šedožlutá; **JK:** jílovitá hlína; **HK:** oblázky – mírně; **HH:** dosti ostrá; **HD:** -; **I:** geologické podloží; **D:** kvartér; **TK:** -; **DP:** -; **M:** -; **STN:** 234; **STP:** -; **ČF:** -; **ČP:** 21.

s.j. 236; **P:** P35; **S:** -; **H:** středně ulehlá; **B:** světle šedá jílovitá hlína; **JK:** jílovitá hlína; **HK:** oblázky, kamínky až středně velké kameny – 20%, drobné a malé fragmenty uhlíků – mírně, drobné a malé fragmenty mazanice – nahodile; **HH:** dosti ostrá; **HD:** dosti ostrá; **I:** destrukční, zánikový horizont objektu 554; **D:** přelom 13./14. století; **TK:** -; **DP:** kontext se nachází pod zřícenými stěnami domu; **M:** až 0,22 m; **STN:** 227; **STP:** 228; **ČF:** -; **ČP:** 21.

s.j. 237; sjednoceno se s.j. 102.

s.j. 238 – sjednoceno se s.j. 228

s.j. 239; **P:** P36; **S:** -; **H:** středně ulehlá; **B:** šedá; **JK:** prachová jílovitá hlína; **HK:** oblázky, kamínky, drobné fragmenty mazanice a uhlíků – mírně; **HH:** dosti ostrá; **HD:** dosti ostrá; **I:** dosyp západní bočnice vstupní šíje; **D:** 2. polovina 13. století; **TK:** -; **DP:** kontext je součástí konstrukce západní bočnice vstupní šíje; **M:** až 0,3 m; **STN:** 246; **STP:** 556; **ČF:** -; **ČP:** 22.

s.j. 240 – sjednoceno se s.j. 229.

s.j. 241; **P:** P36; **S:** -; **H:** středně ulehlá; **B:** okrová až okrovohnědá; **JK:** písčité jílovitá hlína; **HK:** oblázky, kamínky a malé kameny – mírně, drobné a malé fragmenty uhlíků – četně, drobné a malé fragmenty mazanice – 20%; **HH:** dosti ostrá; **HD:** dosti ostrá; **I:** zániková výplň objektu 554, destrukce stěn šíje; **D:** 13/14. – poč. 14. století; **TK:** -; **DP:** vrstva je součástí destrukce stavby; **M:** až 0,35 m; **STN:** 240; **STP:** 242; **ČF:** -; **ČP:** 22.

s.j. 242; **P:** P36; **S:** -; **H:** středně ulehlá; **B:** okrovožlutá; **JK:** písčité jílovitá hlína; **HK:** oblázky, kamínky a malé kameny – mírně, drobné a malé fragmenty uhlíků – mírně, drobné a malé fragmenty mazanice – četně; **HH:** dosti ostrá; **HD:** dosti ostrá; **I:** zániková výplň objektu 554, destrukce stěn šíje; **D:** 13/14. – poč. 14. století; **TK:** -; **DP:** vrstva je součástí destrukce stavby; **M:** až 0,15 m; **STN:** 241; **STP:** 243; **ČF:** -; **ČP:** 22.

s.j. 243; **P:** P36; **S:** -; **H:** středně ulehlá; **B:** okrovohnědá; **JK:** písčité jílovitá hlína; **HK:** oblázky, kamínky a malé kameny – mírně, drobné a malé fragmenty uhlíků – mírně, drobné a malé fragmenty mazanice – četně; **HH:** dosti ostrá; **HD:** dosti ostrá; **I:** zániková výplň objektu 554, destrukce stěn šíje; **D:** 13/14. – poč. 14. století; **TK:** -; **DP:** vrstva je součástí destrukce stavby; **M:** až 0,3 m; **STN:** 242; **STP:** 554; **ČF:** -; **ČP:** 22.

s.j. 244; **P:** P37; **S:** -; **H:** středně ulehlá; **B:** hnědá; **JK:** písčité jílovitá hlína; **HK:** oblázky, kamínky a malé kameny – mírně, drobné a malé fragmenty uhlíků – mírně, drobné a malé fragmenty mazanice – četně; **HH:** dosti ostrá; **HD:** dosti ostrá; **I:** zániková výplň objektu 554, destrukce stěn šíje; **D:** 13/14. – poč. 14. století; **TK:** -; **DP:** vrstva je součástí destrukce stavby; **M:** až 0,15 m; **STN:** 236; **STP:** 245; **ČF:** -; **ČP:** 22.

s.j. 245; **P:** P37; **S:** -; **H:** středně ulehlá; **B:** hnědá; **JK:** písčité jílovitá hlína; **HK:** oblázky, kamínky a malé kameny – mírně, drobné a malé fragmenty uhlíků – 20%, drobné a malé fragmenty mazanice – 30%; **HH:** dosti ostrá; **HD:** dosti ostrá; **I:** zániková výplň objektu 554, destrukce stěn šíje; **D:** 13/14. – poč. 14. století; **TK:** -; **DP:** vrstva je součástí destrukce stavby, v bázi se nachází větší množství mazanice; **M:** až 0,40 m; **STN:** 244; **STP:** 246; **ČF:** -; **ČP:** 22.

s.j. 246; **P:** P37; **S:** -; **H:** středně ulehlá; **B:** hnědá; **JK:** písčité jílovitá hlína; **HK:** oblázky, kamínky a malé kameny – mírně, drobné a malé fragmenty uhlíků – 20%, drobné a malé fragmenty mazanice – četně; **HH:** dosti ostrá; **HD:** dosti ostrá; **I:** zániková výplň objektu 554, destrukce stěn šíje; **D:** 13/14. – poč. 14. století; **TK:** -; **DP:** vrstva je součástí destrukce stavby; **M:** až 0,30 m; **STN:** 245, 239; **STP:** 556; **ČF:** -; **ČP:** 22.

objekt XVII, XVIII, XIX, XLII, XLIII

s.j. 247; P: P26 – P27; S: -; H: středně ulehlá; B: šedá; JK: jílovitá hlína; HK: oblázky, kamínky až středně velké kameny – mírně, drobné a malé fragmenty uhlíků – mírně, drobné a malé fragmenty mazanice – nahodile; HH: -; HD: dosti ostrá; I: **zániková výplň objektu XVII**; D: 13 – 14. století; TK: -; DP: kontext obsahuje organickou hlínu, promísenou písčítými sedimenty, může se jednat o vrstvu, nikoliv výplň; M: až 1 m; STN: -; STP: 248; ČF: -; ČP: 16.

s.j. 248 = XLIII; P: P26 – P27; S: -; H: středně ulehlá; B: žlutošedá; JK: písčítá jílovitá hlína; HK: oblázky, kamínky až středně velké kameny – mírně; HH: dosti ostrá; HD: dosti ostrá; I: **písčítý sediment**; D: středověk; TK: -; DP: kontext je tvořen sedimentem, původně byl mylně označen za výplň objektu XLIII; M: až 0,5 m; STN: 560; STP: 249; ČF: -; ČP: 16.

s.j. 249; P: P26 – P27; S: -; H: středně ulehlá; B: žlutošedá; JK: jílovitá hlína; HK: oblázky, kamínky až středně velké kameny – mírně, drobné a malé fragmenty uhlíků – mírně, drobné a malé fragmenty mazanice – nahodile; HH: dosti ostrá; HD: dosti ostrá; I: **planýrovací vrstva/sediment**; D: středověk; TK: -; DP: jedná se o hlinitou planýrku, promísenou sedimentací, poukazuje na hiát ve zkoumaném prostoru po zániku objektů; M: až 1 m; STN: 248; STP: 250; ČF: -; ČP: 16.

s.j. 250 = XLII; P: P26 – P27; S: -; H: středně ulehlá; B: žlutošedá; JK: jílovitá hlína; HK: oblázky, kamínky až středně velké kameny – mírně, drobné a malé fragmenty uhlíků – mírně, drobné a malé fragmenty mazanice – nahodile; HH: dosti ostrá; HD: dosti ostrá; I: **planýrovací vrstva/sediment**; D: středověk; TK: -; DP: jedná se o hlinitou planýrku, promísenou sedimentací a prosedající do výkopu 559 poukazuje na hiát ve zkoumaném prostoru po zániku objektů; M: až 0,6 m; STN: 248; STP: 251, 260; ČF: -; ČP: 16.

s.j. 251; P: P26 – P27; S: -; H: středně ulehlá; B: hnědočerná; JK: jílovitá prachová hlína; HK: oblázky, kamínky až středně velké kameny – 20%, drobné a malé fragmenty uhlíků – četně, drobné a malé fragmenty mazanice – mírně; HH: dosti ostrá; HD: dosti ostrá; I: **planýrovací vrstva/sediment**; D: středověk; TK: -; DP: destrukce vstupní šíje promísená písčitou jílovitou hlínou; M: až 0,1 m; STN: 250; STP: 252; ČF: -; ČP: 16.

s.j. 252; P: P26 – P27; S: -; H: středně ulehlá; B: okrovošedá; JK: jílovitá prachová hlína; HK: oblázky, kamínky – mírně, drobné a malé fragmenty uhlíků – mírně, drobné a malé fragmenty mazanice – 20%; HH: dosti ostrá; HD: dosti ostrá; I: **destrukční výplň objektu 559**; D: 13/14. – poč. 14. století; TK: -; DP: -; M: až 0,15 m; STN: 251; STP: 261; ČF: -; ČP: 16.

s.j. 253; P: P26, P27; S: -; H: středně ulehlá; B: hnědookrová; JK: jílovitá prachová hlína; HK: oblázky, kamínky – mírně, drobné a malé fragmenty uhlíků – mírně, drobné a malé fragmenty mazanice – 30%; HH: dosti ostrá; HD: dosti ostrá; I: **destrukční výplň žlabu pro severní stěnu stavby**; D: 13/14. – poč. 14. století; TK: -; DP: -; M: až 0,15 m; STN: 261; STP: 561; ČF: -; ČP: 16.

s.j. 254; P: P26, P27; S: -; H: středně ulehlá; B: hnědookrová; JK: jílovitá prachová hlína; HK: oblázky, kamínky – mírně, drobné a malé fragmenty uhlíků – mírně, drobné a malé fragmenty mazanice – 30%; HH: dosti ostrá; HD: dosti ostrá; I: **destrukční výplň žlabu pro jižní stěnu stavby (s.j. 562)**; D: 13/14. – poč. 14. století; TK: -; DP: -; M: až 0,05 m; STN: 255; STP: 258; ČF: -; ČP: 16.

s.j. 255; P: P26, P27; S: -; H: středně ulehlá; B: šedozelená; JK: jílovitá písčítá hlína; HK: oblázky, kamínky – mírně, drobné a malé fragmenty uhlíků – četně, drobné a malé fragmenty mazanice – mírně; HH: dosti ostrá; HD: dosti ostrá; I: **destrukční výplň žlabu pro jižní stěnu stavby (s.j. 562)**; D: 13/14. – poč. 14. století; TK: -; DP: -; M: až 0,05 m; STN: 256; STP: 254; ČF: -; ČP: 16.

s.j. 256; P: P26, P27; S: -; H: středně ulehlá; B: hnědookrová; JK: jílovitá prachová hlína; HK: oblázky, kamínky – mírně, drobné a malé fragmenty uhlíků – četně, drobné a malé fragmenty mazanice – četně; HH: dosti ostrá; HD: dosti ostrá; I: **destrukční výplň žlabu pro jižní stěnu stavby (s.j. 562)**; D: 13/14. – poč. 14. století; TK: -; DP: -; M: až 0,15 m; STN: 261; STP: 255; ČF: -; ČP: 16.

s.j. 257; P: P26, P27; S: -; H: středně ulehlá; B: hnědookrová; JK: jílovitá prachová hlína; HK: oblázky, kamínky – mírně, drobné a malé fragmenty uhlíků – mírně, drobné a malé fragmenty mazanice – 70%; HH: dosti ostrá; HD: dosti ostrá; I: **destrukční výplň žlabu pro jižní stěnu stavby (s.j. 562)**; D: 13/14. – poč. 14.

století; **TK:** -; **DP:** kontext je tvořen mazanicovou krustou; **M:** až 0,05 m; **STN:** 260; **STP:** 258; **ČF:** -; **ČP:** 16.

s.j. 258; **P:** P26, P27; **S:** -; **H:** středně ulehlá; **B:** hnědookrová; **JK:** jílovitá prachová hlína; **HK:** oblázky, kamínky – mírně, drobné a malé fragmenty uhlíků – mírně, drobné a malé fragmenty mazanice – 30%; **HH:** dosti ostrá; **HD:** dosti ostrá; **I:** destrukční výplň žlabu pro jižní stěnu stavby (s.j. 562); **D:** 13/14. – poč. 14. století; **TK:** -; **DP:** -; **M:** až 0,15 m; **STN:** 257; **STP:** 559; **ČF:** -; **ČP:** 16.

s.j. 259; **P:** P26, P27; **S:** -; **H:** středně ulehlá; **B:** hnědookrová; **JK:** jílovitá prachová hlína; **HK:** oblázky, kamínky – mírně, drobné a malé fragmenty uhlíků – mírně, drobné a malé fragmenty mazanice – 70%; **HH:** dosti ostrá; **HD:** dosti ostrá; **I:** destrukční výplň žlabu pro jižní stěnu stavby (s.j. 562); **D:** 13/14. – poč. 14. století; **TK:** -; **DP:** kontext je tvořen mazanicovou krustou; **M:** až 0,05 m; **STN:** 258; **STP:** 562; **ČF:** -; **ČP:** 16.

s.j. 260; **P:** P26, P27; **S:** -; **H:** středně ulehlá; **B:** hnědookrová; **JK:** jílovitá prachová hlína; **HK:** oblázky, kamínky – mírně, drobné a malé fragmenty uhlíků – mírně, drobné a malé fragmenty mazanice – 70%; **HH:** dosti ostrá; **HD:** dosti ostrá; **I:** destrukce jižní stěny stavby (s.j. 562); **D:** 13/14. – poč. 14. století; **TK:** -; **DP:** kontext je tvořen mazanicovou krustou; **M:** až 0,15 m; **STN:** 261; **STP:** 257; **ČF:** -; **ČP:** 16.

s.j. 261; **P:** P26, P27; **S:** -; **H:** středně ulehlá; **B:** hnědookrová; **JK:** jílovitá prachová hlína; **HK:** oblázky, kamínky – mírně, drobné a malé fragmenty uhlíků – mírně, drobné a malé fragmenty mazanice – 70%; **HH:** dosti ostrá; **HD:** dosti ostrá; **I:** destrukce jižní stěny stavby; **D:** 13/14. – poč. 14. století; **TK:** -; **DP:** část kontextu je tvořena mazanicovou krustou; **M:** až 0,15 m; **STN:** 252; **STP:** 262; **ČF:** -; **ČP:** 16.

s.j. 262; **P:** P26, P27; **S:** -; **H:** středně ulehlá; **B:** hnědočedá; **JK:** písčité jílovitá hlína; **HK:** oblázky, kamínky – mírně, drobné a malé fragmenty uhlíků – 30%, drobné a malé fragmenty mazanice – čteně; **HH:** dosti ostrá; **HD:** dosti ostrá; **I:** destrukce jižní stěny stavby; **D:** 13/14. – poč. 14. století; **TK:** -; **DP:** kontext obsahuje organické zbytky; **M:** až 0,20 m; **STN:** 261; **STP:** 559; **ČF:** -; **ČP:** 16.

s.j. 263; **P:** P26, P27; **S:** -; **H:** středně ulehlá; **B:** hnědookrová; **JK:** jílovitá prachová hlína; **HK:** oblázky, kamínky – mírně, drobné a malé fragmenty uhlíků – mírně, drobné a malé fragmenty mazanice – 30%; **HH:** dosti ostrá; **HD:** dosti ostrá; **I:** destrukční výplň žlabu pro jižní stěnu stavby (s.j. 562); **D:** 13/14. – poč. 14. století; **TK:** -; **DP:** -; **M:** až 0,05 m; **STN:** 254; **STP:** 258; **ČF:** -; **ČP:** 16.

s.j. 264; **P:** P26, P27; **S:** -; **H:** středně ulehlá; **B:** zelenošedá; **JK:** písčité jílovitá hlína; **HK:** oblázky, kamínky – mírně; **HH:** dosti ostrá; **HD:** -; **I:** geologické podloží; **D:** kvartér; **TK:** -; **DP:** -; **M:** až 0,55 m; **STN:** 266; **STP:** -; **ČF:** -; **ČP:** 16.

s.j. 265; **P:** P26, P27; **S:** -; **H:** středně ulehlá; **B:** hnědošedá; **JK:** písčité jílovitá hlína; **HK:** oblázky, kamínky – čteně, drobné a malé fragmenty uhlíků – čteně, drobné a malé fragmenty mazanice – mírně; **HH:** dosti ostrá; **HD:** dosti ostrá; **I:** destrukce severní stěny stavby; **D:** 13/14. – poč. 14. století; **TK:** -; **DP:** jedná se o bázi destrukce; **M:** až 0,05 m; **STN:** 261; **STP:** 262; **ČF:** -; **ČP:** 16.

s.j. 266; **P:** P26 – P27; **S:** -; **H:** středně ulehlá; **B:** žlutošedá; **JK:** písčité jílovitá hlína; **HK:** oblázky, kamínky až středně velké kameny – mírně; **HH:** dosti ostrá; **HD:** dosti ostrá; **I:** písčité sediment; **D:** středověk; **TK:** -; **DP:** kontext je tvořen sedimentem, možné sjednocení se s.j. 248; **M:** až 0,5 m; **STN:** 560; **STP:** 264; **ČF:** -; **ČP:** 16.

s.j. 267; **P:** P27, P28; **S:** -; **H:** středně ulehlá; **B:** hnědookrová; **JK:** jílovitá prachová hlína; **HK:** oblázky, kamínky – mírně, drobné a malé fragmenty uhlíků – mírně, drobné a malé fragmenty mazanice – 40%; **HH:** dosti ostrá; **HD:** dosti ostrá; **I:** destrukční výplň žlabu pro jižní stěnu stavby (s.j. 562); **D:** 13/14. – poč. 14. století; **TK:** -; **DP:** -; **M:** až 0,25 m; **STN:** 260; **STP:** 258; **ČF:** -; **ČP:** 16.

s.j. 268; **P:** P27, P28; **S:** -; **H:** středně ulehlá; **B:** hnědookrová; **JK:** jílovitá prachová hlína; **HK:** oblázky, kamínky – mírně, drobné a malé fragmenty uhlíků – mírně, drobné a malé fragmenty mazanice – 40%; **HH:** dosti ostrá; **HD:** dosti ostrá; **I:** destrukční výplň žlabu pro jižní stěnu stavby (s.j. 562); **D:** 13/14. – poč. 14. století; **TK:** -; **DP:** -; **M:** až 0,25 m; **STN:** 260; **STP:** 258; **ČF:** -; **ČP:** 16.

s.j. 269; **P:** P26, P27; **S:** -; **H:** středně ulehlá; **B:** hnědookrová; **JK:** jílovitá prachová hlína; **HK:** oblázky, kamínky – mírně, drobné a malé fragmenty uhlíků – mírně, drobné a malé fragmenty mazanice – 20%; **HH:**

dosti ostrá; **HD:** dosti ostrá; **I:** destrukce jižní stěny stavby; **D:** 13/14. – poč. 14. století; **TK:** -; **DP:** -; **M:** až 0,15 m; **STN:** 261; **STP:** 559; **ČF:** -; **ČP:** 16.

s.j. 270; **P:** P26, P27; **S:** -; **H:** středně ulehlá; **B:** hnědošedá; **JK:** písčité jílovité hlína; **HK:** oblázky, kamínky – četně, drobné a malé fragmenty uhlíků – četně, drobné a malé fragmenty mazanice – mírně; **HH:** dosti ostrá; **HD:** dosti ostrá; **I:** destrukce severní stěny stavby; **D:** 13/14. – poč. 14. století; **TK:** -; **DP:** jedná se o bázi destrukce; **M:** až 0,15 m; **STN:** 252; **STP:** 271; **ČF:** -; **ČP:** 16.

s.j. 271; **P:** P27, P28; **S:** -; **H:** středně ulehlá; **B:** hnědookrová; **JK:** jílovitá prachová hlína; **HK:** oblázky, kamínky – mírně, drobné a malé fragmenty uhlíků – mírně, drobné a malé fragmenty mazanice – 30%; **HH:** dosti ostrá; **HD:** dosti ostrá; **I:** součást destrukce stěn stavby; **D:** 13/14. – poč. 14. století; **TK:** -; **DP:** -; **M:** až 0,15 m; **STN:** 270, 274; **STP:** 568; **ČF:** -; **ČP:** 16.

s.j. 272; **P:** P27, P28; **S:** -; **H:** středně ulehlá; **B:** okrová; **JK:** jílovitá prachová hlína; **HK:** oblázky, kamínky – mírně, drobné a malé fragmenty uhlíků – mírně, drobné a malé fragmenty mazanice – 80%; **HH:** dosti ostrá; **HD:** dosti ostrá; **I:** součást destrukce severní stěny stavby; **D:** 13/14. – poč. 14. století; **TK:** -; **DP:** kontext je tvořen mazanicovou krustou; **M:** až 0,1 m; **STN:** 268; **STP:** 265; **ČF:** -; **ČP:** 16.

s.j. 273; **P:** P28; **S:** -; **H:** středně ulehlá; **B:** hnědá; **JK:** písčité jílovité hlína; **HK:** oblázky, kamínky – četně, drobné a malé fragmenty uhlíků – četně, drobné a malé fragmenty mazanice – nahodile; **HH:** dosti ostrá; **HD:** dosti ostrá; **I:** výplň negativu snížené koruny jižní bočnice vstupní šíje (2. fáze); **D:** 13/14. – poč. 14. století; **TK:** -; **DP:** -; **M:** až 0,55 m; **STN:** 248; **STP:** 912; **ČF:** -; **ČP:** 16.

s.j. 274; **P:** P28; **S:** -; **H:** středně ulehlá; **B:** hnědookrová; **JK:** jílovitá prachová hlína; **HK:** oblázky, kamínky – mírně, drobné a malé fragmenty uhlíků – mírně, drobné a malé fragmenty mazanice – 40%; **HH:** dosti ostrá; **HD:** dosti ostrá; **I:** destrukce severní stěny stavby; **D:** 13/14. – poč. 14. století; **TK:** -; **DP:** lokální vrstva; **M:** až 0,15 m; **STN:** 250; **STP:** 275; **ČF:** -; **ČP:** 16.

s.j. 275; **P:** P28; **S:** -; **H:** středně ulehlá; **B:** hnědookrová; **JK:** jílovitá prachová hlína; **HK:** oblázky, kamínky – mírně, drobné a malé fragmenty uhlíků – mírně, drobné a malé fragmenty mazanice – 40%; **HH:** dosti ostrá; **HD:** dosti ostrá; **I:** destrukce severní stěny stavby; **D:** 13/14. – poč. 14. století; **TK:** -; **DP:** lokální vrstva; **M:** až 0,15 m; **STN:** 274, 265; **STP:** 253; **ČF:** -; **ČP:** 16.

s.j. 276; **P:** -; **S:** -; **H:** středně ulehlá; **B:** hnědookrová; **JK:** jílovitá prachová hlína; **HK:** oblázky, kamínky – mírně, drobné a malé fragmenty uhlíků – 40%, drobné a malé fragmenty mazanice – 20%; **HH:** dosti ostrá; **HD:** dosti ostrá; **I:** výplň kúlové jamky (s.j. 564) v severní stěně vstupní šíje (1. fáze); **D:** 13/14. – poč. 14. století; **TK:** -; **DP:** dokumentována pouze v půdorysu; **M:** ?; **STN:** -; **STP:** 564; **ČF:** -; **ČP:** 15.

s.j. 277; **P:** -; **S:** -; **H:** středně ulehlá; **B:** černookrová; **JK:** jílovitá prachová hlína; **HK:** oblázky, kamínky – mírně, drobné a malé fragmenty uhlíků – 40%, drobné a malé fragmenty mazanice – 40%; **HH:** dosti ostrá; **HD:** dosti ostrá; **I:** výplň žlabu pro severní bočnici vstupní šíje (1. fáze); **D:** 13/14. – poč. 14. století; **TK:** -; **DP:** dokumentována pouze v půdorysu; **M:** ?; **STN:** -; **STP:** 565; **ČF:** -; **ČP:** 15.

s.j. 278; **P:** 29, 30; **S:** -; **H:** středně ulehlá; **B:** černookrová; **JK:** jílovitá písčité hlína; **HK:** oblázky, kamínky – mírně, drobné a malé fragmenty uhlíků – 40%, drobné a malé fragmenty mazanice – 40%; **HH:** dosti ostrá; **HD:** dosti ostrá; **I:** výplň žlabu pro severní bočnici vstupní šíje (1. fáze); **D:** 13/14. – poč. 14. století; **TK:** -; **DP:** dokumentována pouze v půdorysu; **M:** ?; **STN:** -; **STP:** 565; **ČF:** -; **ČP:** 18.

1. Popisy objektů

s.j. - stratigrafická jednotka; CV: celý výkop; P: půdorys; R: rozměry; O: orientace; HH: horní hrana; DH: dolní hrana; S: stěny (1,2); SS: stěny sklon; Dn: dno; V: výplň; DP: další popis; Pr: profil; STN: stratigrafický nad; STP: stratigrafický pod; I: interpretace; D: datace; TK: totožný kontext; P: plány

s.j. 500=I - CV: ne; P: oválný; R: 3 x 2 m, hloubka 0,4 m; O: Z – V; HH: dosti ostrá; DH: dosti ostrá; S: hladké, konkávní; SS: pozvolný (do 30°); Dn: ploché; V: 106, 107, 108; DP: objekt byl zachycen pouze na profilu; Pr: vanovitý; STN: 108; STP: 103; I: oválný sídlištní objekt; D: 13. století; P: 3.

s.j. 501=II - CV: ne; P: oválný; R: 1,7 x ? m, hloubka 0,25 m; O: S – J?; HH: dosti ostrá; DH: dosti ostrá; S: hladké, konkávní; SS: pozvolný (do 30°); Dn: ploché; V: 105; DP: objekt byl zachycen pouze na profilu; Pr: vanovitý; STN: 102; STP: 103; I: oválný sídlištní objekt; D: 13. století; P: 3.

s.j. 502=III - CV: ne; P: oválný; R: 2 x ? m, hloubka 0,3 m; O: S – J?; HH: dosti ostrá; DH: dosti ostrá; S: hladké, konkávní; SS: pozvolný (do 30°); Dn: ploché; V: 109; DP: objekt byl zachycen pouze na profilu; Pr: vanovitý; STN: 102; STP: 103; I: oválný sídlištní objekt; D: 13. století; P: 3.

s.j. 503=IV - CV: ne; P: oválný; R: 4,5 x ? m, hloubka 0,5 m; O: S – J?; HH: dosti ostrá; DH: dosti ostrá; S: hladké, konkávní; SS: pozvolný (do 30°); Dn: svažující se; V: 117; DP: objekt byl zachycen pouze na profilu; Pr: vanovitý; STN: 102; STP: 103; I: oválný sídlištní objekt; D: 13. století; P: 4.

s.j. 504=V - CV: ne; P: oválný; R: až 12 x ? m, hloubka 1,2 m; O: S – J?; HH: dosti ostrá; DH: dosti ostrá; S: hladké, konkávní; SS: pozvolný (do 30°); Dn: ploché, rovné; V: 110, 111, 112; DP: objekt byl zachycen pouze na profilu, do výplně nejsou započítány prosedající vrstvy (s.j. 113); Pr: vanovitý; STN: 113; STP: 103; I: sídlištní objekt (kvadratický x líniový?); D: 13. století; P: 4.

s.j. 505=X - CV: ne; P: oválný; R: až 2 x cca 3 m, hloubka 4 m; O: S – J?; HH: dosti ostrá; DH: dosti ostrá; S: hladké, konkávní; SS: pozvolný (do 30°); Dn: mísovitě; V: 119; DP: objekt narušuje zánikové výplně objektu IX, sektoru C. Podle tvaru se může jednat o pozvolný zásyp prohlubně vzniklé v rámci postdepozičních procesů; Pr: vanovitý; STN: 119; STP: 123; I: sídlištní objekt? Možný sekundární zásyp přirozenou cestou; D: 13. století; P: 7.

s.j. 506=IX - CV: ne; P: obdélný/líniový; R: zjištěná délka 5,5 m, šířka kol. 0,5 m, hloubka 0,25 m; O: SV – JZ; HH: dosti ostrá; DH: dosti ostrá; S: hladké, rovné; SS: strmý; Dn: rovné; V: 122, 701; DP: Žlab nebyl prozkoumán v celé délce. Severovýchodní část byla zničena recentními výkopy; Pr: vanovitý; STN: 701; STP: 121; I: jihozápadní žlab pro trámový věnec; D: 1. polovina 14. století; P: 7.

s.j. 507=IX - CV: ne; P: obdélný/líniový; R: zjištěná délka 5,5 m, šířka kol. 0,5 m, hloubka 0,25 m; O: SV – JZ; HH: dosti ostrá; DH: dosti ostrá; S: hladké, rovné; SS: strmý; Dn: rovné; V: 122, 701; DP: Žlab nebyl prozkoumán v celé délce. Severovýchodní část byla zničena recentními výkopy; Pr: vanovitý; STN: 701; STP: 121; I: jihozápadní žlab pro trámový věnec; D: 1. polovina 14. století; P: 7.

s.j. 553 – zrušeno, nejedná se o výkop, totožné s kontextem 229.

s.j. 554=XXIX - CV: ne; P: obdélný/líniový; R: zjištěná délka 4,4 m, šířka 2,5 m, hloubka až 1,1 m; O: Z – V; HH: dosti ostrá; DH: dosti ostrá; S: hladké, rovné; SS: strmý; Dn: rovné; V: 223 – 233; DP: Stavby nebyla prozkoumána v celé délce – západní část se nachází pod nezkoumanou plochou; Pr: vanovitý; STN: 228; STP: 234; I: obytná část stvaby; D: 2. polovina 13. století – přelom 13/14. století; P: 35.

s.j. 555 - CV: ne; P: obdélný; R: zjištěná délka 2,5 m, šířka kol. 0,4 m, hloubka 0,10 m; O: Z – V; HH: dosti ostrá; DH: dosti ostrá; S: hladké, rovné; SS: strmý; Dn: rovné; V: 222, 746, 749; DP: Žlab nebyl prozkoumán v celé délce; Pr: vanovitý; STN: 746, 749; STP: geologické podloží; I: jižní žlab pro trámový věnec domu 554; D: 2. polovina 13. století – 13/14. století; P: 35.

s.j. 556 - CV: ne; P: obdélný/líniový; R: zjištěná délka 3,6 m, šířka kol. 0,3 m, hloubka 0,25 m; O: Z – V; HH: dosti ostrá; DH: dosti ostrá; S: hladké, rovné; SS: strmý; Dn: rovné; V: 911, 239; DP: -; Pr: vanovitý; STN: 911; STP: geologické podloží; I: základový žlab pro jižní bočnici vstupní šíje; D: 2. polovina 13. století – 13/14. století; P: 36, 37.

s.j. 557 - CV: ne; P: obdélný/líniový; R: zjištěná délka 6,5 m, šířka kol. 0,3 m, hloubka 0,15 m; O: S – J; HH: dosti ostrá; DH: dosti ostrá; S: hladké, rovné; SS: strmý; Dn: rovné; V: 747; DP: Žlab není zdokumentován na profilu; Pr: vanovitý; STN: 747; STP: geologické podloží; I: východní žlab pro trámový věnec domu 554; D: 2. polovina 13. století – 13/14. století; P: -.

s.j. 558 - CV: ne; P: obdélný/liniový; R: zjištěná délka 3,6 m, šířka kol. 0,4 m, hloubka 0,25 m; O: Z – V; HH: dosti ostrá; DH: dosti ostrá; S: hladké, rovné; SS: strmý; Dn: rovné; V: 910; DP: -; Pr: vanovitý; STN: 910; STP: geologické podloží; I: základový žlab pro severní bočnici vstupní šije; D: 2. polovina 13. století – 13/14. století; P: 36, 37.

s.j. 559=XIX - CV: ne; P: obdélný; R: zjištěná délka 4,5 m, šířka kol. 4,4 m, hloubka 1,2 m; O: Z – V; HH: dosti ostrá; DH: dosti ostrá; S: hladké, rovné; SS: strmý; Dn: rovné; V: 250 – 253, 255 – 257, 260 – 264; DP: ke stavbě 559 náleží dvě fáze vstupní šije a výklenek v západní stěně stavby; Pr: vanovitý; STN: 262; STP: geologické podloží; I: obytná stavba; D: 2. polovina 13. století – 13/14. století; P: 26 – 28.

s.j. 560 - CV: ne; P: oválný; R: zjištěná délka 5,7 m, šířka kol. 2,5 m, hloubka 1 m; O: Z – V; HH: dosti ostrá; DH: dosti ostrá; S: hladké, rovné; SS: strmý; Dn: rovné; V: 247; DP: jedná se patrně o vrstvu; Pr: vanovitý; STN: 247; STP: 243; I: zániková výplň stavby usazena sedimentací na povrch destrukčních vrstev; D: 2. polovina 13. století – 13/14. století; P: 26 – 28.

s.j. 561 - CV: ne; P: obdélný/liniový; R: variabilní zjištěná šířka 0,4 – 0,7 m, délka: 4,7 m, hloubka 0,25 m; O: Z – V; HH: dosti ostrá; DH: dosti ostrá; S: hladké, rovné; SS: strmý; Dn: rovné; V: 258, 259; DP: -; Pr: vanovitý; STN: 258; STP: geologické podloží; I: jižní žlab pro základový trámový věnec stavby 559; D: 2. polovina 13. století – 13/14. století; P: 26 – 28.

s.j. 562 - CV: ne; P: obdélný/liniový; R: variabilní zjištěná šířka 0,4 m, délka: 4,3 m, hloubka 0,2 m; O: Z – V; HH: dosti ostrá; DH: dosti ostrá; S: hladké, rovné; SS: strmý; Dn: rovné; V: 253; DP: -; Pr: vanovitý; STN: 253; STP: geologické podloží; I: severní žlab pro základový trámový věnec stavby 559; D: 2. polovina 13. století – 13/14. století; P: 26 – 28.

s.j. 563 - CV: ne; P: obdélný; R: délka: 2,5 m, šířka 0,8 m; O: V – Z; HH: dosti ostrá; DH: dosti ostrá; S: hladké, rovné; SS: strmý; Dn: -; V: ?; DP: dokumentována pouze v půdorysu; Pr: vanovitý; STN: ?; STP: geologické podloží; I: 1. fáze vstupní šije stavby 559; D: 2. polovina 13. století – 13/14. století; P: -.

s.j. 564 - CV: ne; P: kruhový; R: průměr 14 cm, hloubka neznámá; O: -; HH: dosti ostrá; DH: dosti ostrá; S: hladké, rovné; SS: strmý; Dn: -; V: 276; DP: dokumentována pouze v půdorysu; Pr: vanovitý; STN: 276; STP: geologické podloží; I: kulová jamka v severní bočnici vstupní šije (1. fáze); D: 2. polovina 13. století – 13/14. století; P: -.

s.j. 565 - CV: ne; P: obdélný/liniový; R: délka: 2,5 m, šířka 0,2 m; O: V – Z; HH: dosti ostrá; DH: dosti ostrá; S: hladké, rovné; SS: strmý; Dn: rovné; V: 277; DP: dokumentována pouze v půdorysu; Pr: vanovitý; STN: 277; STP: geologické podloží; I: základový žlab pro konstrukci severní stěny vstupní šije; D: 2. polovina 13. století – 13/14. století; P: -.

s.j. 566 - CV: ne; P: obdélný/liniový; R: délka: 4,5 m, šířka 0,6 m; O: V – Z; HH: dosti ostrá; DH: dosti ostrá; S: hladké, rovné; SS: strmý; Dn: rovné; V: -; DP: dokumentována pouze v půdorysu; Pr: vanovitý; STN: 277; STP: geologické podloží; I: základový žlab pro konstrukci severní stěny vstupní šije; D: 2. polovina 13. století – 13/14. století; P: -.

s.j. 567 - CV: ne; P: obdélný/liniový; R: délka: 4,6 m, šířka 0,4 m; O: S – J; HH: dosti ostrá; DH: dosti ostrá; S: hladké, rovné; SS: strmý; Dn: rovné; V: -; DP: dokumentována pouze v půdorysu; Pr: vanovitý; STN: výplň; STP: geologické podloží; I: základový žlab východní stěny obytné části objektu 559; D: 2. polovina 13. století – 13/14. století; P: -.

s.j.: stratigrafická jednotka (základní nálezkový kontext); P: profil; S: sonda; STR: struktura; T: typ; DES: struktura desky; U: uložení; O: orientace; R: rozměry; PR: průřez; PU: podmínky uchování; SN: stopy nástrojů; PO: povrchové opracování; SD: struktura dřeva; I: interpretace; D: datace; DP: další popis; STN: kontext stratigraficky nad; STP: kontext stratigraficky pod; DD: dendrochronologická datace; ČF: číslo fotografie; ČP: číslo plánu

s.j. 746 - **P:** -; **S:** -; **STR:** -; **T:** kůl; **DES:** -; **U:** vertikálně; **O:** orientace struktury Z - V; **R:** zjištěno: výška až 0,4 m, průměr 10 cm; **PR:** -; **PU:** menší fragment dřeva; **SN:** -; **PO:** předpokládané zostření „špice“, odkornění; **SD:** -; **I:** součást konstrukce jižní stěny domu; **D:** 2. pol. 13. stol – 13/14. století; **DP:** popis vychází ze slovního popisu v náleзовé zprávě, dokumentováno pouze v půdorysu; **STN:** předpoklad: 222; **STP:** 555; **ČF:** -; **ČP:** 22.

s.j. 747 - **P:** -; **S:** -; **STR:** -; **T:** kůl; **DES:** -; **U:** vertikálně; **O:** orientace struktury Z - V; **R:** zjištěno: výška až 0,4 m, průměr 10 cm; **PR:** -; **PU:** menší fragment dřeva; **SN:** -; **PO:** předpokládané zostření „špice“, odkornění; **SD:** -; **I:** součást konstrukce jižní stěny domu; **D:** 2. pol. 13. stol – 13/14. století; **DP:** popis vychází ze slovního popisu v náleзовé zprávě, dokumentováno pouze v půdorysu; **STN:** předpoklad: 222; **STP:** 555; **ČF:** -; **ČP:** 22.

s.j. 748 - **P:** -; **S:** -; **STR:** -; **T:** trám; **DES:** -; **U:** vertikálně; **O:** orientace struktury S – J; **R:** dochovaná délka: 0,4 m, šířka: 0,15 m; **PR:** -; **PU:** menší fragment dřeva; **SN:** -; **PO:** předpokládané opracování hran; **SD:** -; **I:** součást konstrukce východní stěny domu; **D:** 2. pol. 13. stol – 13/14. století; **DP:** dokumentován pouze v půdorysu; **STN:** předpoklad: 222; **STP:** 555; **ČF:** -; **ČP:** 22.

s.j. 749 - **P:** -; **S:** -; **STR:** -; **T:** desky; **DES:** nedochováno; **U:** vertikálně; **O:** orientace struktury Z - V; **R:** zjištěno: výška až 1 m, šířka 20 cm, tloušťka 3 cm; **PR:** -; **PU:** organický otisk + menší fragmenty dřev; **SN:** -; **PO:** předpokládané vyhlazení povrchu; **SD:** -; **I:** dřevěné obložení interiéru domu; **D:** 2. pol. 13. stol – 13/14. století; **DP:** v horní partii byly desky prohlé tlakem zeminy do interiéru, dokumentováno pouze v půdorysu; **STN:** předpoklad: 222; **STP:** 555; **ČF:** -; **ČP:** 22.

s.j. 750 – sjednoceno se s.j. 747.

s.j. 751 - **P:** -; **S:** -; **STR:** -; **T:** kůl; **DES:** -; **U:** vertikálně; **O:** orientace struktury Z - V; **R:** zjištěno: délka 0,2 m, průměr 10 cm; **PR:** -; **PU:** menší fragment dřeva; **SN:** -; **PO:** předpokládané opracování hran; **SD:** -; **I:** součást konstrukce jižní stěny domu; **D:** 2. pol. 13. stol – 13/14. století; **DP:** destruovaná část stěny se sekundárně přesunula do prostoru interiéru domu, dokumentováno pouze v půdorysu; **STN:** předpoklad: 226; **STP:** předpoklad 224; **ČF:** -; **ČP:** 22.

s.j. 752 - **P:** 26 – 27; **S:** -; **STR:** -; **T:** trám; **DES:** -; **U:** horizontálně; **O:** V – Z; **R:** délka 3,7 m, šířka 0,2 m; **PR:** -; **PU:** fragment dřeva; **SN:** -; **PO:** předpokládané opracování hran; **SD:** -; **I:** součást konstrukce severní stěny obytné část objektu 559; **D:** 2. pol. 13. stol – 13/14. století; **DP:** dochovala se pouze část; **STN:** 253; **STP:** 561; **ČF:** -; **ČP:** 15.

s.j. 760 - **P:** -; **S:** -; **STR:** -; **T:** trám; **DES:** -; **U:** horizontálně; **O:** V – Z; **R:** průměr 0,13; **PR:** -; **PU:** fragment dřeva; **SN:** -; **PO:** předpokládané opracování hran; **SD:** -; **I:** součást konstrukce východní stěny obytné část objektu 559; **D:** 2. pol. 13. stol – 13/14. století; **DP:** dochovala se pouze část; **STN:** -; **STP:** -; **ČF:** -; **ČP:** 15.

s.j. 765 - **P:** -; **S:** -; **STR:** -; **T:** trám; **DES:** -; **U:** vertikálně; **O:** V – Z; **R:** průměr 0,13; **PR:** -; **PU:** fragment dřeva; **SN:** -; **PO:** předpokládané opracování hran; **SD:** -; **I:** součást konstrukce východní stěny obytné část objektu 559; **D:** 2. pol. 13. stol – 13/14. století; **DP:** dochovala se pouze část; **STN:** -; **STP:** -; **ČF:** -; **ČP:** 15.

s.j. 770 - **P:** -; **S:** -; **STR:** -; **T:** trám; **DES:** -; **U:** vertikálně; **O:** V – Z; **R:** průměr 10 cm; **PR:** -; **PU:** fragment dřeva; **SN:** -; **PO:** předpokládané opracování hran; **SD:** -; **I:** součást konstrukce východní stěny obytné část objektu 559; **D:** 2. pol. 13. stol – 13/14. století; **DP:** dochovala se pouze část; **STN:** -; **STP:** -; **ČF:** -; **ČP:** 15.

s.j. 771 - **P:** -; **S:** -; **STR:** -; **T:** kůl; **DES:** -; **U:** vertikálně; **O:** -; **R:** průměr 12 cm; **PR:** -; **PU:** menší fragment dřeva; **SN:** -; **PO:** předpokládané opracování hran a špice; **SD:** -; **I:** součást konstrukce severní bočnice vstupní šíje objektu 559; **D:** 2. pol. 13. stol – 13/14. století; **DP:** dochovala se pouze část; **STN:** -; **STP:** -; **ČF:** -; **ČP:** 15.

s.j. 772 - **P:** -; **S:** -; **STR:** -; **T:** kůl; **DES:** -; **U:** vertikálně; **O:** orientace struktury Z - V; **R:** zjištěno: délka 0,6 m, průměr 10 cm; **PR:** -; **PU:** menší fragment dřeva; **SN:** -; **PO:** předpokládané opracování hran; **SD:** -; **I:** součást konstrukce severní vstupní šíje objektu 559; **D:** 2. pol. 13. stol – 13/14. století; **DP:** dochovala se pouze část; **STN:** -; **STP:** 575; **ČF:** -; **ČP:** 15.

s.j. 773 – sjednoceno se s.j. 772.

s.j. 774 - **P:** -; **S:** -; **STR:** -; **T:** trám; **DES:** -; **U:** horizontálně; **O:** S – J; **R:** zjištěno: délka 1 m, šířka 0,12 cm; **PR:** -; **PU:** menší fragment dřeva; **SN:** -; **PO:** předpokládané opracování hran; **SD:** -; **I:** práh vstupu do obytné části objektu 559; **D:** 2. pol. 13. stol – 13/14. století; **DP:** dochovala se pouze část; **STN:** -; **STP:** -; **ČF:** -; **ČP:** 15.

s.j. 775 - **P:** -; **S:** -; **STR:** -; **T:** trám; **DES:** -; **U:** horizontálně; **O:** V – Z; **R:** zjištěno: délka 1,9 m, šířka 5 cm; **PR:** -; **PU:** fragment dřeva; **SN:** -; **PO:** předpokládané opracování hran; **SD:** -; **I:** základový trám jižní bočnice vstupní šíje; **D:** 2. pol. 13. stol – 13/14. století; **DP:** dochovala se pouze část; **STN:** -; **STP:** -; **ČF:** -; **ČP:** 15.

s.j. 776 - **P:** -; **S:** -; **STR:** -; **T:** kulatina; **DES:** -; **U:** vertikálně; **O:** orientace struktury Z – V; **R:** průměr 10 cm; **PR:** -; **PU:** fragment dřeva; **SN:** -; **PO:** předpokládané opracování špice; **SD:** -; **I:** nosná konstrukce jižní bočnice šíje; **D:** 2. pol. 13. stol – 13/14. století; **DP:** dochovala se pouze část; **STN:** -; **STP:** -; **ČF:** -; **ČP:** 15.

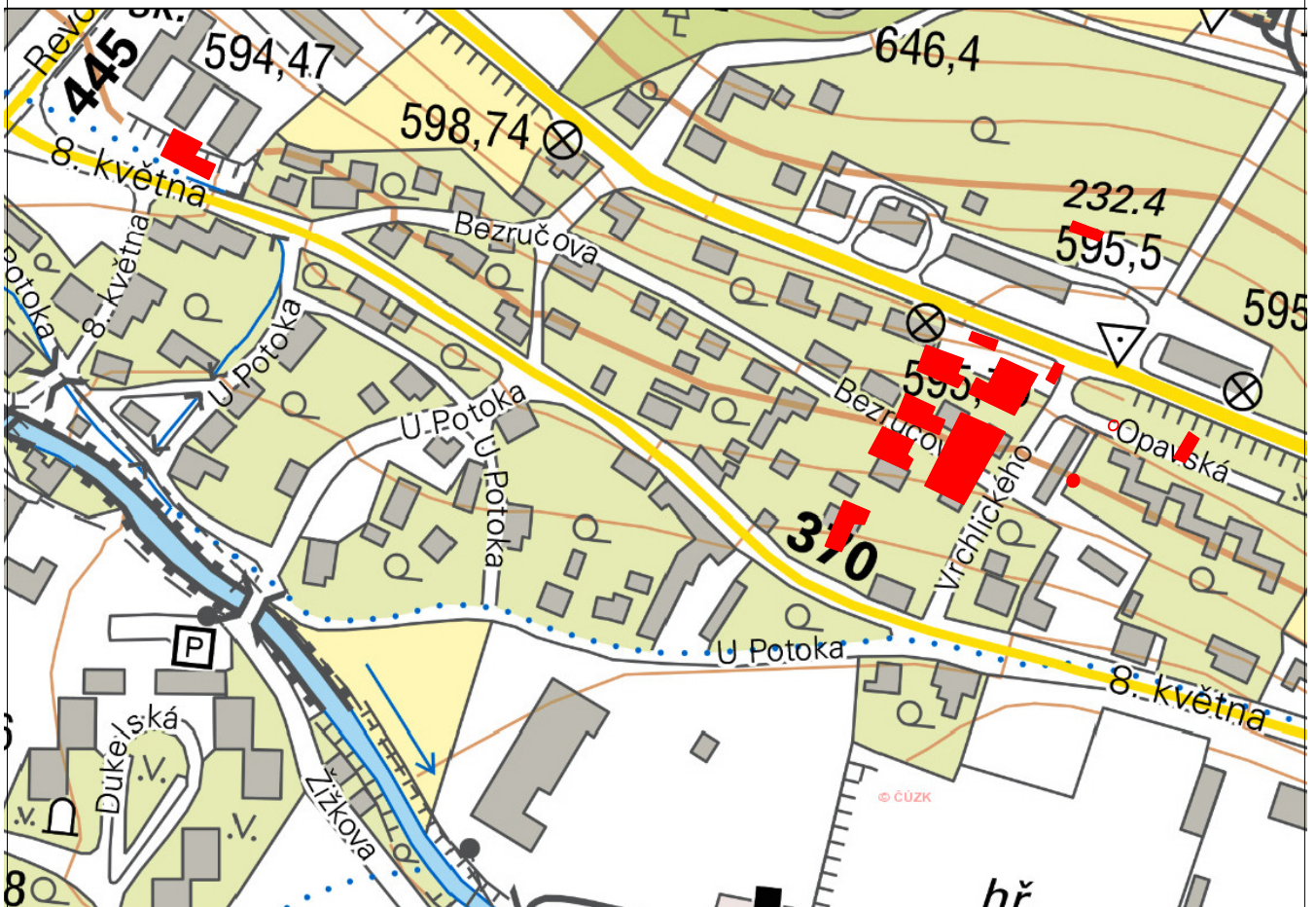
s.j. 777 - **P:** -; **S:** -; **STR:** -; **T:** kulatina; **DES:** -; **U:** vertikálně; **O:** orientace struktury Z – V; **R:** průměr 10 cm; **PR:** -; **PU:** fragment dřeva; **SN:** -; **PO:** předpokládané opracování špice; **SD:** -; **I:** nosná konstrukce jižní bočnice šíje; **D:** 2. pol. 13. stol – 13/14. století; **DP:** dochovala se pouze část; **STN:** -; **STP:** -; **ČF:** -; **ČP:** 15.

Popis zdí:

s.j. - stratigrafická jednotka; **S:** složení; **K1:** konstrukce pro kamenné příp. smíšené zdivo; **K2:** konstrukce pro cihlové zdivo; **TVP:** tvar a velikost prvků; **SM:** spojovací materiál; **DK:** druh kamene; **DP:** další popis; **ŠHČ:** šířka horní části; **ŠDČ:** šířka dolní části; **DVZ:** dochovaná výška zdiva; **O:** orientace; **STN:** stratigraficky nad; **STP:** stratigraficky pod; **I:** interpretace; **D:** datace; **TK:** totožný kontext; **F:** foto; **P:** plány.

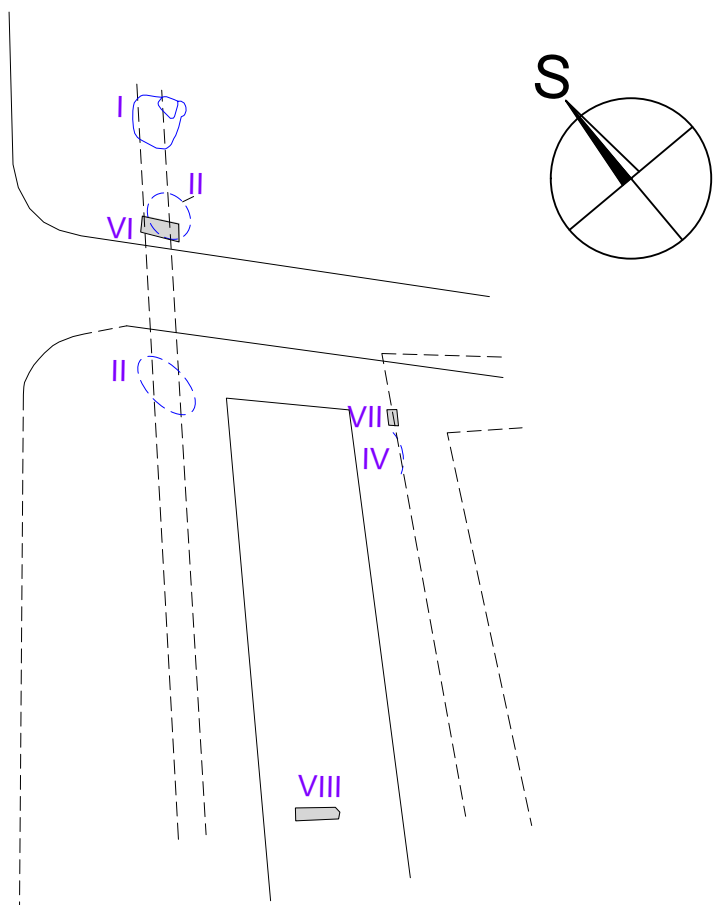
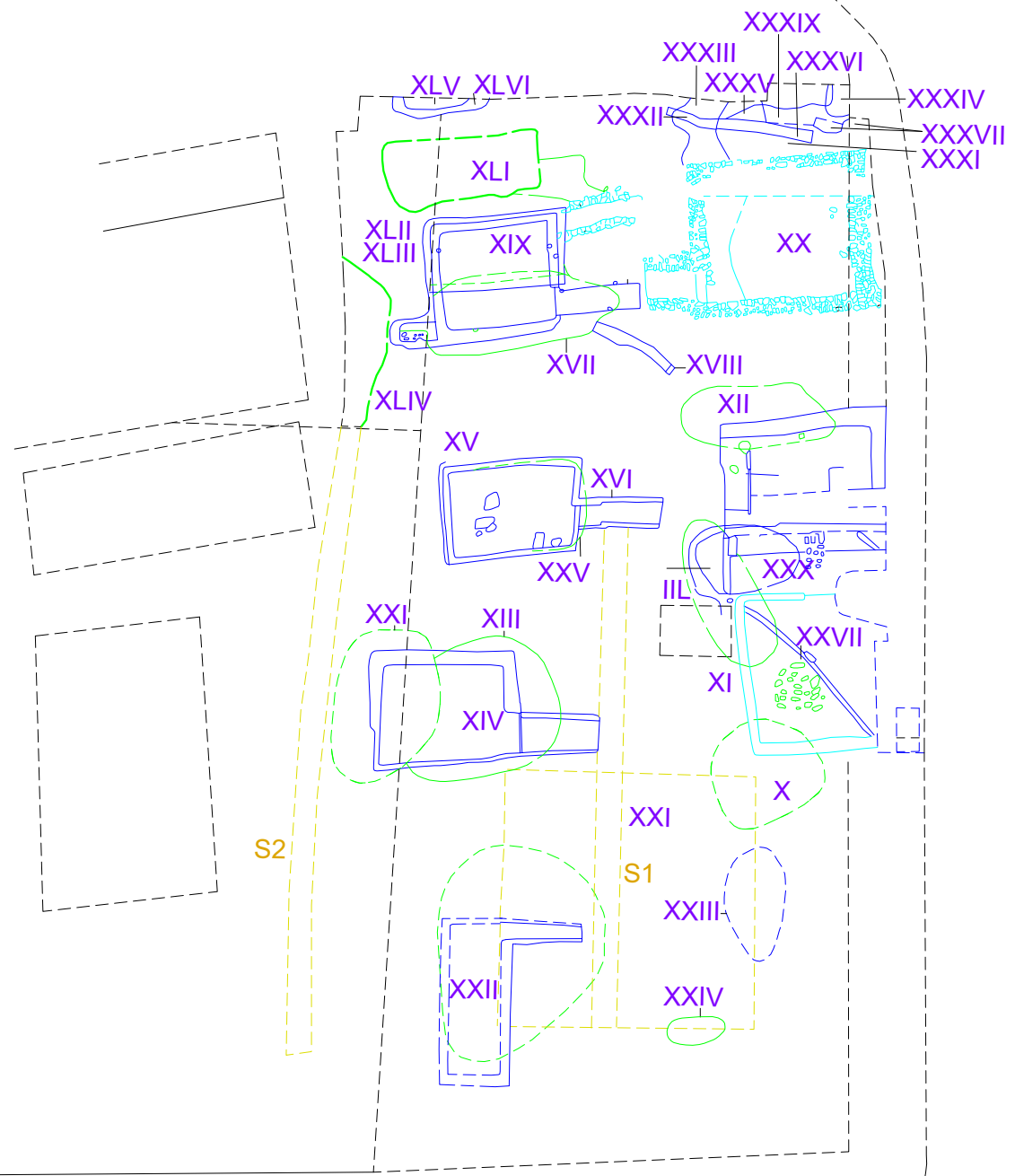
s.j. 910 - **S:** kamenné; **K1:** vrstvené; **K2:** -; **TVP:** lomový kámen - droba; **SM:** na sucho kladené; **DK:** -; **DP:** zdivo se nedochovalo v celé výšce; **ŠHČ:** -; **ŠDČ:** 0,5 m; **DVZ:** 0,4 m; **O:** V – Z; **STN:** 240; **STP:** 558; **I:** zděná severní bočnice vstupní šíje stavby 554; **D:** 2. polovina 13. století – přelom 13/14. století; **F:** -; **P:** 36, 37, 38.

s.j. 911 - **S:** kamenné; **K1:** vrstvené; **K2:** -; **TVP:** lomový kámen - droba; **SM:** na sucho kladené; **DK:** -; **DP:** zdivo se nedochovalo v celé výšce, oproti severní šíje je silně destruováno; **ŠHČ:** -; **ŠDČ:** 0,5 m; **DVZ:** 0,4 m; **O:** V – Z; **STN:** 240; **STP:** 558; **I:** zděná jižní bočnice vstupní šíje stavby 554; **D:** 2. polovina 13. století – přelom 13/14. století; **F:** -; **P:** 36, 37, 38.



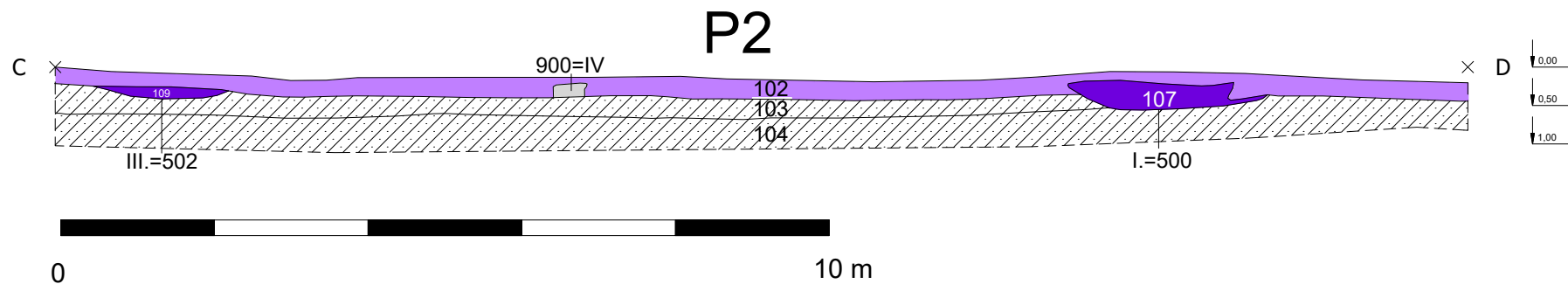
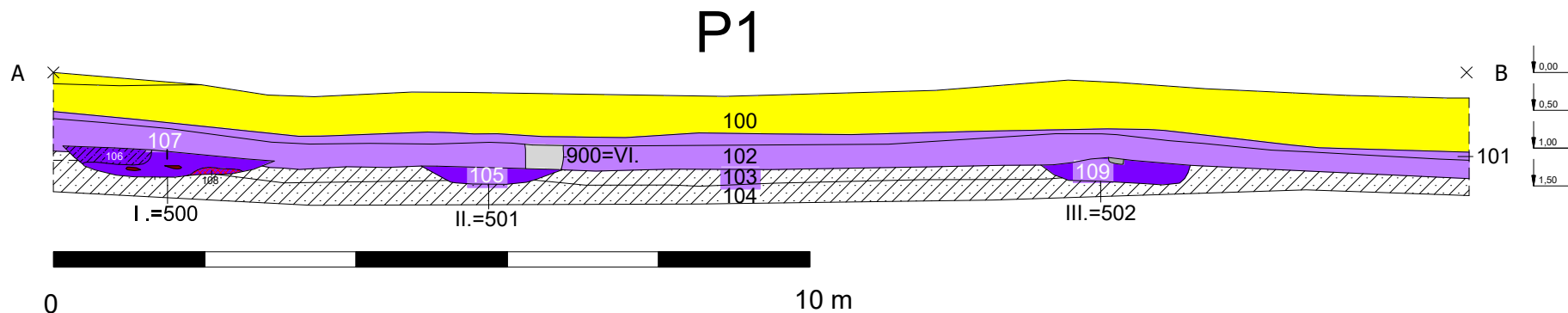
0 120 m

Palackého univerzita v Olomouci		
rok výzkumu	lokality Rýmařov Bezručova ulice	číslo plánu
POPIS: Situační plán zasazený do mapy (cuzk. vz)		01

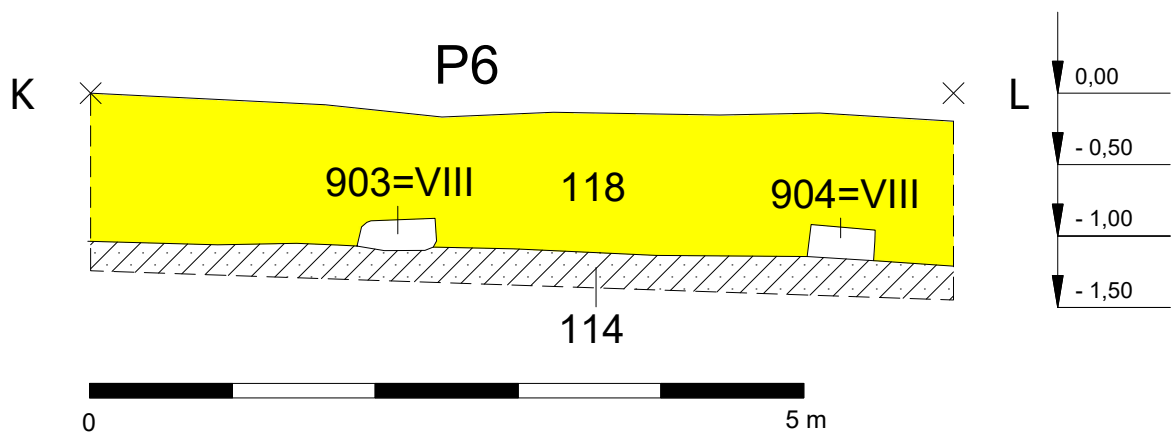
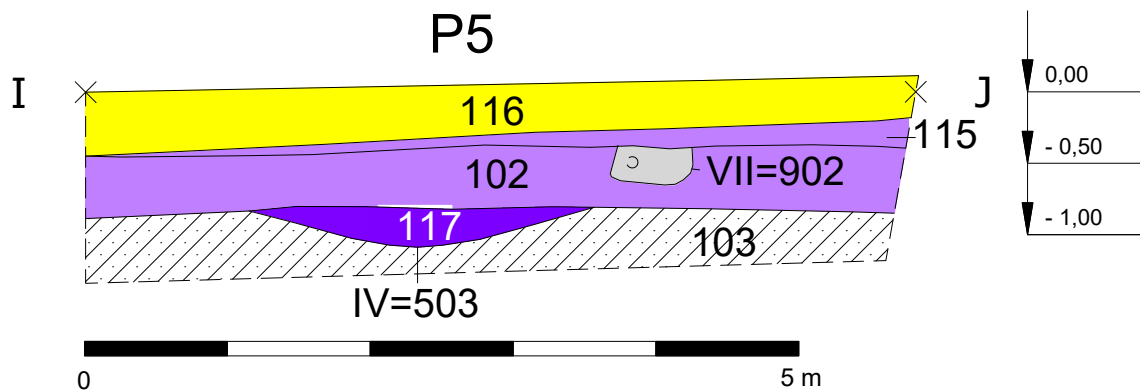
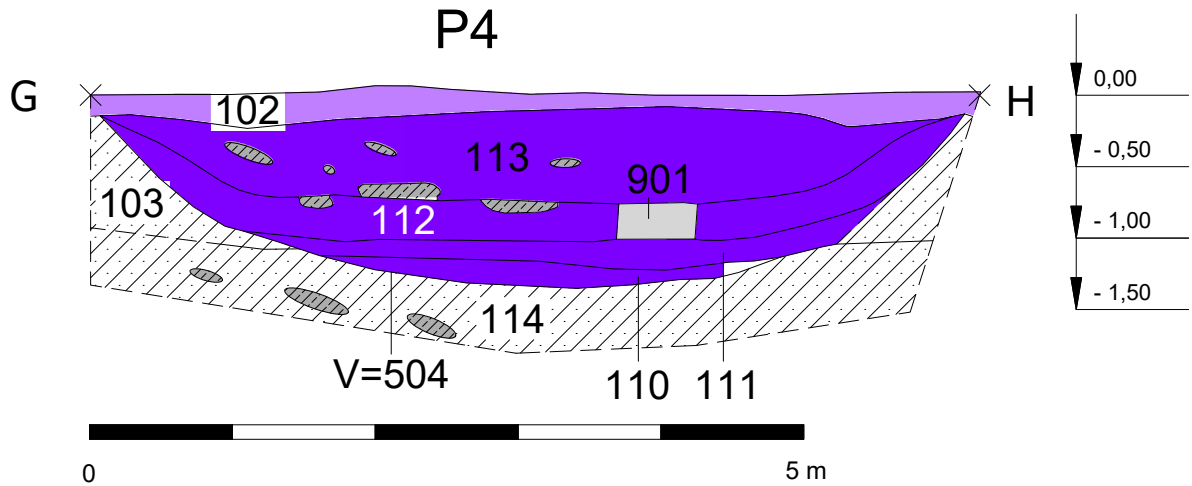
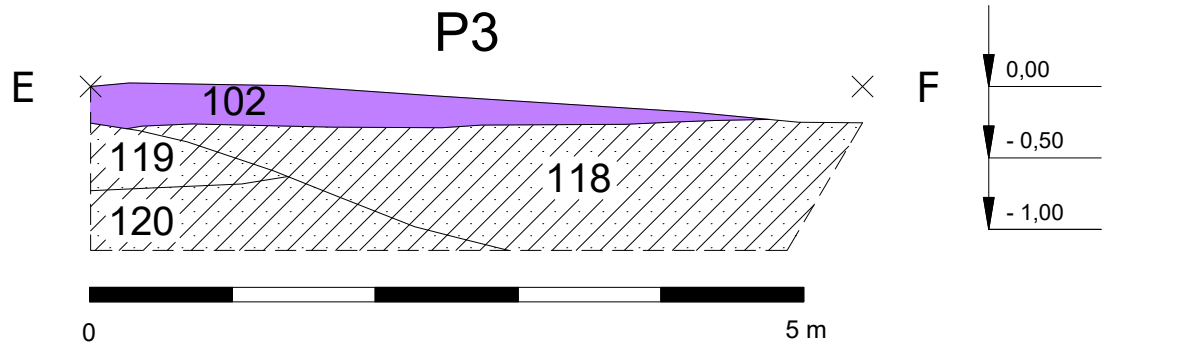


Palackého univerzita v Olomouci

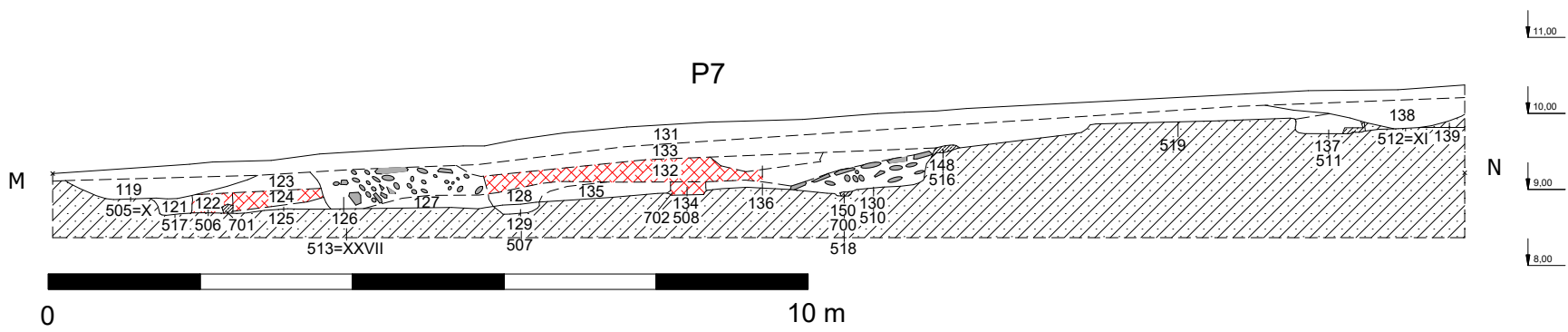
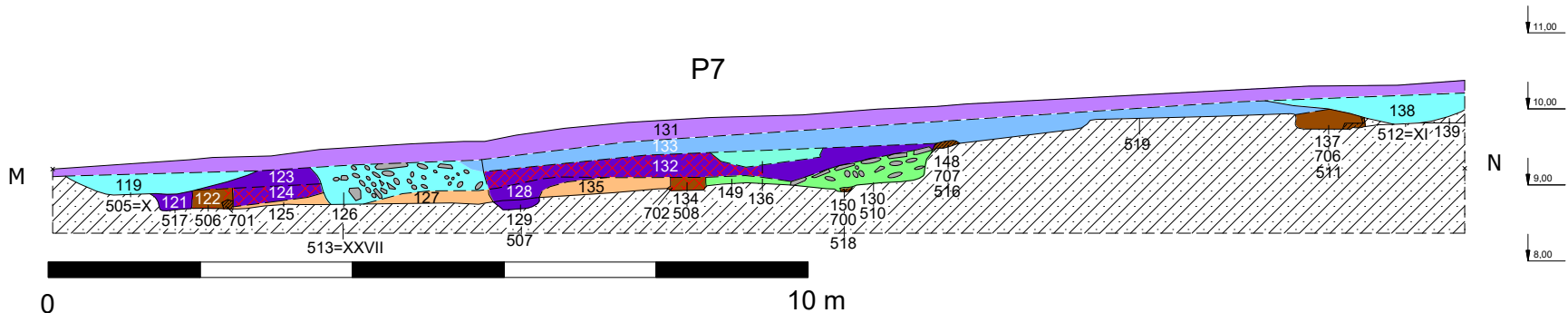
rok výzkumu	lokality	číslo plánu
1971 - 1975	Rýmařov Bezručova ulice	02
POPIS:		
Situační plán		OBJEKT: I - II



Palackého univerzita v Olomouci		
rok výzkumu	lokality	číslo plánu
1971	Rýmařov Bezručova ulice	03
POPIS:		
Vybrané profily (P1 - P2) výkopů pro inženýrské sítě		
		OBJEKT: I, II, III, VI

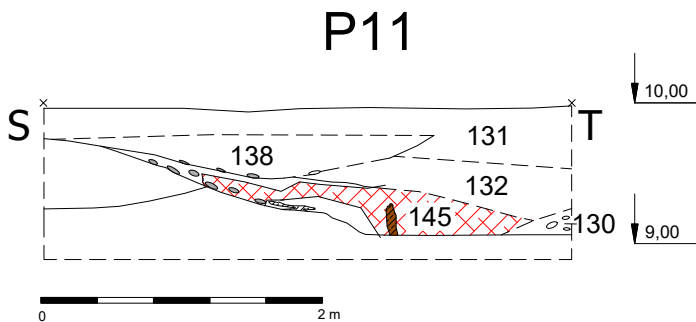
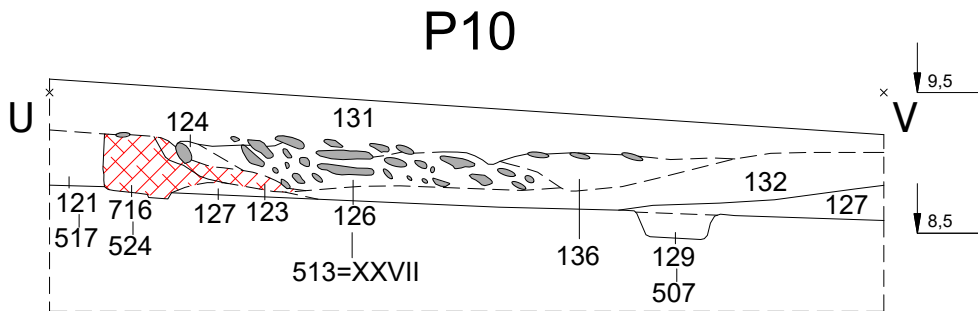
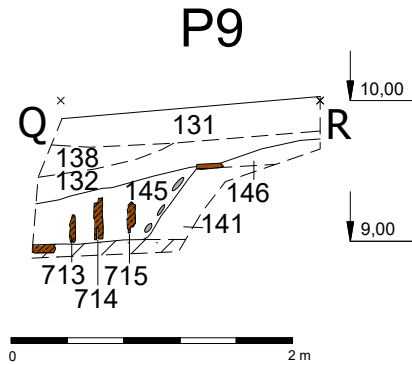
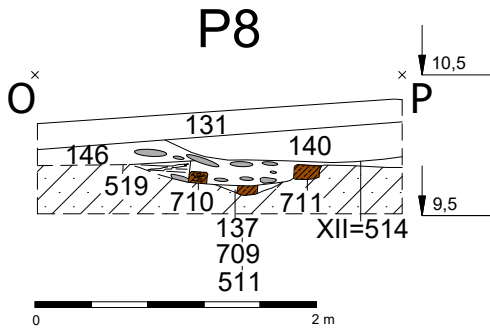
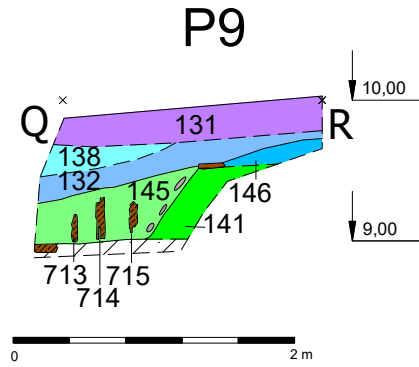
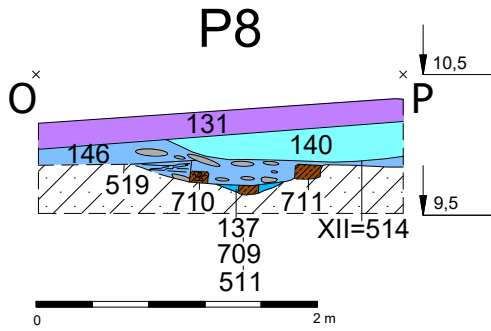


Palackého univerzita v Olomouci		
rok výzkumu	lokality	číslo plánu
1971	Rýmařov Bezručova ulice	04
POPIS:		
Vybrané profily (P3 - P6) výkopů pro inženýrské sítě		OBJEKT: VI, V, VII, VII



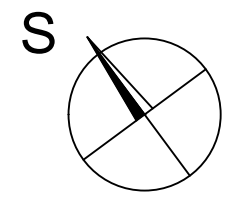
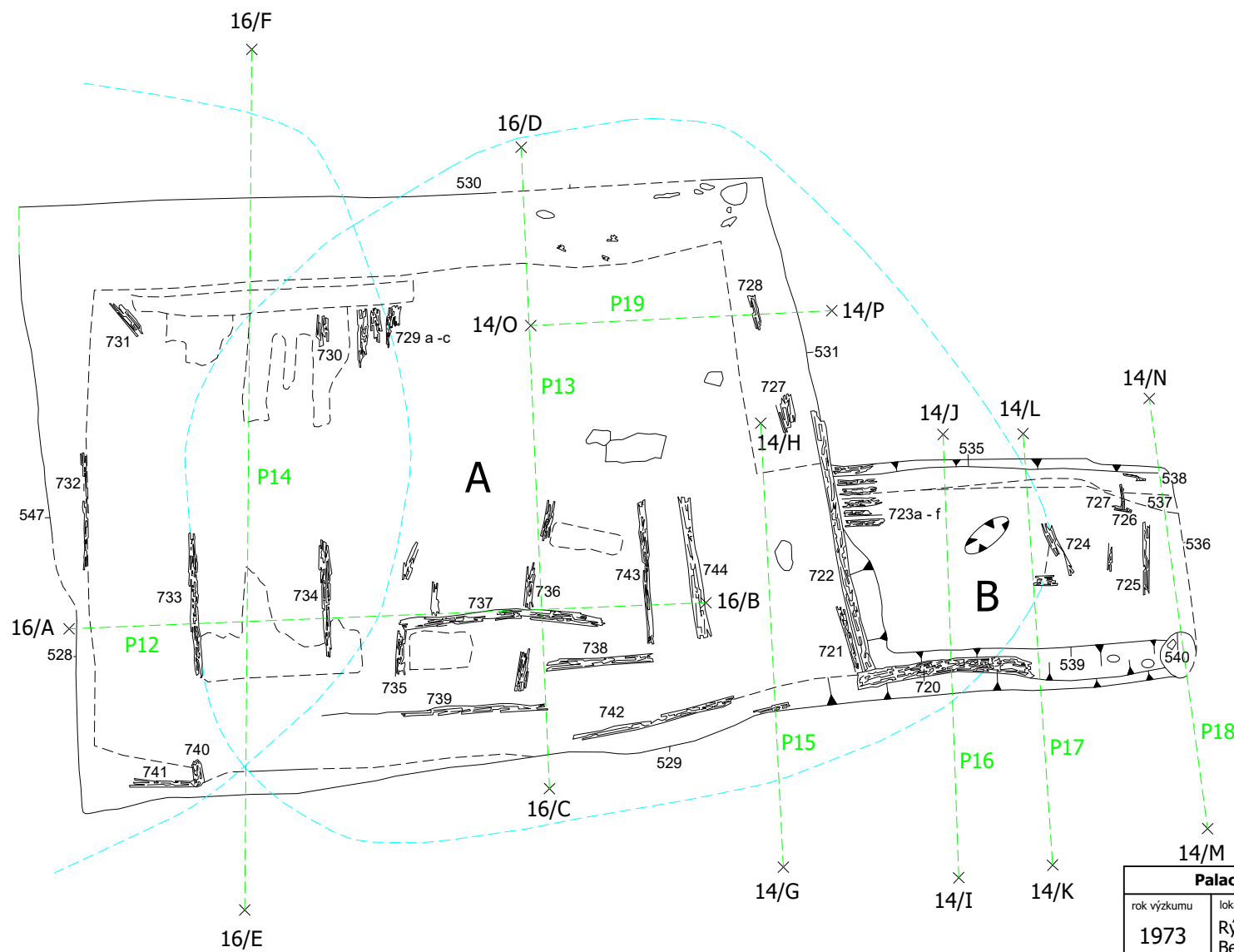
-  geologické podloží
-  kámen/valoun
-  mazanice
-  zuhelnatělé dřevo
-  mladší objekty narušující zánikové úrovně staveb
-  20. století
-  vrcholný středověk (planýrovací vrstvy - po zániku sídliště)
-  zániková fáze předpokládané mladší stavby (sektoru A)
-  zánikový horizont středověkého domu (sektor C)
-  zánikový horizont předpokládaného staršího objektu, narušeného pozdější výstavbou středověkých staveb (sektor B)
-  pochozí úroveň interiéru stavby (sektor B)

Palackého univerzita v Olomouci		
rok výzkumu	lokality	číslo plánu
1971	Rýmařov Bezručova ulice	07
POPIS:		OBJEKT: IX, X, XI, XII, XXVII
Západní příčný profil objektem IX		

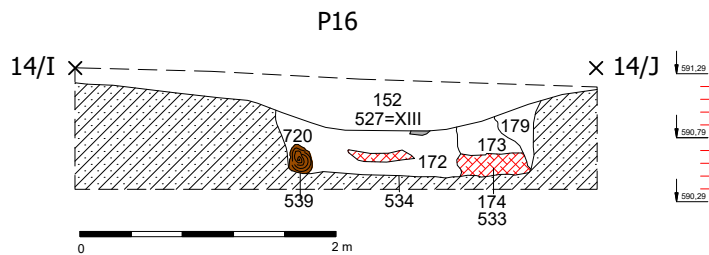
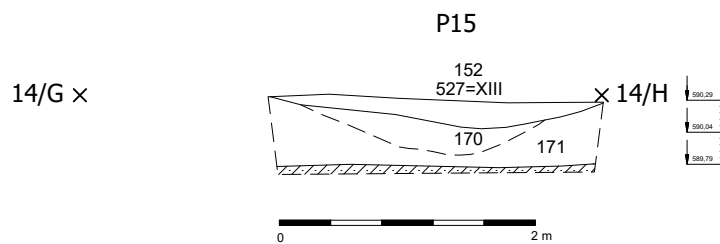
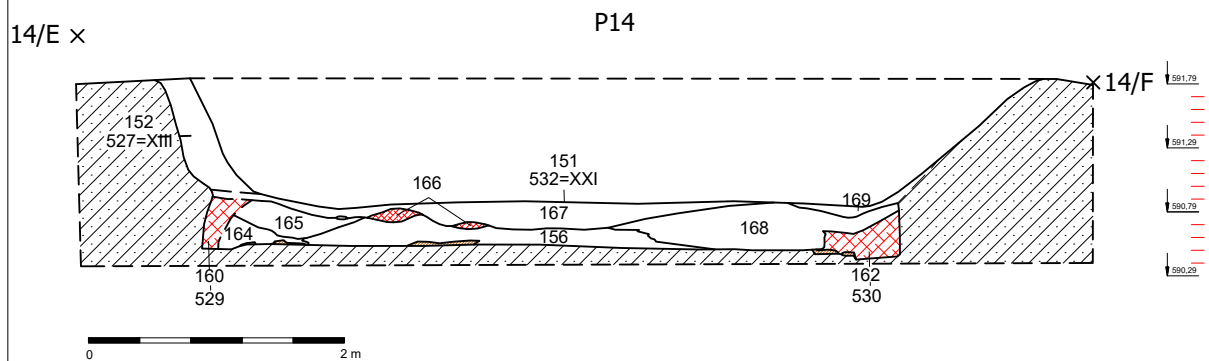
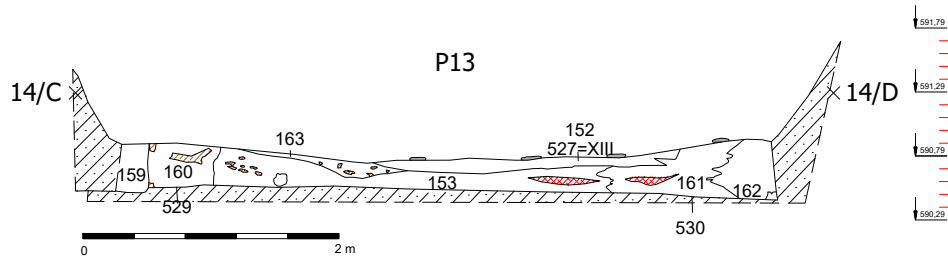
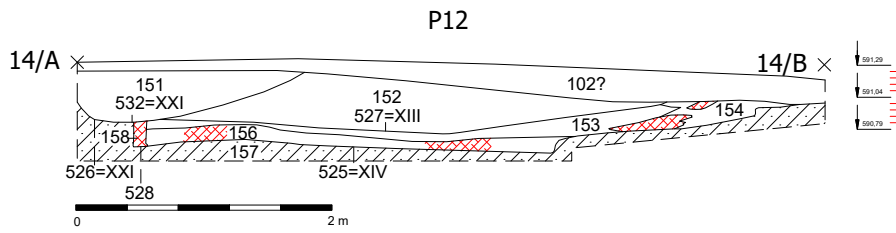


- geologické podloží
- kámen/valoun
- mazanice
- zuhelnatělé dřevo
- mladší objekty narušující zánikové úrovně staveb
- vrcholný středověk (planýrovací vrstvy - po zániku sídliště)
- zániková fáze předpokládané mladší stavby (sektoru A)
- horizont existence mladší stavby (sektor A)
- zánikový horizont předpokládaného staršího objektu, narušeného pozdější výstavbou středověkých staveb (sektor B)
- horizont existence staršího objektu (sektor B)

Palackého univerzita v Olomouci		
rok výzkumu	lokality	číslo plánu
1973	Rýmařov Bezručova ulice	07
POPIS:		
Vybrané profily (P8 - P11) objektu IX		OBJEKT: IX, XII, XXVII



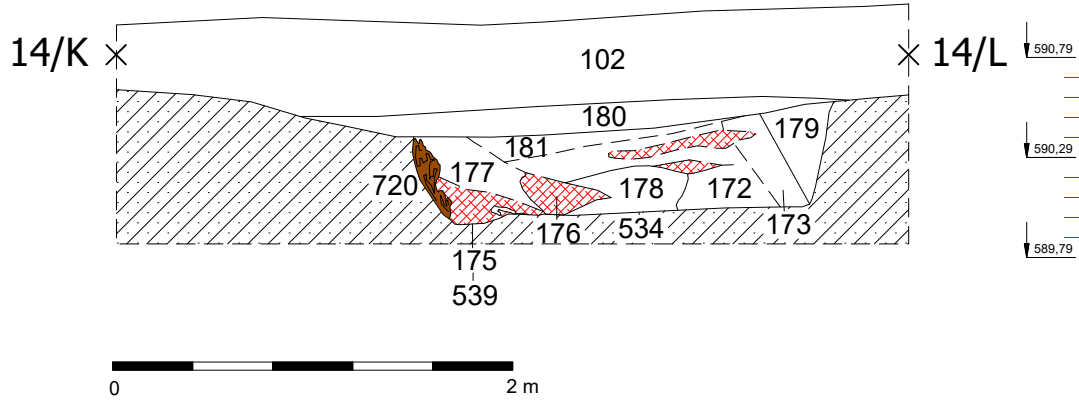
Palackého univerzita v Olomouci		
rok výzkumu 1973	lokality Rýmařov Bezručova ulice	číslo plánu 09
POPIS: Půdorys objektu XIV		OBJEKT: XIV



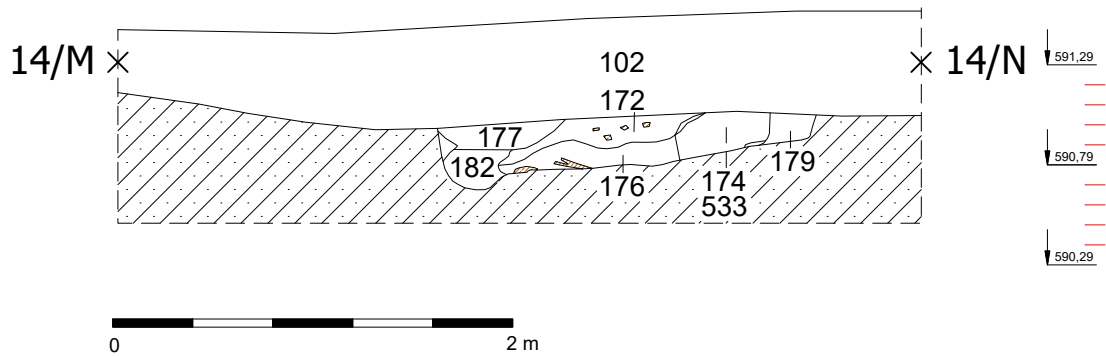
- | | | | |
|--|--------------------|--|---------------------|
| | podloží | | uhlíky, kousky dřev |
| | dřevo | | kámen |
| | přepálená mazanice | | přemístěné podloží |

Palackého univerzita v Olomouci		
rok výzkumu 1973	lokality Rýmařov Bezručova ulice	číslo plánu 10
POPIS: Profily objektu XIV: P12 - severovýchodní profil, P13 - P16 - severozápadní profil		OBJEKT: XIV

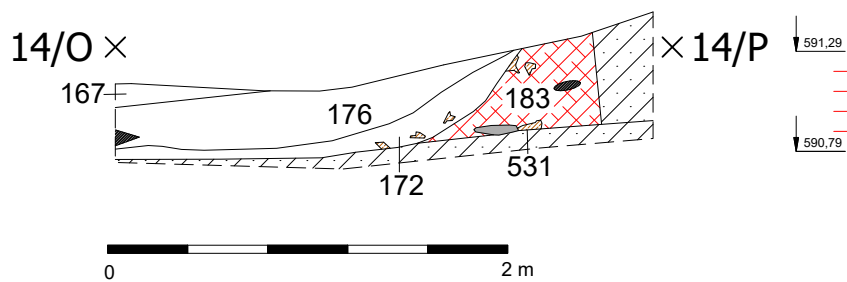
P17









P18



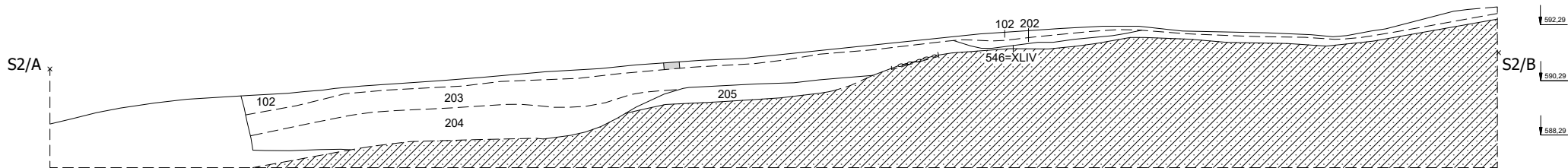
P19



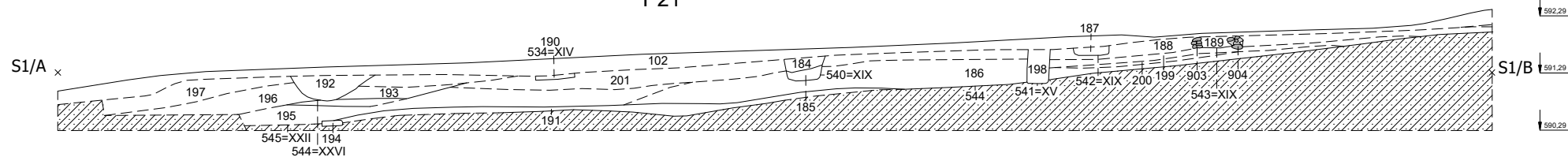
- | | |
|--|---|
|  podloží |  uhlíky, kousky dřev |
|  dřevo |  kámen |
|  přepálená mazanice |  přemístěné podloží |

Palackého univerzita v Olomouci		
rok výzkumu 1973	lokality Rýmařov Bezručova ulice	číslo plánu 11
POPIS: Profily objektu XIV: P17, 18 - severozápadní profil, P 19 - severovýchodní profil		OBJEKT: XIV

P20



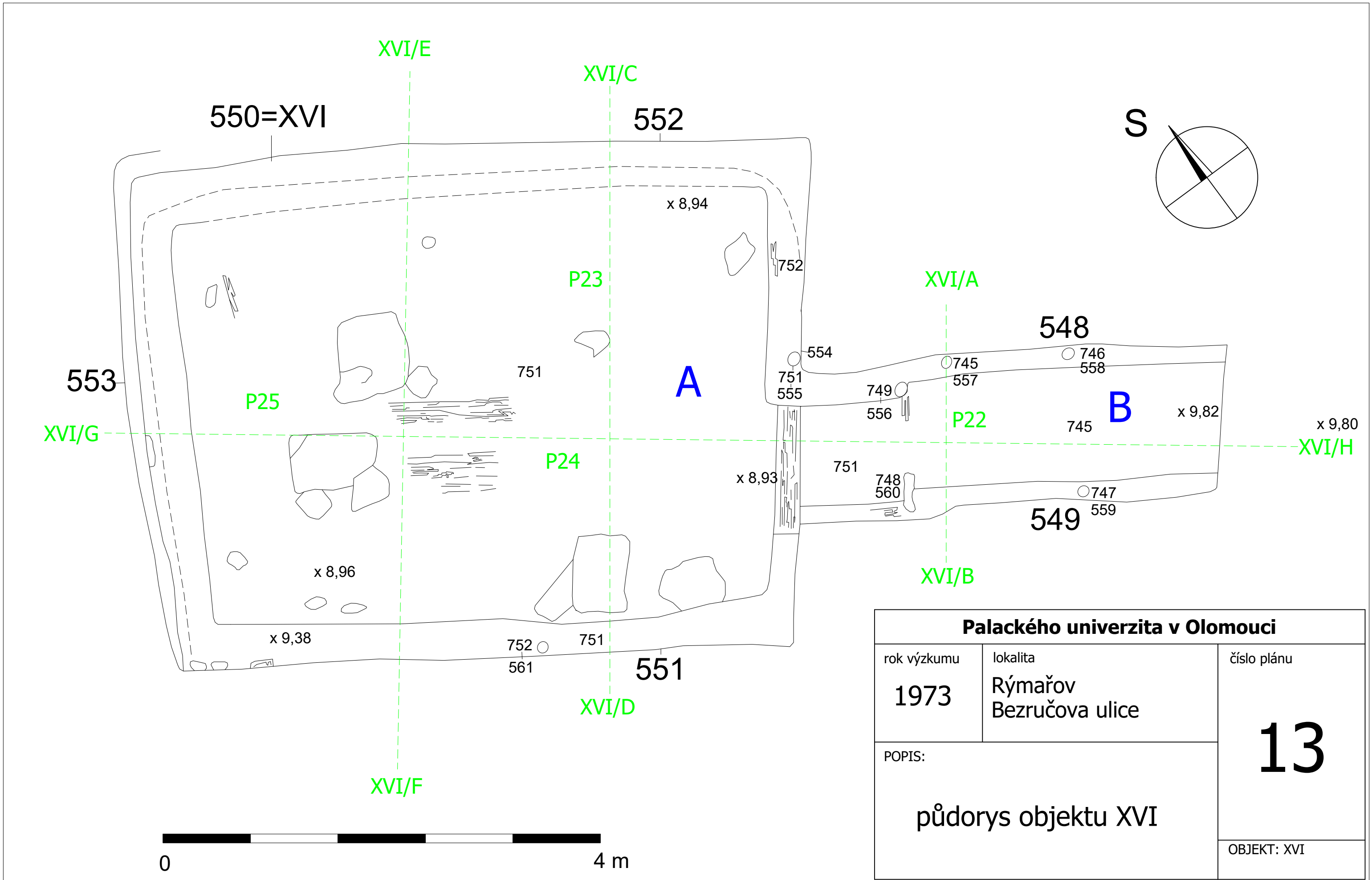
P21



-  geologické podloží
-  kámen/valoun

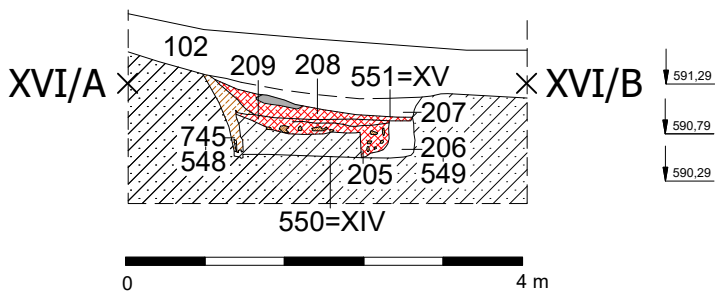
Palackého univerzita v Olomouci

rok výzkumu	lokality	číslo plánu
1971	Rýmařov Bezručova ulice	12
POPIS:		
Profily P20 (S2) a P21 (S1)		OBJEKT: XV, XVII, XXII, XIX, XLIV

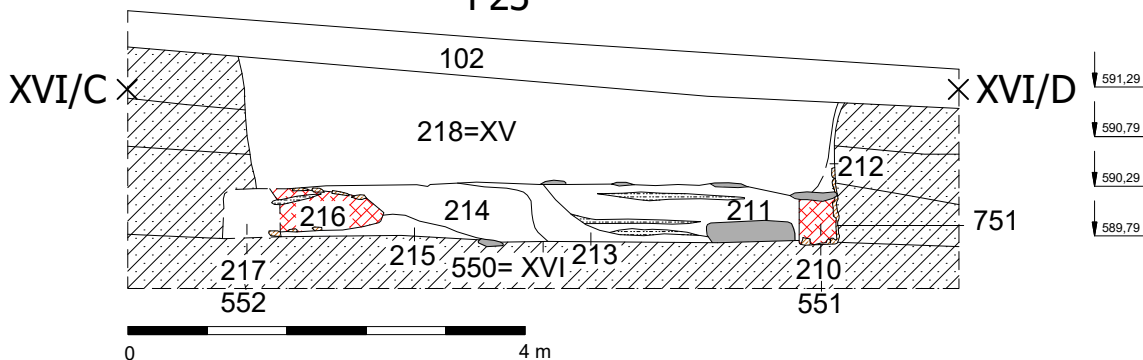


Palackého univerzita v Olomouci		
rok výzkumu	lokality	číslo plánu
1973	Rýmařov Bezručova ulice	13
POPIS:		
půdorys objektu XVI		OBJEKT: XVI

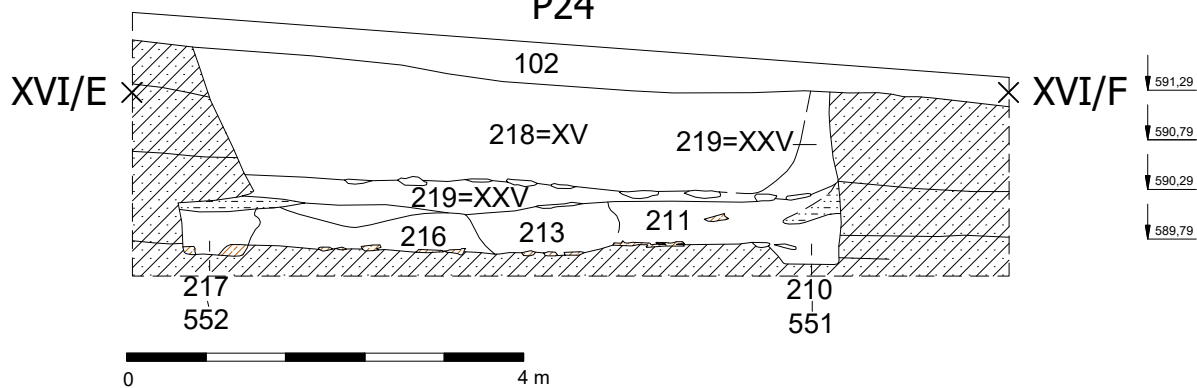
P22



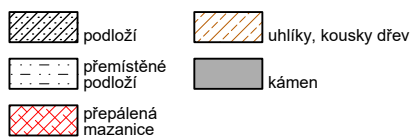
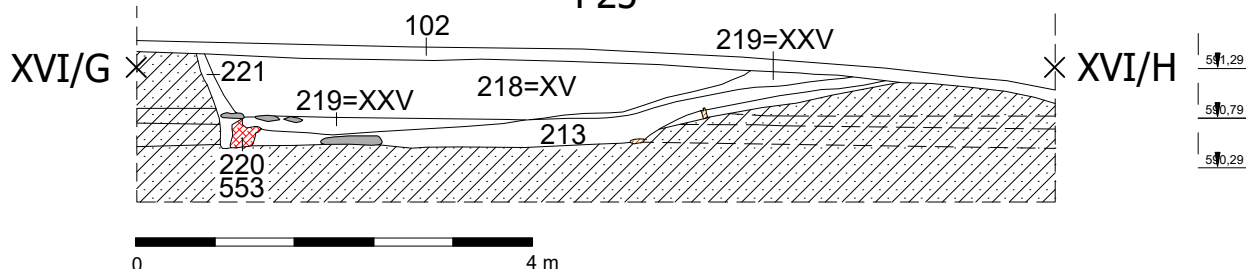
P23



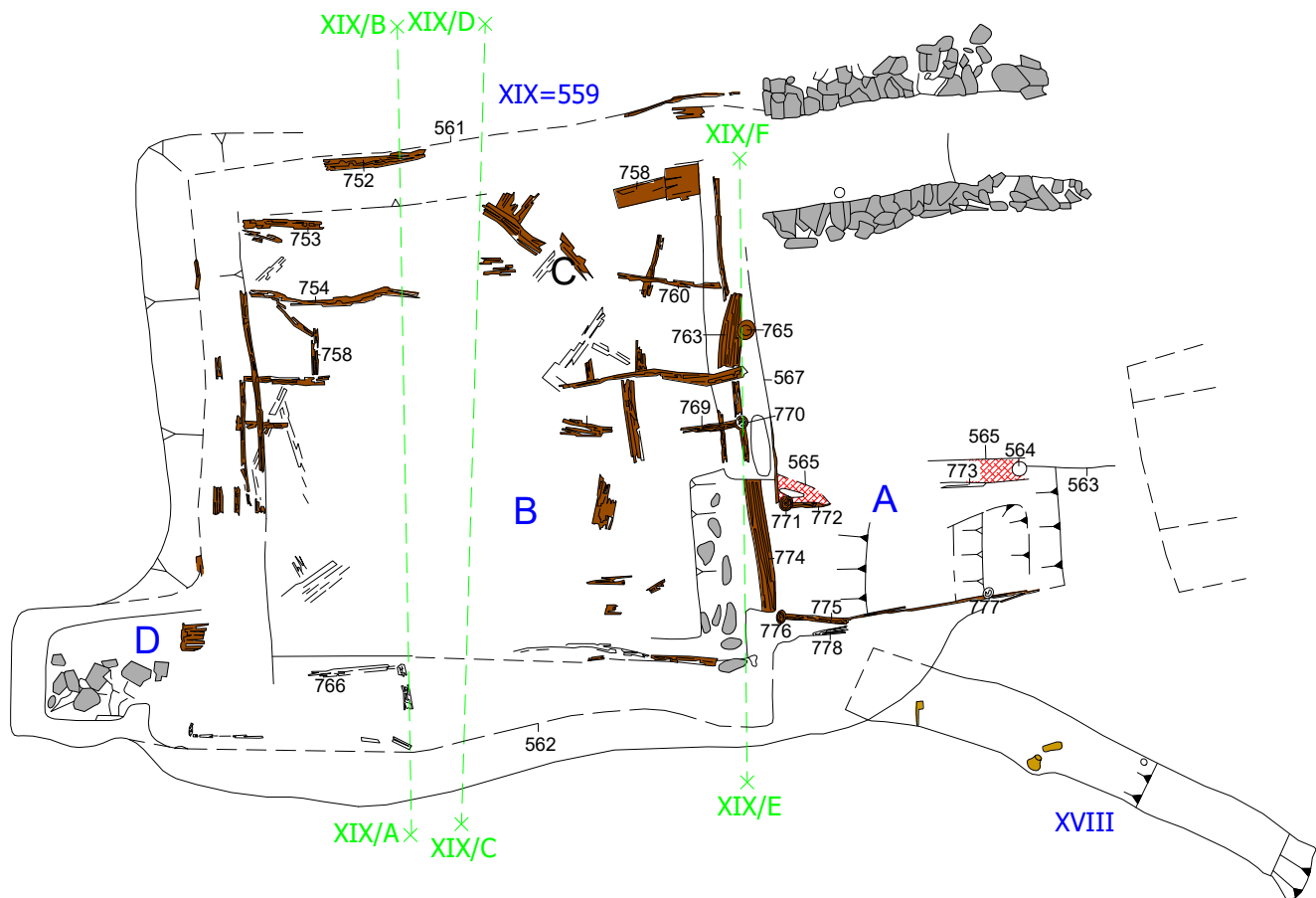
P24







P25



Palackého univerzita v Olomouci		
rok výzkumu 1973	lokality Rýmařov Bezručova ulice	číslo tabulky 14
POPIS: Inv. číslo (předběžné inv. číslo) P22 - jihovýchodní profil - řez objektem XVI; P23 - jihovýchodní profil objektu XVI; P24 - severozápadní profil - řez objektem XVI; P25 - jihovýchodní profil - řez objektem XVI		OBJEKT XVI, XV, XXV

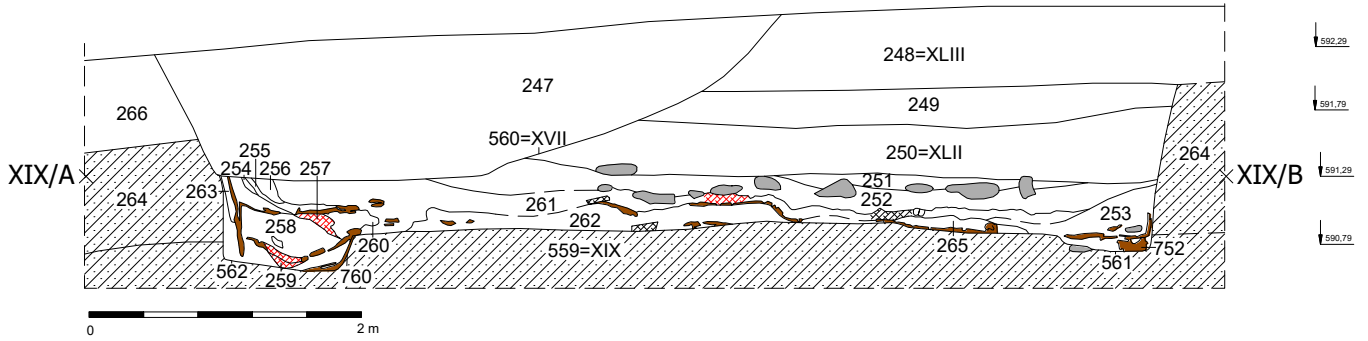


0 4 m

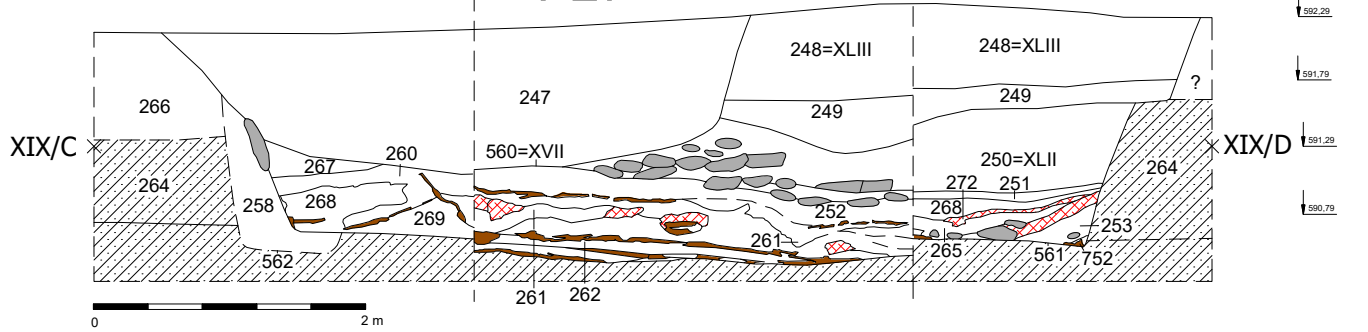
-  mazanice
-  keramika, kovové předměty
-  kámen
-  dřevo

Palackého univerzita v Olomouci		
rok výzkumu	lokality	číslo plánu
1975	Rýmařov Bezručova ulice	15
POPIS:		
Půdorys objektů XVIII, XIX		OBJEKT: XVIII, XIX

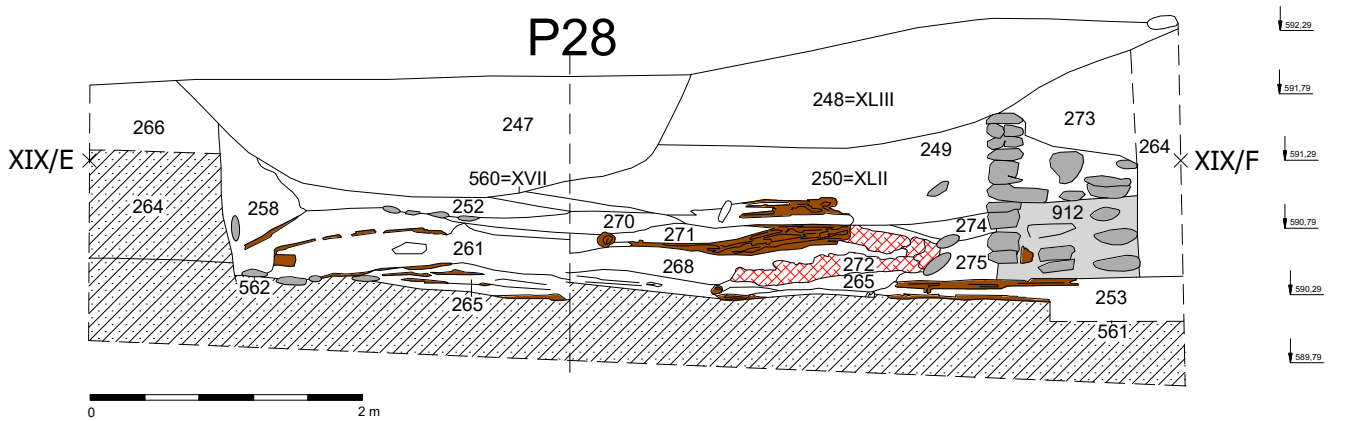
P26



P27



P28



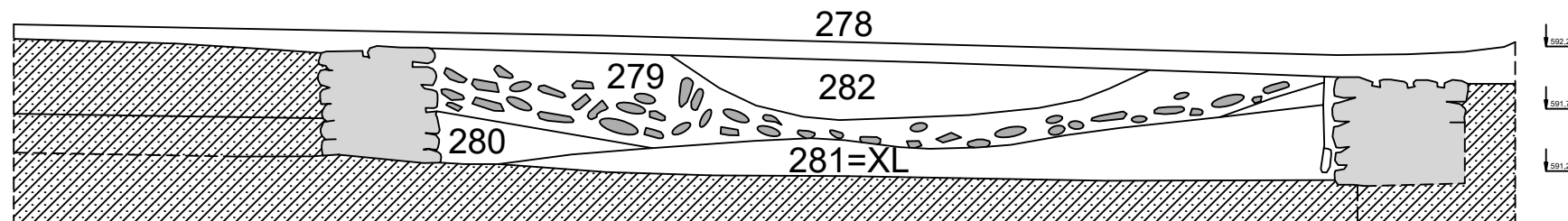
-  mazanice
-  kámen
-  dřevo

Palackého univerzita v Olomouci		
rok výzkumu	lokality	číslo plánu
1975	Rýmařov Bezručova ulice	<h1>16</h1>
POPIS:		
Východní profily objektů XIX, XVII (P26 - P28)		OBJEKT: XIX, XVIII



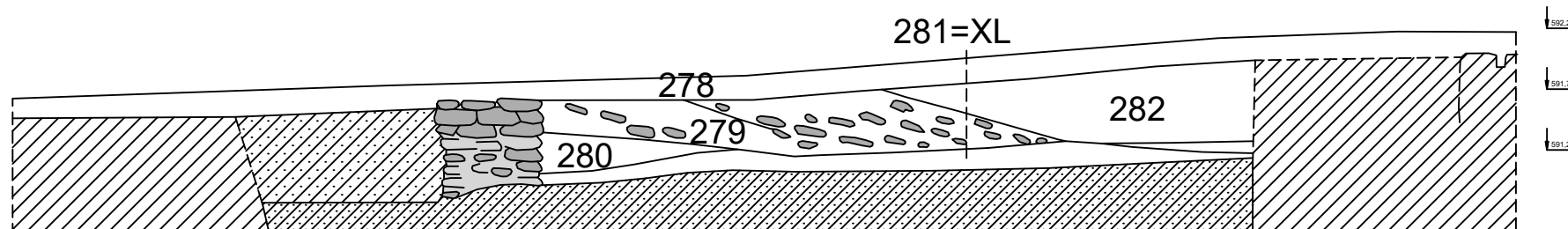
Palackého univerzita v Olomouci		
rok výzkumu	lokality	číslo plánu
1974	Rýmařov Bezručova ulice	17
POPIS:		
Půdorys objektu XX		
OBJEKT: XX, XXXI, XXXII, XXXIX, XXXX		

P29

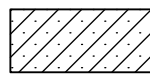


0 2 m

P30



0 2 m

 podloží

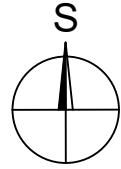
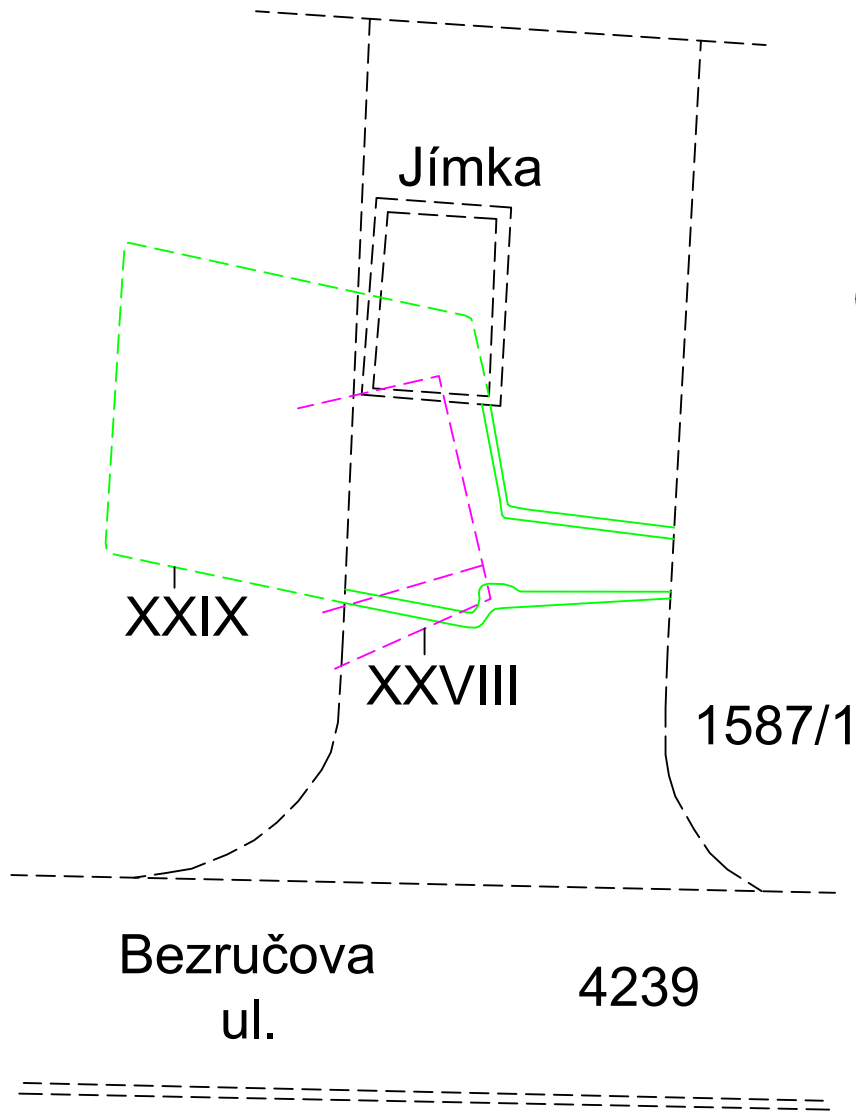
 nezkoumáno

Palackého univerzita v Olomouci

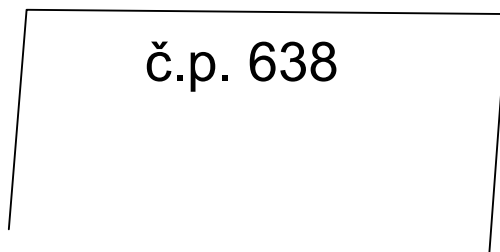
rok výzkumu	lokalita	číslo plánu
1975	Rýmařov Bezručova ulice	18

POPIS:
severní a východní profil
objektu XX

OBJEKT: XX

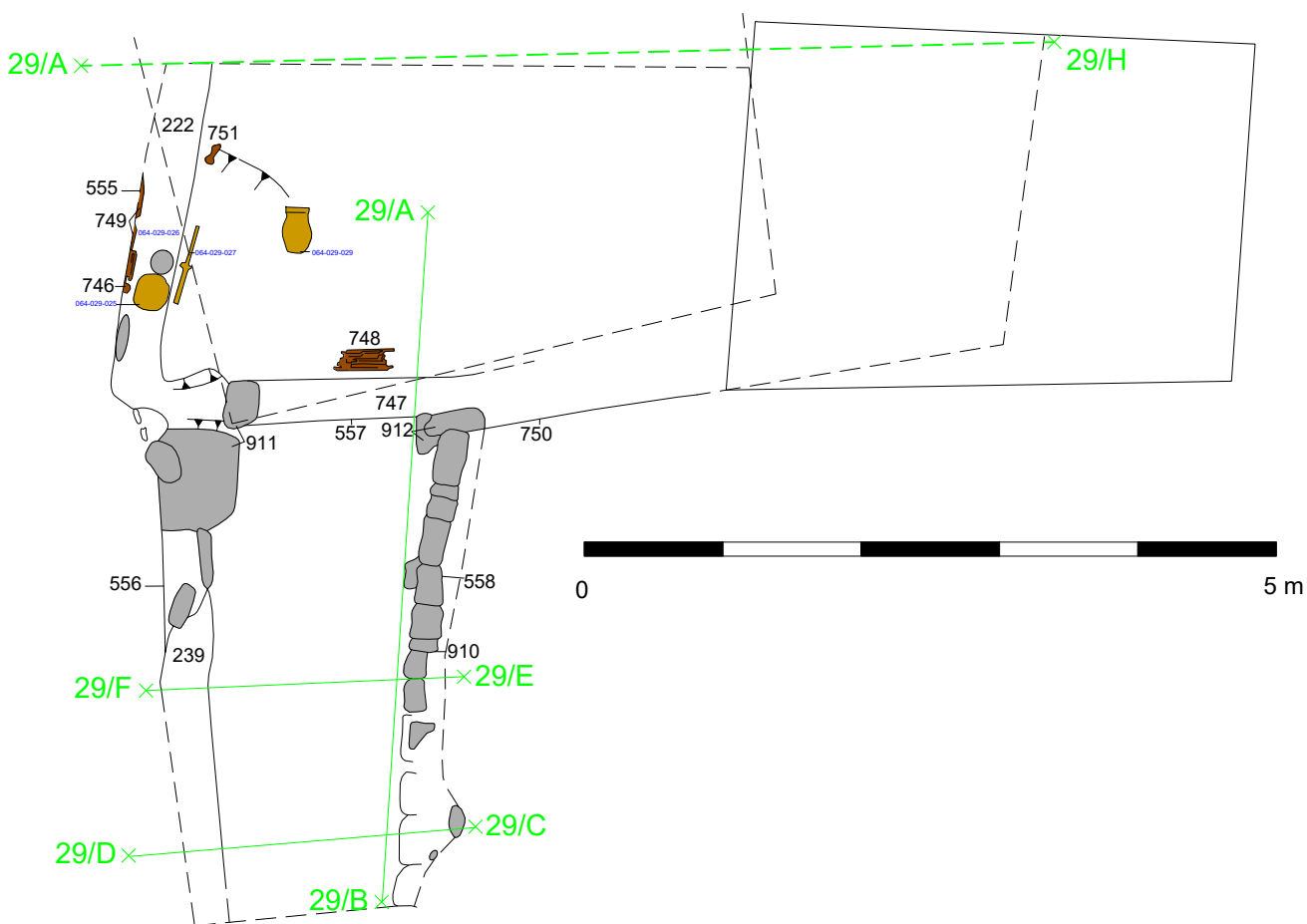
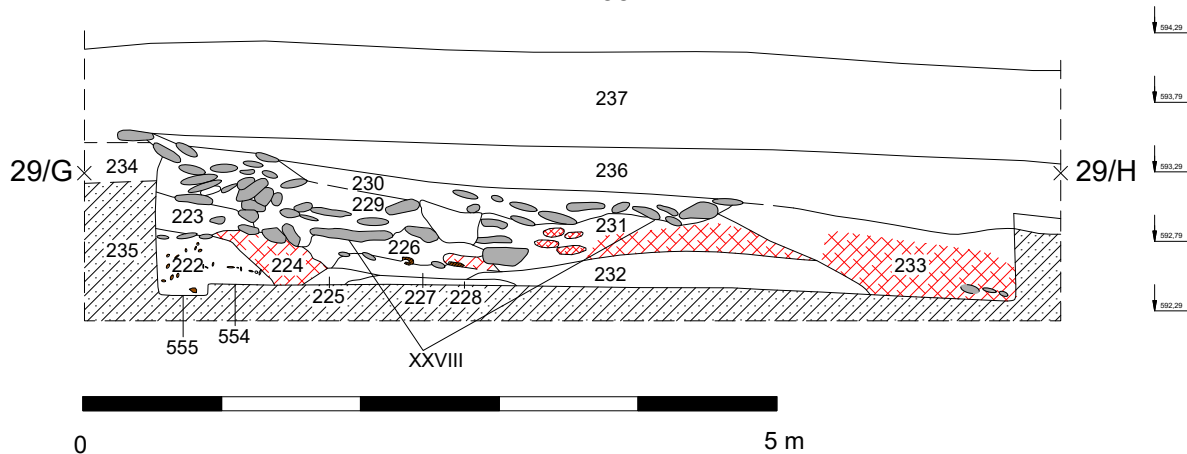



342/8



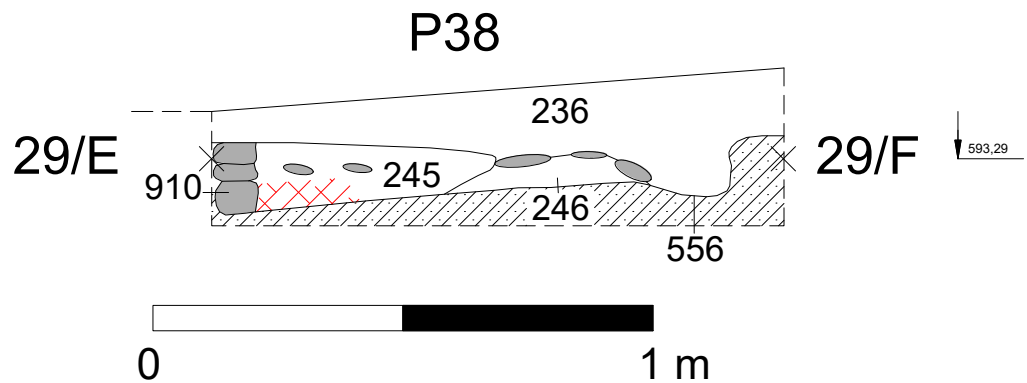
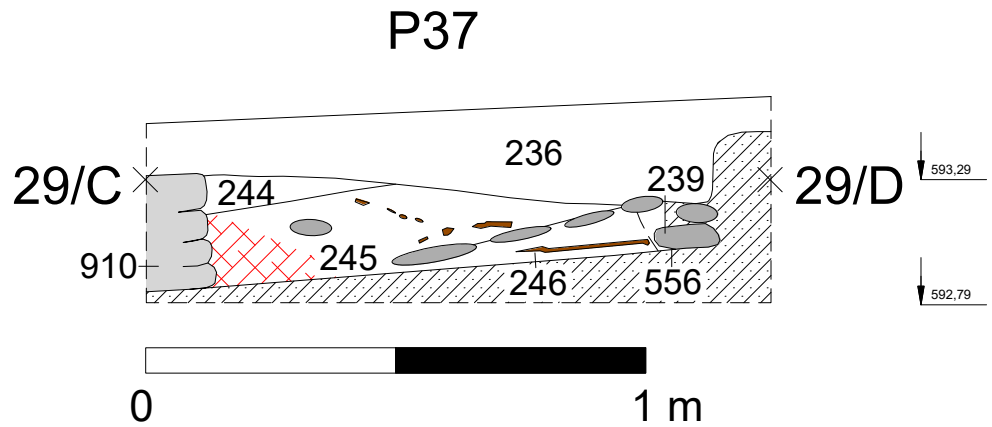
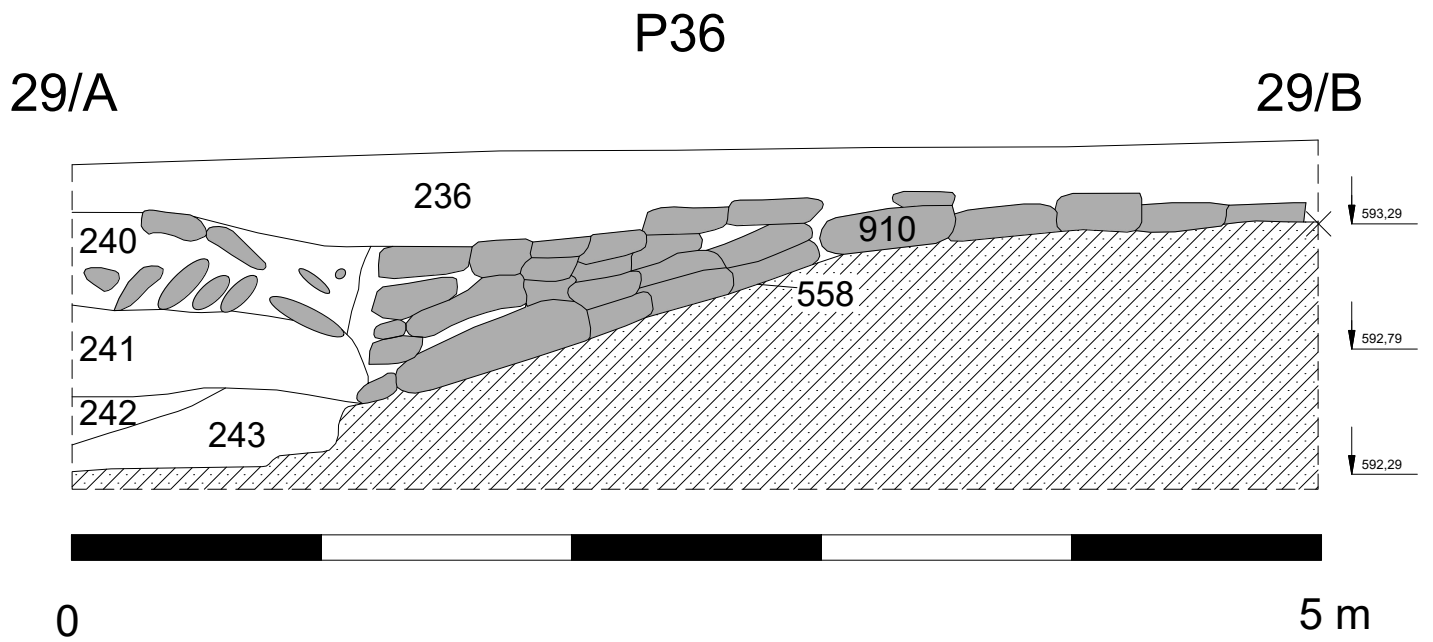
Palackého univerzita v Olomouci		
rok výzkumu 1974	lokalita Rýmařov Bezručova ulice	číslo plánu 20
POPIS: Situační plán - objekty XXIX, XVIII		OBJEKT: XXIX, XVIII

P35



-  mazanice
-  keramika
-  kámen
-  dřevo

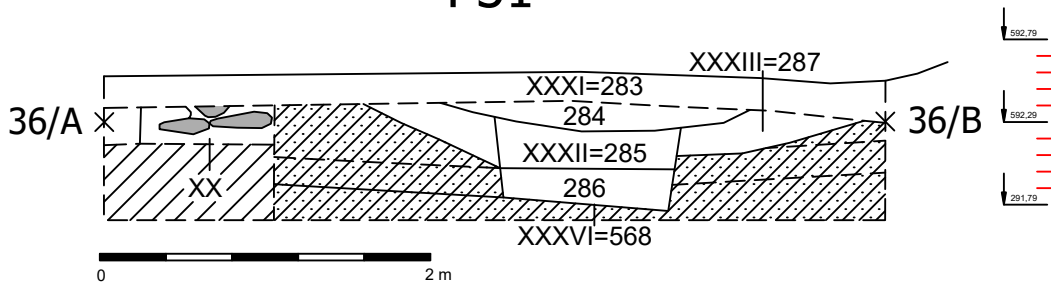
Palackého univerzita v Olomouci		
rok výzkumu	lokalita	číslo plánu
1974	Rýmařov Bezručova ulice	21
POPIS:		
objekty XXVIII, XXIX, půdorys a západní profil		OBJEKT: XXIX, XXVIII



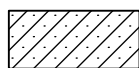
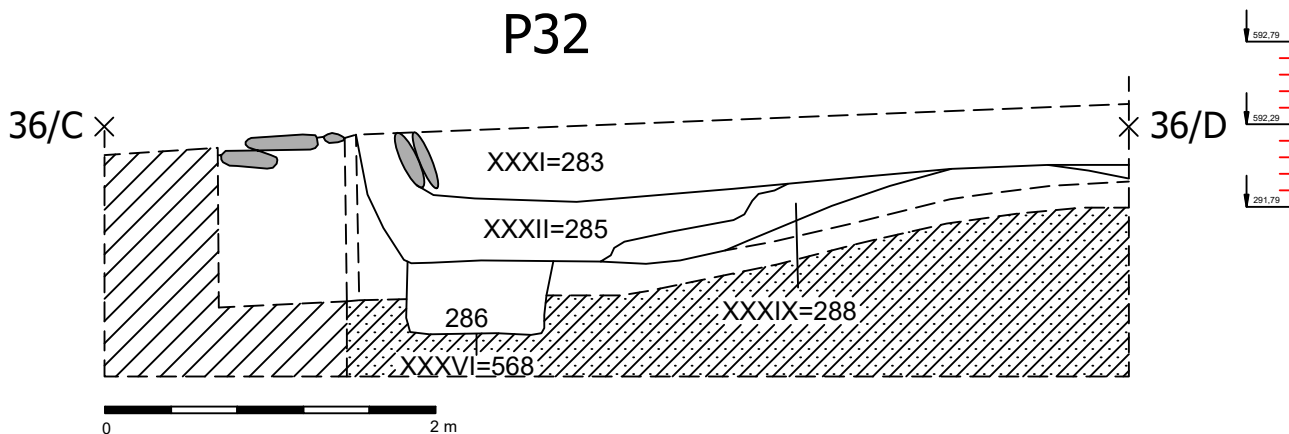
- mazanice
- kámen
- dřevo

Palackého univerzita v Olomouci		
rok výzkumu	lokality	číslo plánu
1974	Rýmařov Bezručova ulice	22
POPIS:		OBJEKT: XXVIII, XXIX
Profily objektů XXVIII, XXIX		

P31



P32

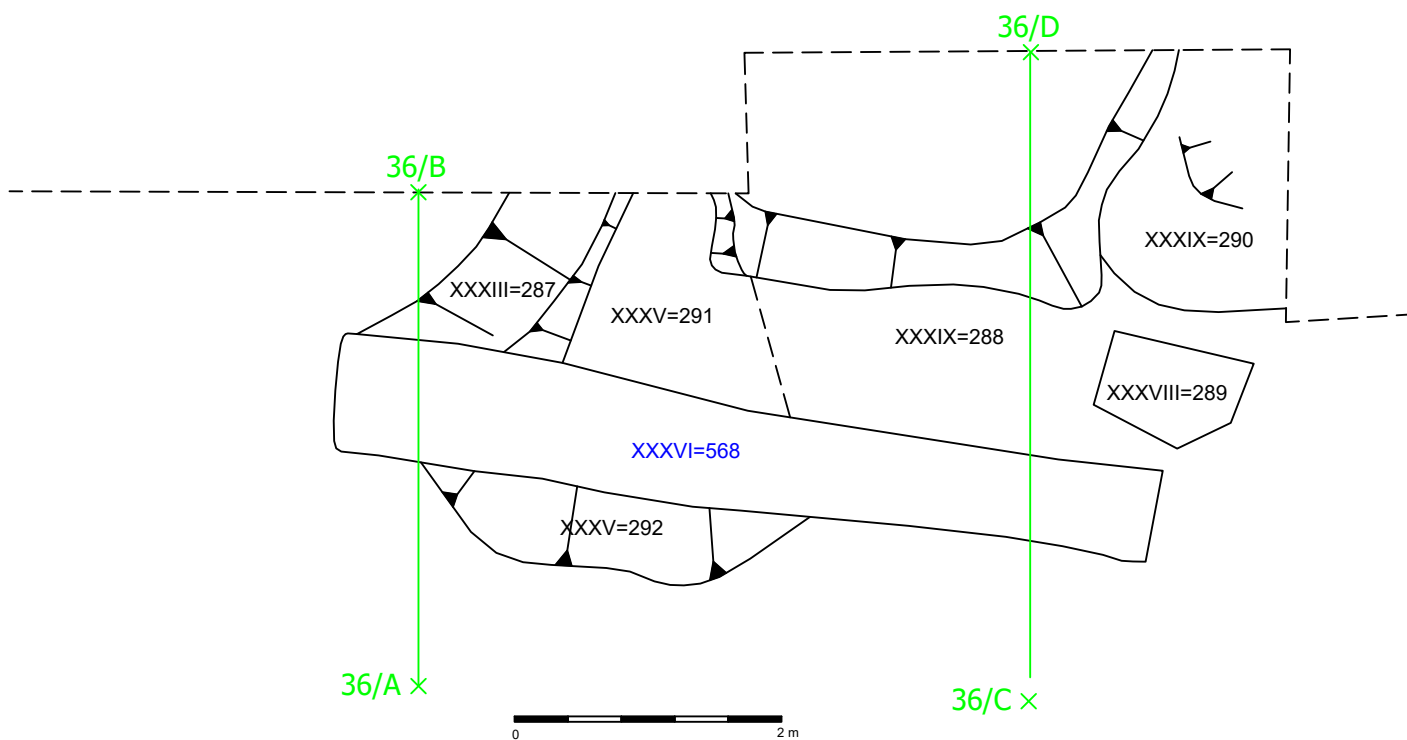


podloží

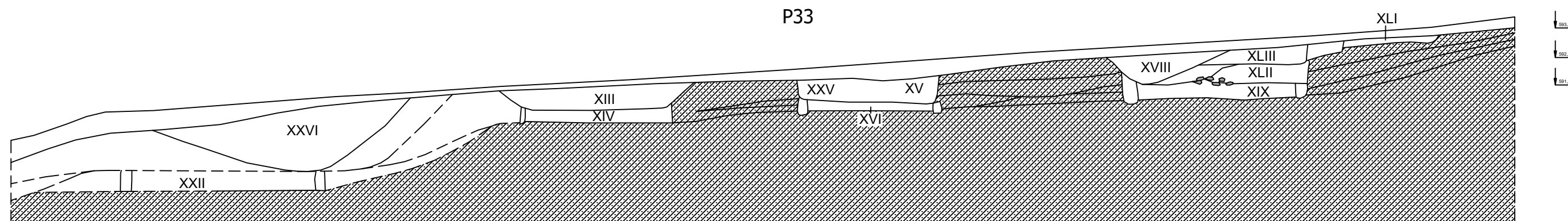


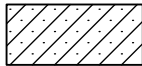

nezkoumáno

Palackého univerzita v Olomouci		
rok výzkumu 1975	lokality Rýmařov Bezručova ulice	číslo plánu 23
POPIS: západní profil objektu XXXVI		OBJEKT: XXXVI

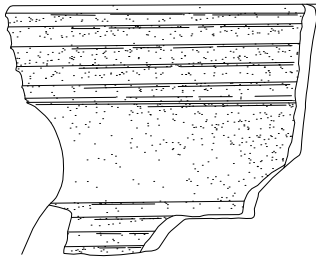
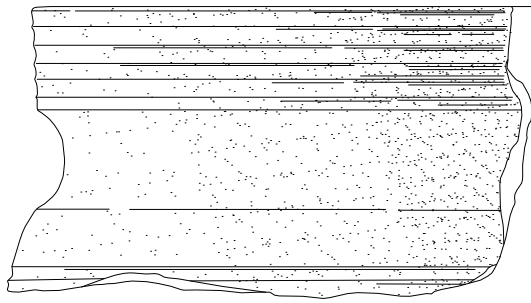


Palackého univerzita v Olomouci		
rok výzkumu	lokality	číslo plánu
1971	Rýmařov Bezručova ulice	24
POPIS:		
Půdorys objektu XXXVI		OBJEKT: XXXVI



-  podloží
-  nezkoumáno

Palackého univerzita v Olomouci		
rok výzkumu	lokalita	číslo plánu
1975	Rýmařov Bezručova ulice	25
POPIS:		
celkový západní profil zkoumanou plochou		OBJEKT: I, II, III, VI



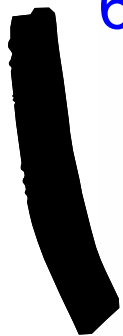
3



4



5



6



7



8



9



Univerzita Palackého v Olomouci

rok výzkumu

1973

lokality

Rýmařov
Bezručova ulice

číslo tabulky

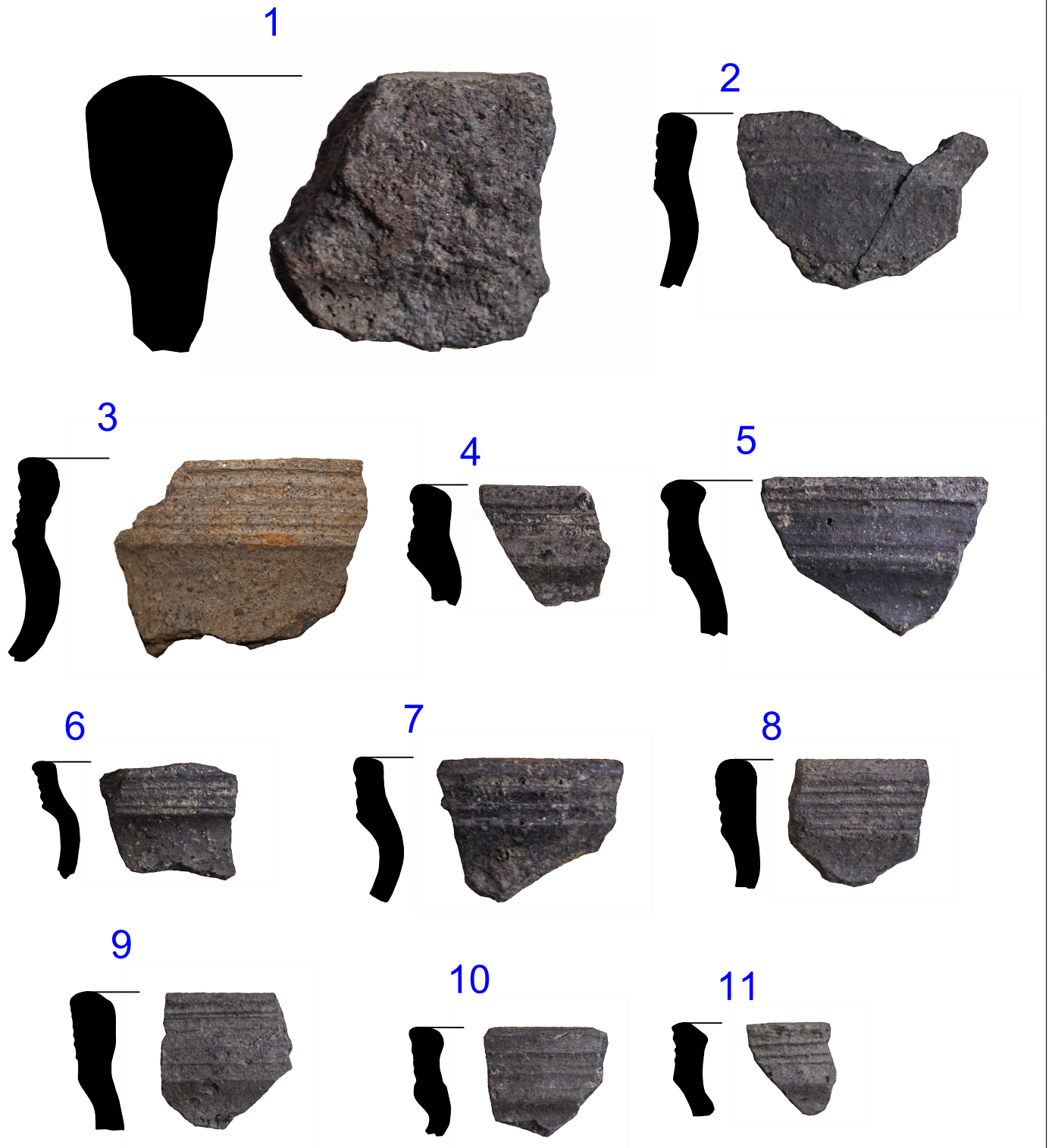
01

POPIS: Inv. číslo (předběžné inv. číslo)

1:000-001; 2:000-002; 3:000-00?;
4:000-023; 5:000-0??; 6:000-00?;
7:000-022; 8:000-044; 9:000-005

OBJEKT

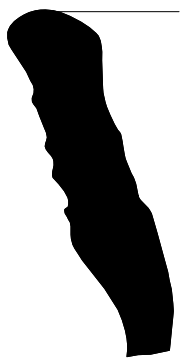
000



0 5 cm

Univerzita Palackého v Olomouci		
rok výzkumu	lokality	číslo tabulky
1973	Rýmařov Bezručova ulice	02
POPIS: Inv. číslo (předběžné inv. číslo)		
1:000-01?; 2:000-002(dupl.); 3:000-006;4:000-007; 5:000-007(dupl.); 6:000-008; 7:000-010; 8:000-012; 9:000-014; 10:000-016; 11:000-013		OBJEKT
		000

1



2



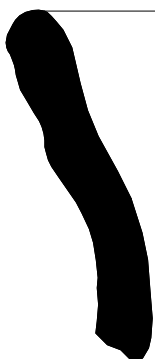
3



4



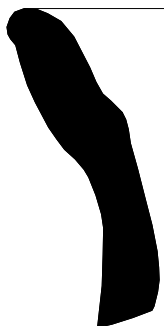
5



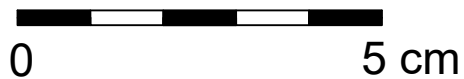
6



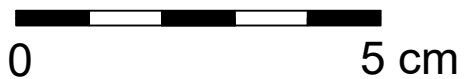
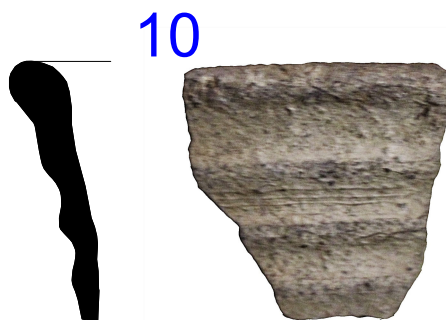
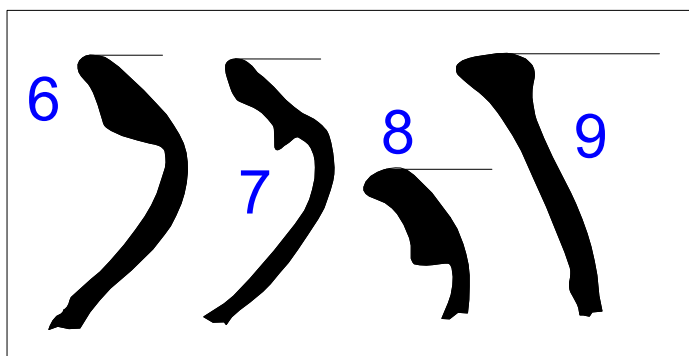
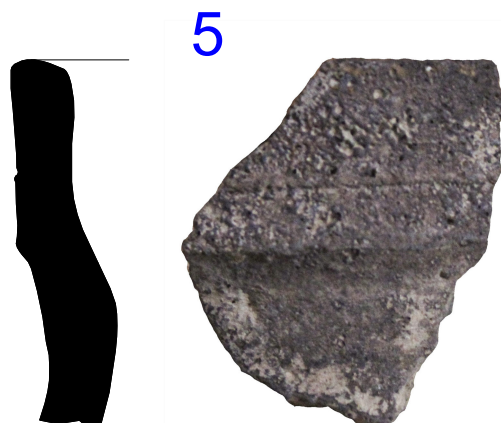
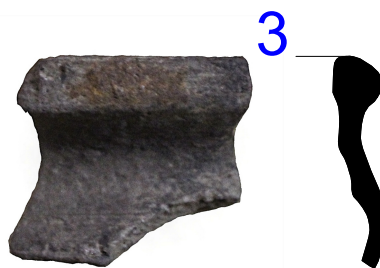
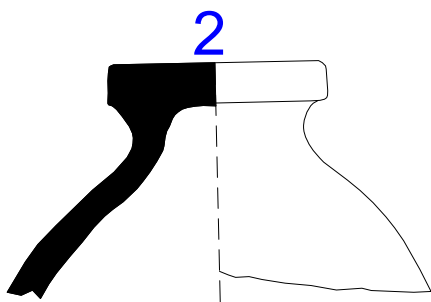
7



8

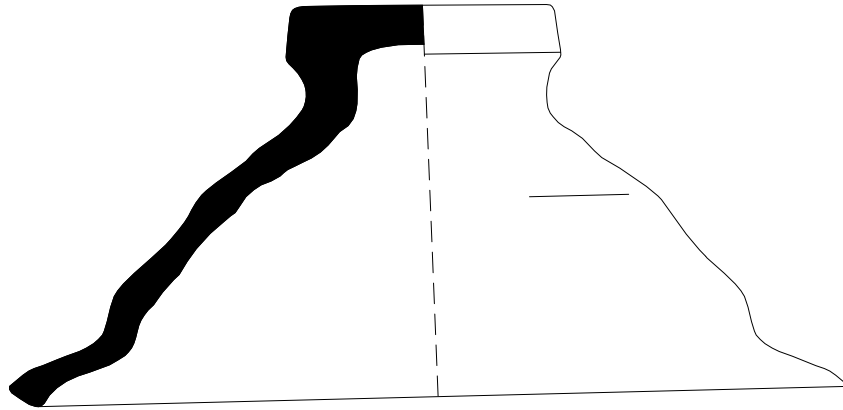

Univerzita Palackého v Olomouci

rok výzkumu	lokality	číslo tabulky
1973	Rýmařov Bezručova ulice	03
POPIS: Inv. číslo (předběžné inv. číslo)		
1:000-017; 2:000-018; 3:000-020; 4:000-021; 5:000-020 (dupl.); 6:000-019; 7:000-024; 8:000-026		OBJEKT
		000

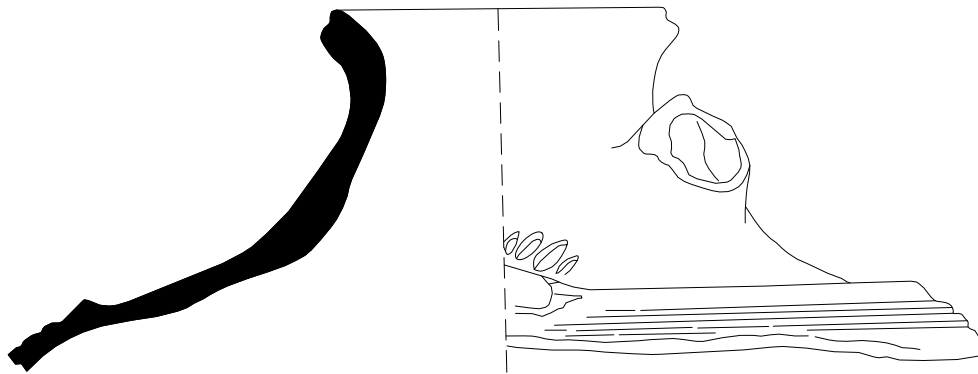


Univerzita Palackého v Olomouci		
rok výzkumu	lokality	číslo tabulky
1971- -1975	Rýmařov Bezručova ulice	04
POPIS: Inv. číslo (předběžné inv. číslo)		
1:064-200-064; 2:064-200-062; 3:064-000-026; ; 064-000-028; 5:064-000-028 (dupl.); 6:064-200-040; 7:064-200-041; 8:064-200-048; 9:064-200-052; 10:064-000-031		OBJEKT
		000, 200

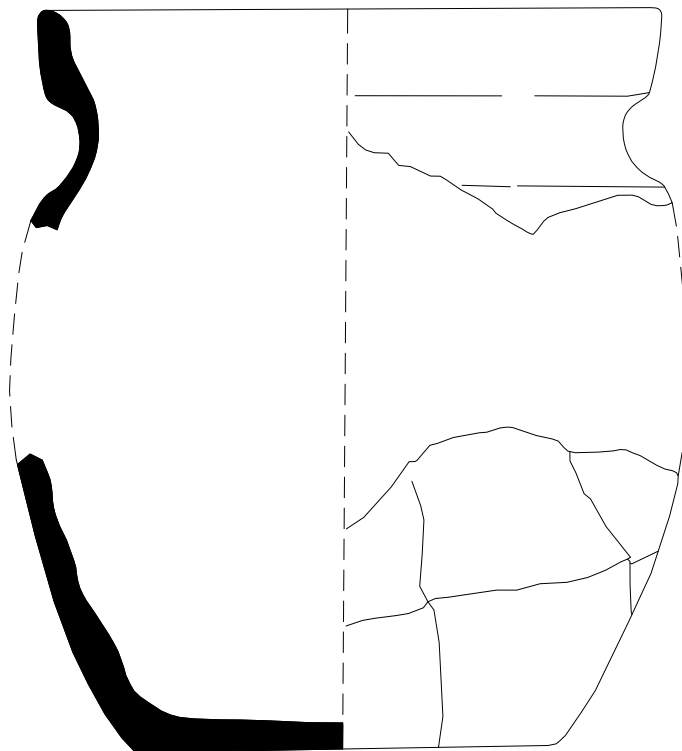
1



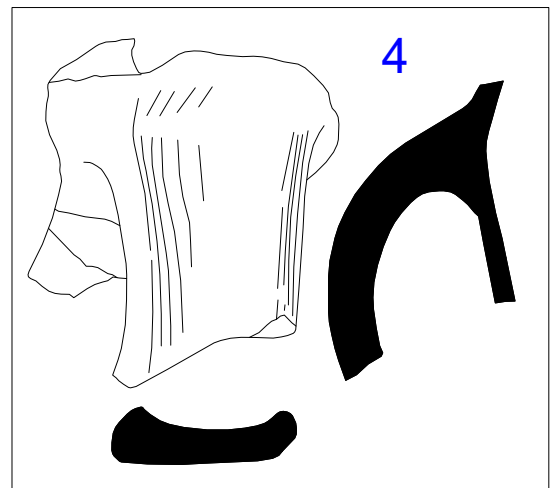
2



3



4



0 5 cm

Univerzita Palackého v Olomouci

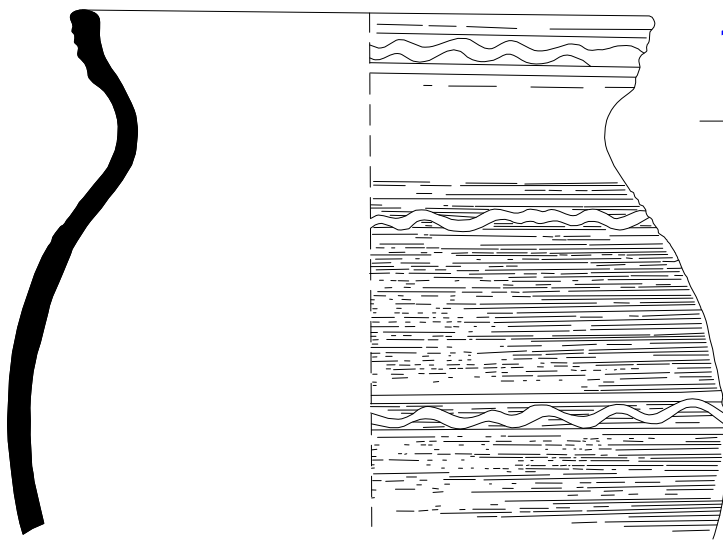
rok výzkumu	lokality	číslo tabulky
1971- 1975	Rýmařov Bezručova ulice	05

POPIS: Inv. číslo (předběžné inv. číslo)

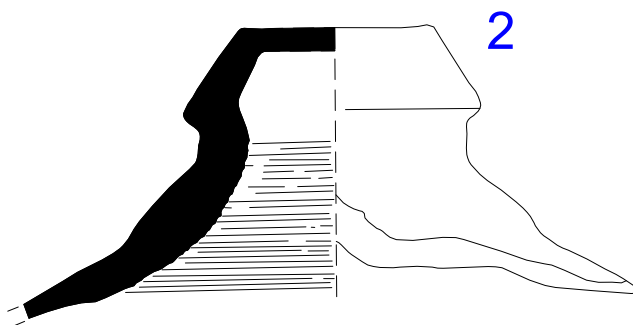
1: 064-200-059; 2: 064-200-038;
3: 064-200-058; 4: 064-000-008

OBJEKT

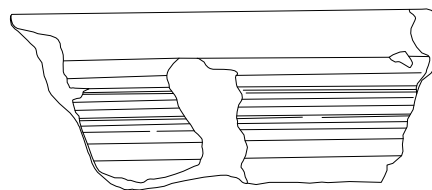
000,200



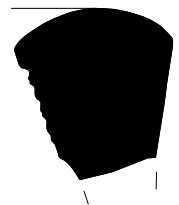
1



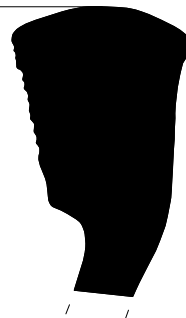
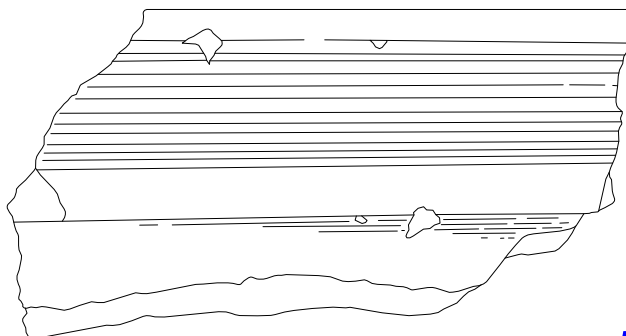
2



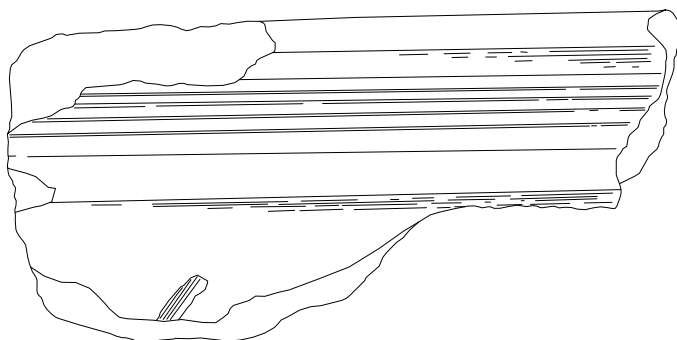
3



4



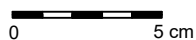
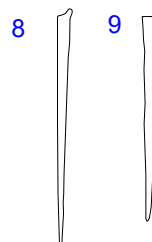
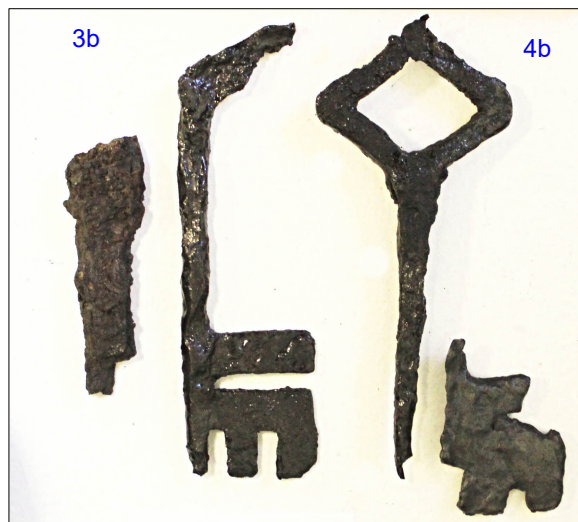
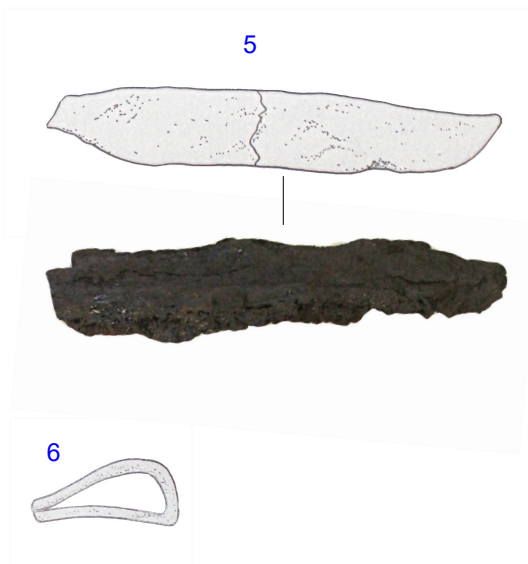
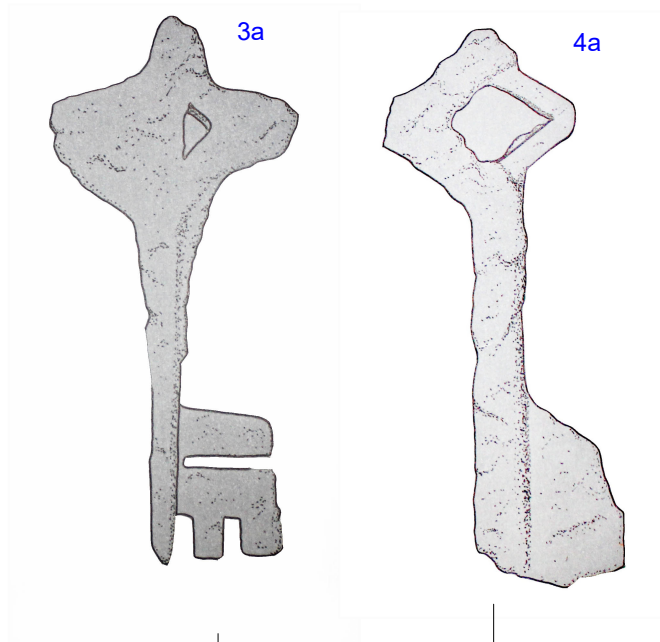
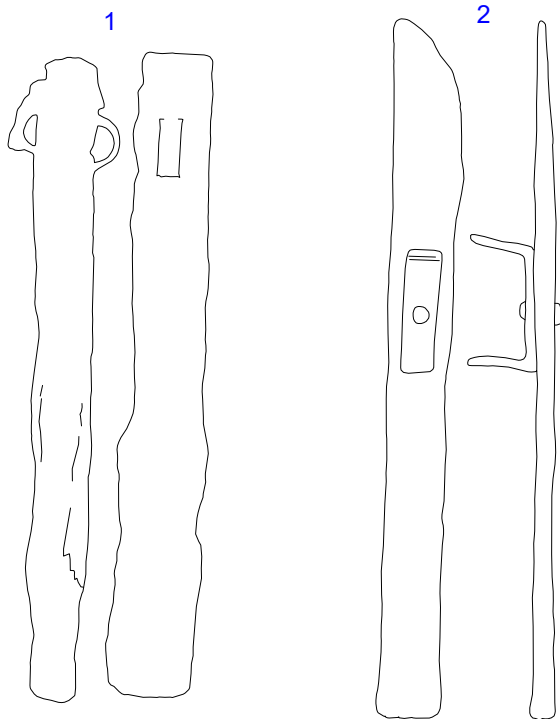
5



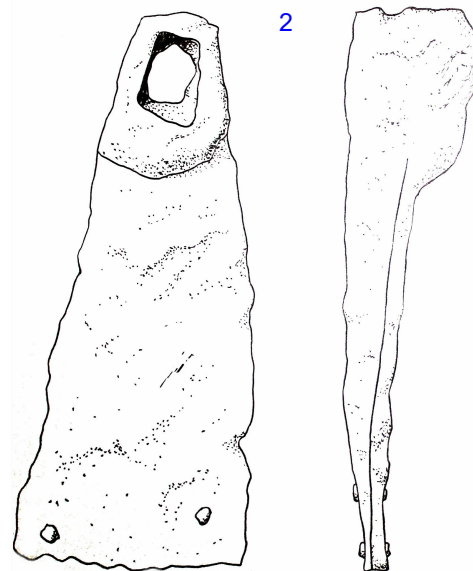
0 5 cm

Univerzita Palackého v Olomouci

rok výzkumu	lokality	číslo tabulky
1971	Rýmařov Bezručova ulice	06
POPIS: Inv. číslo (předběžné inv. číslo)		
1: 064-001-007; 2: 064-001-001; 3: 064-001-005; 4: 064-001-002; 5: 064-001-004		OBJEKT
		I.



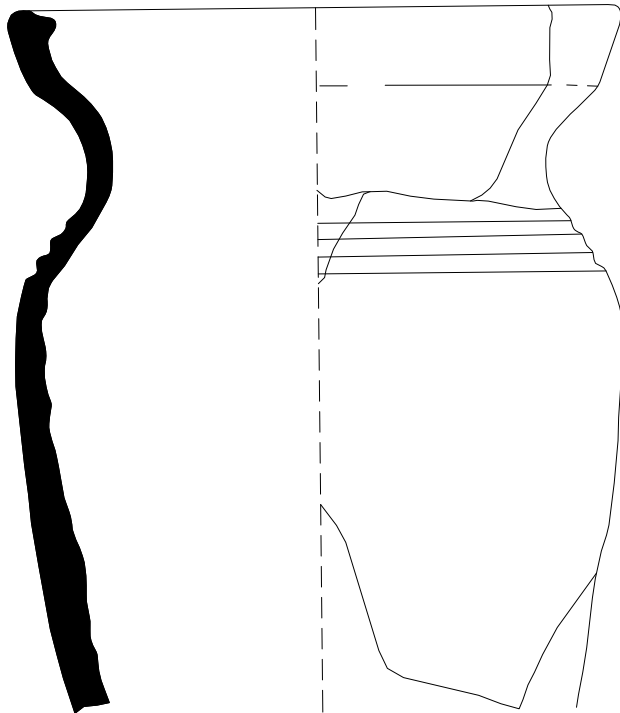
Univerzita Palackého v Olomouci		
rok výzkumu	lokality	číslo tabulky
1973-1975	Rýmařov Bezručova ulice	07
POPIS: Inv. číslo (předběžné inv. číslo) 1:064-009-162; 2:064-009-150; 3:064-009-154; 4:064-009-155; 5:064-009-178; 6:064-009-158; 7:výběr hřebíků, bez označení;8:064-009-160; 9:064-009-177		OBJEKT IX



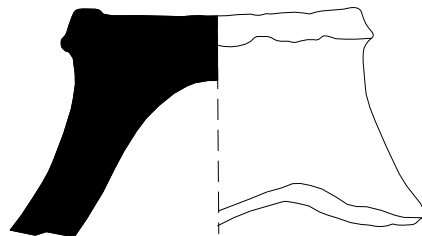
0 5 cm

Univerzita Palackého v Olomouci		
rok výzkumu	lokality	číslo tabulky
1973- -1975	Rýmařov Bezručova ulice	08
POPIS: Inv. číslo (předběžné inv. číslo)		
1:064-výběr z inventáře, železné motyky bez označení; 2:064-009-061		OBJEKT IX

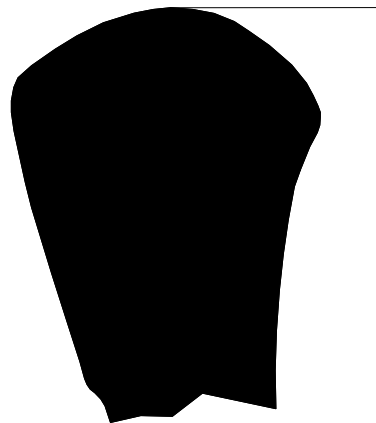
1



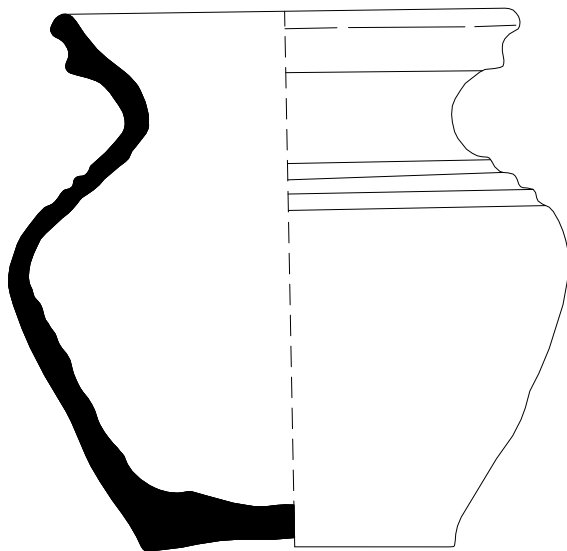
2



3



4



5



6



7



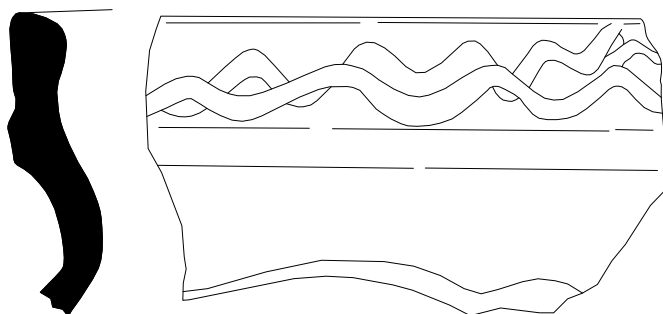
8



9



10



0 5 cm

Univerzita Palackého v Olomouci

rok výzkumu lokalita číslo tabulky

80/17

Rýmařov
Bezručova ulice

09

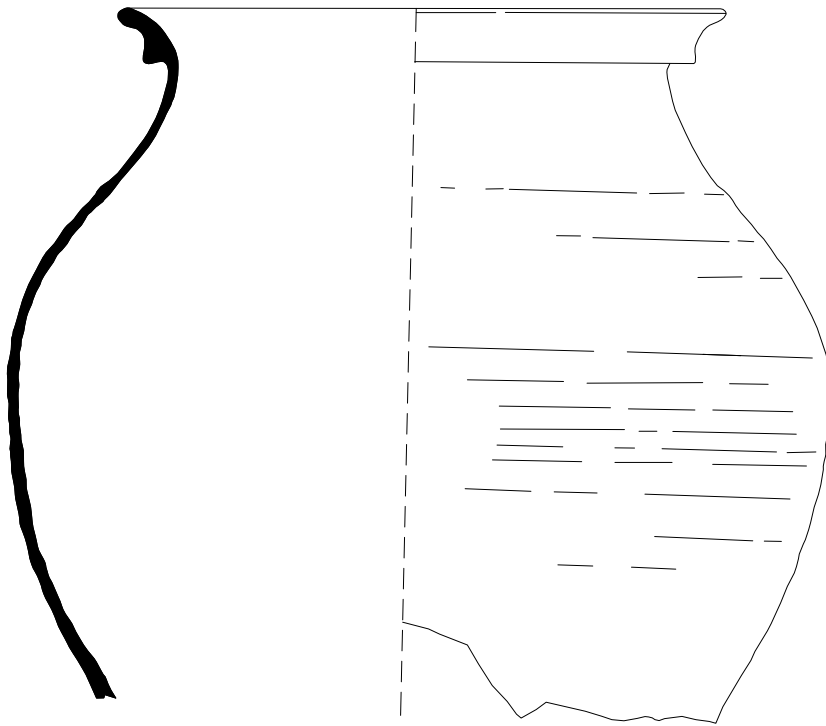
POPIS: Inv. číslo (předběžné inv. číslo)

1:064-009-10; 2:064-009-133;
3:064-009-129; 4:064-009-011;
5:064-009-128; 6:064-009-134;
7:064-009-132; 8:064-009-130;
9:064-009-131; 10:064-009-136

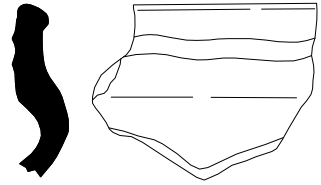
OBJEKT

IX

1a



2



3

4



1b

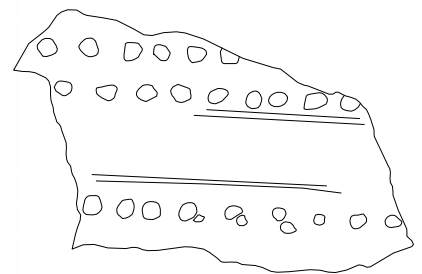


5

6



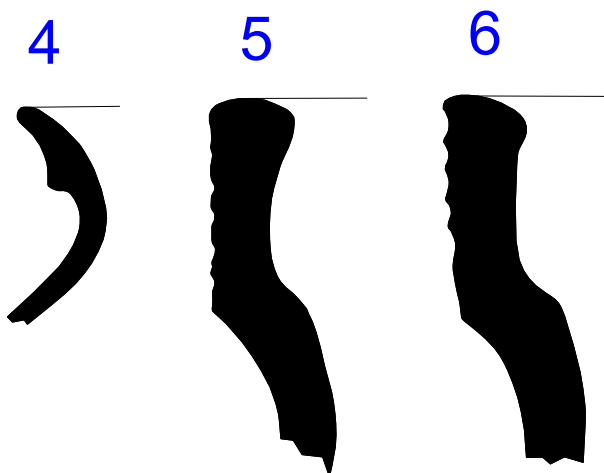
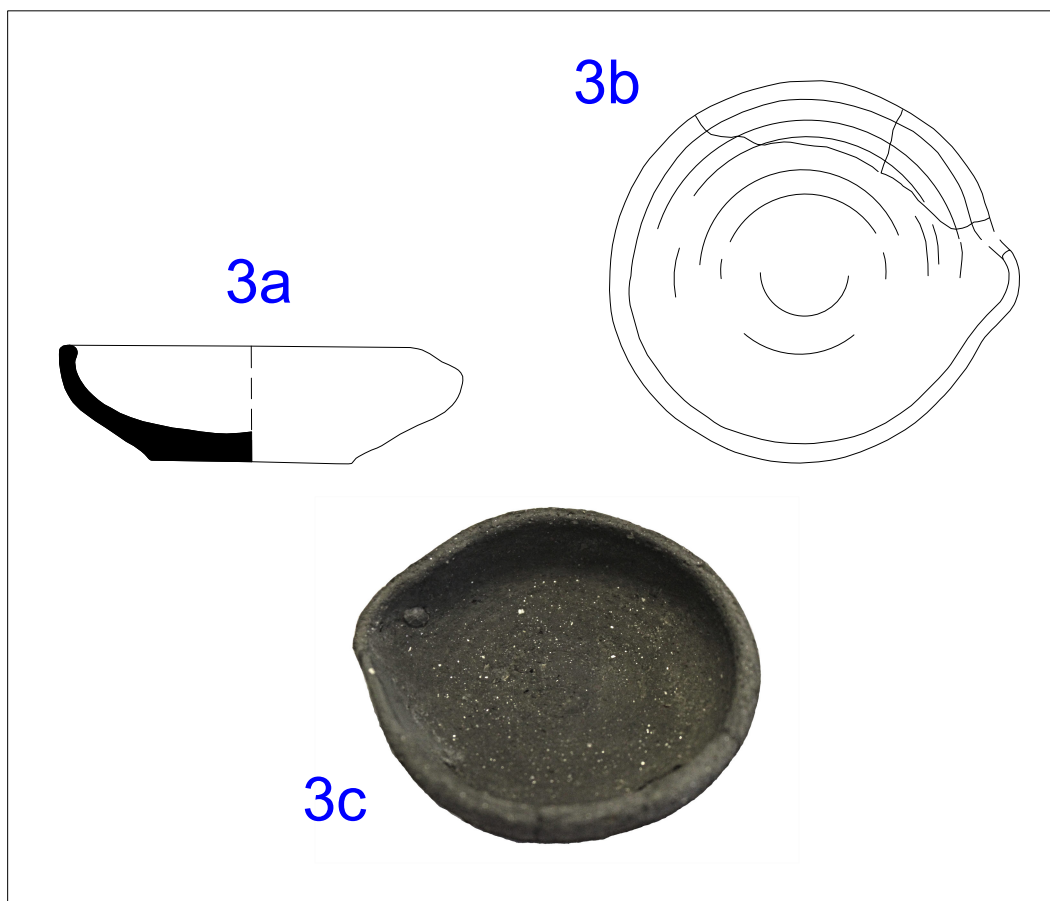
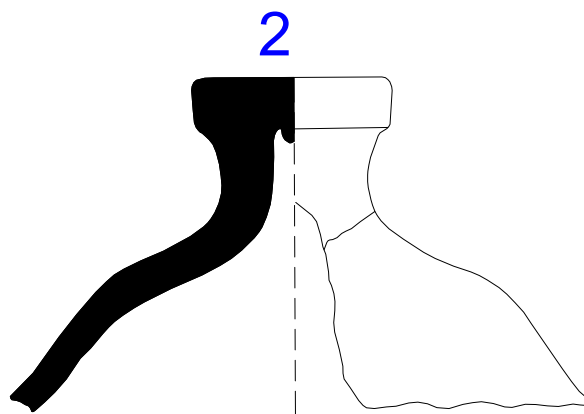
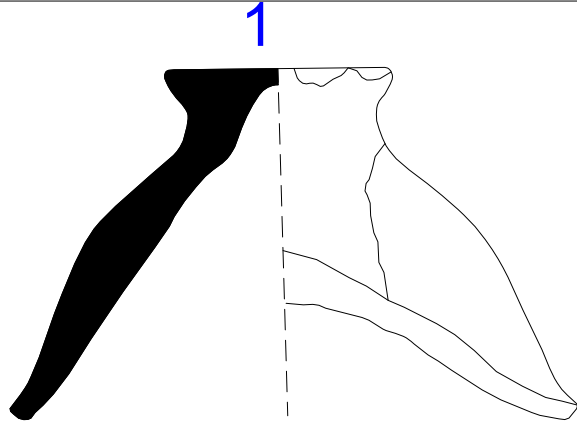
10



0 5 cm

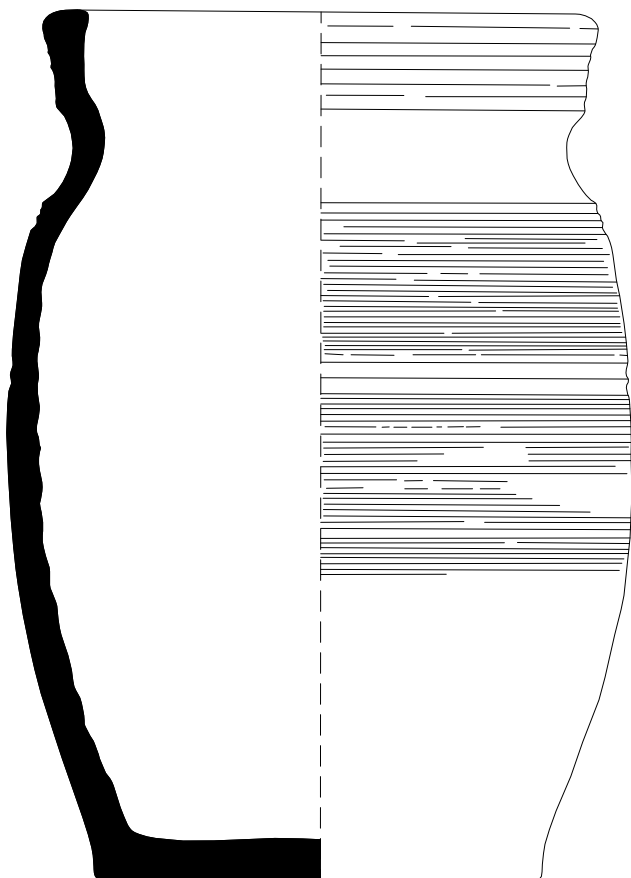
Univerzita Palackého v Olomouci

rok výzkumu	lokality	číslo tabulky
1973- -1975	Rýmařov Bezručova ulice	10
POPIS: Inv. číslo (předběžné inv. číslo)		OBJEKT IX
1:064-009-122; 2:064-009-135; 3:064-009-137; 4:064-009-138; 5:064-009-142; 6:064-009-143; 7:064-009-123		



Univerzita Palackého v Olomouci		
rok výzkumu	lokality	číslo tabulky
1973- -1975	Rýmařov Bezručova ulice	11
POPIS: Inv. číslo (předběžné inv. číslo)		OBJEKT IX
1:064-009-140; 2:064-009-141; 3:064-009-126; 4:064-009-112; 5:064-009-113; 6:064-009-118		

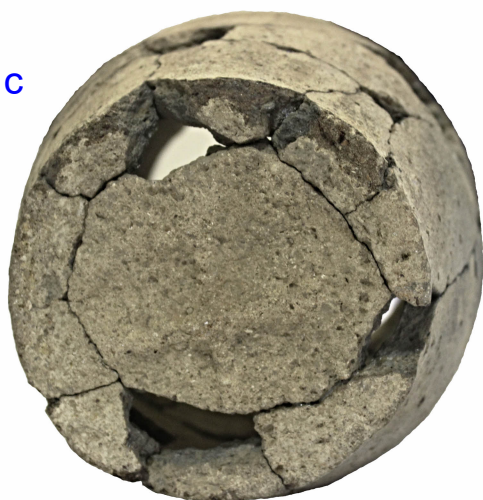
1a



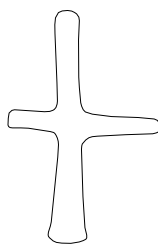
1b



1c

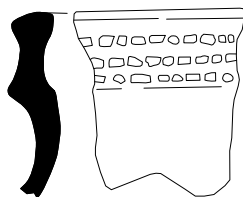


1d

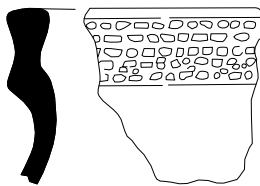


0 5 cm

2



3



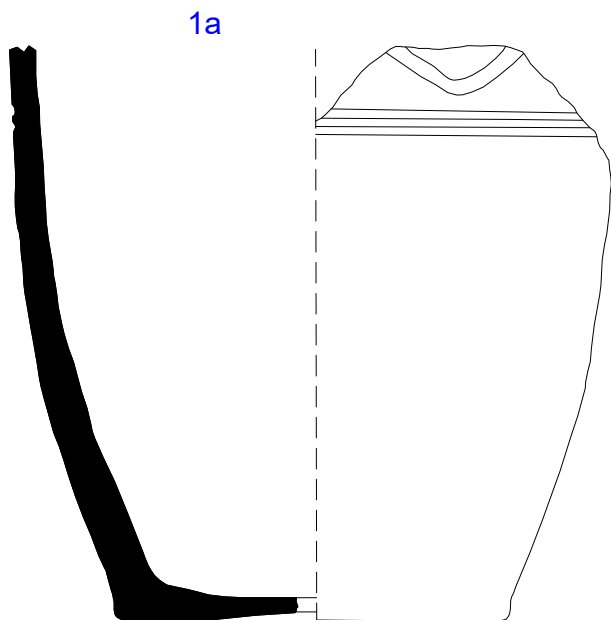
Univerzita Palackého v Olomouci

rok výzkumu	lokality	číslo tabulky
1973- -1975	Rýmařov Bezručova ulice	12

POPIS: Inv. číslo (předběžné inv. číslo)

1:064-009-106;
2:064-009-109;
2:064-009-110

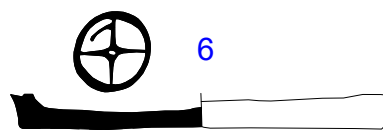
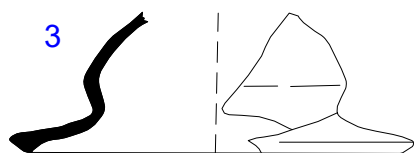
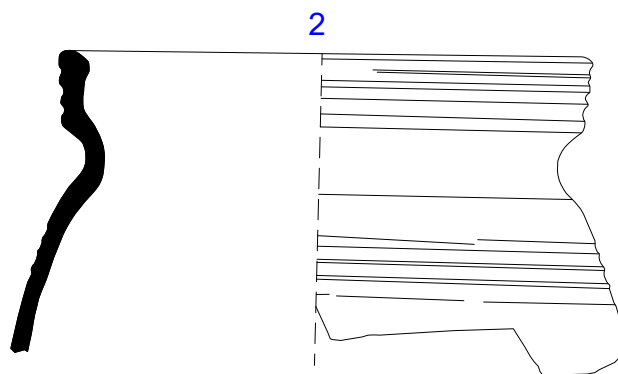
OBJEKT IX



1b



1c

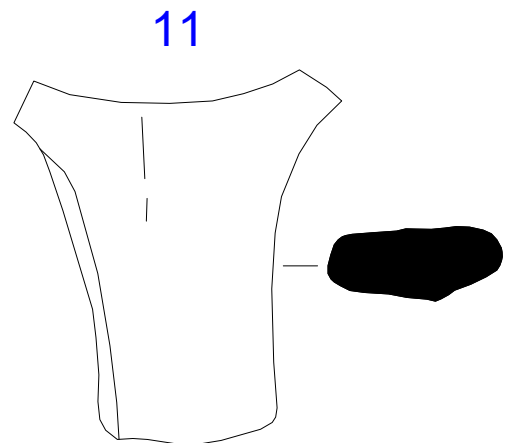
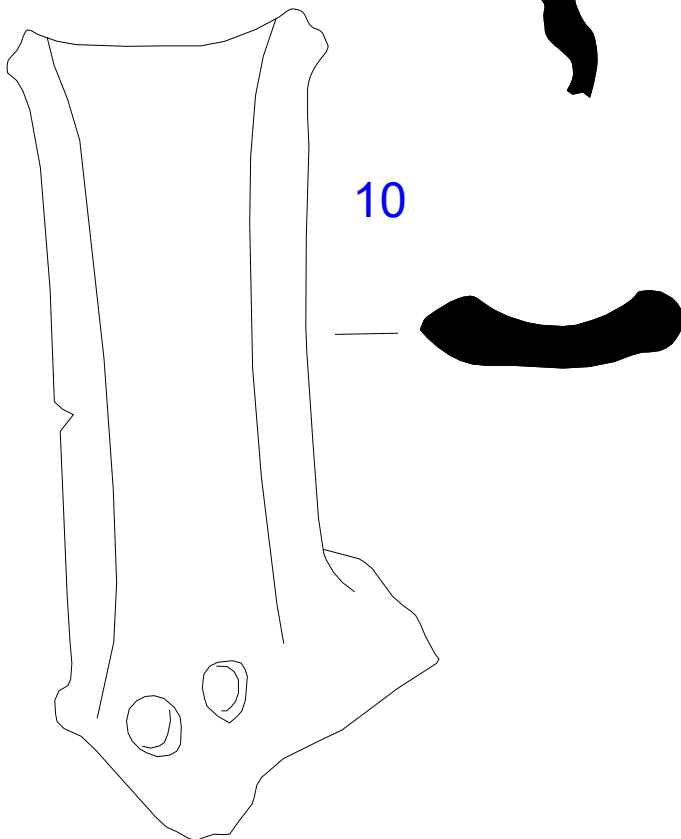
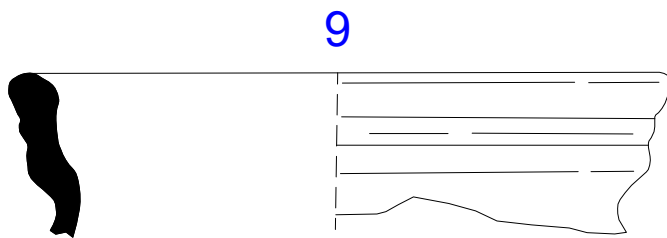
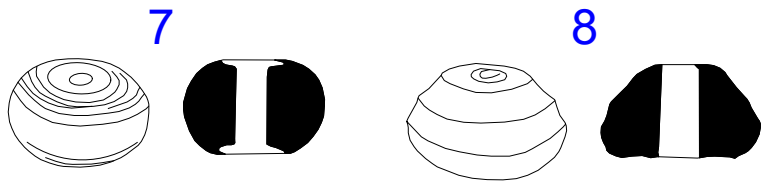
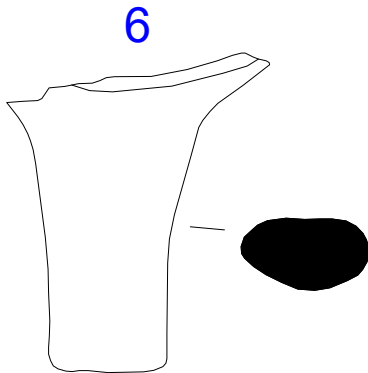
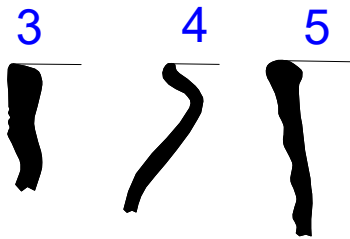
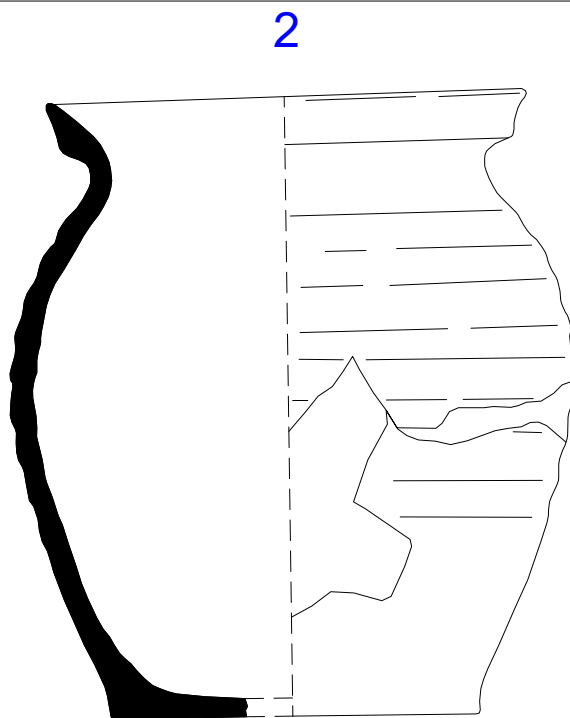
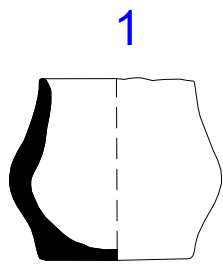


0 5 cm

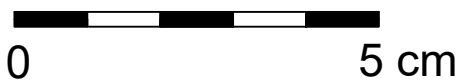
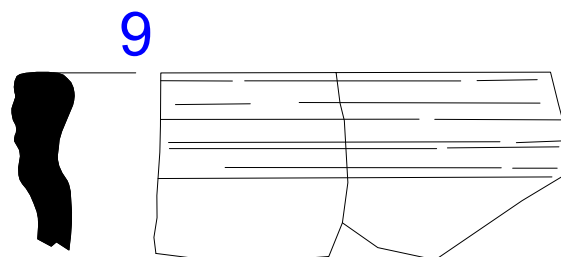
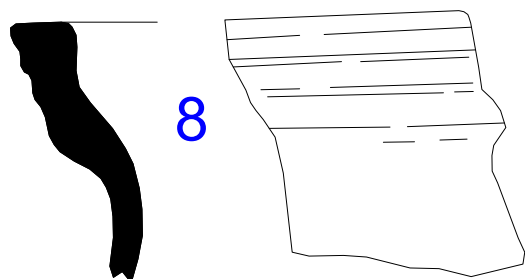
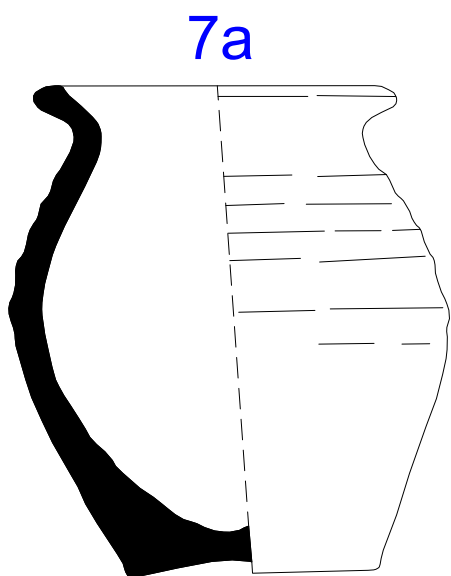
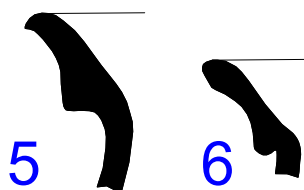
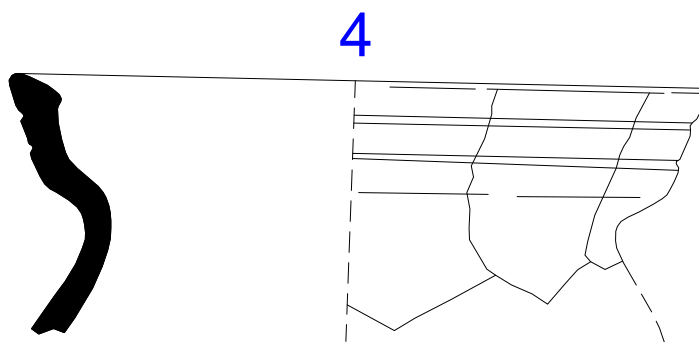
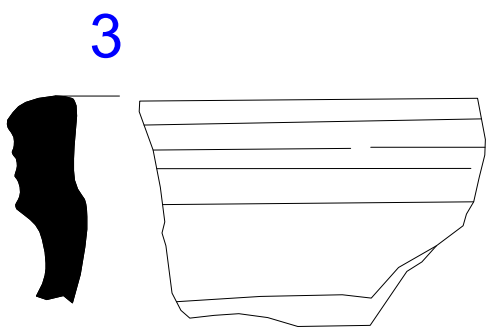
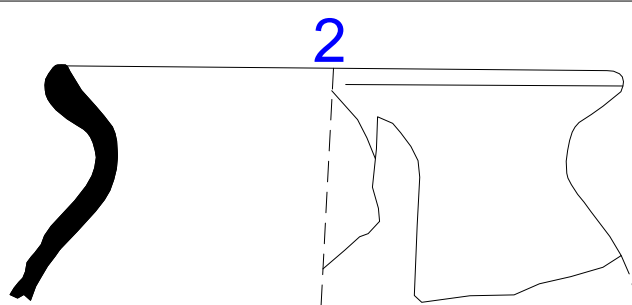
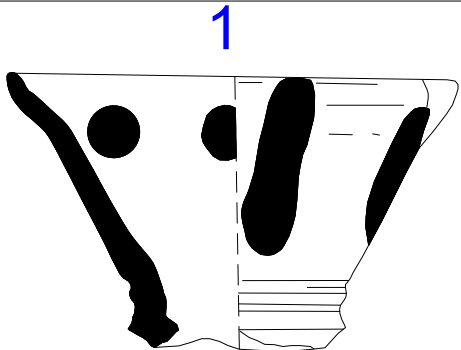


Univerzita Palackého v Olomouci

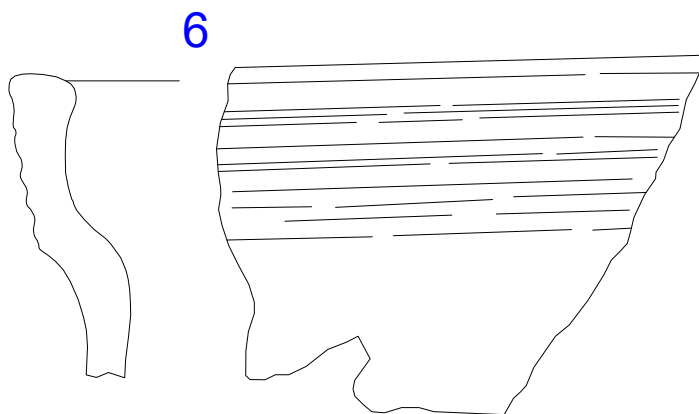
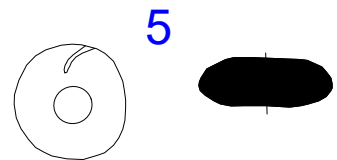
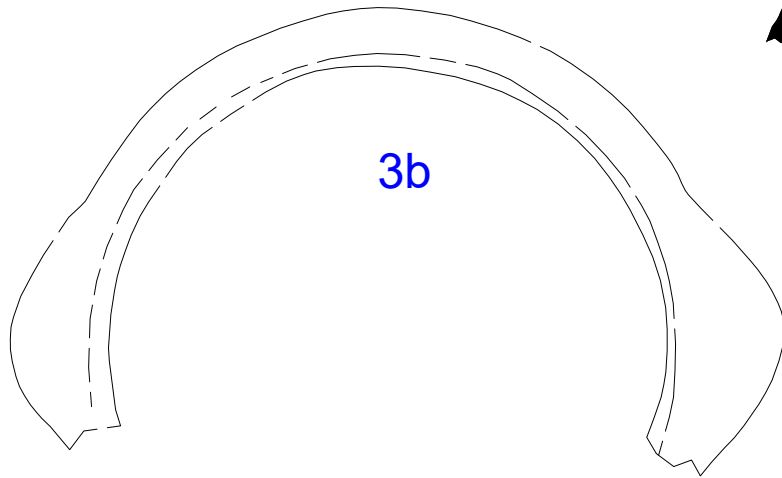
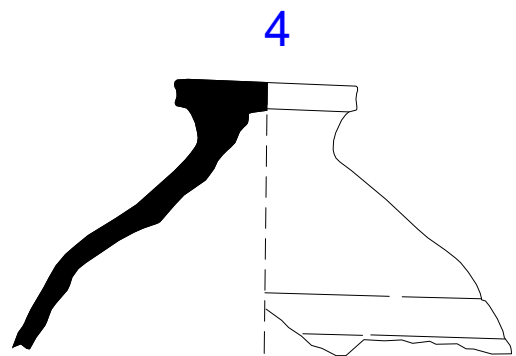
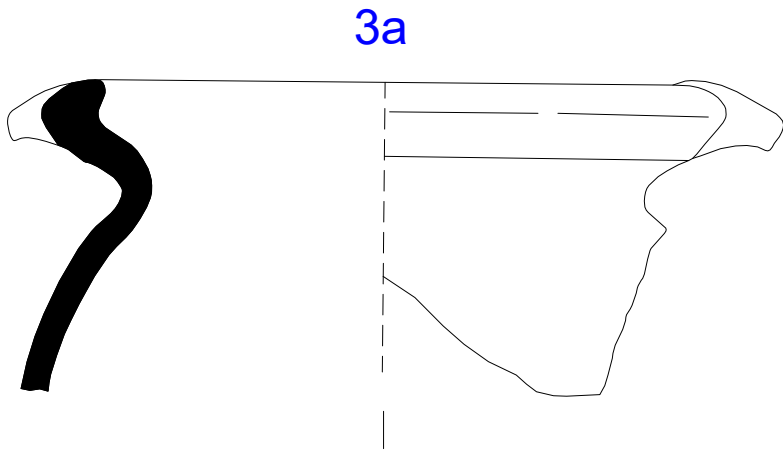
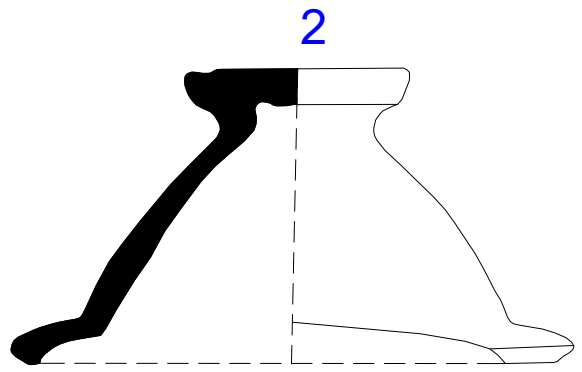
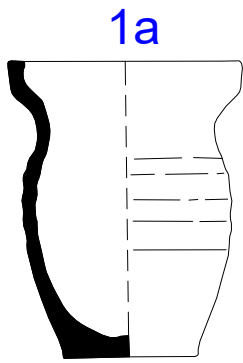
rok výzkumu	lokality	číslo tabulky
1973- -1975	Rýmařov Bezručova ulice	13
POPIS: Inv. číslo (předběžné inv. číslo)		OBJEKT IX
1:064-009-107; 2:064-009-108; 3:064-009-121; 4:064-009-104; 5:064-009-105; 6:064-009-081		



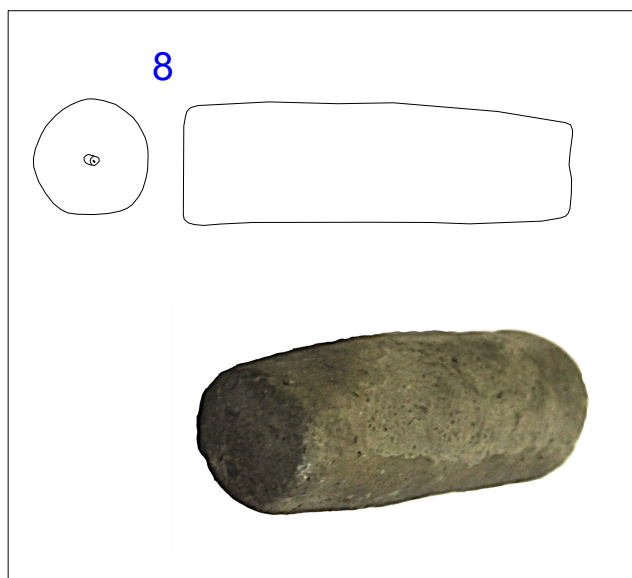
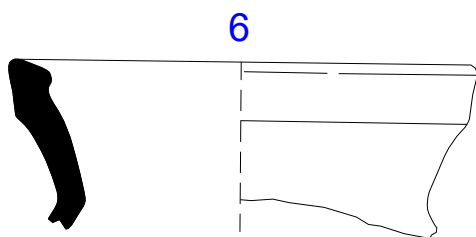
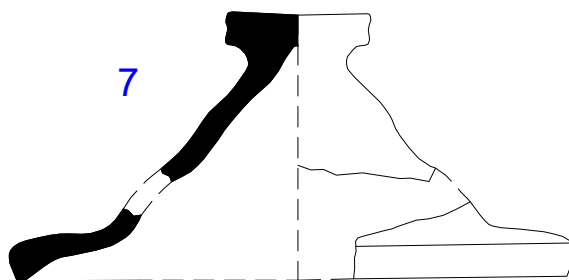
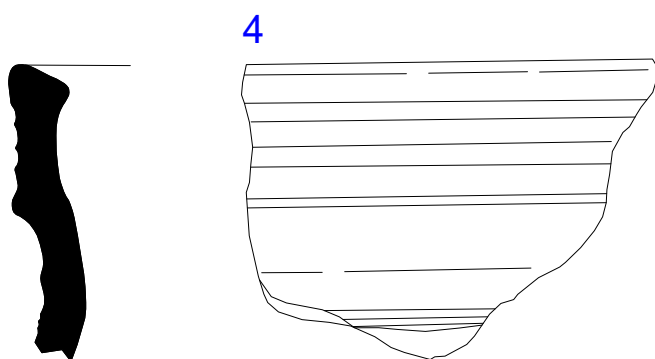
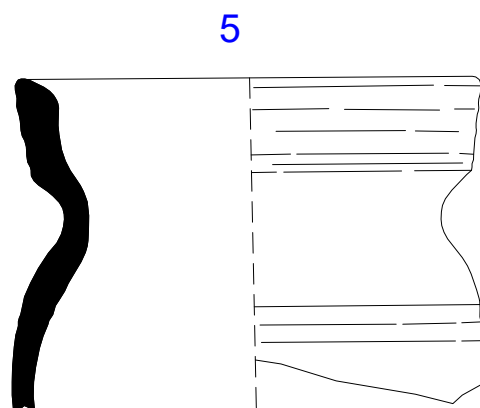
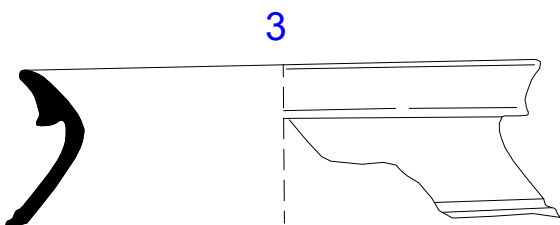
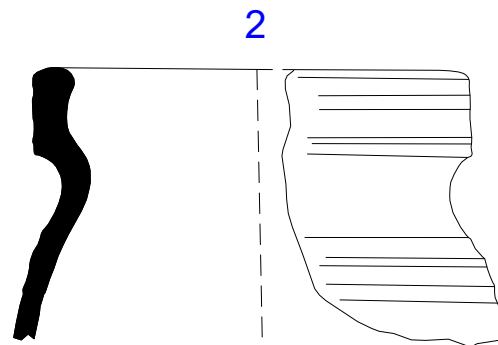
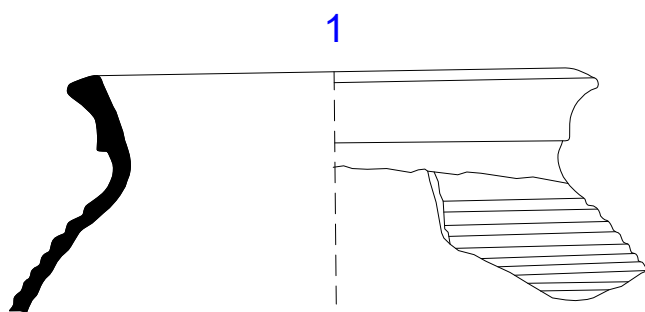
Univerzita Palackého v Olomouci		
rok výzkumu	lokality	číslo tabulky
1973- -1975	Rýmařov Bezručova ulice	14
POPIS: Inv. číslo (předběžné inv. číslo)		OBJEKT IX
1:064-009-076; 2:064-009-066; 3:064-009-071; 4:064-009-074; 5:064-009-075; 6:064-009-100; 7:064-009-089; 8:064-009-090; 9:064-009-068; 10:064-009-103; 11:064-009-098		



Univerzita Palackého v Olomouci		
rok výzkumu	lokality	číslo tabulky
1973- -1975	Rýmařov Bezručova ulice	15
POPIS: Inv. číslo (předběžné inv. číslo)		
1:064-009-73; 2:064-009-047; 3:064-009-027; 4:064-009-048; 5:064-009-056; 6:064-009-057; 7:064-009-044; 8:064-009-030; 9:064-009-26		OBJEKT IX

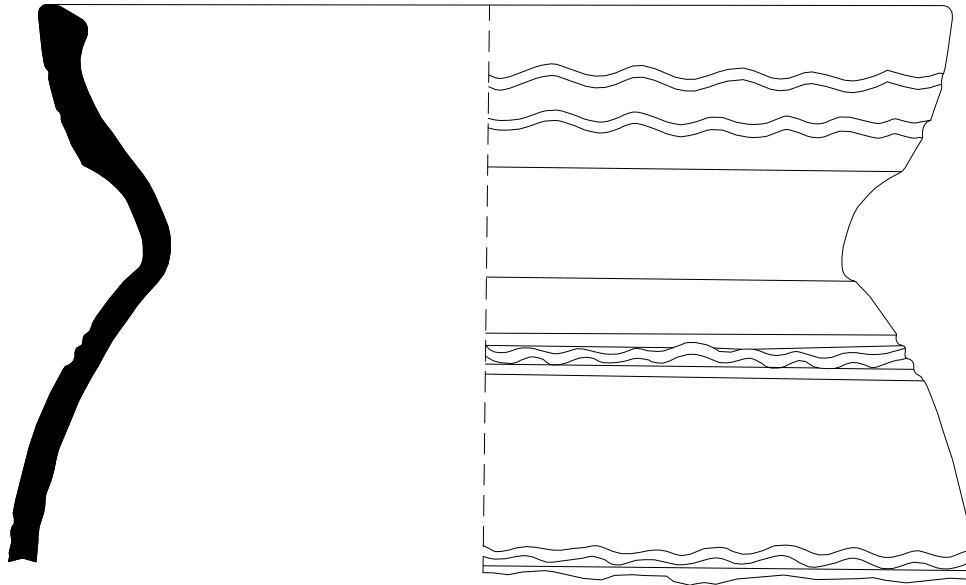


Univerzita Palackého v Olomouci		
rok výzkumu	lokality	číslo tabulky
1973 - -1975	Rýmařov Bezručova ulice	16
POPIS: Inv. číslo (předběžné inv. číslo)		
1:064-009-045; 2:064-009-013; 3:064-009-051; 4:064-009-014; 5:064-009-021; 6:064-009-028		OBJEKT IX

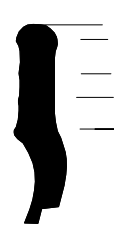


Univerzita Palackého v Olomouci		
rok výzkumu	lokality	číslo tabulky
1973- 1975	Rýmařov Bezručova ulice	17
POPIS: Inv. číslo (předběžné inv. číslo)		OBJEKT
1:064-009-54; 2:064-009-022; 3:064-009-055; 4:064-009-059; 5:064-009-023; 6:064-009-053; 7:064-009-019; 8:064-009-020		IX

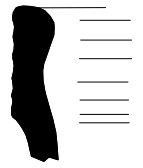
1



2



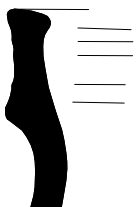
3



4



5



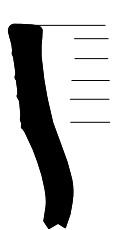
6



7



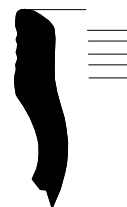
8



9



10



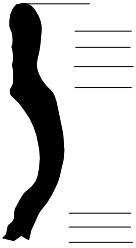
11



12



13



14



15



16



17



18



19



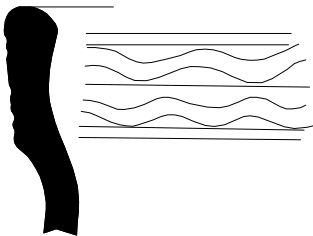
20



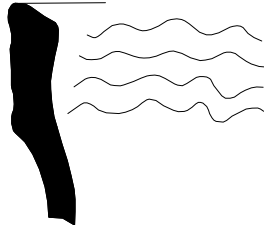
21



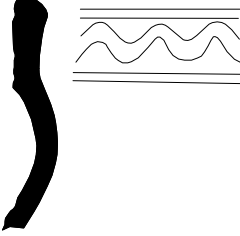
22



23



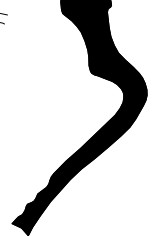
24



25



26



0 5 cm

27



28



29



30



31



32



33



Univerzita Palackého v Olomouci

rok výzkumu

1973-1975

lokality

Rýmařov
Bezručova ulice

číslo tabulky

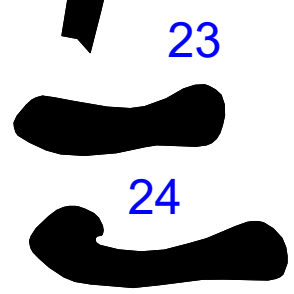
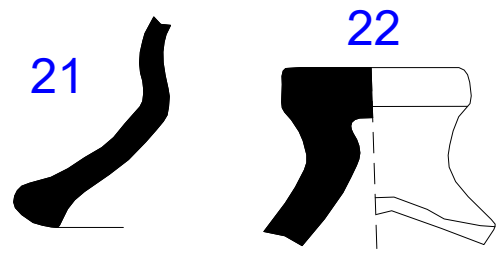
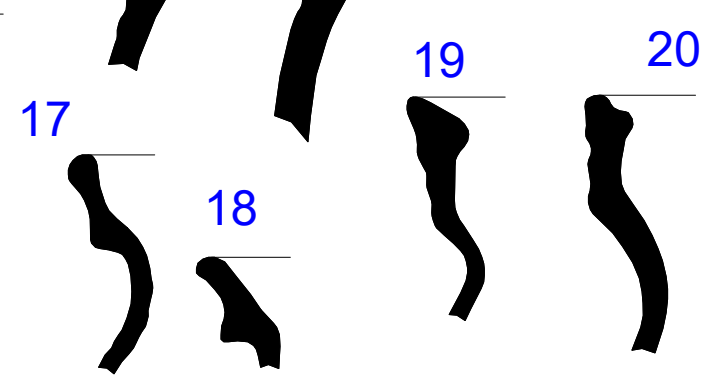
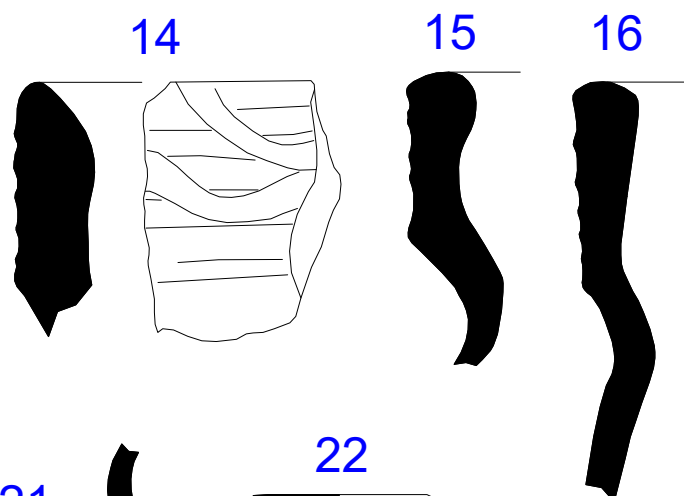
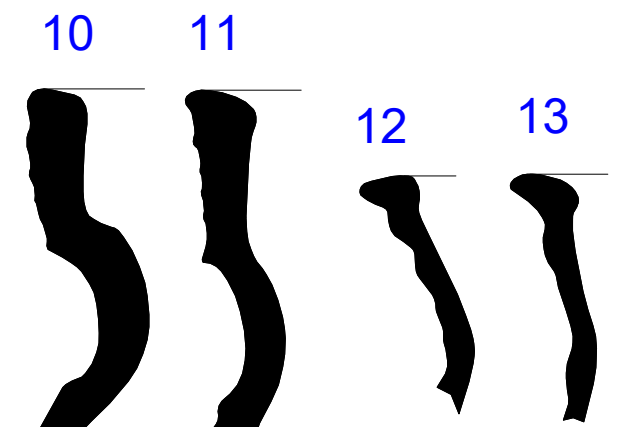
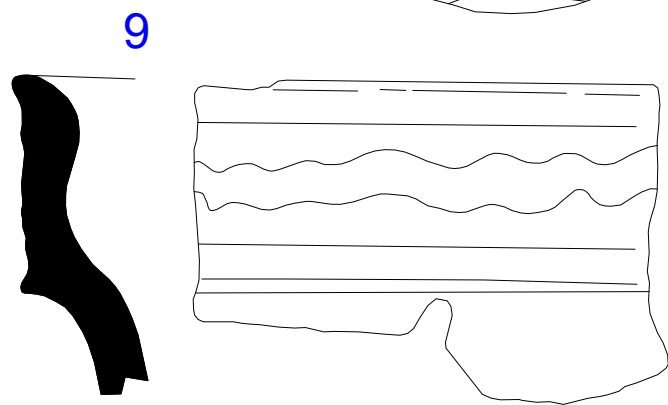
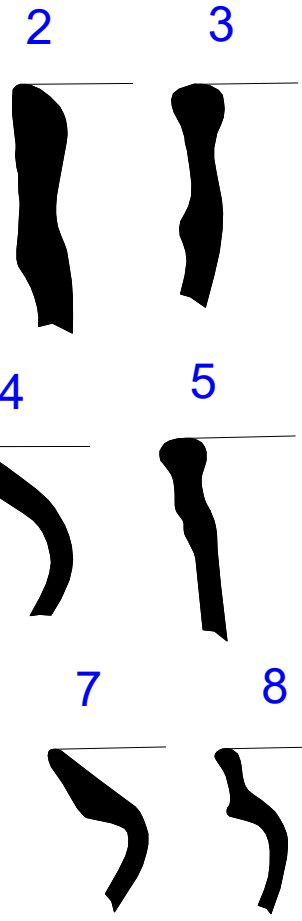
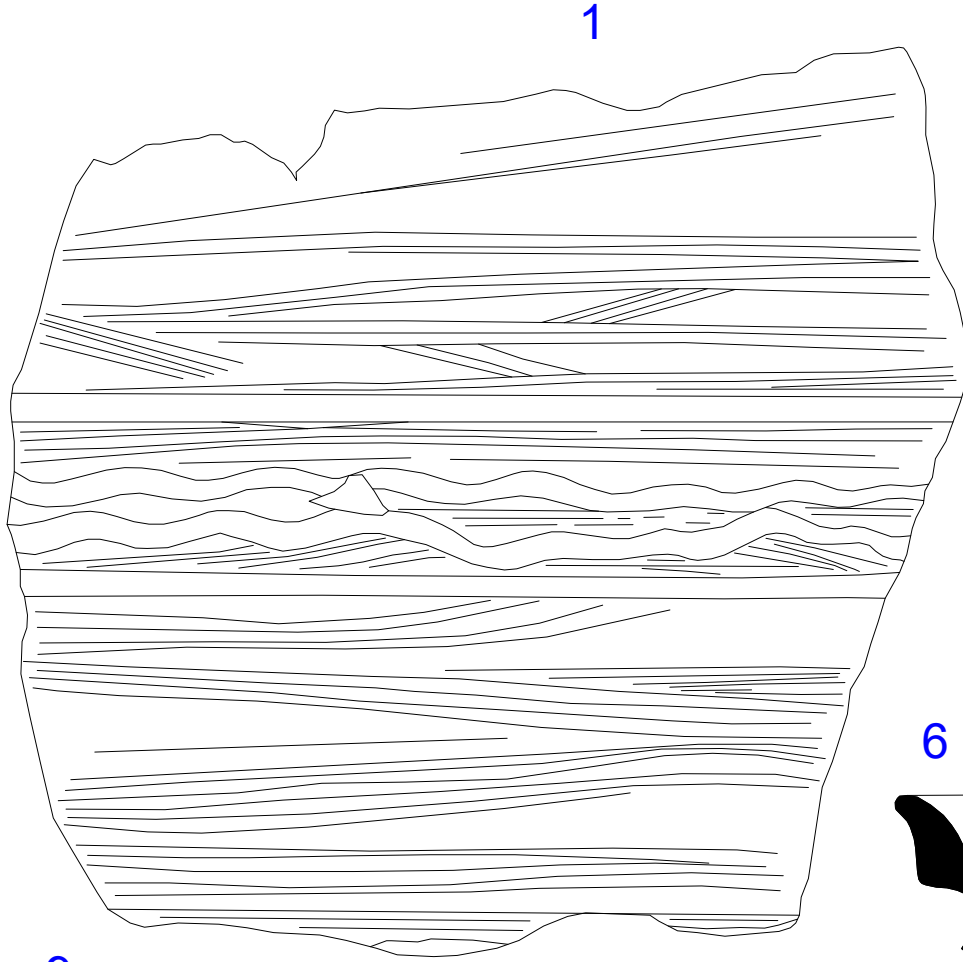
18

POPIS: Inv. číslo (předběžné inv. číslo)

1:064-010-006; 2:064-010-012; 3:064-010-013; 4:064-010-001;
 5:064-010-002; 6:064-010-004; 7:064-010-010; 8:064-010-011;
 9:064-010-018; 10:064-010-016; 11:064-010-017; 12:064-010-042;
 13:064-010-014; 14:064-010-020; 15:064-010-023; 16:064-010-022;
 17:064-010-034; 18:064-010-019; 19:064-010-041; 20:064-010-042;
 21:064-010-033; 22:064-010-005; 23:064-010-024; 24:064-010-025;
 25:064-010-036; 26:064-010-028; 27:064-010-035; 28:064-016;
 29:064-010-037; 30:064-010-027; 31:064-010-029; 32:064-010-007;
 33:064-016-051

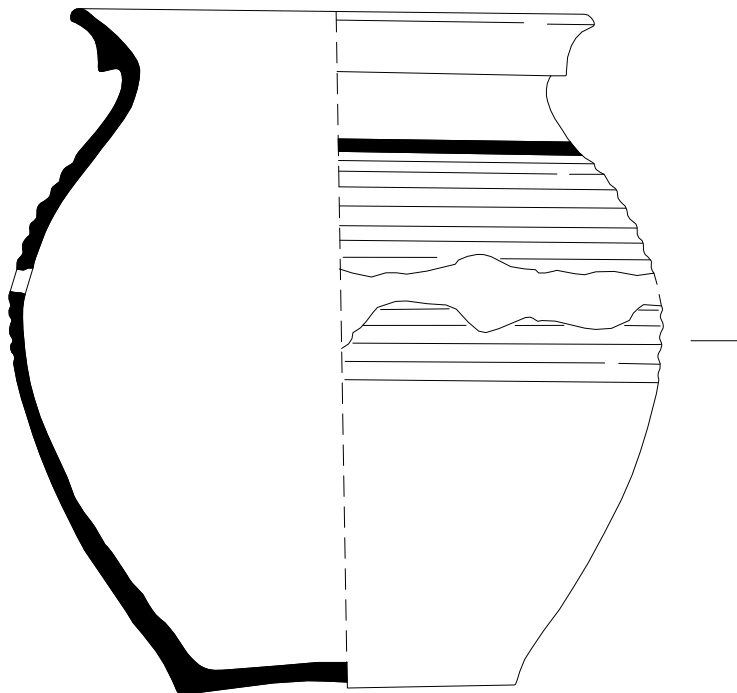
OBJEKT

X



Univerzita Palackého v Olomouci		
rok výzkumu	lokality	číslo tabulky
1973- -1975	Rýmařov Bezručova ulice	19
POPIS: Inv. číslo (předběžné inv. číslo)		
1:064-011-001; 2:064-011-003; 3:064-011-005; 4:064-011-007; 5:064-011-006; 6:064-011-008; 7:064-011-010; 8:064-011-009; 9:064-011-002; 10:064-012-001; 11:064-012-009; 12:064-012-007; 13:064-012-005; 14:064-012-020; 15:064-012-010; 16:064-012-012; 17:064-012-016; 18:064-012-002; 19:064-012-004; 20:064-012-003; 21:064-012-028; 22:064-012-025; 23:064-012-022; 24:064-012-021		
		OBJEKT XI, XII

1a



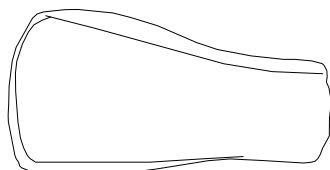
1b



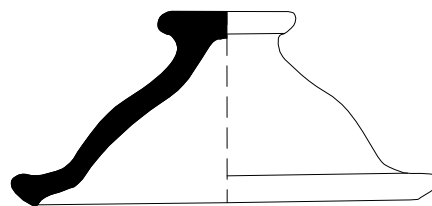
2a



2b



3a

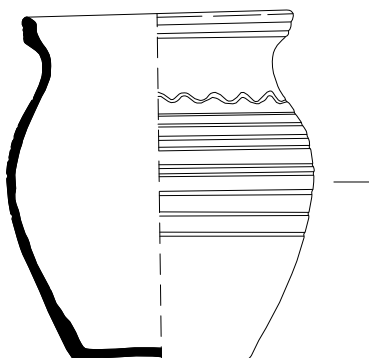


3b



0 5 cm

4a



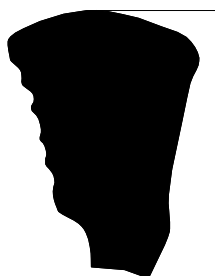
4b



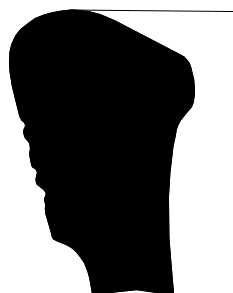
5



6



7


Univerziota Palackého v Olomouci

rok výzkumu	lokality	číslo tabulky
-------------	----------	---------------

1973

Rýmařov
Bezručova ulice

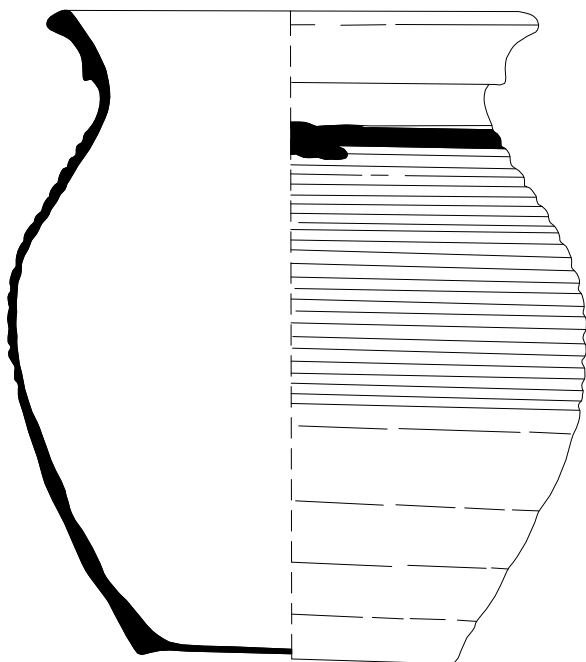
20

POPIS: Inv. číslo (předběžné inv. číslo)

1:064-014-007; 2:064-014-045;
3:064-014-038; 4:064-014-030;
5:064-014-019; 6:064-014-003;
7:064-014-020

OBJEKT XIV

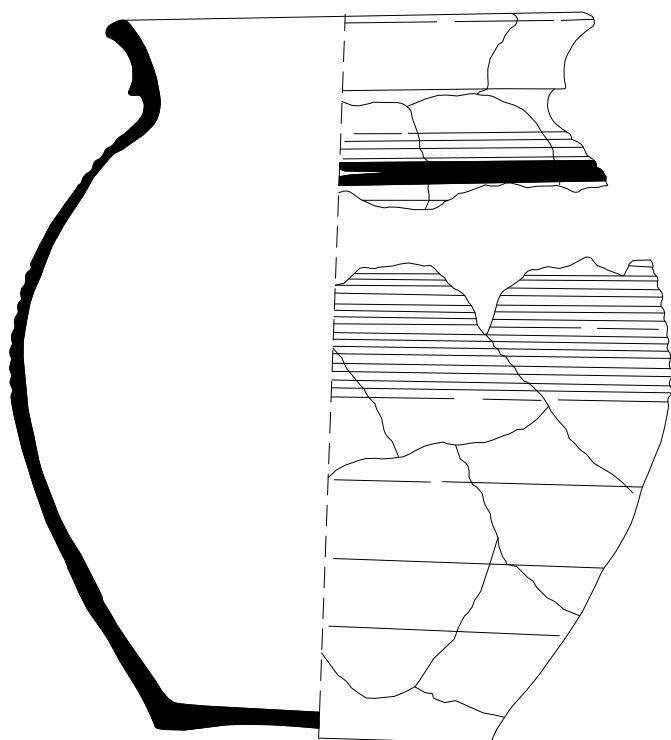
1a



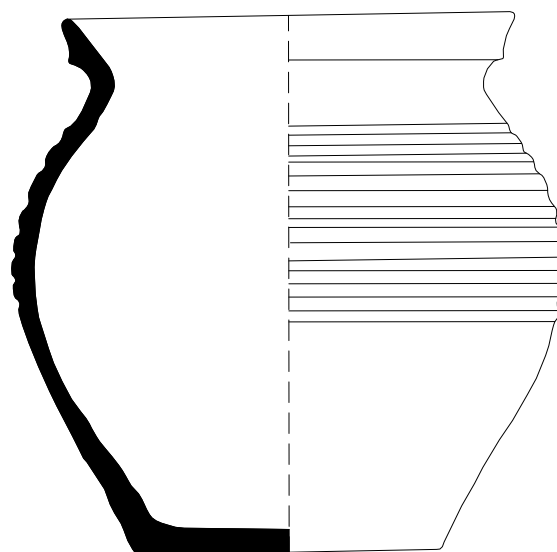
1b



2

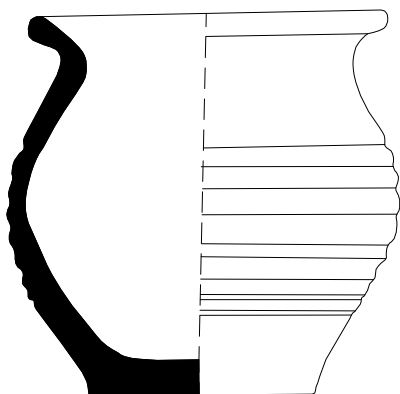


3



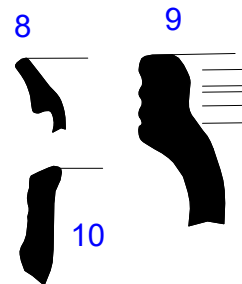
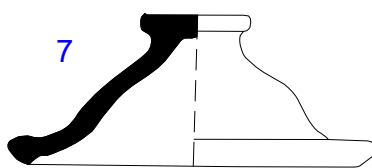
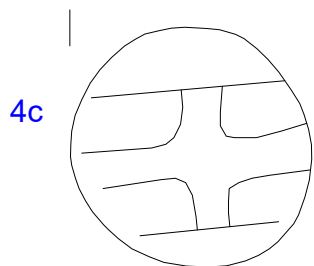
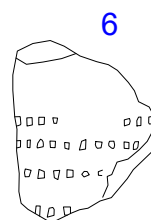
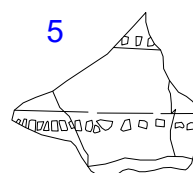
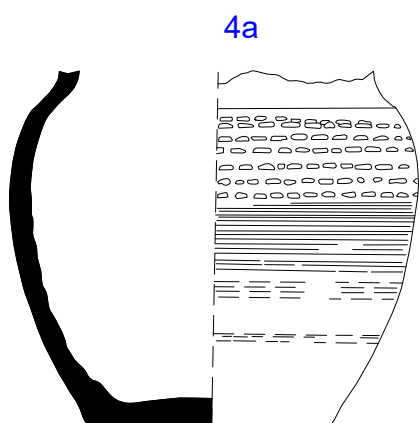
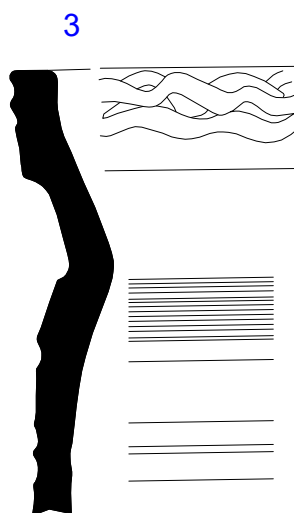
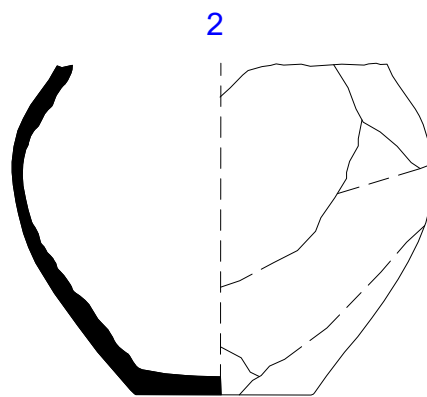
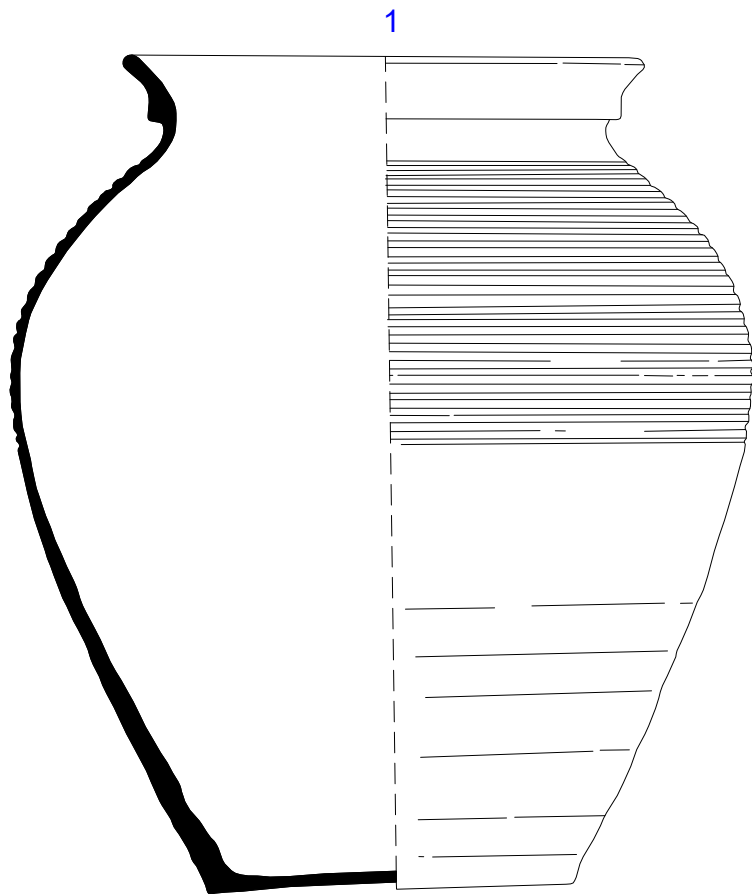
0 5 cm

4



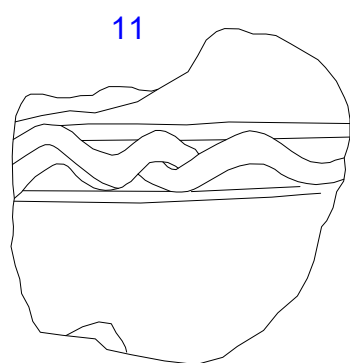
Univerzita Palackého v Olomouci

rok výzkumu	lokality	číslo tabulky
1973	Rýmařov Bezručova ulice	21
POPIS: Inv. číslo (předběžné inv. číslo)		
1:064-014-035;		OBJEKT XIV
2:064-014-018;		
3:064-014-033;		
4:064-014-032		

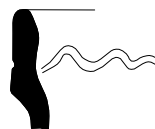


10

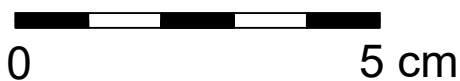
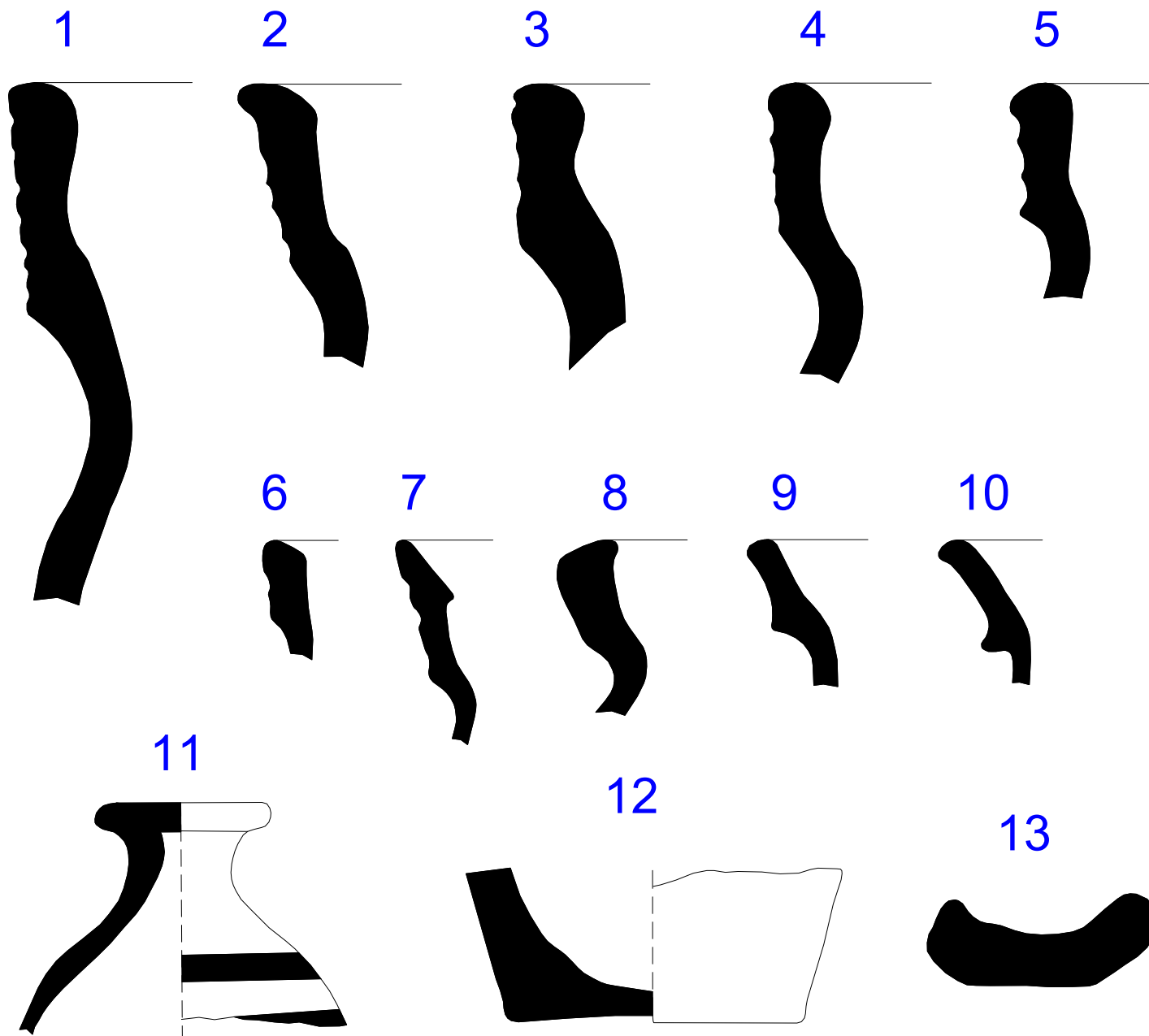
0 5 cm



13

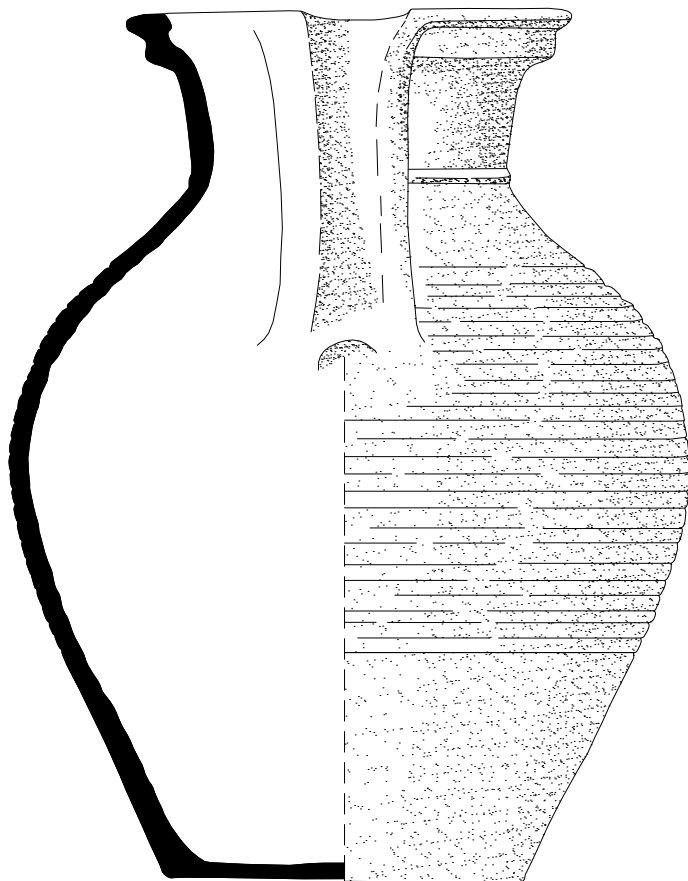


Univerzita Palackého v Olomouci		
rok výzkumu	lokality	číslo tabulky
1973	Rýmařov Bezručova ulice	22
POPIS: Inv. číslo (předběžné inv. číslo)		OBJEKT XIV
1:064-014-064; 2:064-014-006; 3:064-014-029; 4:064-014-039; 5:064-014-024; 6:064-014-023; 7:064-014-037; 8:064-014-008; 9:064-014-001; 10:064-014-015; 11:064-014-025; 12:064-014-027; 13:064-014-009		

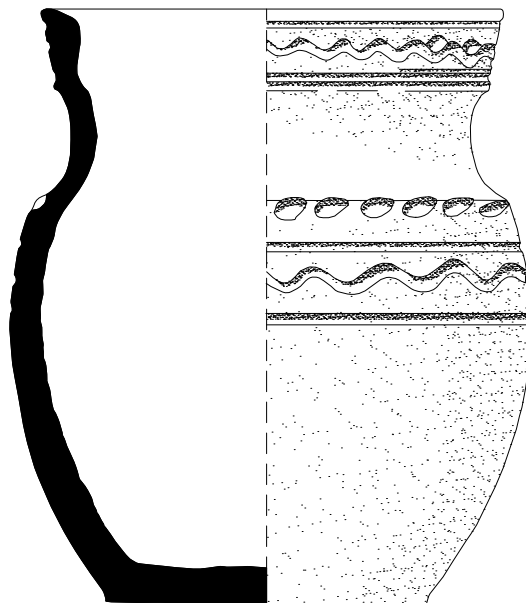


Univerzita Palackého v Olomouci		
rok výzkumu	lokality	číslo tabulky
1973	Rýmařov Bezručova ulice	23
POPIS: Inv. číslo (předběžné inv. číslo)		
1:064-015-001; 2:064-015-002; 3:064-015-003; 4:064-015-004; 5:064-015-005; 6:064-015-006; 7:064-015-007; 8:064-015-008; 9:064-015-009; 10:064-015-010; 11:064-015-010; 12:064-015-013; 13:064-015-012		OBJEKT XV

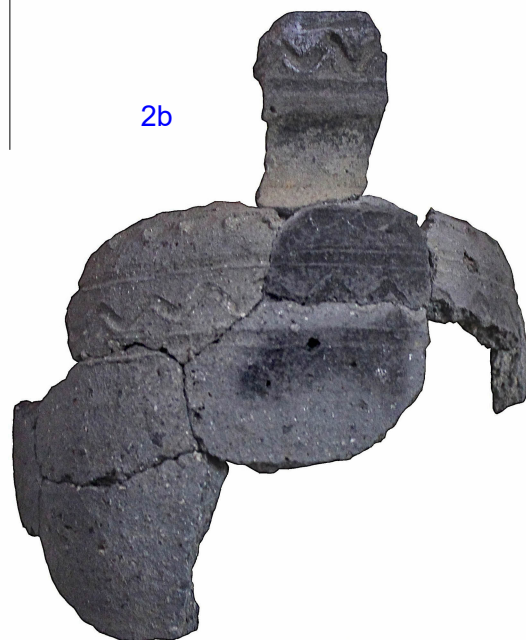
1



2a

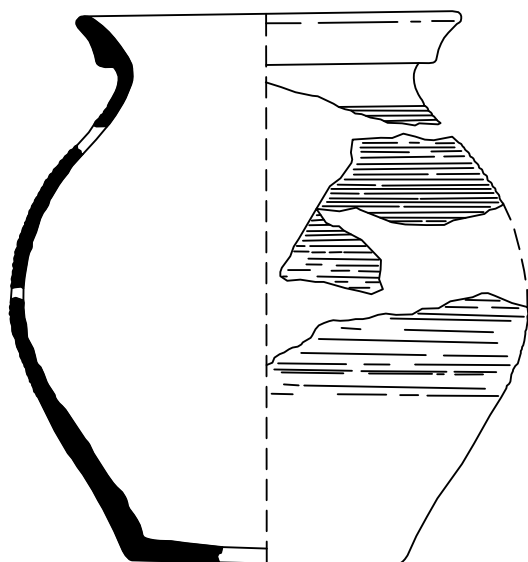


2b

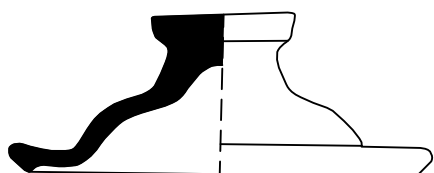


0 5 cm

3

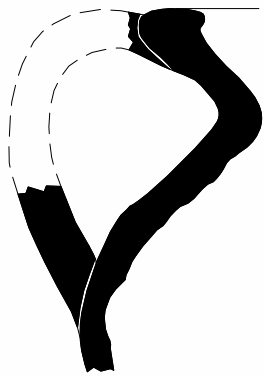


4

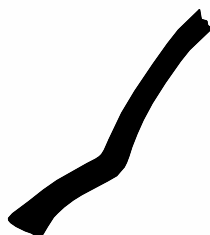


Univerzita Palackého v Olomouci

rok výzkumu	lokality	číslo tabulky
1973	Rýmařov Bezručova ulice	24
POPIS: Inv. číslo (předběžné inv. číslo)		OBJEKT
1:064-016-033; 2:064-016-015; 3:064-016-002; 4:064-016-029		XVI



1



2



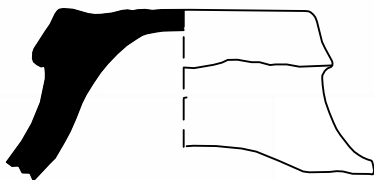
3



4



5



6



0 5 cm

7



Univerzita Palackého v Olomouci

rok akce	název akce	číslo plánu
1973	Rýmařov - Bezručova ulice	25
obsah tabulky		objekt
1:064-016-016; 2:064-016-003; 3:064-016-017; 4:064-016-010; 5:064-016-011; 6:064-016-039; 7:064-016-024		XVI



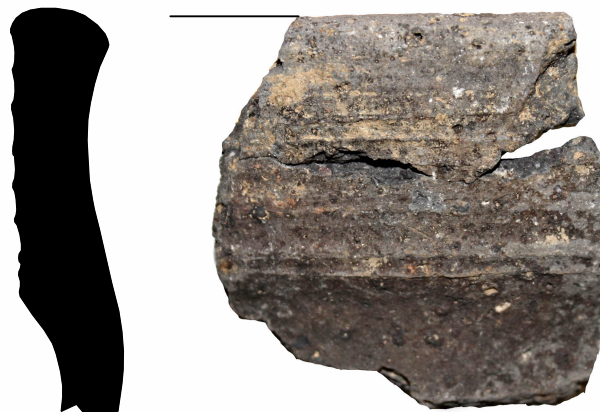
1



2



3



4

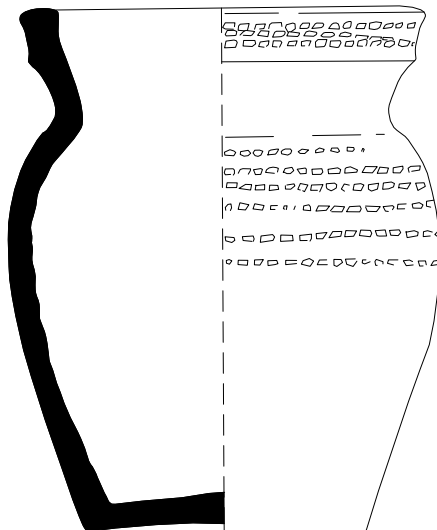


5



Univerzita Palackého v Olomouci		
rok výzkumu	název akce	tabulka č.
1973	Rýmařov - Bezručova ulice	26
popis tabulky		
1:064-016-001; 2:064-016-019; 3:064-016-018; 4:064-016-020; 5:064-016-034		objekt XVI

1a



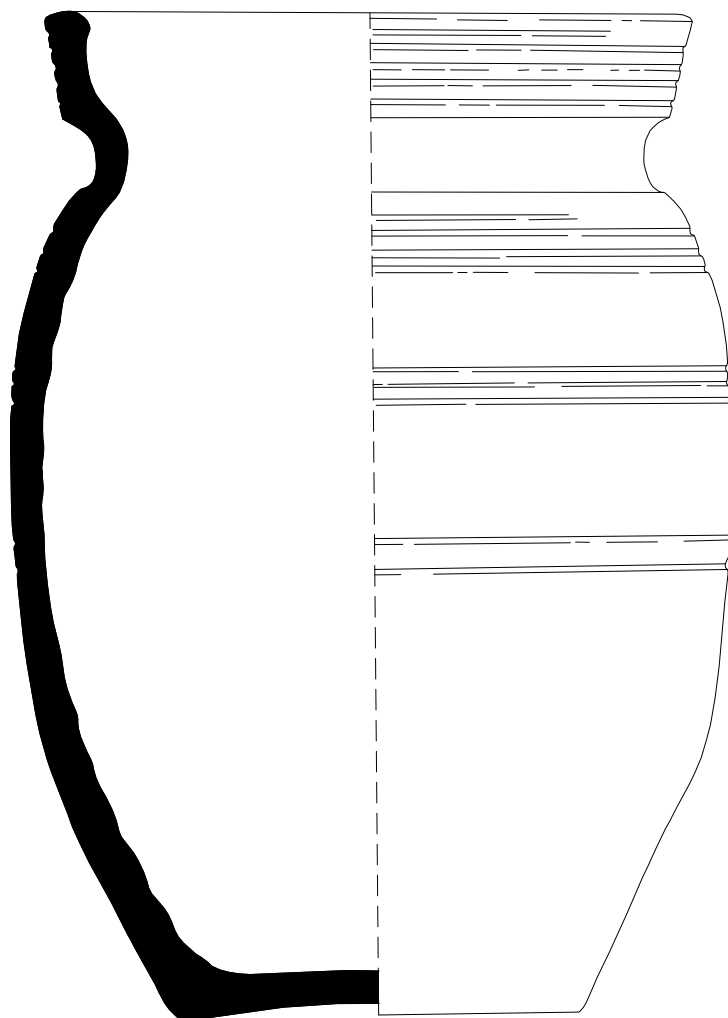
1b



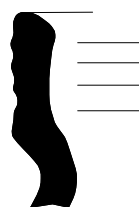
2



3



4



5



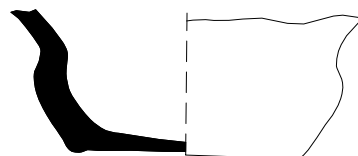
6



7



8



0 5 cm

Univerzita Palackého v Olomouci

rok výzkumu

1973

lokality

Rýmařov
Bezručova ulice

číslo tabulky

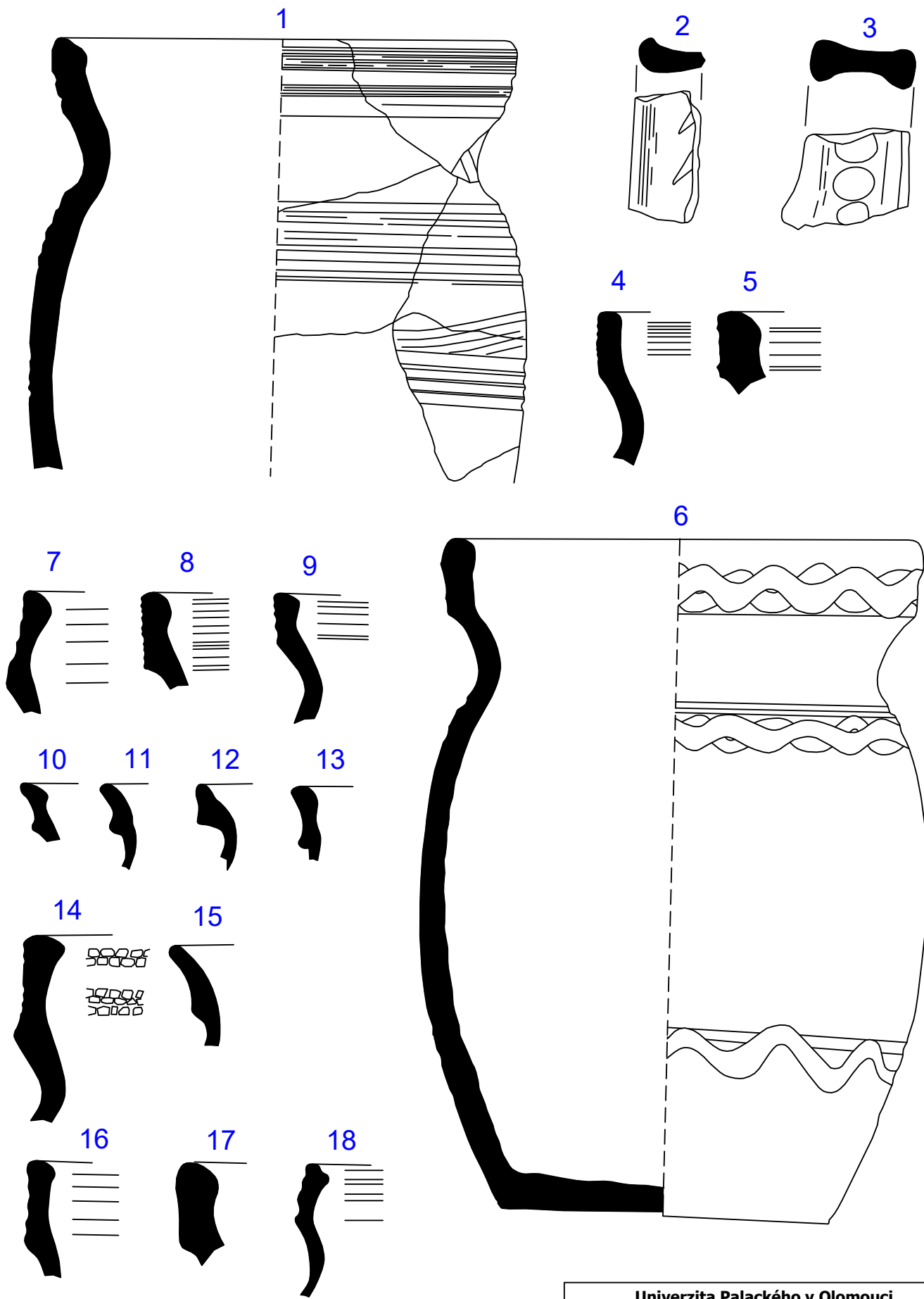
27

POPIS: Inv. číslo (předběžné inv. číslo)

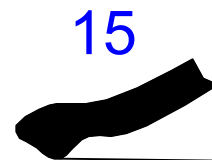
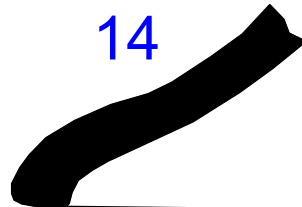
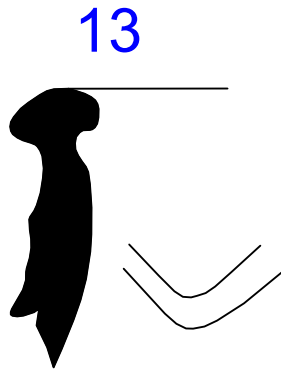
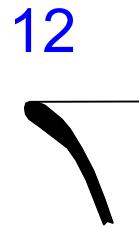
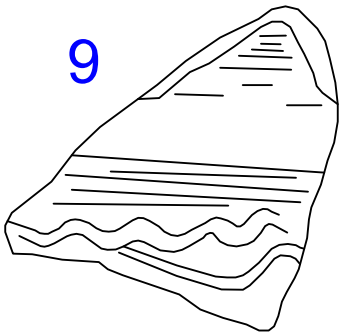
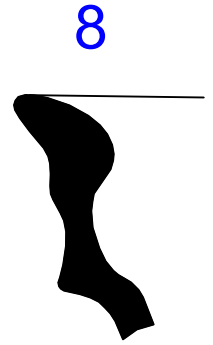
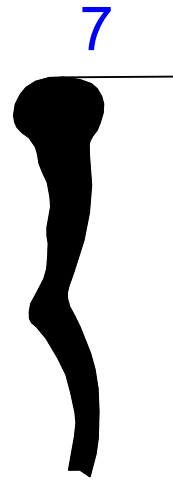
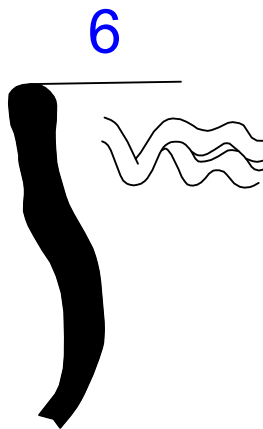
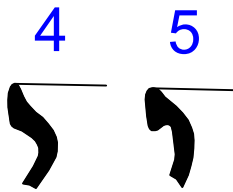
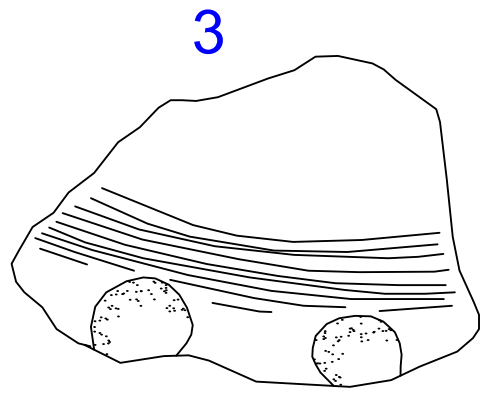
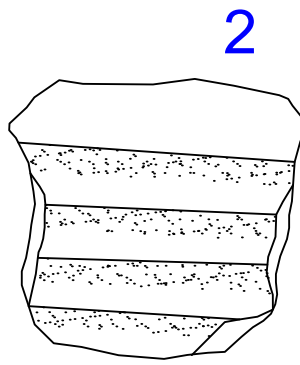
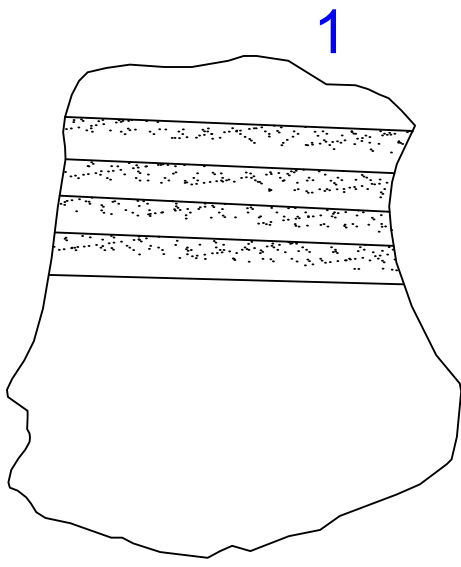
1:064-016-030; 2:064-016-004;
3:064-016-028; 4:064-016-017;
5:064-016-036; 6:064-016-035;
7:064-016-038; 8:064-016-031

OBJEKT

XVI



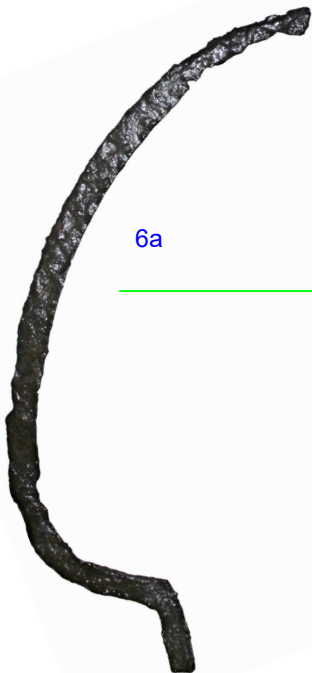
Univerzita Palackého v Olomouci		
rok výzkumu	lokality	číslo tabulky
1973	Rýmařov Bezručova ulice	28
POPIS: Inv. číslo (předběžné inv. číslo)		OBJEKT XVII
1:064-017-001; 2:064-017-044; 3:064-017-097; 4:064-017-004; 5:064-017-005; 6:064-017-002; 7:064-017-019; 8:064-017-034; 9:064-017-080; 10:064-017-032; 11:064-017-033; 12:064-017-086; 13:064-017-036; 14:064-017-022; 15:064-017-027; 16:064-017-009; 17:064-017-010; 18:064-017-017		



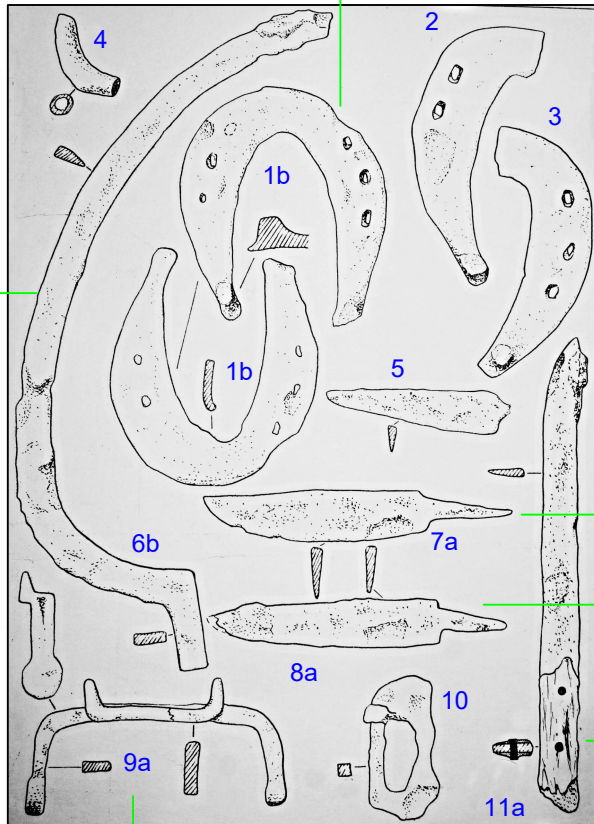
Univerzita Palackého v Olomouci		
rok výzkumu	lokality	číslo tabulky
1973	Rýmařov Bezručova ulice	29
POPIS: Inv. číslo (předběžné inv. číslo)		OBJEKT
1:064-017-071; 2:064-017-073; 3:064-017-095; 4:064-017-039; 5:064-017-040; 6:064-017-021; 7:064-017-030; 8:064-017-085; 9:064-017-070; 10:064-017-026; 11:064-017-089; 12:064-017-037; 13:064-017-084; 14:064-017-045; 15:064-017-043		XVII



1a



6a



4

2

3

1b

5

6b

7a

8a

9a

10

11a

11b



7b

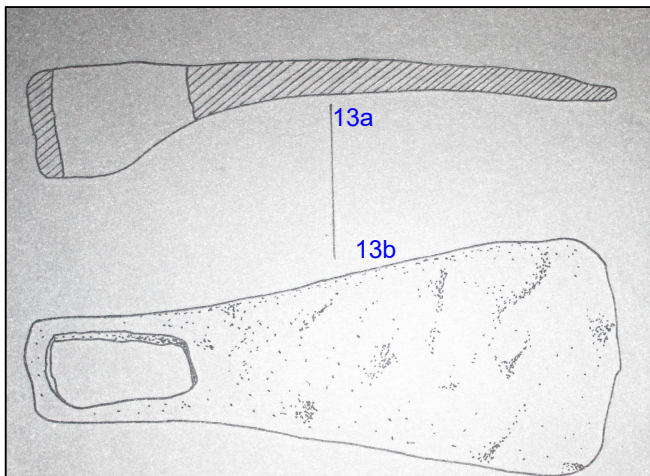


8b



9b

12



13a

13b

Univerzita Palackého v Olomouci

rok výzkumu

lokalita

číslo tabulky

1973,
1975

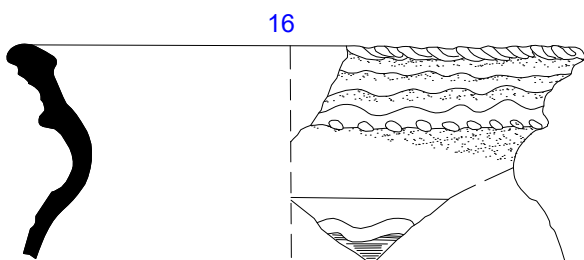
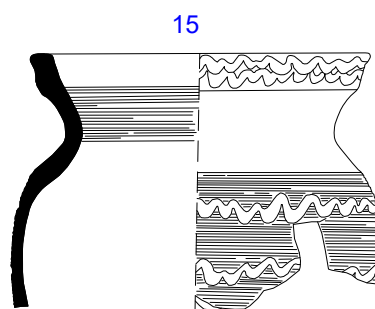
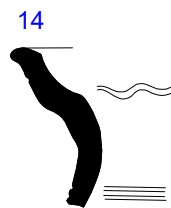
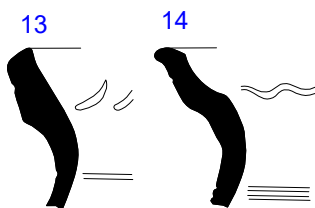
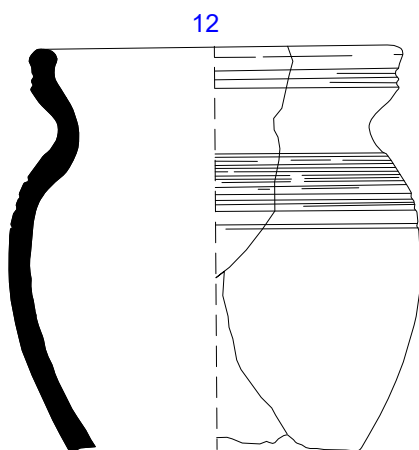
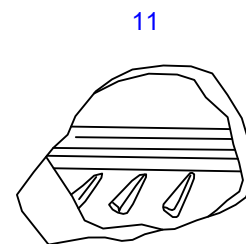
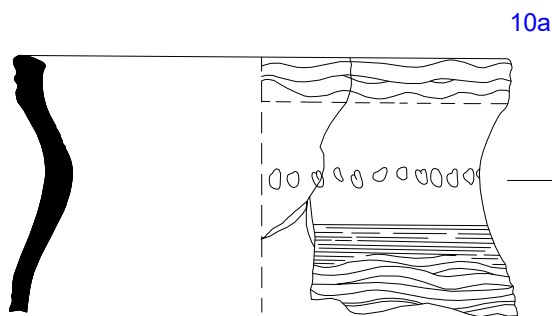
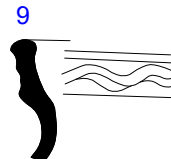
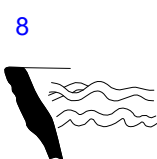
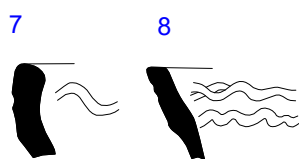
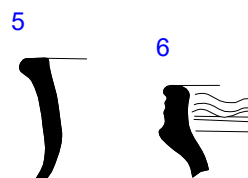
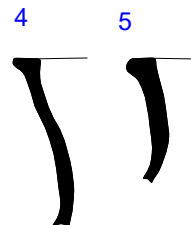
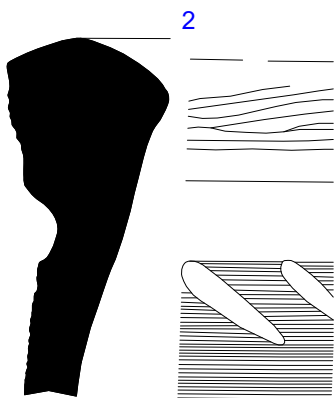
Rýmařov
Bezručova ulice

30

POPIS: Inv. číslo (předběžné inv. číslo)

1:064-018-081; 2:064-018-085;
3:064-018-086; 4:064-018-092;
5:064-018-099; 6:064-018-080;
7:064-018-084; 8:064-018-083;
9:064-018-087; 10:064-018-091;
11:064-018-082; 13:064-018-xxx

OBJEKT XVIII



0 5 cm

Univerzita Palackého v Olomouci

rok výzkumu

1973,
1975

lokality

Rýmařov
Bezručova ulice

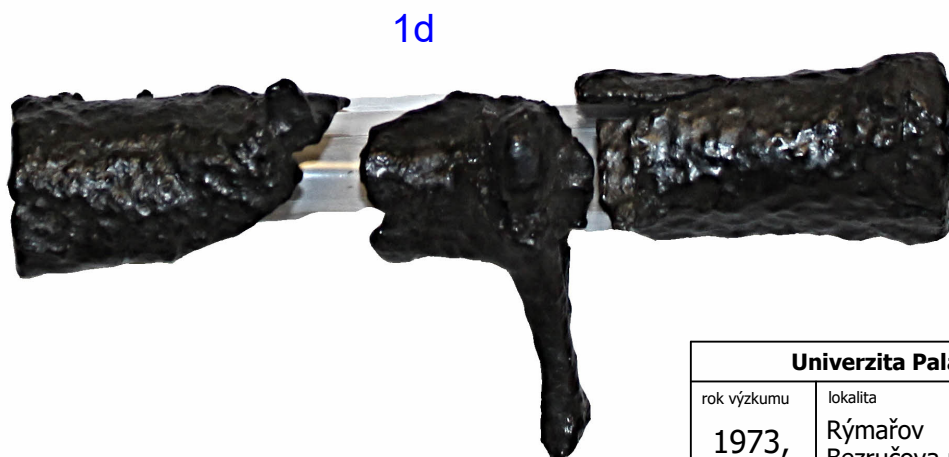
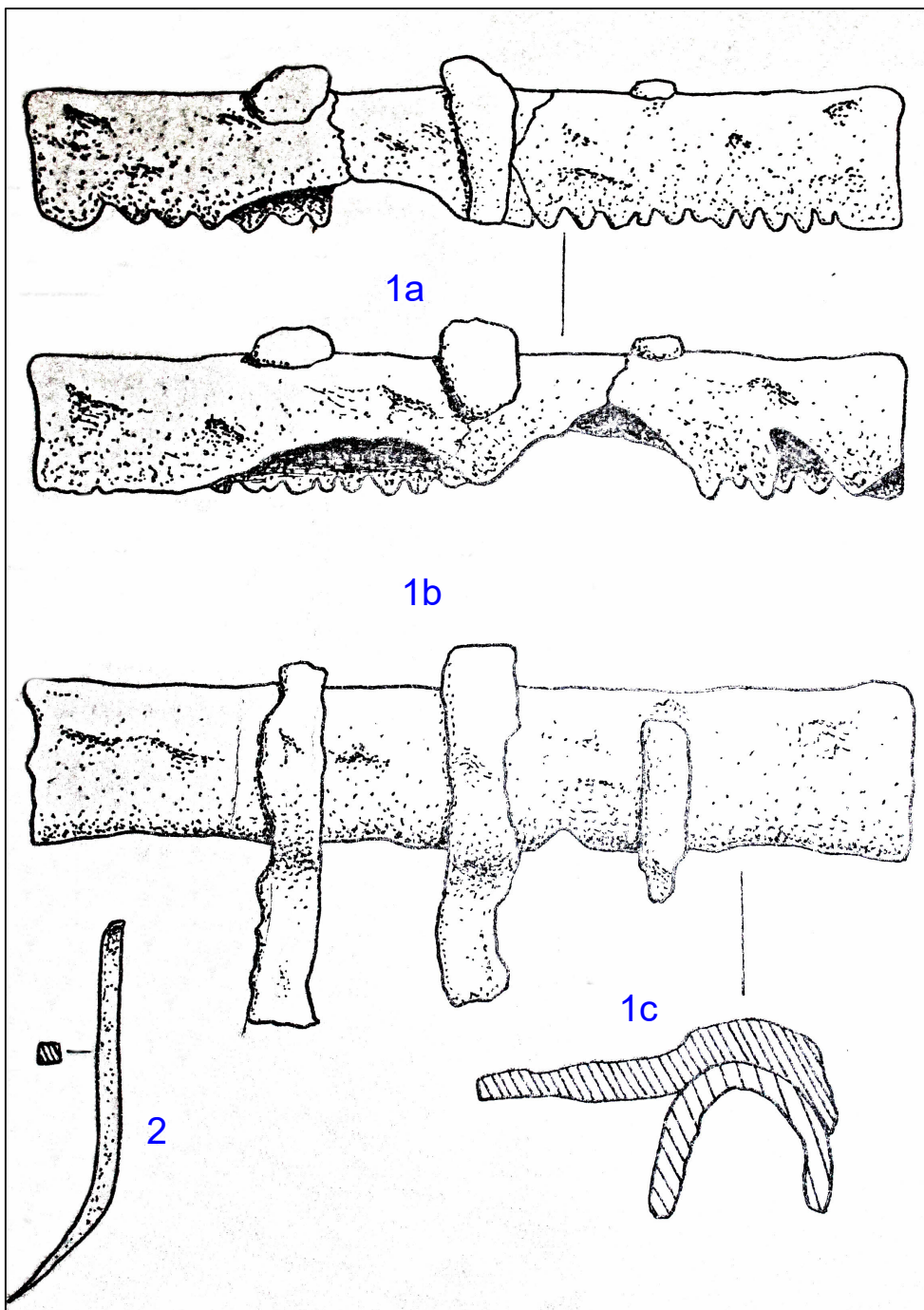
číslo tabulky

31

POPIS: Inv. číslo (předběžné inv. číslo)

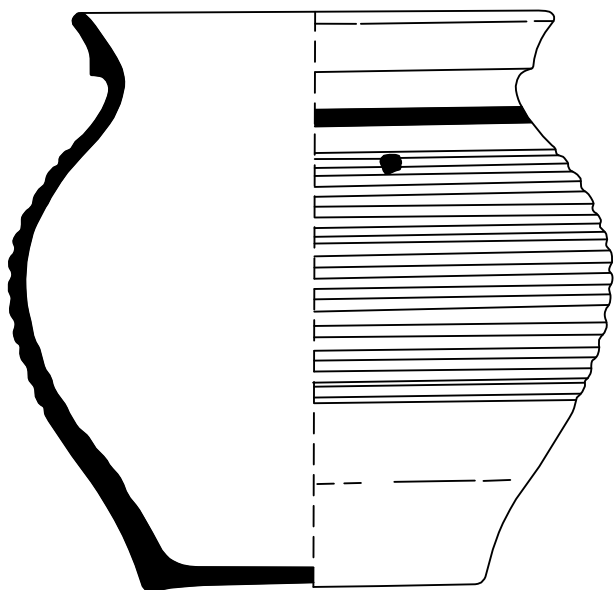
1:064-018-030; 2:064-018-031; 3:064-018-026;
4:064-018-028; 5:064-018-029; 6:064-018-023;
7:064-018-033; 8:064-018-034; 9:064-018-025;
10:064-018-002; 11:064-018-048; 12:064-018-001;
13:064-018-019; 14:064-018-021; 15:064-018-024;
16:064-018-027

OBJEKT XVIII



Univerzita Palackého v Olomouci		
rok výzkumu	lokality	číslo tabulky
1973, 1975	Rýmařov Bezručova ulice	32
POPIS: Inv. číslo (předběžné inv. číslo)		
1: hřeblo; 1a - 1c: původní stav v roce 1975, 1d: současný stav; 2: hřebík		OBJEKT XVIII

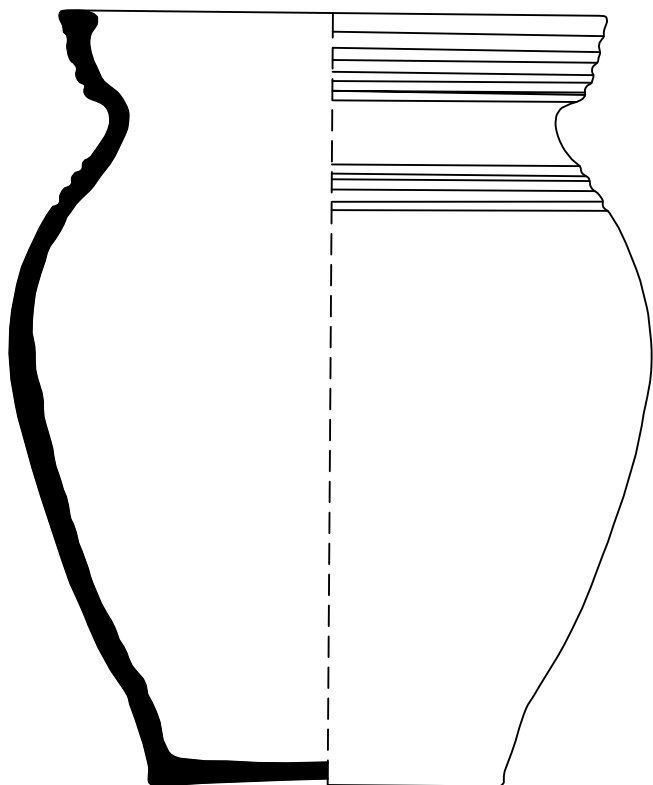
1a



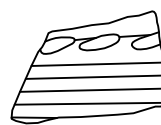
1b



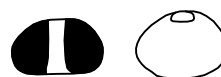
2



3



4



5



6



0 5 cm

Univerzita Palackého v Olomouci

rok výzkumu

1975

lokalita

Rýmařov
Bezručova ulice

číslo tabulky

33

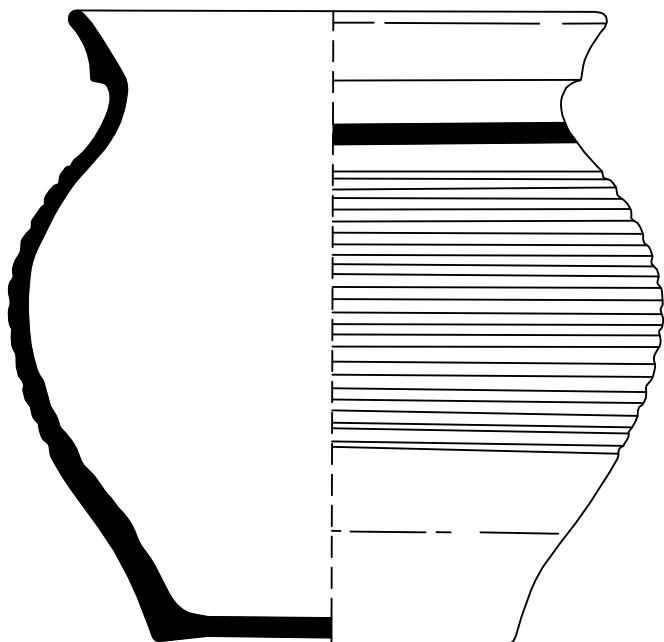
POPIS: Inv. číslo (předběžné inv. číslo)

1:064-019-053; 2:064-019-024;
3:064-019-026; 4:064-019-032;
5:064-019-036; 6:064-019-006

OBJEKT

XIX

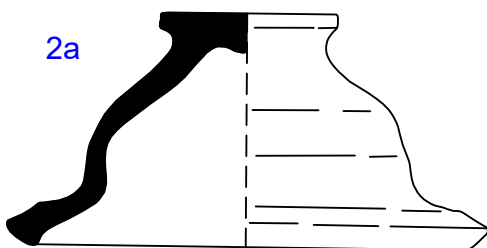
1a



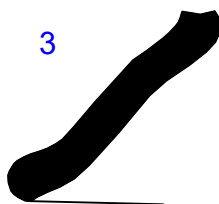
1b



2a



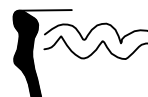
3



4



5



6



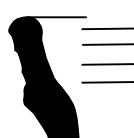
2b



7



8



9



10



11



12



13



14



15



Palackého univerzita v Olomouci

rok výzkumu

1975

lokalita

Rýmařov
Bezručova ulice

číslo tabulky

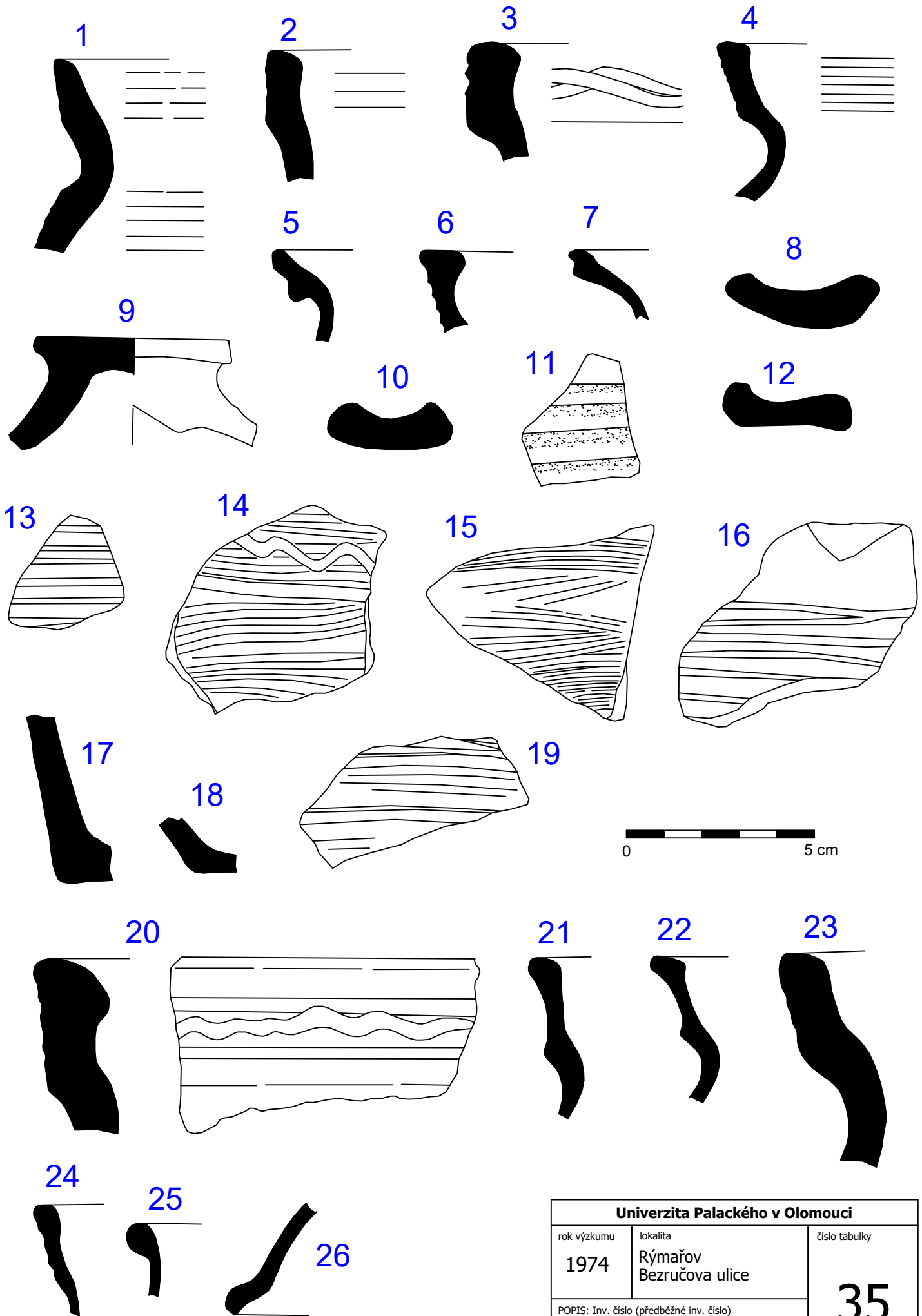
34

POPIS: Inv. číslo (předběžné inv. číslo)

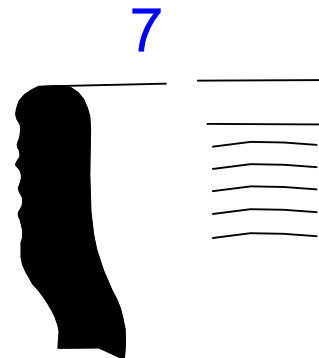
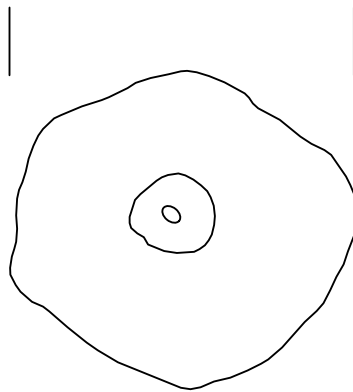
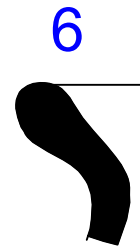
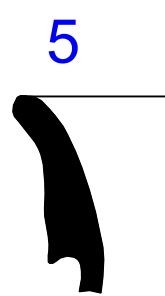
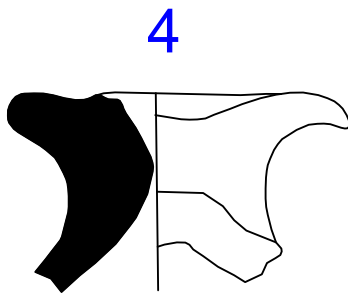
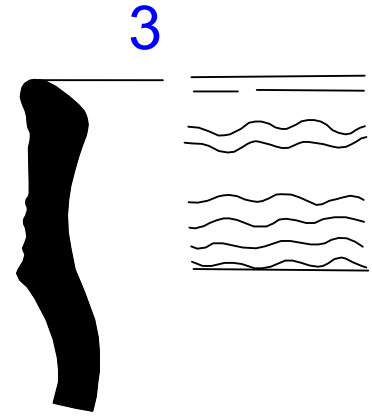
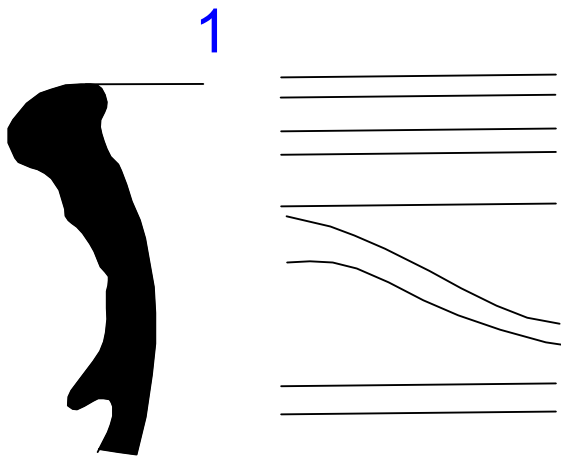
1:064-019-053; 2:064-019-001; 3:064-019-033;
4:064-019-019; 5:064-019-025; 6:064-019-028;
7:064-019-020; 8:064-019-004; 9:064-019-022;
10:064-019-023; 11:064-019-054; 12:064-019-037;
13:064-019-035; 14:064-019-034; 15:064-019-027

OBJEKT

XIX

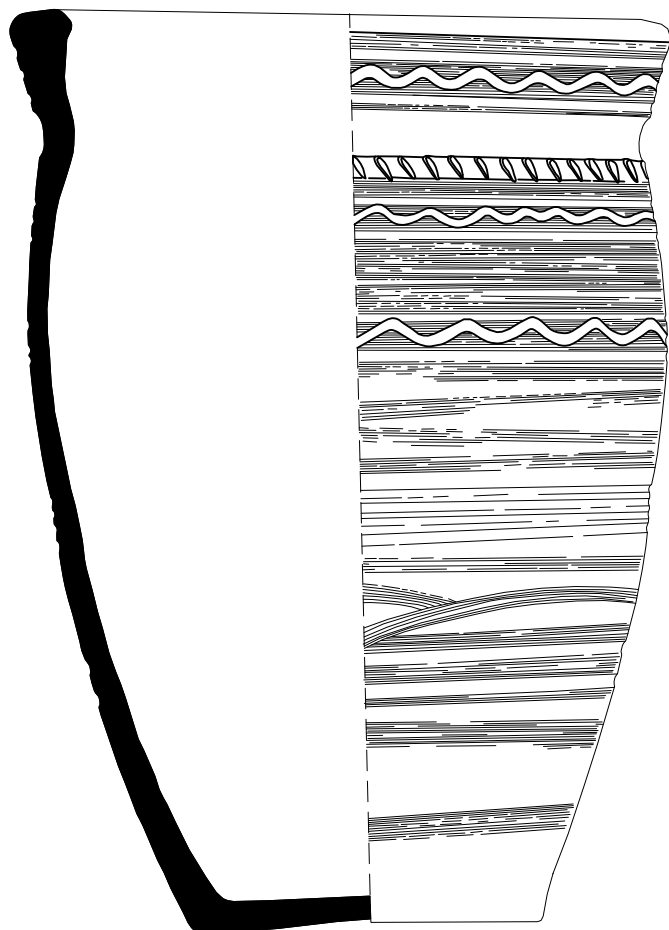


Univerzita Palackého v Olomouci		
rok výzkumu	lokality	číslo tabulky
1974	Rýmařov Bezručova ulice	35
POPIS: Inv. číslo (předběžné inv. číslo)		
1:064-020-001; 2:064-020-002; 3:064-020-003; 4:064-020-006; 5:064-020-007; 6:064-020-004; 7:064-020-005; 8:064-020-018; 9:064-020-022; 10:064-020-020; 11:064-020-013; 12:064-020-019; 13:064-020-012; 14:064-020-010; 15:064-020-008; 16:064-020-011; 17:064-020-015; 18:064-020-014; 19:064-020-009; 20:064-021-003; 21:064-021-007; 22:064-021-006; 23:064-021-002; 24:064-020-004; 25:064-021-005; 16:064-021-008		OBJEKT XX, XXI

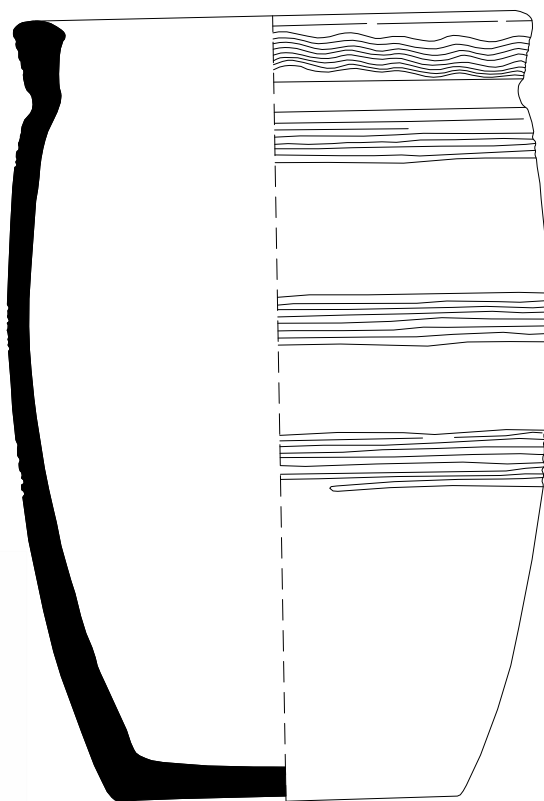


Univerzita Palackého v Olomouci		
rok výzkumu	lokality	číslo tabulky
1974	Rýmařov Bezručova ulice	36
POPIS: Inv. číslo (předběžné inv. číslo)		
1:064-022-003; 2:064-022-005; 3:064-022-002; 4:064-022-007; 5:064-022-004; 6:064-022-006; 7:064-022-001		OBJEKT XXII

1a



2



0 10 cm

1b



Univerzita Palackého v Olomouci

rok výzkumu

1974

lokalita

Rýmařov
Bezručova ulice

číslo tabulky

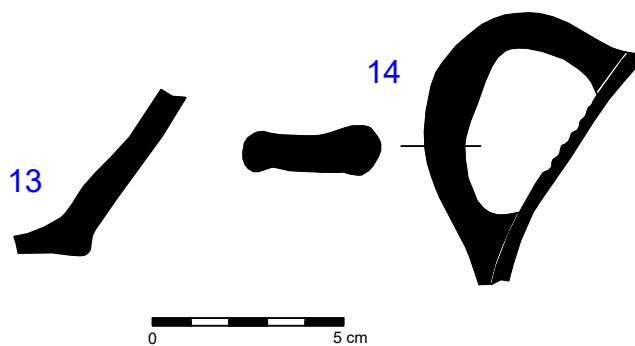
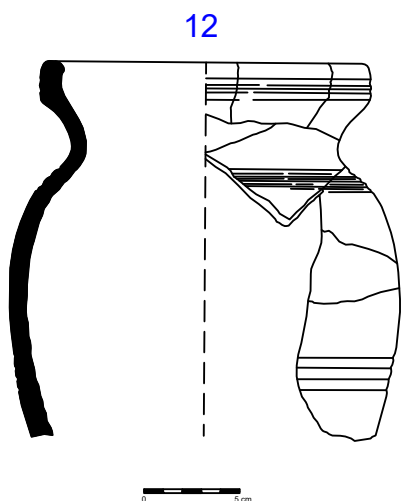
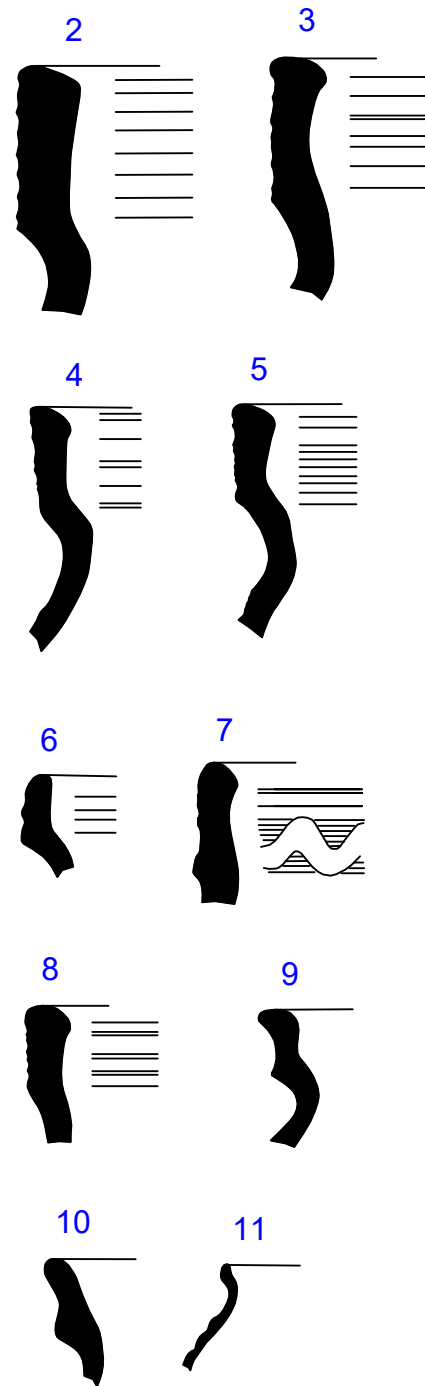
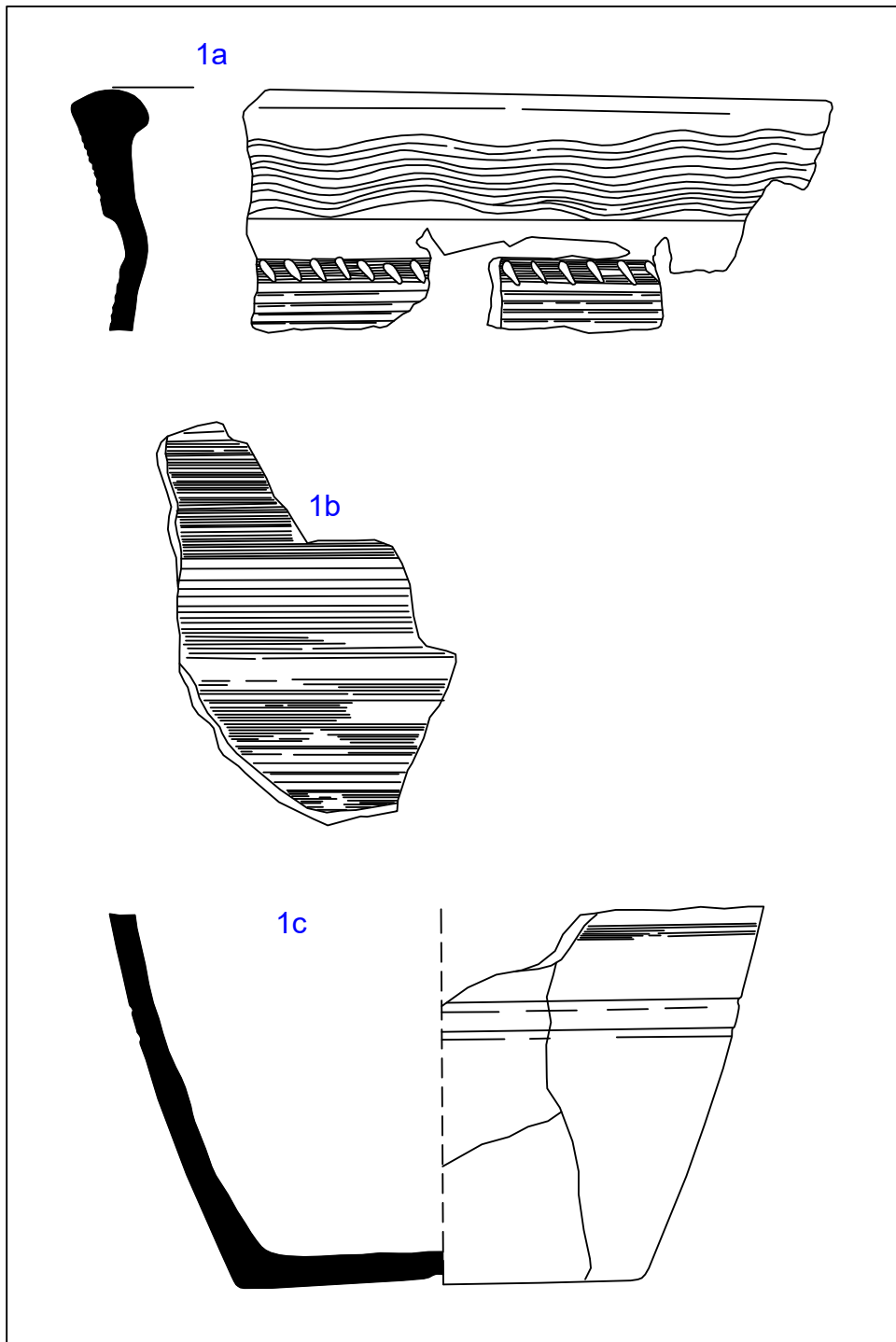
37

POPIS: Inv. číslo (předběžné inv. číslo)

1:064-025-017;
2:064-025-016

OBJEKT

XXV



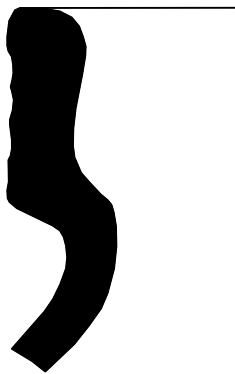
Univerzita Palackého v Olomouci

rok výzkumu	lokality	číslo tabulky
1974	Rýmařov Bezručova ulice	38

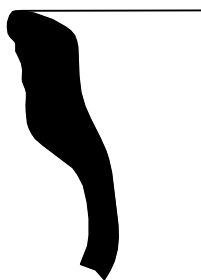
POPIS: Inv. číslo (předběžné inv. číslo)
 1:064-025-015; 2:064-025-001; 3:064-025-002;
 4:064-025-003; 5:064-025-004; 6:064-025-006;
 7:064-025-005; 8:064-025-007; 9:064-025-008;
 10:064-025-009; 11:064-025-011;
 12:064-025-014; 13:064-025-013;
 14:064-025-012

OBJEKT **XXV**

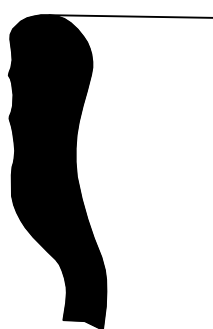
1



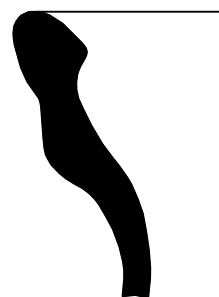
2



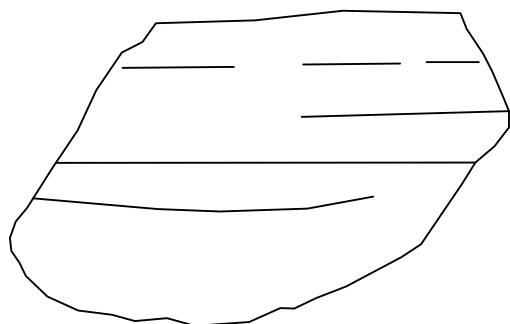
3



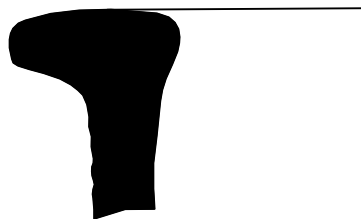
4



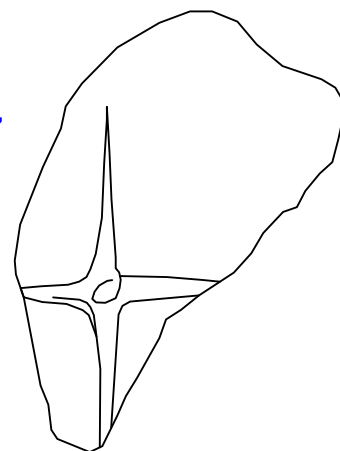
5



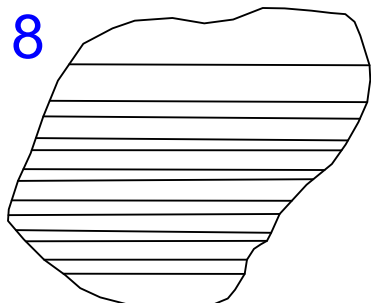
6



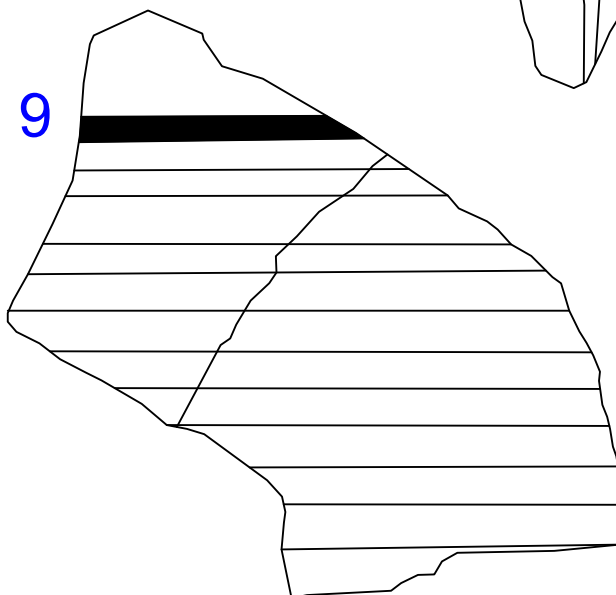
7



8



9



10

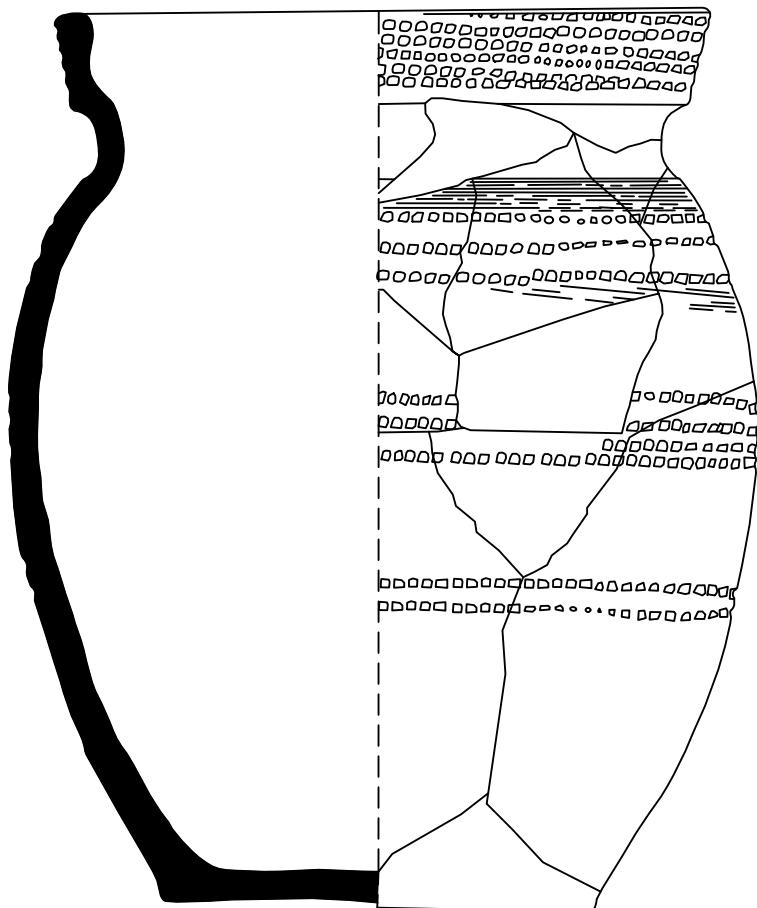


11

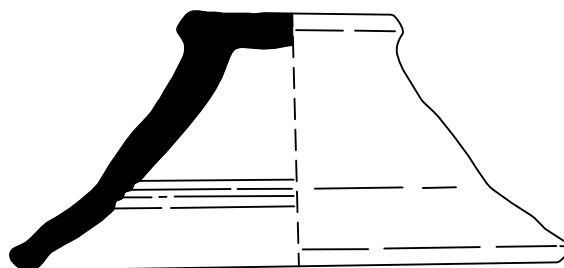

Univerzita Palackého v Olomouci

rok výzkumu	lokality	číslo tabulky
1974	Rýmařov Bezručova ulice	39
POPIS: Inv. číslo (předběžné inv. číslo)		OBJEKT
1:064-028-001; 2:064-028-002; 3:064-028-003; 4:064-028-004; 5:064-028-005; 6:064-028-008; 7:064-028-011; 8:064-028-007; 9:064-028-006; 10:064-028-009; 11:064-028-010		XXVIII

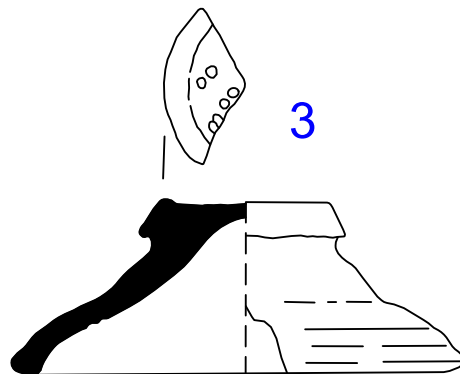
1



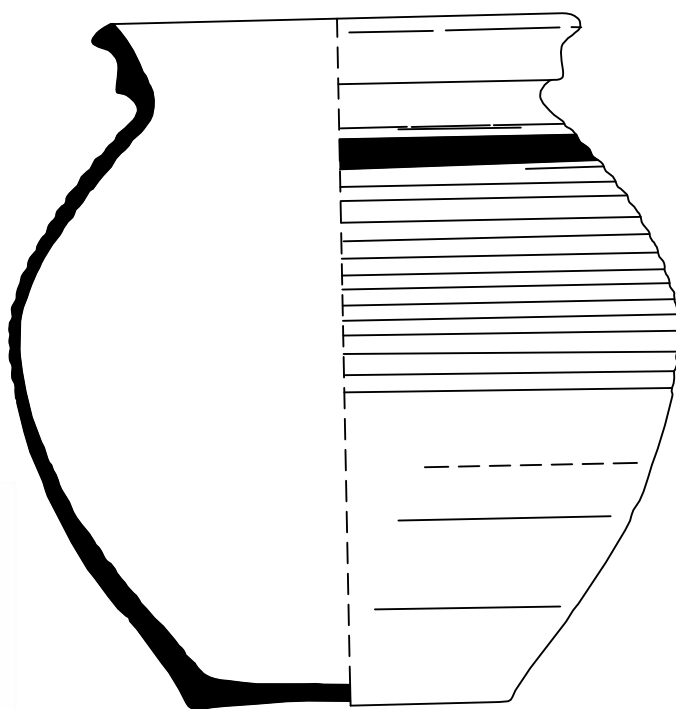
2



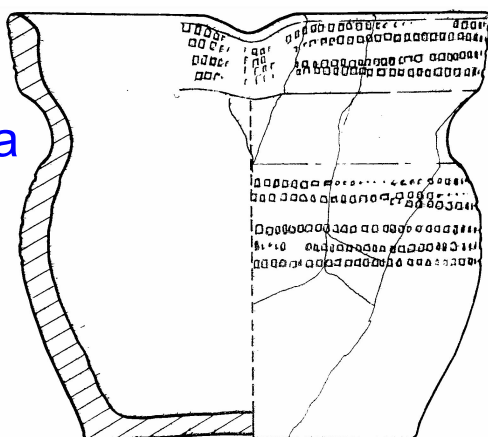
3



5



4a



4b



0 10 cm

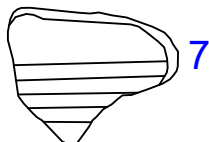
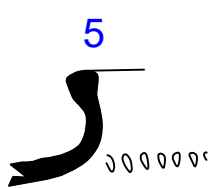
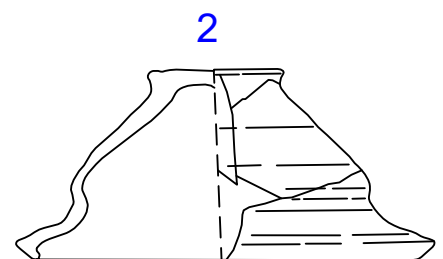
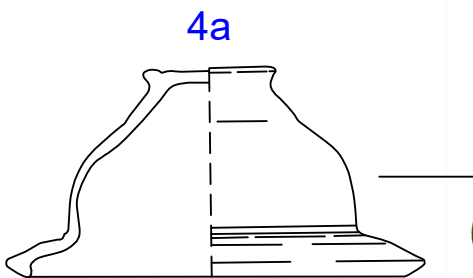
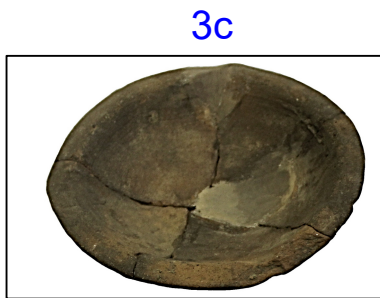
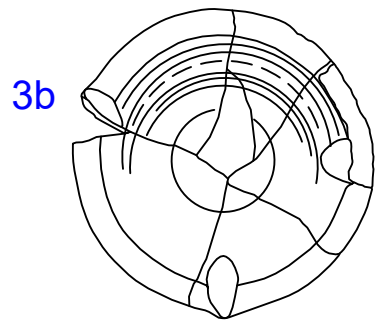
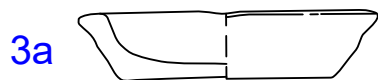
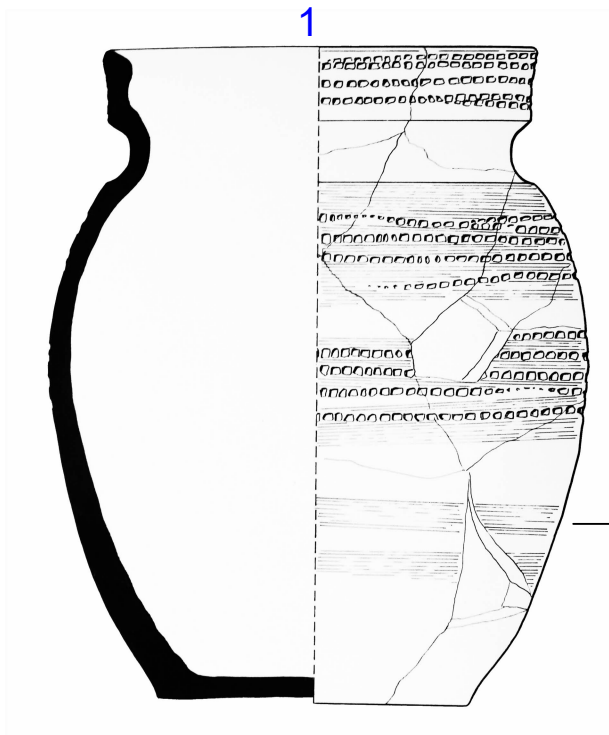
Univerzita Palackého v Olomouci

rok výzkumu	lokality	číslo tabulky
1973	Rýmařov Bezručova ulice	40

POPIS: Inv. číslo (předběžné inv. číslo)

1:064-029-006; 2:064-029-002;
3:064-029-003; 4:064-029-004;
5:064-029-026

OBJEKT XXIX



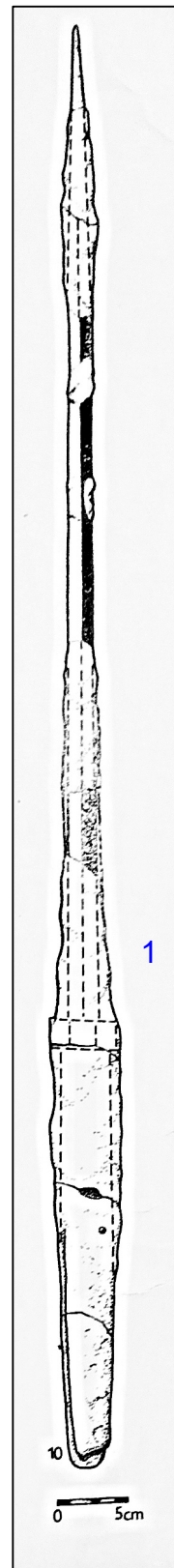
Univerzita Palackého v Olomouci		
rok výzkumu	lokality	číslo tabulky
1973	Rýmařov Bezručova ulice	41
POPIS: Inv. číslo (předběžné inv. číslo)		OBJEKT
1:064-029-006; 2:064-029-007; 3:064-029-008; 4:064-029-009; 5:064-029-018; 6:064-029-019; 7:064-029-020		
		XXIX



2a



2b



1

10

0 5cm

Univerzita Palackého v Olomouci

rok výzkumu

1973

lokality

Rýmařov
Bezručova ulice

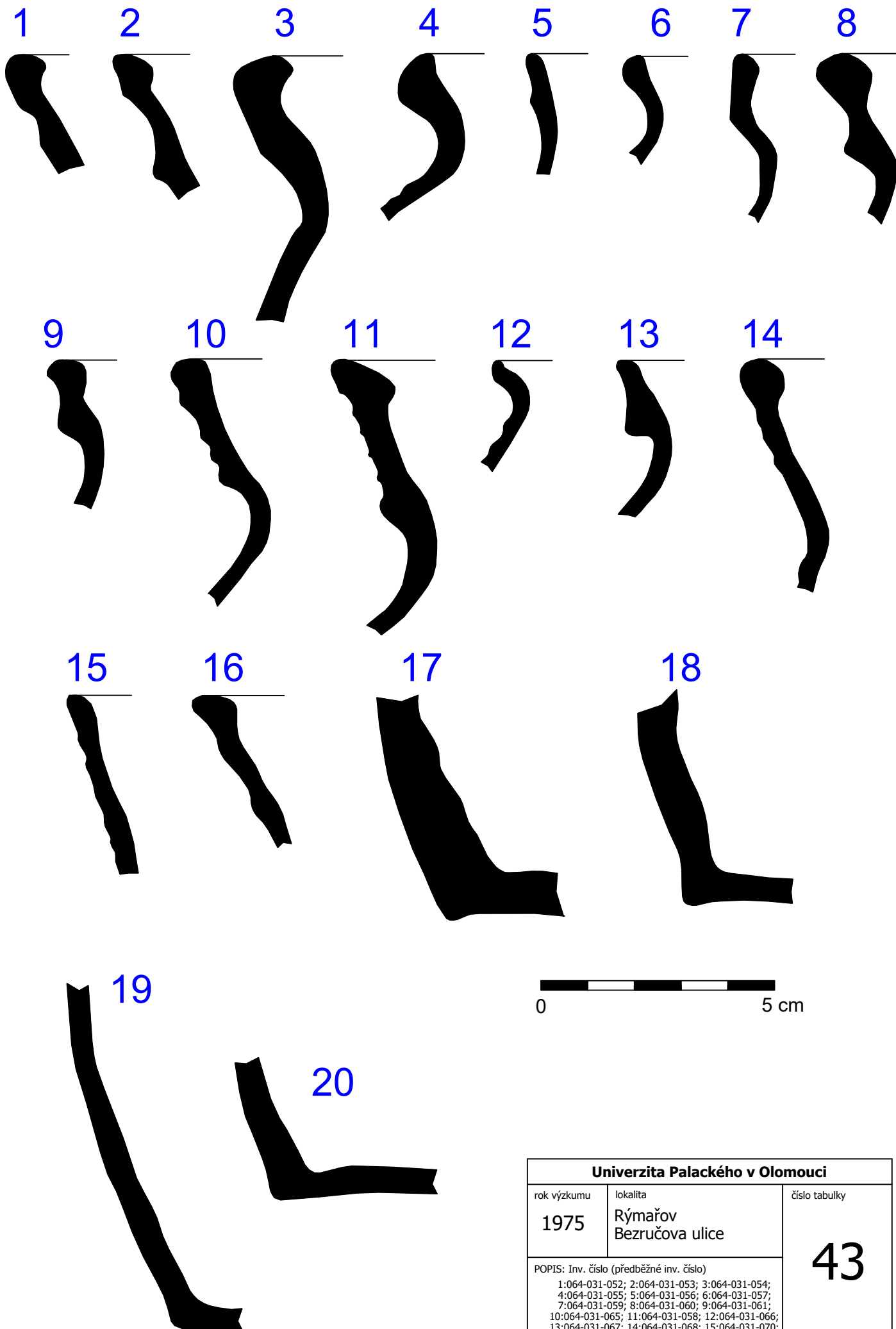
číslo tabulky

42

POPIS: Inv. číslo (předběžné inv. číslo)

1:064-029-027;
2:064-029-025

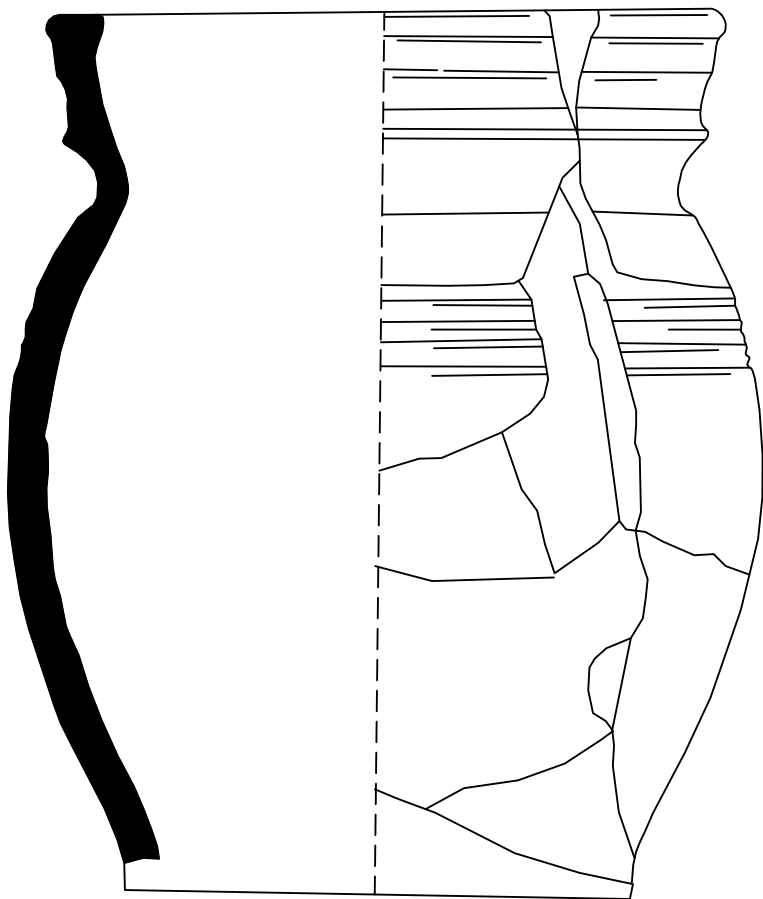
OBJEKT XXIX



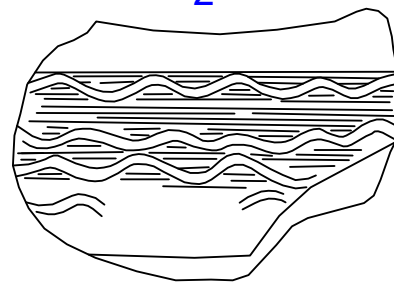
0 5 cm

Univerzita Palackého v Olomouci		
rok výzkumu	lokality	číslo tabulky
1975	Rýmařov Bezručova ulice	43
POPIS: Inv. číslo (předběžné inv. číslo)		
1:064-031-052; 2:064-031-053; 3:064-031-054; 4:064-031-055; 5:064-031-056; 6:064-031-057; 7:064-031-059; 8:064-031-060; 9:064-031-061; 10:064-031-065; 11:064-031-058; 12:064-031-066; 13:064-031-067; 14:064-031-068; 15:064-031-070; 16:064-031-059; 17:064-031-104; 18:064-031-105; 19:064-031-119; 20:064-031-112		OBJEKT XXXI

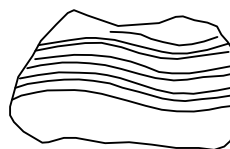
1



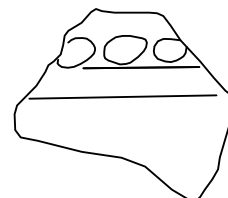
2



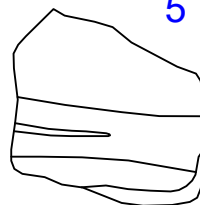
3



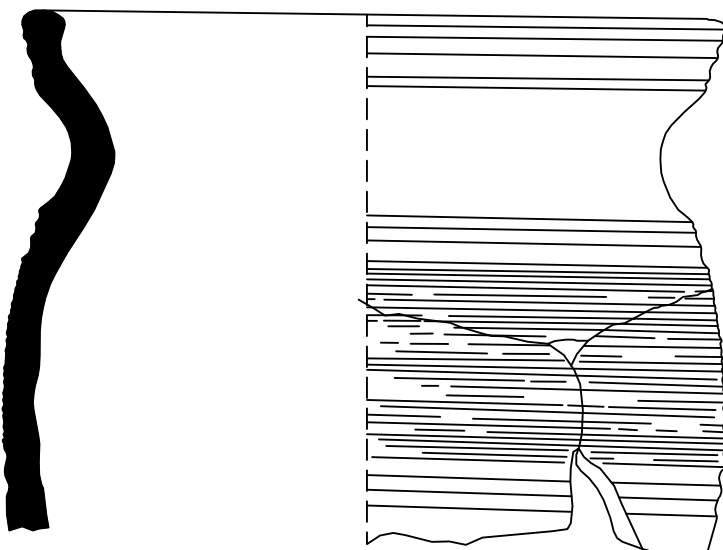
4



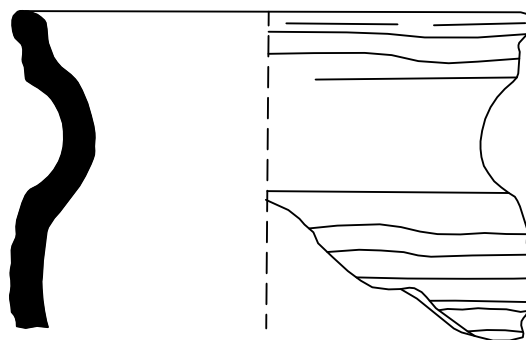
5



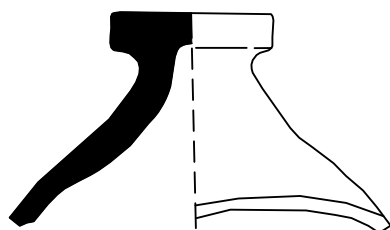
6



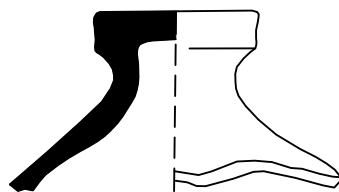
7



8



9



0 5 cm

Univerzita Palackého v Olomouci

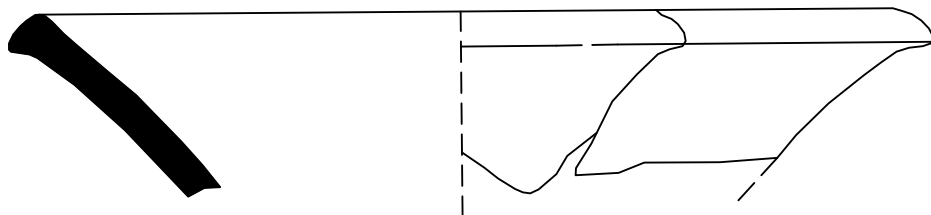
rok výzkumu	lokality	číslo tabulky
1975	Rýmařov Bezručova ulice	44

POPIS: Inv. číslo (předběžné inv. číslo)

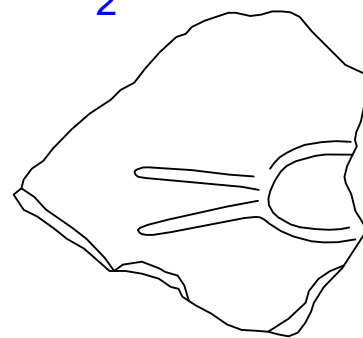
1:064-031-001; 2:064-031-086;
3:064-031-092; 4:064-031-088;
5:064-031-092(dupl.); 6:064-031-002;
7:064-031-006; 8:064-031-080;
9:064-031-079

OBJEKT XXXI

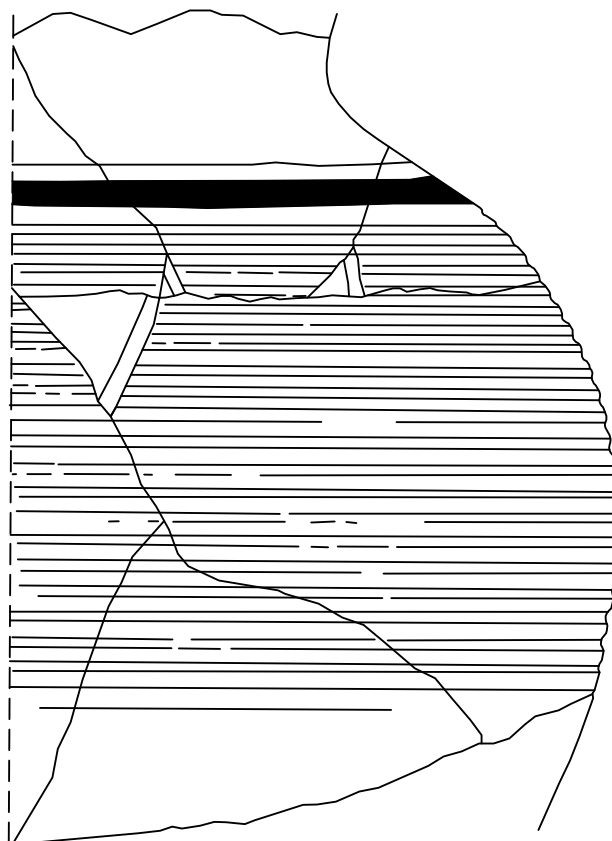
1



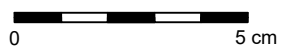
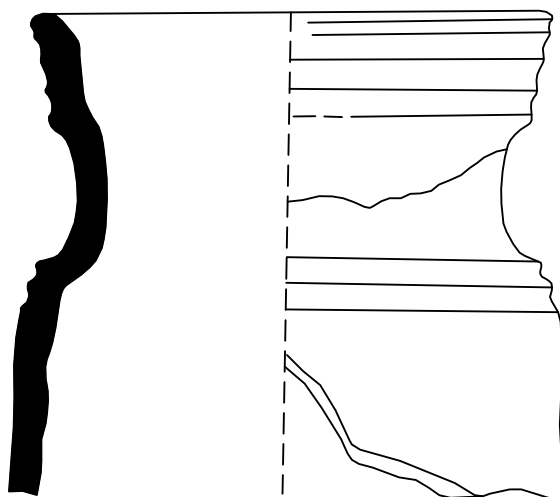
2



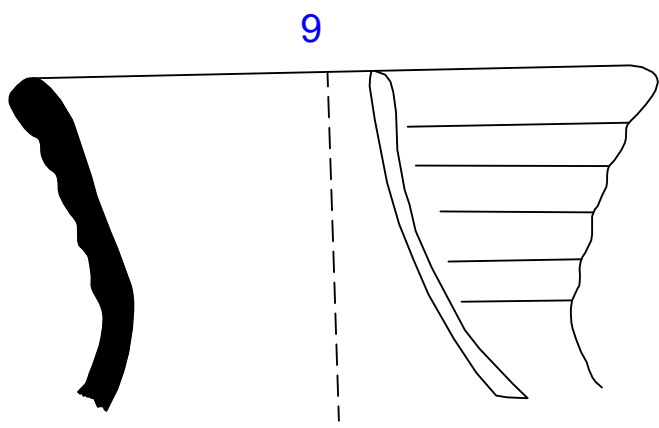
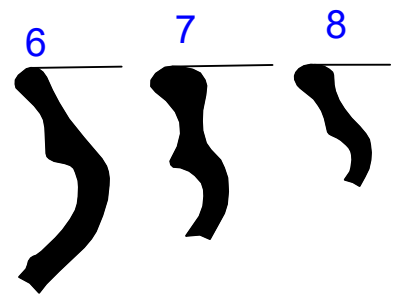
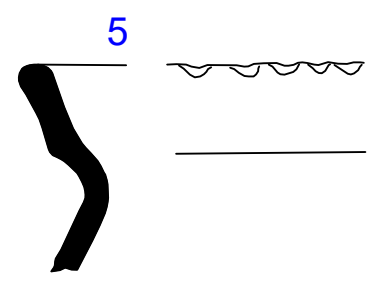
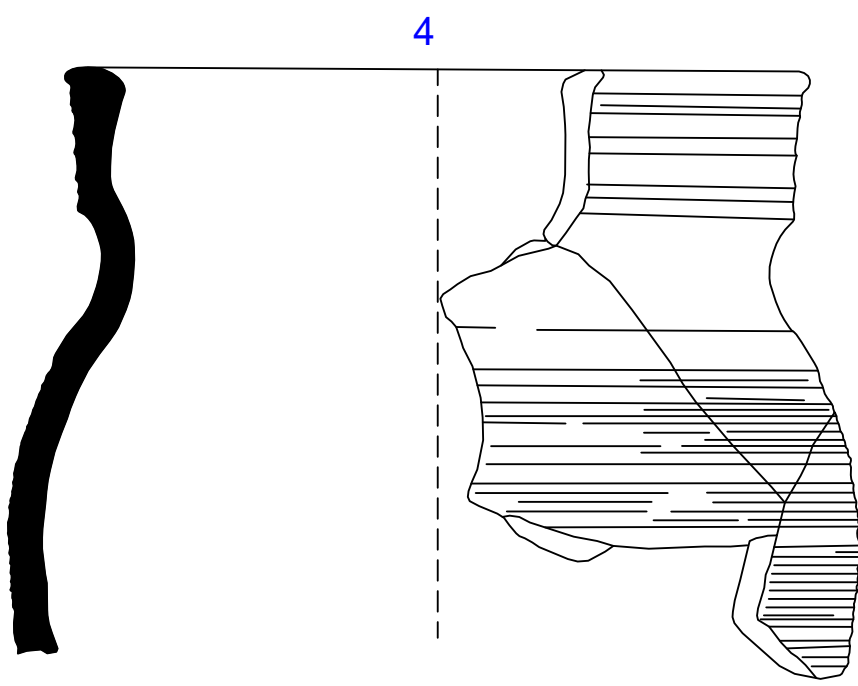
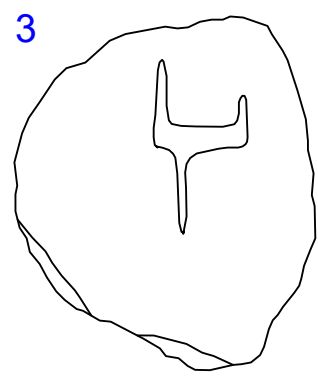
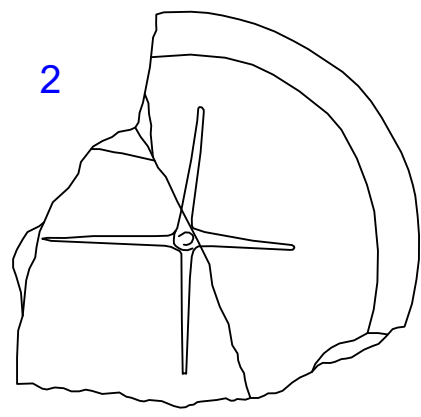
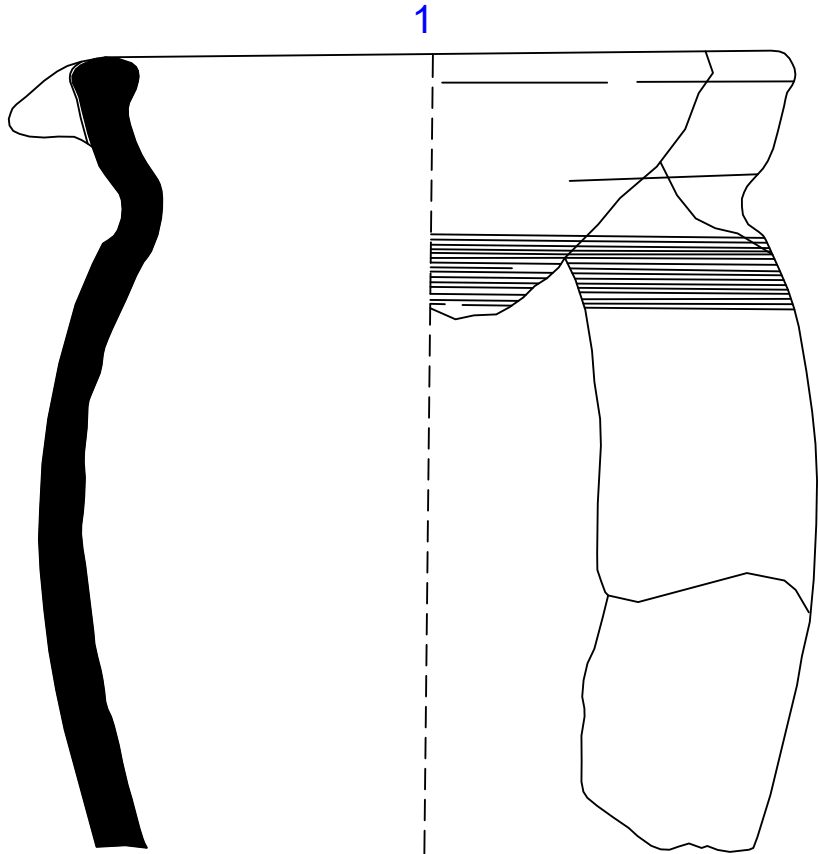
3



4

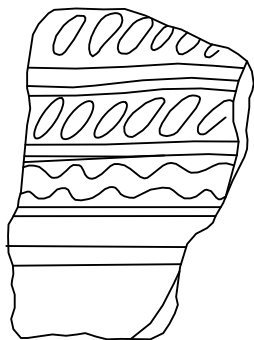


Univerzita Palackého v Olomouci		
rok výzkumu	lokality	číslo tabulky
1974	Rýmařov Bezručova ulice	45
POPIS: Inv. číslo (předběžné inv. číslo)		
1:064-031-074; 2:064-031-109; 3:064-031-083; 4:064-031-011		OBJEKT XXXI

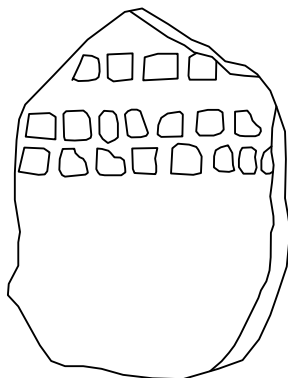


Palackého univerzita v Olomouci		
rok výzkumu	lokality	číslo tabulky
1974	Rýmařov Bezručova ulice	46
POPIS: Inv. číslo (předběžné inv. číslo) 1:064-031-074; 2:064-032-111; 3:064-032-115; 4:064-032-022; 5:064-032-069; 6:064-032-052; 7:064-032-054; 8:064-032-053; 9:064-032-065		
		OBJEKT XXXII

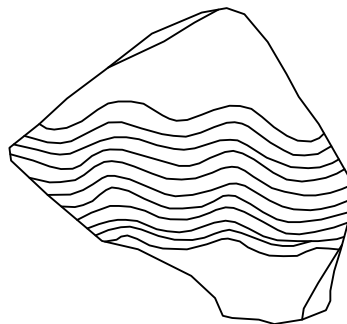
1



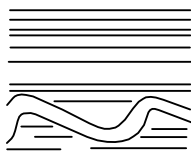
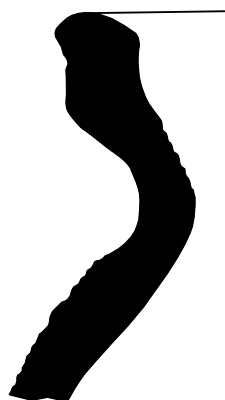
2



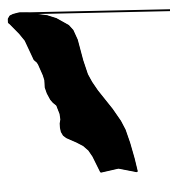
3



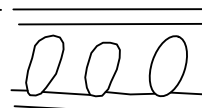
4



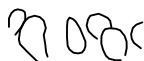
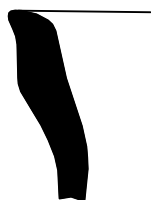
5



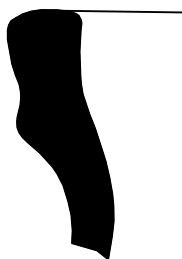
6



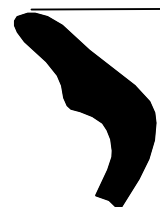
7



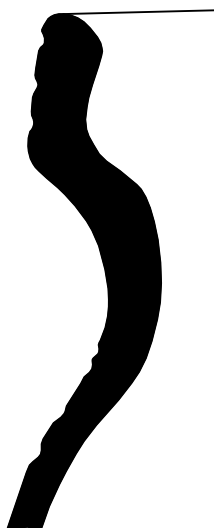
8



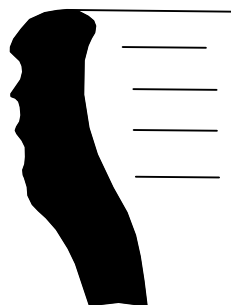
9



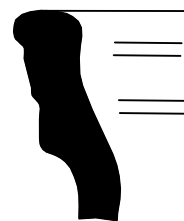
10



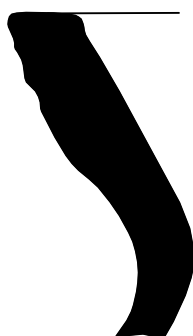
12



13



11



0

5 cm

Univerzita Palackého v Olomouci

rok výzkumu

1974

lokality

Rýmařov
Bezručova ulice

číslo tabulky

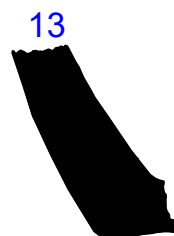
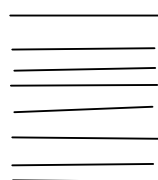
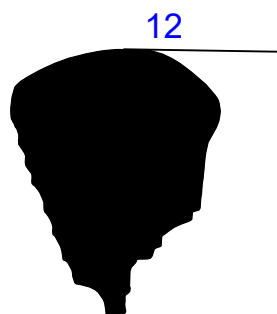
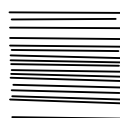
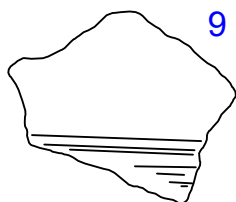
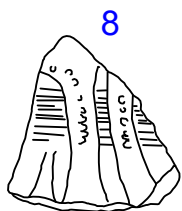
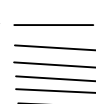
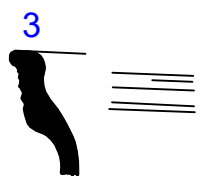
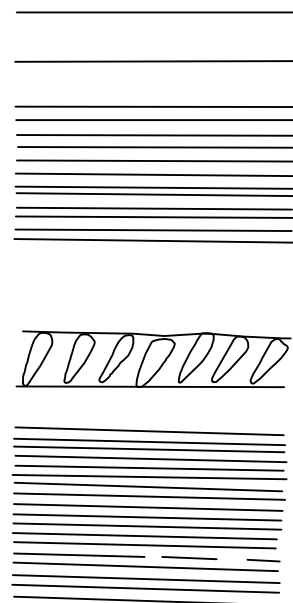
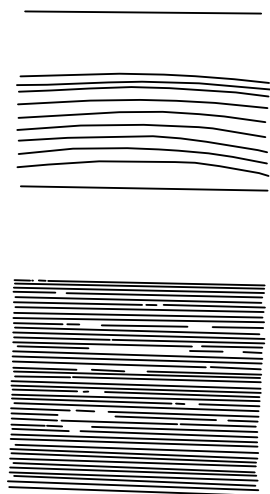
47

POPIS: Inv. číslo (předběžné inv. číslo)

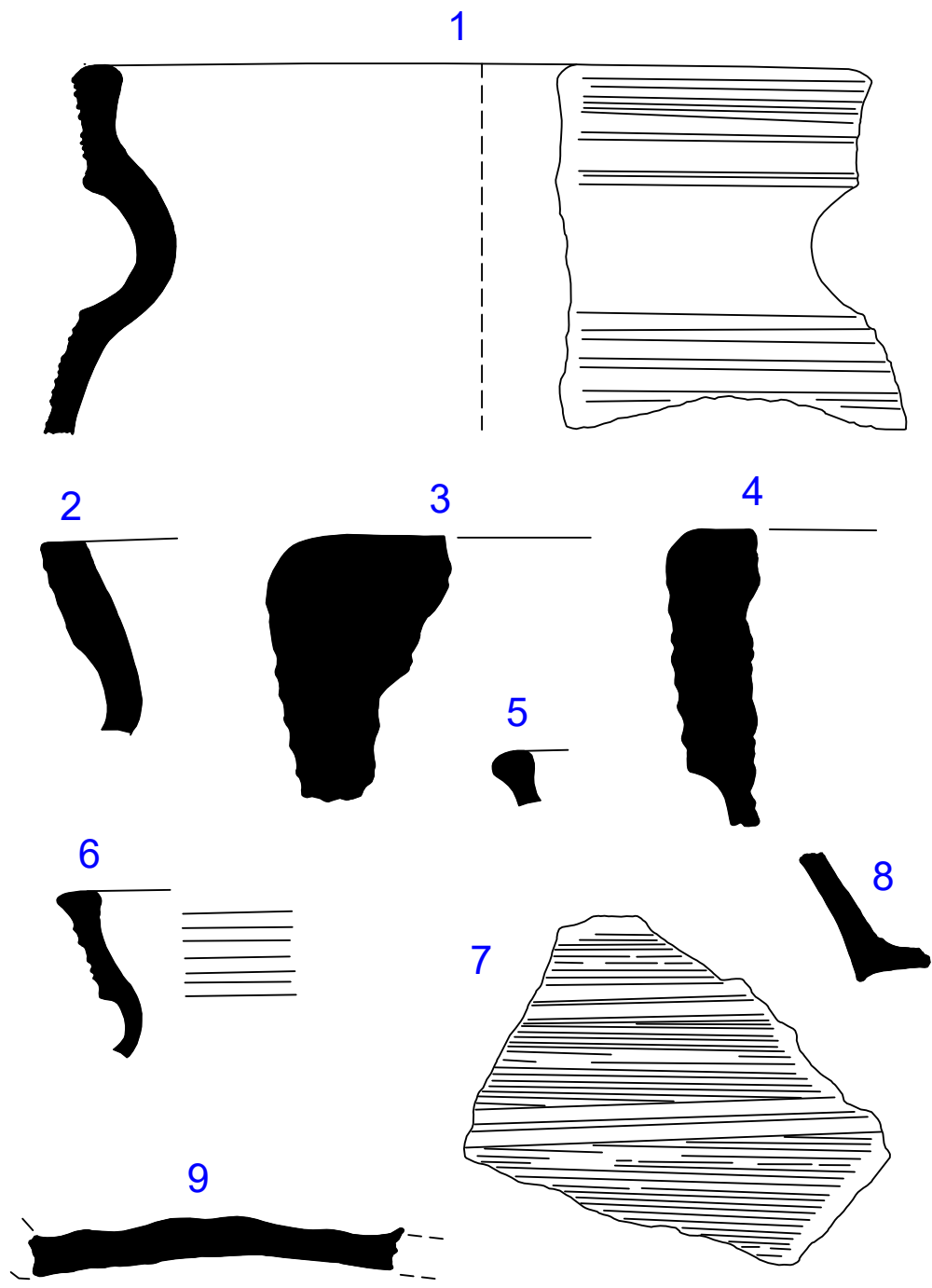
1:064-032-089; 2:064-032-090;
 3:064-032-098; 4:064-032-031;
 5:064-032-034; 6:064-032-039;
 7:064-032-38; 8:064-032-040;
 9:064-032-060; 10:064-032-002;
 11:064-032-011; 12:064-032-015;
 13:064-032-009

OBJEKT

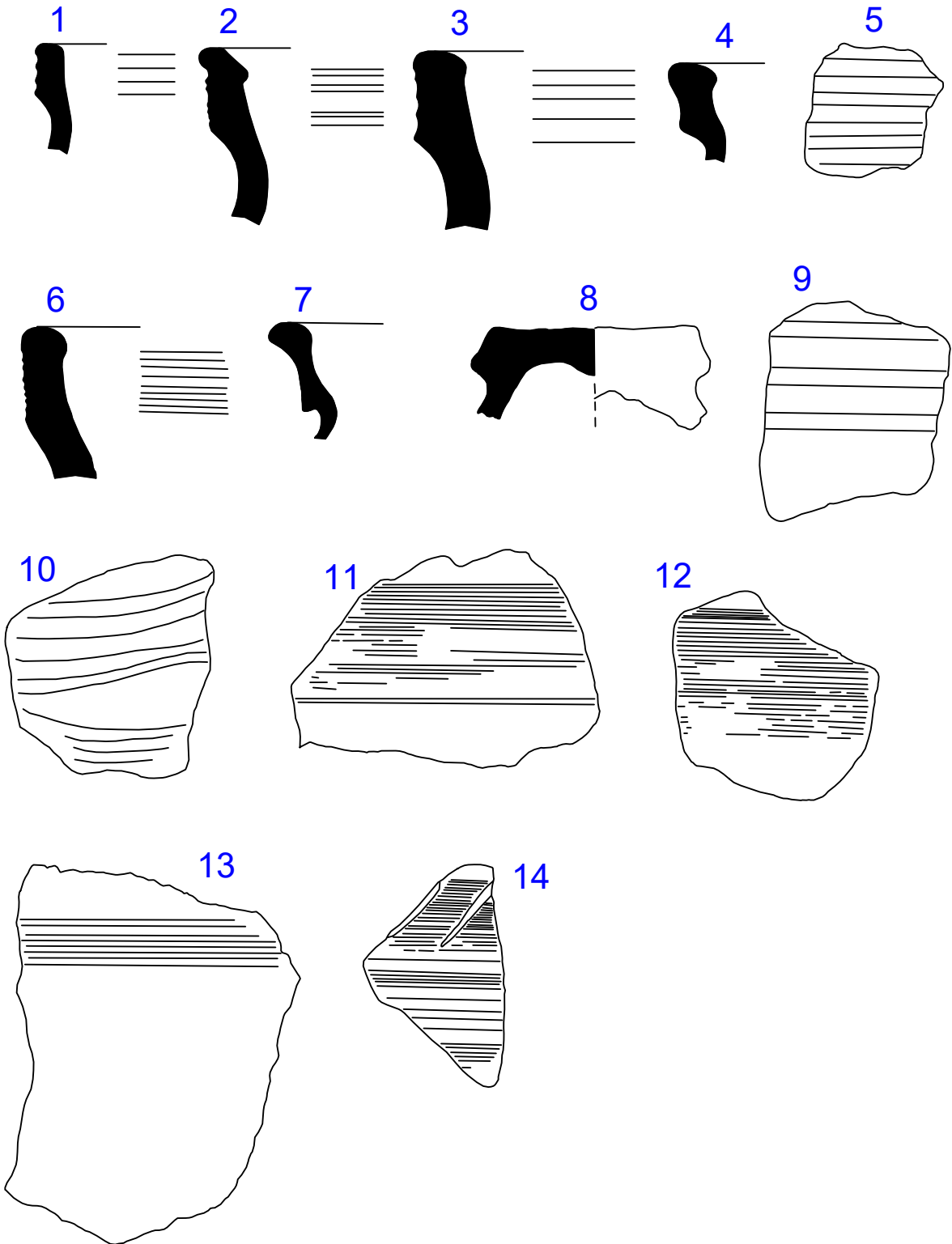
XXXII



Palackého univerzita v Olomouci		
rok výzkumu	lokalita	číslo tabulky
1974	Rýmařov Bezručova ulice	48
POPIS: Inv. číslo (předběžné inv. číslo)		
1:064-033-001; 2:064-033-002; 3:064-034-001; 4:064-034-002; 5:064-035-001; 6:064-035-002; 7:064-035-003; 8:064-034-005; 9:064-034-004; 10:064-035-004; 11:064-035-005; 12:064-035-006; 13:064-033-003; 13:064-035-007		OBJEKT XXXIII, XXXIV, XXXV



Palackého univerzita v Olomouci		
rok výzkumu	lokality	číslo tabulky
1974	Rýmařov Bezručova ulice	49
POPIS: Inv. číslo (předběžné inv. číslo) 1:064-036-001; 2:064-036-002; 3:064-036-003; 4:064-036-004; 5:064-036-006; 6:064-036-005; 7:064-036-007; 8:064-036-011; 9:064-036-012		
		OBJEKT XXXVI

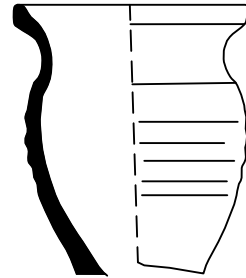


Palackého univerzita v Olomouci		
rok výzkumu 1974	lokality Rýmařov Bezručova ulice	číslo tabulky 50
POPIS: Inv. číslo (předběžné inv. číslo) 1:064-037-001; 2:064-037-002; 3:064-037-003; 4:064-037-004; 5:064-037-008; 6:064-037-005; 7:064-037-006; 8:064-037-007; 9:064-037-009; 10:064-040-034; 11:064-040-031; 12:064-040-030; 13:064-040-033; 14:064-040-017		OBJEKT XXXVII, XXXX



1a

2



3



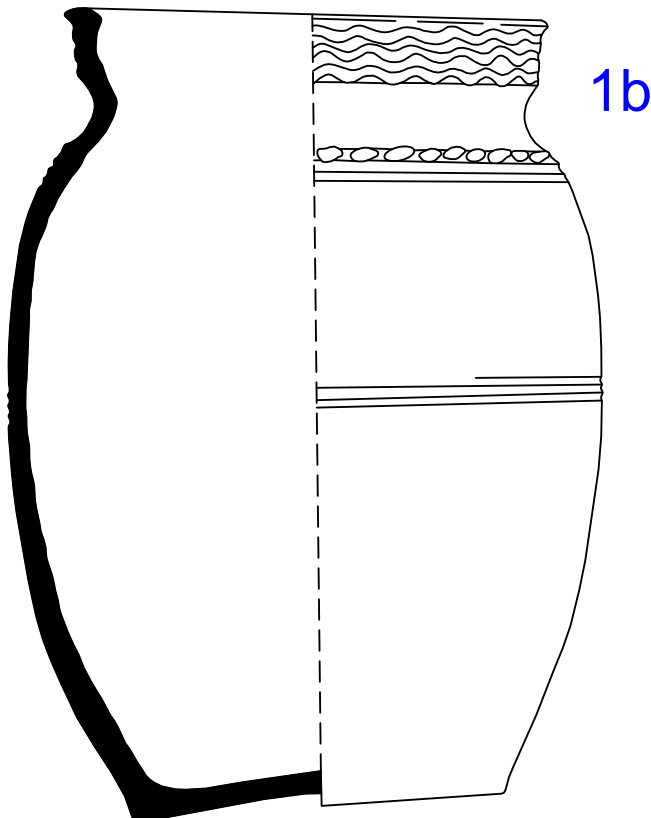
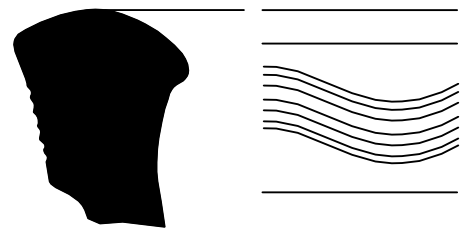
4



5



6

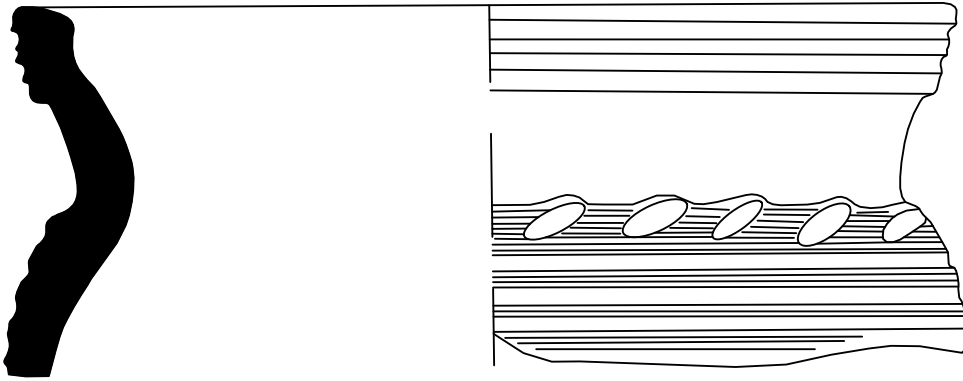


1b

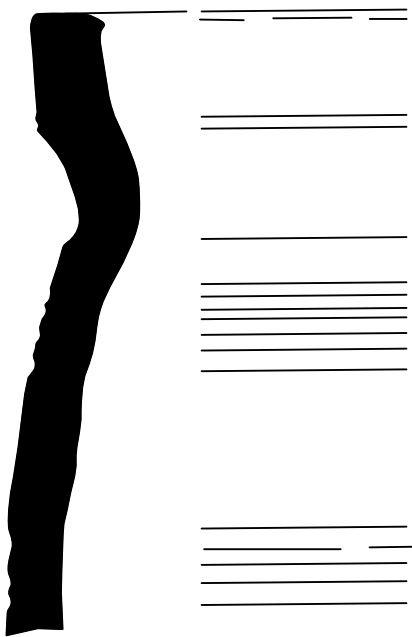
Univerzita Palackého v Olomouci

rok výzkumu	lokality	číslo tabulky
1975	Rýmařov Bezručova ulice	51
POPIS: Inv. číslo (předběžné inv. číslo)		
1:064-042-014, 2:064-042-161; 3:064-042-055; 4:064-042-058; 5:064-042-095; 6:064-042-118		OBJEKT
		XLII

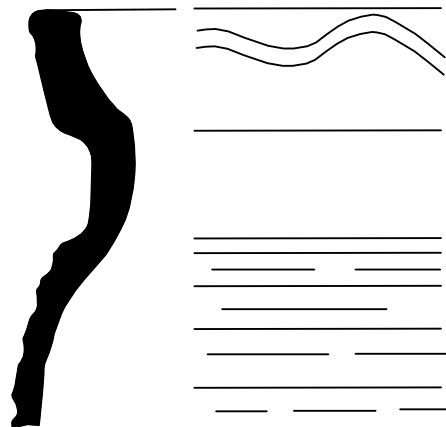
1



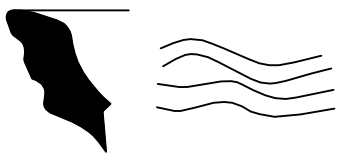
2



3



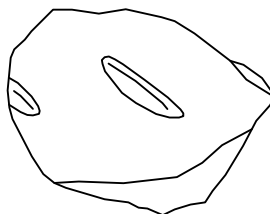
4



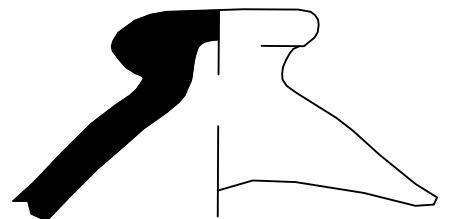
5



6



7



Univerzita Palackého v Olomouci		
rok výzkumu	lokality	číslo tabulky
1975 - 1976	Rýmařov Bezručova ulice	52
POPIS: Inv. číslo (předběžné inv. číslo)		
1:064-045-001; 2:064-045-002; 3:064-045-003; 4:064-046-001; 5:064-046-002; 6:064-047-001 7:064-046-022		OBJEKT
		45, 46, 47



Foto 1: Pohled na plochu výzkumu ze SZ (z Opavské ulice)



Foto 2: Severovýchodní část zkoumané plochy, objekt XX

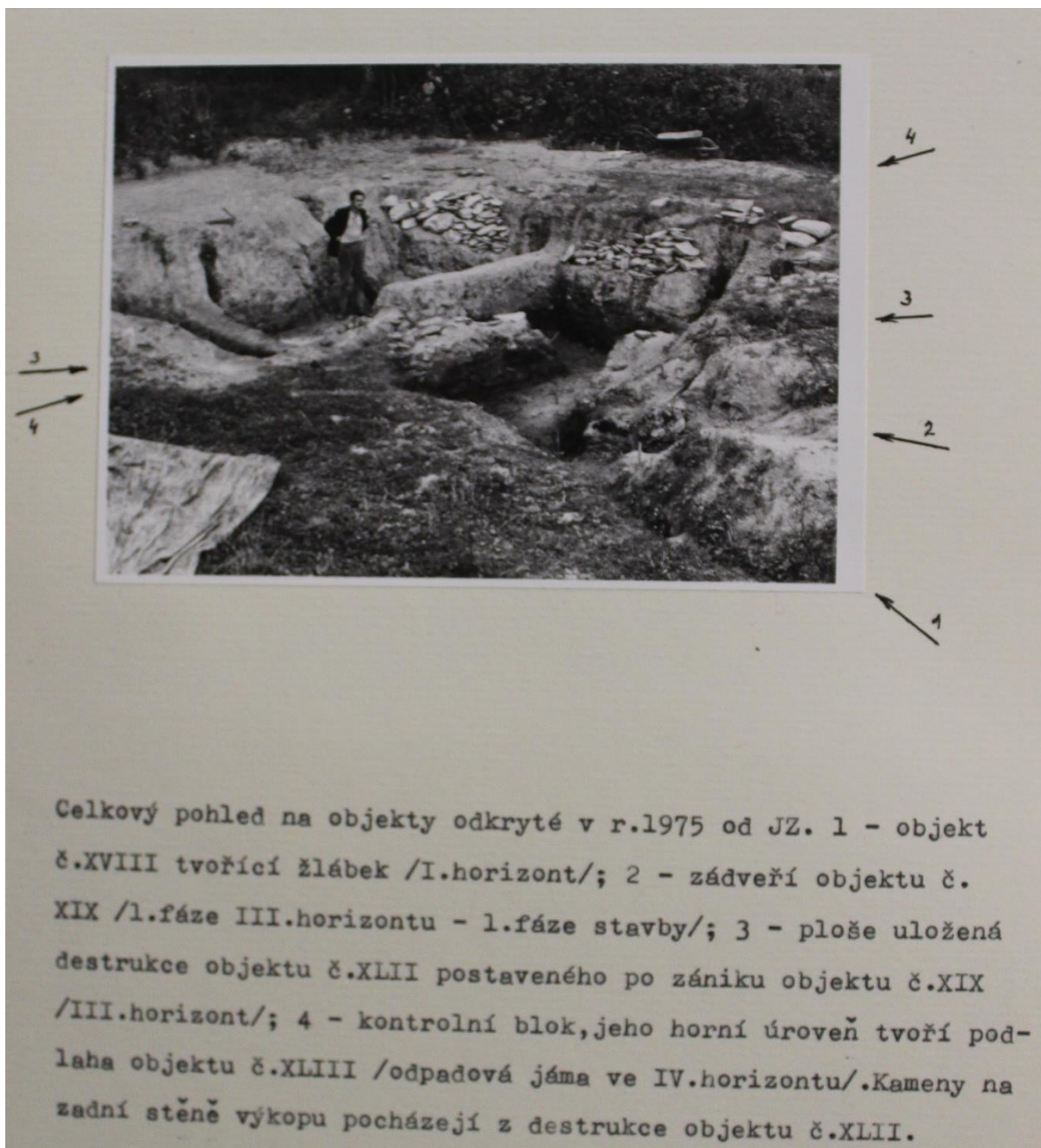


Foto 3: celkový pohled na zkoumanou plochu z roku 1975 s popisem situace.



Foto 4: Částečně rozpracovaný objekt XI.



Foto 5: Hlinitá podlaha jižní části objektu IX



Foto 6: Fragment hrnce in – situ v destrukčních zásypech objektu IX



Foto 7: Pohled na interiér středové části objektu IX.

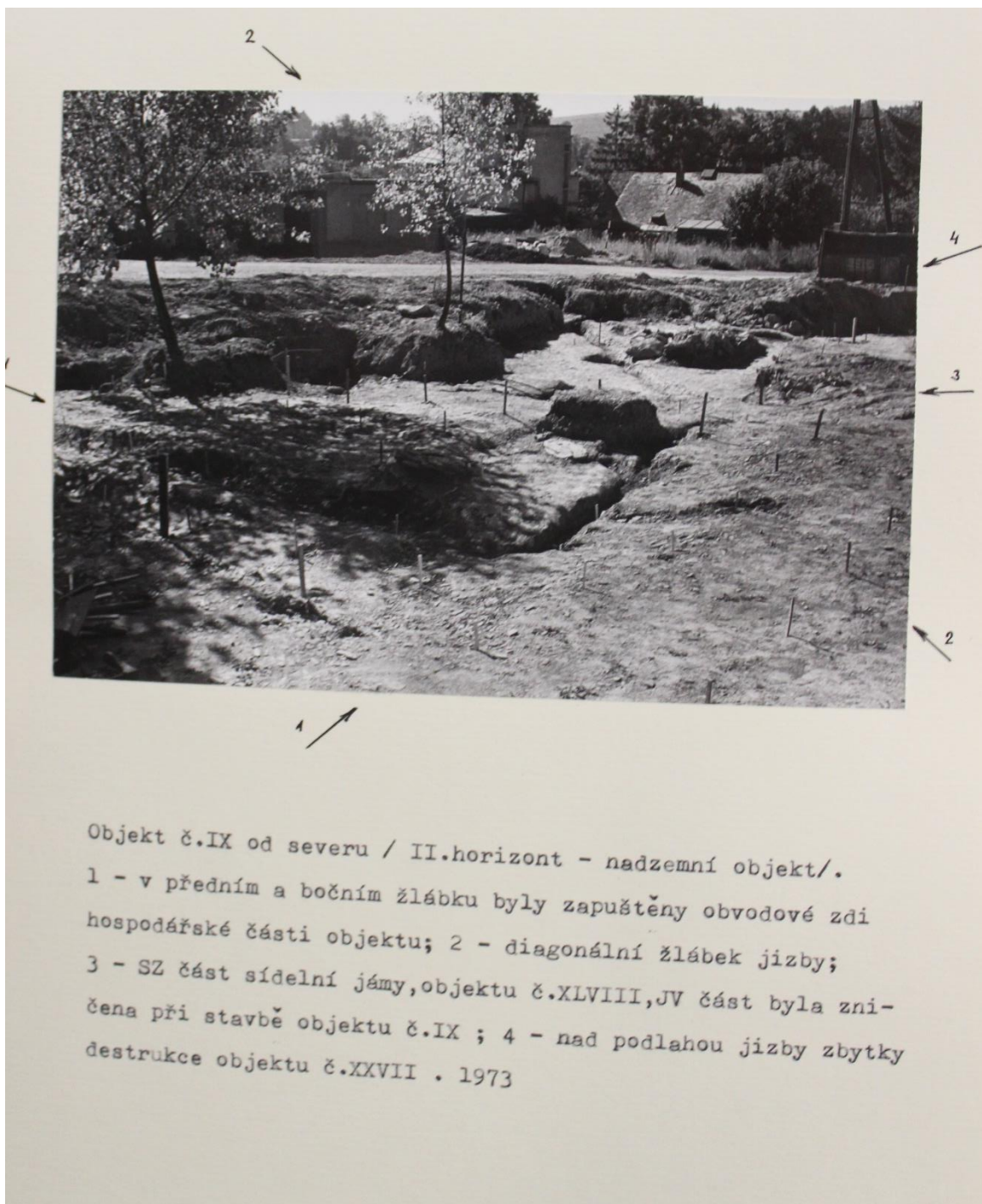


Foto 8: Celkový pohled na objekt č. IX, pohled ze severu



Foto 9: Celkový pohled na dokončený objekt IX, pohled ze severu.

1973 - 1974



Západní roh jizby objektu č.IX se zachovalou zdí do výše
0,3 až 0,4 m, založenou na trámčích /1/.

Foto 10: detail části objektu IX.

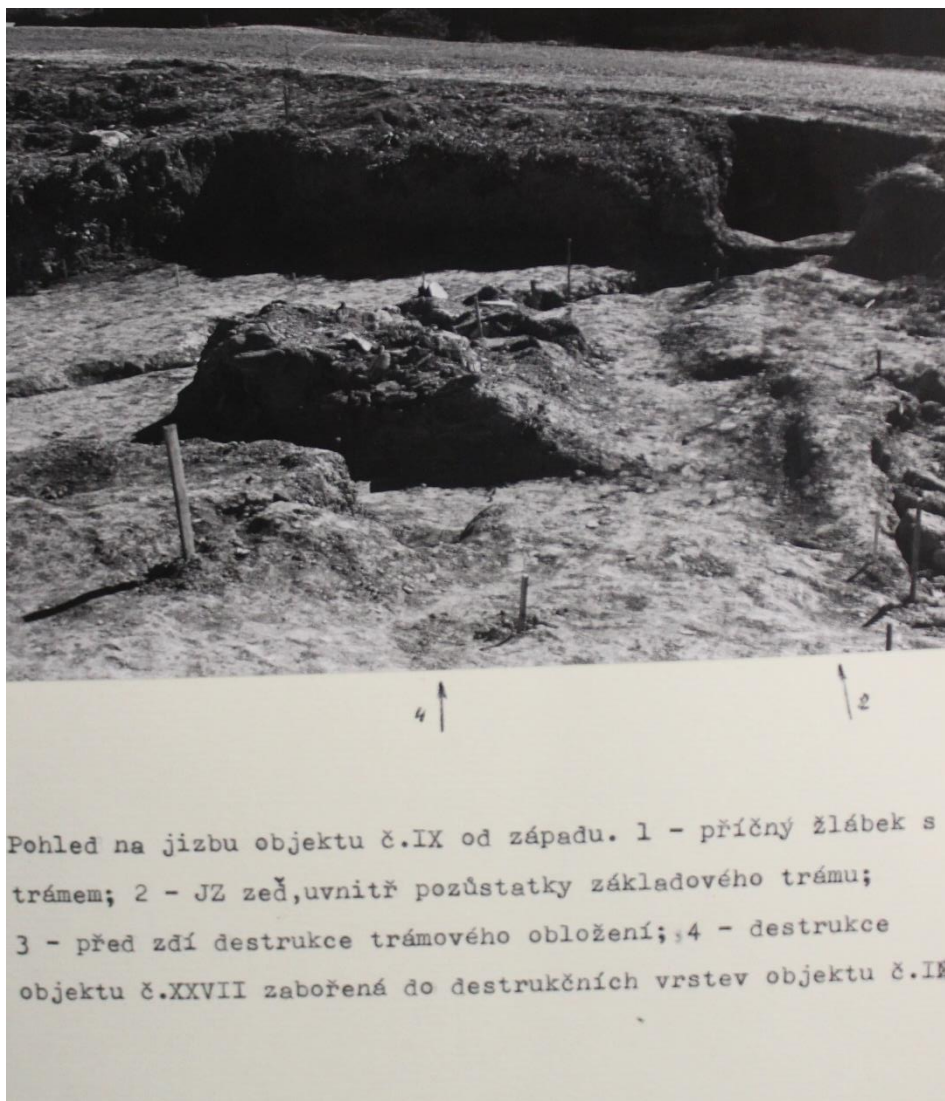


Foto 11: Pohled na jižní část objektu IX s popisem nálezové situace.



Foto 12: Objekt XXIX, pohled od jihovýchodu



Foto 13: Pohled XXIX, severní bočnice vstupníšje



Foto 14: Destrukce zahloubené stavby (XLII)



Pohled od Z, vlevo vypracovaná podlaha objektu č.XLIII.
1 - část zdiva zádveří 2.stavby /objekt č.XLII/ byla ještě
využívána:, 2 - nejnižší úroveň hliníku /objekt č.XVII/,
kterým bylo zčásti narušeno JZ zdivo objektu č.XLII.

Foto 15: objekty č. XLII a XLIII s popisy

Rýmařov - Bezručova ulice

Příloha č.6 - 67

1973 - 1975



Po destrukci 2.stavby /objektu č.XLIII/ bylo využito celé prohlubeniny a části kamenného zádveří /objekt č.XLIII/.

Foto 16: kamenná vstupní šije objektu č. XIX



Podlaha objektu č.XXV vyznačená zlomky zásobnic.

Foto 17: Ing. J. Novák a Mgr. J. Karel



Foto 18: Zásobnice z Bezručova ulice, vystavena ve stálé expozici



Foto 19: Kamenné žernovy z osady na Bezručově ulici, vystavené ve stálé expozici



Foto 20: Vitrína se stálou expozicí předmětů z osady na Bezručově ulici.